

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**MECMÛ'A-İ GAZELİYÂT VE EŞ'ÂR, İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ, NUMARA: NEKTY03296 (38b-
73b) (İNCELEME-MESTAP TABLOSU-KARŞILAŞTIRMALI
METİN)**

Rümeysa ÜNAL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Orhan KAPLAN

HAZİRAN - 2022

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**MECMÛ'A-I GAZELİYÂT VE EŞ'ÂR, İSTANBUL
ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ,
NUMARA: NEKTY03296 (38b-73b) (İNCELEME-MESTAP
TABLOSU-KARŞILAŞTIRMALI METİN)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Rümeysa ÜNAL

Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı

“Bu tez 16/06/2022 tarihinde online olarak savunulmuş olup aşağıdaki isimleri bulunan jüri üyeleri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI
Prof. Dr. Ozan YILMAZ	Başarılı
Doç. Dr. Özgür KIYÇAK	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi Orhan KAPLAN	Başarılı

ETİK BEYAN METNİ

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet

Hayır

(Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.)

Rümeysa ÜNAL

16/06/2022

ÖNSÖZ

Şiir mecmûaları, edebiyat tarihi açısından büyük öneme haiz edebi vesikalardır. Kaynaklarda adı geçmeyen ya da tarihsel süreçte unutulmuş çeşitli şairlerin şiirlerinin kayıtlı olması, tezkireler ve benzer biyografik kaynaklarda hayatı ve eserleri hakkında birtakım bilgiler bulunmasına rağmen herhangi bir eseri günümüze ulaşamayan şairlerin şiirlerinin varlığı yanında, ismi bilinen şöhret sahibi şairlerin bilinmeyen ya da dîvânlarında tespit edilemeyen şiirlerini ihtiva etmesiyle edebiyat tarihinin tamamlayıcı metinleridir.

İzah ettiğimiz bu hususlar ışığında hazırladığımız tezimizin konusu, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi NEKTY03296 numarada “*Mecmû'a-i Gazeliyât ve Eş'âr*” ismiyle kayıtlı şiir mecmûasının “38b-73b” arası varakların incelenmesidir. Çalışmamız; mecmûalar hakkında genel malumatla birlikte çalışmamızın amacı, önemi, yöntemi ve konusu hakkında bilgi verdiğimiz *Giriş*, mecmûanın dış özellikleri, muhteva, dil ve yazım özelliklerinin maddeler/tablolarda halinde detaylarıyla gösterilerek eserin tanıtımının yapıldığı aynı zamanda mecmûada kayıtlı şiirlerin sistematik tasnif tablosu ve kimliği tespit edilen şairlerin biyografilerinin bulunduğu *Birinci bölüm*, metnin teşkilinde esas aldığımız kriterleri çeşitli başlıklar altında maddelendirdiğimiz ve çalışmaya konu olan mecmûada kayıtlı şiirlerin transkripsiyonlu tenkitli metninin bulunduğu *İkinci bölüm* olmak üzere üç ana bölümden oluşmaktadır. Dipnotlar ve kaynakça SAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü tez yazım kılavuzunda belirtilen APA sistemine uygun şekilde oluşturulmuştur.

Gerek öğrenim gerekse tez aşamamda bana rehberlik eden kıymetli hocam ve danışmanım Dr. Orhan Kaplan'a çalışmam boyunca göstermiş olduğu sabrı, engin hoşgörüsü ve emekleri için en samimi hislerimle teşekkür ederim. Eğitimim sürecinde bana kattıkları değer ve bilgilerle çalışmamda önemli katkıları olan kıymetli hocalarım Prof. Dr. Bayram Ali KAYA, Prof. Dr. Ozan Yılmaz ve Doç. Dr. Vildan Coşkun'a teşekkürlerimi arz ederim.

Rümeysa ÜNAL

16/06/2022

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	ii
TABLO LİSTESİ	vii
ÖZET	viii
ABSTRACT	ix
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: MECMÛ'A-İ GAZELİYÂT VE EŞ'ÂR'IN TANITIMI VE İNCELENMESİ	7
1.1. Mecmûanın Dış Özellikleri	7
1.2. Mecmûanın Muhteva Dil ve Yazım Özellikleri	9
1.3. Mecmûada Yer Alan Şairler ile Kullandıkları Nazım Şekilleri ve Sayısı.....	17
1.4. Mecmûada Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Vezinler ve Sayısı.....	22
1.5. Mecmûada Yer Alan Şairlerin Biyografileri	23
1.6. Mecmûanın (38b/73b) MESTAP'a Göre Muhteva Tablosu	51
BÖLÜM 2: MECMÛ'A-İ GAZELİYÂT VE EŞ'ÂR'IN KARŞILAŞTIRMALI METNİ	97
2.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yol	97
2.2. Metnin Transkripsiyon ve İmlasında İzlenen Yol	101
2.3. Metnin İşaretler Sistemi	103
2.4. Karşılaştırmalı Metin.....	104
SONUÇ	238
KAYNAKÇA	241
EK	255
ÖZGEÇMİŞ	293

KISALTMALAR

Abdülbâkî Vecdî D.	: Vecdî, Hayatı, Edebi Kişiliği ve Dîvânı'nın Karşılaştırmalı Metni, Eşref Yanmaz, Erzurum 1995.
Âhî (Benli Hasan) D.	: Âhî Dîvân, Mustafa Sinan Kaçalın, Ankara.
Ahmed Neylî D.	: Ahmed Neylî Dîvânı, Kılıç Atabey, İzmir 1994.
AKM	: Ankara Kültür Merkezi
Arpaemîni-zâde Sâmi D.	: Arpaemîni-zâde Mustafa Sâmi Dîvân, Fatma Sabiha Kutlar Oğuz, Ankara 2017.
Âsım Ârif-zâde D.	: Âsım Ârif-zâde Divançesi (İnceleme-Metin-Dizin -Sözlük), Fatma Şennur Arslan, Ankara 2010.
Bâkî D.	: Bâkî Dîvânı, Sabahattin Küçük, Ankara.
B.	: Beyit
Bkz.	: Bakınız
Bosnalı Âsım D.	: Bosnalı Âsım Dîvânı, Orhan Kurtoğlu, Ankara 2018.
Cevrî İbrâhîm Çelebi D.	: Cevrî (Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni), Hüseyin Ayan, Erzurum 1981.
C.	: Cilt
D.	: Dîvân/Dîvânçe
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
Diyarbakırlı Hâmî Ahmed D.	: Diyarbakırlı Hâmî Ahmed Dîvânı, Kadri Hüsnü Yılmaz, Ankara 2017.
DT	: Doktora Tezi
Edirneli Kâmî D.	: Edirneli Kâmî ve Dîvânı, Gülgün Erişen Yazıcı, Ankara 2017.
EM.	: Süleyman Nazif Efendi'nin Eş'âr ve Münşeâtı, İdris Araz, Malatya 2020.
ET	: Erişim Tarihi
Fasîh Ahmed Dede D.	: Fasîh Ahmed Dede, Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni,

- C. 1, Mustafa Çıpan, Konya 1991.
- Fehîm-i Kadîm D.** : Fehîm-i Kadîm, Hayatı, Sanatı, Dîvânı ve Metnin Bugünkü Türkçesi, Tahir Üzgör, Ankara 1991.
- FT.** : Fatîn Tezkiresi (Hâtimetü'l-Eş'âr), Ömer Çiftçi, Ankara 2017.
- Fuzûlî D.** : Fuzûlî Dîvânı, Abdülbaki Gölpınarlı, İstanbul 1961.
- Ganî-zâde Nâdirî D.** : Ganî-zâde Nâdirî, Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserler: Dîvânı ve Şehnâmesi'nin Tenkitli Metni, Numan Külekçi, Erzurum 1985.
- G.** : Gazel
- Mustafa Âlî D.** : Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvânı, İ. Hakkı Aksoyak, Ankara 2018.
- Gelibolulu Sun'î D.** : Gelibolulu Sun'î Dîvânı ve Tahlili, Halil İbrahim Yakar, İstanbul 2002.
- SH.** : Sürûrî ve Hezliyyâtı (İnceleme-Tenkitli Metin-Sözlük), Elif Ayan, Ankara 2002.
- H** : Hicri
- Hasan Fasîhî D.** : Fasîhî Dîvânı (İnceleme-Metin), Haluk Gökalp, Adana, 2001.
- Haz.** : Hazırlayan
- Hüdâyî-i Kadîm D.** : Hüdâyî-i Kadîm (16. yy.) ve Dîvânı İnceleme-Tenkitli Metin, Mehmet Demiralay, Isparta 2007.
- İzzet Ali Paşa D.** : Lale Devri Şâiri İzzet Ali Paşa (Hayatı- Eserleri-Edebî Kişiliği), Dîvân-Tenkitli Metin, A. İrfan Aypay, İstanbul 1998.
- K.** : Kaside
- Kırımlı Mustafa Rahmî D.** : Rahmî (Kırımlı, Mustafa) Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Eseleri ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni, Sevgi Elmas, Edirne 1997.
- Koca Râgıb Paşa D.** : Koca Râgıb Paşa ve Dîvân-ı Râgıb, Ömer Demirbağ, Van 1999.

Kt.	: Kıt'a
Mahmûd Fâ'iz D.	: Mahmûd Fâ'iz Dîvânı, (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım), Ankara 2019.
KTB	: Kùltür ve Turizm Bakanlığı
M	: Miladi
M.	: Mecmûa
Mat.	: Matla'
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MESTAP	: Şiir Mecmualarının Sistematik Tasnifi Projesi
MM.	: Mir'atü'l-Memâlik, Haz. Necdet Akyıldız, İstanbul 19??.
Mrb.	: Murabba'
MŞ.	: Âşık Çelebi Meşâ'irü'ş-Şu'arâ, Filiz Kılıç, Ankara 2018.
Mus.	: Musammat
Müf.	: Müfred
NA.	: Kemiksiz-zâde Safvet Mustafa ve "Nuhbetü'l-Âsâr Min Ferâidi'l-Eş'âr" İsimli Şair Tezkiresi, Bilal Güzel, Ankara 2012.
Nâbî D.	: Nâbî Dîvânı, C. I-II, Ali Fuat Bilkan, Ankara 1997.
Nahîfî Süleyman Efendi D.	: Nahîfî Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni), C. 1, A. İrfan Aypay, Konya 1999.
Nâ'ilî D.	: Na'ilî-i Kadîm, Dîvân, Haluk İpekten, Ankara 2019.
Necâtî Bey D.	: Necâtî Bey Dîvânı, Ozan Yılmaz, Ankara 2015.
Nedîm D.	: Nedîm Dîvânı, Muhsin Macit, Ankara 2017.
Nr./Nu.	: Numara
OM.	: Osmanlı Müellifleri, Bursalı Mehmet Tahir, M. A. Yekta Saraç, Ankara 2016.
ö.	: Ölüm Tarihi

Râmî Mehmed Paşa	: Râmî Paşa, Hayatı ve Eserleri, Sadettin Nüzhet Ergun, İstanbul 1933.
Râşid D.	: Râşid (Vak'anüvis) Hayatı, Edebi Kişiliği, Dîvânı'nın Tenkitli Metni ve İncelemesi, Fatih Günay, Edirne 2001.
RT.	: Riyâzü'ş-Şu'arâ, Riyâzî Muhammed Efendi, Namık Açıkgöz, Ankara 2017.
Rub.	: Rubâ'î
RZT.	: Rızâ Tezkiresi Zehr-i Mâr-zâde Seyyid Mehmed Rızâ, Gencay Zavotçu, Ankara 2017.
Riyâzî D.	: Riyâzî Dîvânı'ndan Seçmeler, Namık Açıkgöz, Ankara 1990.
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
Sâkîb D.	: Kâtip-zâde Sâkîb Dîvânı, Mehmet Kırbıyık, Ankara 2017.
SAÜ	: Sakarya Üniversitesi
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Seyyid Vehbî D.	: Seyyid Vehbî ve Dîvânı'nın Karşılaştırmalı Metni, Hamit Dikmen, Ankara 1991.
ST-1	: Safâî ve Tezkiresi (İnceleme-Tenkitli Metin- İndeks), C. 1, Nuran Altuner, İstanbul 1989.
ST-2	: Tezkiretü'ş-Şu'arâ Mirzâ-zâde Mehmed Sâlim Efendi, Adnan İnce, Ankara 2018.
Şar.	: Şarkı
Şeyhülislam Yahyâ D.	: Şeyhülislam Yahya Dîvânı, Hasan Kavruk, Ankara 2017.
Tb.	: Tıpkıbasım
TDK	: Türk Dil Kurumu
TEİS	: Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü
Th.	: Tahmis
TN-1	: Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva 1. Cilt,

	Mihrican Odabaşı, Sivas 2009.
TN-2	: Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva 2. Cilt, Bünyamin Yuvacı, Sivas 2014.
TN-3	: Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva 2. Cilt, Osman Zahit Şener, Sivas 2013.
TŞ.	: Kınalı-zâde Hasan Çelebi Tezkiretü'ş-Şu'arâ, Aysun Sungurhan, Ankara 2017.
TŞB.	: Beyânî Tezkiresi (Tezkiretü'ş-Şu'arâ), Aysun Sungurhan, Ankara 2017.
TŞM.	: Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye (İnceleme- Metin), İlhan Genç, Ankara 2018.
vb.	: Ve benzeri
vrk.	: Varak
Yahyâ Nazîm D.	: Yahya Nazîm Dîvânı I (İnceleme-Metin), Nevin Gümüş, Kayseri 1992.
Yay.	: Yayınevi/Yayınları
Yetîm Alî D.	: Yetîm Dîvânı (İnceleme-Metin), Ali Aktaş, Ankara 1996.
yk.	: Yaprak
YLT	: Yüksek Lisans Tezi
ZE.	: Kâf-zâde Fâ'izî'in Zübdetü'l-Eş'ârı, Bekir Kayabaşı, Malatya 1997.
ZZE.	: Zeyl-i Zübdetü'l-Eş'âr, Seyrek-zâde Mehmed Âsım, Ali Osman Coşkun, Ankara 2019.

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Mecmûada Yer Alan Şairler ile Kullandıkları Nazım Şekilleri ve Sayısı.....	19
Tablo 2: Mecmûada Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Vezinler ve Sayısı.....	22
Tablo 3: Mecmûanın (38b/73b) MESTAP'a Göre Muhteva Tablosu.....	51
Tablo 4: Transkripsiyon Tablosu.....	103

ÖZET

Başlık: Mecmû'a-i Gazeliyât ve Eş'âr, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Numara: NEKTY03296 (38b-73b) İnceleme-MESTAP Tablosu-Karşılaştırmalı Metin

Yazar: Rümeysa ÜNAL

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Orhan KAPLAN

Kabul Tarihi: 16/06/2022 **Sayfa Sayısı:** ix (ön kısım) + 254 (tez) + 39 (ek)

Tez konusu, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi NEKTY03296 numarada "Mecmû'a-i Gazeliyât ve Eş'âr" ismiyle kayıtlı şiir mecmûasının 38b-73b arası varakların incelenmesi, transkripsiyonu ve tenkitli metninden oluşmaktadır.

Çalışmada öncelikle çalışmanın amacı, önemi, yöntemi ve konusu hakkında bilgi verilmiş; mecmûanın dış özellikleri, muhteva, dil ve yazım özellikleri maddeler/tablolarda halinde gösterilerek eserin tanıtımı yapılmıştır. Akabinde mecmûada kayıtlı şiirlerin sistematik tasnif tablosu (MESTAP) ve kimliği tespit edilen şairlerin biyografilerine yer verilmiştir. Mecmûada kayıtlı şiirlerin transkripsiyonu yapılarak karşılaştırmalı metni oluşturulmuş elde edilen farklar dipnotta belirtilmiştir.

Mecmûada; 7'si Arapça, 51'i Farsça ve 303'ü Türkçe olmak üzere toplam 361 şiir yer almaktadır. Arapça ve Farsça şiirler inceleme kısmına dâhil edilmemiş, Türkçe şiirler; şairinin mahlası, nazım şekli/türü, vezni gibi hususiyetleri ile kaydedilmiştir.

Amacımız dîvânı bulunmayan tezkire, mecmûa gibi çeşitli akademik kaynaklarda isimlerine rastlayamadığımız şair ve şiirlerinin ortaya çıkmasına olanak sağlamak, tezkireler ve çeşitli biyografik kaynaklarda şiirlerine tesadüf edilen; ancak dîvânı bulunmayan şairlerin yeni şiirlerini gün yüzüne çıkarmak, mevcut şiirlerindeki eksiklikleri tamamlamak, aynı zamanda isimleri bilinen şairlerin bilinmeyen ya da dîvânlarında tespit edilemeyen şiirlerini tespit ederek araştırmacıların dikkatine sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Şiir Mecmûası, Klasik Türk Edebiyatı, MESTAP

ABSTRACT

Title of Thesis: Mecmu'a-ı Gazeliyat And Eş'ar, Istanbul University Rare Books Library, Number: NEKTY03296 (38b-73b) Examination-Comparative Text-MESTAP Table

Author of Thesis: Rümeyşa ÜNAL

Supervisor: Assist. Prof. Orhan KAPLAN

Accepted Date: 16/06/2022

Number of Pages: ix (pre tex) + 254
(main body) + 39 (App.)

The subject of the thesis consists of the analysis, transcription and critical text of the leaflets between 38b-73b of the poetry journal registered under the name "Mecmûa'a-i Gazeliyat ve Eş'âr" in Istanbul University Rare Works Library NEKTY03296.

In the study, first of all, information about the purpose, importance, method and subject of the study was given; The work has been introduced by showing the external features, content, language and writing features of the journal as articles/tables. Afterwards, the systematic classification table of the poems registered in the journal (MESTAP) and the biographies of the identified poets are included. The comparative text of the poems registered in the journal was transcribed and the differences obtained are indicated in the footnote.

In the journal; There are 361 poems in total, 7 of which are in Arabic, 51 are in Persian and 303 are in Turkish. Arabic and Persian poems are not included in the analysis section, Turkish poems; It has been recorded with the poet's pseudonym, verse form/type, and features such as meter.

Our aim is to enable the emergence of poets and poems whose names we could not find in various academic sources such as collection of biographies and journal that do not have a diwan, but to bring to light the new poems of poets who do not have a diwan, to complete the deficiencies in their existing poems, at the same time to identify the unknown or undetected poems of known poets and present them to the attention of researchers.

Keywords: Poetry Journal, Classical Turkish Literature, MESTAP

GİRİŞ

Çalışmanın Amacı

Çalışmamızın amacı; İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'nde NEKTY03296 numarada kayıtlı “*Mecmû'a-i Gazeliyât ve Eş'âr*” isimli şiir mecmûasının, 38b-73b varakları arasında yer alan şiirlerin transkripsiyonunu yapmak ve bu şiirleri öncelikle yayımlanmış dîvânlar olmak üzere ilgili akademik çalışmalarla tespit ederek karşılaştırmak, mevcut farkları ortaya koyarak karşılaştırmalı metnini oluşturmaktır. Ayrıca tezkireler ve çeşitli biyografik kaynaklarda şiirlerine tesadüf edilen; ancak dîvânı bulunmayan şairlerin yeni şiirlerini gün yüzüne çıkarmak, mevcut şiirlerindeki eksiklikleri tamamlayarak yapılacak akademik çalışmalara katkı sağlamaktır.

Bu minvalde dîvânı bulunmayan/tespit edilemeyen tezkire, mecmûa gibi çeşitli akademik kaynaklarda isimlerine rastlayamadığımız unutulmuş şair ve şiirlerinin ortaya çıkmasına olanak sağlamak; aynı zamanda isimleri bilinen şairlerin bilinmeyen ya da dîvânlarında tespit edilemeyen şiirlerini tespit ederek araştırmacıların dikkatine sunmak çalışmamızın en önemli amacıdır.

Çalışmanın Önemi

Şiir mecmûaları, edebiyat tarihi açısından önemli edebi vesikalardır. Kaynaklarda adı geçmeyen ya da -her ne kadar döneminde teveccüh görse de- tarihsel süreçte unutulmuş çeşitli şairlerin şiirlerinin kayıtlı olması; tezkireler ve benzer biyografik kaynaklarda hayatı ve eserleri hakkında birtakım bilgiler bulunmasına rağmen herhangi bir eseri günümüze ulaşamayan şairlerin şiirlerinin varlığı; ismi bilinen şöhret sahibi şairlerin bilinmeyen ya da dîvânlarında tespit edilemeyen şiirlerini ihtiva etmesiyle edebiyat tarihinin tamamlayıcı metinleridir. İzah ettiğimiz bu hususlar ışığında çalışmamız, gerek şair ve şiirlerinin tanıtımı gerekse döneminin/derleyicisinin edebi zevk ve tercihlerinin yanı sıra toplumun müşterek zevk ve anlayışını ortaya çıkarması noktasında önemli bir yere sahiptir. Nihai maksadımız tanıtımını yaparak karşılaştırmalı metnini hazırladığımız eserimizin bizden sonra yapılacak çalışmalara katkı sağlamasıdır.

Çalışmanın Yöntemi

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi NEKTY03296 numarada kayıtlı “*Mecmû'a-i Gazeliyât ve Eş'âr*” isimli şiir mecmûasının karşılaştırmalı metnini oluştururken öncelikle daha önce yapılmış olan benzer akademik çalışmaları inceleyerek bu doğrultuda kendimize çalışma yöntemi ve rota belirlemeye çalıştık. Mecmûada kayıtlı şairlerin sistematik tasnifini, *Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi* (MESTAP)¹'ne uygun olarak belirlenen ölçütlerde hazırlamaya gayret gösterdik.

Çalışmamız; *Giriş*, *1* ve *2. Bölüm* olmak üzere olmak üzere üç ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde; çalışmamızın amacı, önemi, yöntemi ve konusu hakkında bilgi verdik. Çalışmamızın birinci bölümünde; mecmûanın dış özellikleri, muhteva, dil ve yazım özellikleri başlığı altında genel malumatlarla eserin tanıtımını yaptık. Bahsi geçen bölümde mecmûanın hususiyetleri yanında nazım şekilleri, mahlaslar, başlıklandırma, mürettibin seçimlerinde takip ettiği usul ve kafiye kusurları gibi çeşitli hatalarla birlikte; imla hususunda yapılan eksiklikleri/hataları maddeler halinde örneklerle sıraladık. Aynı başlık altında mecmûada kayıtlı şairler ile kullandıkları nazım şekilleri ile şiirlerde kullanılan vezinleri sayısal verileri ile tablolarda gösterdik. Daha sonra kimliğini tespit edebildiğimiz farklı yüzyıllarda yaşamış/eser vermiş şairlerin kısa biyografilerine yer verdik. Son olarak şiirlerin mecmûada kayıtlı sayfa/varak numaralarını, şairlerin mahlasını, matla ve makta beytini/bendini (ilk ve son beyitler/bendler), nazım şeklini/birimini, nazım türünü, veznini ve mecmûada şairlerin kimliğini ve şiirlerinin tespitine yardımcı olacak şiir veya şairiyle ilgili kendine mahsus hususiyetleri -genel hatlarıyla- açıklamalar sütununda vererek sistematik tasnif tablosu hazırladık.

Çalışmamızın ikinci bölümünde, karşılaştırmalı metni oluştururken izlediğimiz yol ile metnin transkripsiyon ve imlasında takip ettiğimiz yolu maddeler halinde sıraladık. Müteakiben metnin işaretler sistemini açıklayan tabloyu (transkripsiyon alfabesi) ekledik. İlgili bölümün sonunda mecmûanın 38b-73b varakları arasında kayıtlı bulunan şiirlerin transkripsiyonlu metnini verdik. Mecmûada yer alan şiirleri başta dîvânlar olmak üzere

¹ MESTAP, “Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi” M. Fatih Köksal önderliğinde hazırlanan şiir mecmuaları ve edebiyatla ilgili tüm mecmuaların ayrıntılı tasnif ve dökümünün yapıldığı bir projedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. <https://mecmualar.tr.gg/MESTAP-Projesi-Hakk%26%23305%3Bnda.htm> [ET: 03.05.2022]

yayımlanan akademik çalışmalarla karşılaştırarak tespit ettiğimiz farkları dipnotta gösterdik.

Çalışmamızı; mecmûa hakkında değerlendirmemizi beyan ettiğimiz *Sonuç*, çalışmamızın her aşamasında istifade ettiğimiz, metnin tesisinde kaynaklık eden bilimsel çalışmaları sıraladığımız *Kaynakça* ile birlikte *Tıpkıbasım* ve *Özgeçmiş* kısımlarıyla nihayete erdirdik.

Çalışmanın Konusu

Mecmûa, lugatta “toplamak, dağınık şeyleri bir araya getirmek” anlamında Arapça cem’ fiilinden türemiş bir sözcüktür. Terim olarak ise “Bir ya da birden fazla yazarın ya da şairin çeşitli şekillerde ve hacimde kaleme aldığı nesir yahut şiirlerden meydana gelen derleme kitaplar” manasına gelmektedir. Bahsi geçen eserlere, ihtiva ettikleri hususiyetler göz önünde bulundurularak “mecmû’atü’l-eş’âr, mecmû’a-i ed’iye, mecmû’atü’l-münşe’ât” gibi çeşitli isimler verilmiştir (Uzun, 2003: 265-299).

Mecmûa derlemesinde çeşitli şairlerin dîvânlarından, tezkirelerden ve benzer mecmûa çalışmalarından yararlanır. Mürettibin tamamıyla şahsi şiir zevki ve anlayışına göre düzenlenen mecmûalarda belli bir tertip geleneği bulunmaz (Gürbüz, 2013: 316-321).

Mecmûalar, pek çok şairin çeşitli şekil ve türde manzumesini ihtiva etmesi sebebiyle edebiyat tarihi açısından önemli bir yere sahiptir. Bahsi geçen eserler dîvânı bulunmayan ya da başka kaynaklarda adı geçmeyen şairlerin şiirlerini ihtiva etmeleri döneminin edebi zevk ve beğenisini, sanat anlayışını yansıtmaları noktasında önemli kaynaklardır (Aydemir, 2007: 127-132).

Mecmûaların sınıflandırılması/tasnif edilmesi kesin kurallarla belirlenmiş değildir. Birbiri içine geçmiş mecmûalar çeşitli şekillerde sınıflandırılmıştır. En kapsamlı sınıflamayı Atabey Kılıç şu şekilde yapmıştır:

1 Cilt ve tertip hususiyetleri bakımından

1.1.Cönkler

1.2.Mecmûalar

1.2.1. Tertip durumuna göre mecmûalar

1.2.1.1. Mürettep mecmûalar

- 1.2.1.2. Mürettep olmayan mecmualar
- 1.2.2. Mürettip durumuna göre mecmûalar
 - 1.2.2.1. Mürettibi bilinen mecmûalar
 - 1.2.2.2. Mürettibi bilinmeyen mecmûalar
- 1.2.3. Aynı zümreye mensup şahsiyetlerin eserlerinin toplandığı mecmûalar

2. Şekil bakımından

- 2.1. Manzum metinler mecmûaları
 - 2.1.1. Kasîde mecmûaları
 - 2.1.2. Gazel mecmûaları
 - 2.1.3. Nazîre mecmûaları
 - 2.1.4. Mu'ammâ mecmûaları
 - 2.1.5. Manzum lugât mecmûaları
 - 2.1.6. İlâhî mecmûaları
 - 2.1.7. Şehrengîz mecmûaları
 - 2.1.8. Na't mecmûaları
 - 2.1.9. Hilye mecmûaları
 - 2.1.10. Mi'râciyye mecmûaları
 - 2.1.11. Matla' mecmûaları
 - 2.1.12. Mersiye mecmûaları
 - 2.1.13. Çeşitli mesnevîlerden seçkileri barındıran mecmûalar
 - 2.1.14. Güfte mecmûaları
 - 2.1.15. Müstezâd mecmûaları
 - 2.1.16. Tarîh mecmûaları
 - 2.1.17. Musammat mecmûaları
 - 2.1.18. Kıt'a ve rubâ'î mecmûaları

2.1.19. Dîvân mecmûaları

2.2. Mensur metinler mecmûaları

2.2.1. Lugaz mecmûaları

2.2.2. Fetvâ mecmûaları

2.2.3. Tefsîr mecmûaları

2.2.4. Şerh mecmûaları

2.2.5. Sakk mecmûaları

2.2.6. Mekân tasvirlerini içeren mecmûalar

2.2.7. Münşe'ât mecmûaları

2.2.7.1. Derleme münşe'ât mecmûaları

2.2.7.2. Tek şahsa ait inşa örneklerinden oluşan münşe'ât mecmûaları

2.3. Karışık manzum ve mensur eserler mecmûaları

2.3.1. Fevâyid ve eş'âr mecmûaları

2.3.2. Farklı türleri barındıran mecmûalar

3. Dil bakımından

3.1. Arapça mecmûalar

3.2. Farsça mecmûalar

3.3. Türkçe mecmûalar

3.4. Çok dilli mecmûalar

4. Muhteva bakımından

4.1. Din

4.2. Tasavvuf

4.3. İlm-i nücûm / fal ve remil

4.4. Hikâye / latife

4.5. Hezel ve hiciv

4.6. Edviye

4.7. Mûsikî

4.8. Hat ve kitâbet

5. Şahısların tertip ettiği veya şahıslar için tertip edilen mecmûalar (Kılıç, 2012: 81-96)

Bu hususlar nazarıdikkate alınarak hazırlamış olduğumuz çalışmamızın konusu, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'nde NEKTY03296 numarada kayıtlı “*Mecmû’-i Gazeliyât ve Eş’âr*” isimli şiir mecmûasının 38b-73b arası varaklarda bulunan şiirlerin incelenmesi ve transkibe edilerek karşılaştırmalı metnin oluşturulmasıdır.

BÖLÜM 1: MECMÛ'A-İ GAZELİYÂT VE EŞ'ÂR'IN TANITIMI VE İNCELENMESİ

1.1. Mecmûanın Dış Özellikleri*

Üzerinde çalıştığımız mecmûa, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'nde NEKTY03296 numarada “*Mecmû'a-i Gazeliyât ve Eş'âr*” ismiyle kayıtlıdır. Mecmûa 249x170 mm. ölçülerinde olup vişne çürüğü renginde, motifsiz ve sade bir cilde sahiptir. Rika hattıyla yazılmış olan eser toplam 73 varaktır. Çalışma alanımız mecmûanın ikinci yarısı olan “38b-73b” arası varakları kapsamaktadır.

Mecmûanın belirli bir künyesi olmayıp mürettibi/müstensihi ve tertib/istinsah edildiği tarih belli değildir; ancak 19. yüzyılda yaşayan ve eser veren şairlerin varlığı bu yüzyılı işaret etmektedir. İlk varakta “*Dîvân-ı Âsım*” başlığı kaydedilmiş; ancak bunun üzeri -sebebini bilmediğimiz bir nedenle- çizilmiştir. Bu başlığın hemen altında “*İstishabü'l-fakîr Mehmed Emîn Yümnî Kâtib-zâde 'An Hâcegân-ı Dîvân-ı Hümayûn*” şerhinin düşüldüğü ve altında yine “*Mehmed Emîn Yümnî*” yazan bir mühür ile mühürlenmiş olduğu görülmektedir. 74a numaralı varak boştur. 74b numaralı varak iç kapak sayfası olup “2692” numarası ve “*Halis Efendi Kütüphanesi*” kaydı düşülmüştür. 75a numaralı varakta, Arapça iki adet manzume ve “*Halis Efendi Kütüphanesi*” kaydı mevcuttur. Aynı zamanda ilgili varakta, “*İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi*” mührü ve “*Mecmû'a-i Gazeliyât*” başlığı kayıtlıdır. Dış kapak üzerine “327” numarası kaydı düşülmüştür.

Yazı stili rika olup harekesizdir. Manzumeler siyah mürekkeple yazılmış olup mahlasları kayıtlı olanların hemen hemen tamamı -65a-73b arası varaklar hariç olmak üzere- kırmızı mürekkeple kaydedilmiş ve üzerleri çizilmiştir. Aynı zamanda başlıklandırma yapılan manzumelerin çoğunluğu da kırmızı mürekkeple kaydedilmiştir. Başlıklar ve bitim imleri dışında şiirleri birbirinden ayıran bir işaret mevcut değildir. Beyitler genel olarak eğik stilde kayıtlı olmakla birlikte aynı varak ve sütunda düz stilde kaydedilmiş örnekler de mevcuttur.

Genel olarak düzenli bir görünüm arz eden; ancak yazı ölçüleri, satır ve sütun sayısı gibi hususlarda kendi içinde bir standardı olmayan mecmûada varakların hemen sol sütun

* Mecmûanın fiziksel niteliklerinin tanıtımında, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Kataloğu'nda kayıtlı bulunan bilgilerden istifade edilmiştir.

yanına, ilintili manzumeye ait beyitler ve varak altına farklı nazım şekillerine ait (kıta, beyt vb.) manzumeler ilave edilmiştir; ancak bazı mecmûalarda bulunan derkenar ve bilgi notları gibi kayıtlar/mensur metinler mevcut değildir. İlave manzumelerin mürekkep ve imla hususiyetleri farklı olup düzensizdir. Varaklarda numaralandırma olmayıp varak sonunda müteakip varağın ilk kelimesi kaydedilmiştir.

Satır sayısı aynı varakta sütunlara eşit kaydedilmemiştir. Genel olarak 18-16-25 aralığında olan satır sayısının en azı başlıkla beraber 13, en fazla 26 satır olup düzensizdir. Sütun sayısı, 38b'den 65a'ya kadar 2 sütun olarak düzenli bir görünümde iken; 65a, 66a-b, 67b, 68a-b, 69b, 70a, 72b aralığı 3'er sütun olup daha düzensizdir.

Mürettip, mecmûada "65b-73a" numaralı varaklarda kayıtlı bulunan manzumelerin sonuna şiirin bittiğini göstermek amacıyla temme/bitim imi ("mim" harfi) koymuştur. Bahsi geçen varaklarda kayıtlı olan tarih manzumelerinin (kıta) ve musammatların (tahmis, müseddes, terki-bend) birim sayılarının uzun olması sütun ve varaklara taşması sebebiyle şiirin devam ettiğini göstermek amacıyla müteakip beytlerin/bendlerin başında "velehu" ibaresini kullanmıştır. Mürettibin tasarruflarından biri de "mütekerrir müseddes" nazım şekliyle yazılan manzumelerin (71a/71b) tüm bentlerinde mütekerrir beyitler yerine "eyzan" ifadesini kullanmayı tercih etmesidir.

Yine ilgili varaklarda mürekkep ve imla hususiyetlerinin farklılığı, tertibindeki çeşitli biçimsel farklılıklar ve mürettibin tasarrufları mecmûanın farklı zamanlarda birbirine ilave edilmek suretiyle düzenlenmiş olabileceği ya da birden çok derleyicisinin olabileceği ihtimalini akla getirmektedir.

Mecmûanın fiziksel niteliklerinde okunuşuna engel teşkil edecek -az sayıda mürekkep dağınıklığı dışında- bir yıpranma mevcut değildir. Ancak mürettibin imla hususunda titiz davranmaması -hemen hemen tüm şiir mecmûalarında görünen çeşitli imla kusurları- ve ihmalleri okunuşta zorluklara sebebiyet vermiştir. Mecmûanın geneline yayılan söz konusu kusurlara mecmûanın muhteva dil ve yazım özellikleri başlığı altında detaylarıyla yer verilmiştir.

Şiirler; uyak, redif ve nazım şekli olarak belli bir tertibe riayet edilmeden kaydedilmiştir. Hemen her nazım şeklinde şiirlerin mevcut olduğu mecmûa tertibine öncelikli olarak kasideyle başlanmış, müteakiben gazellere geçilmiş ve bu gazeller arasında tahmis, şarkı ve çeşitli musammatlara yer verilmiştir. Devamında; makta, kıta, müfred, ferd, murabba,

naat ve beyitler yer alırken en sonda da -aralarda gazel örnekleri olmakla birlikte- tarih kıtaları ve musammatlar yer almıştır.

Çoğunluğu teşkil eden Türkçe şiirler dışında mecmûada, Arapça ve Farsça şiirler de mevcuttur. Bu manzumeler münferit bir bölümde toplanmayıp Türkçe şiirler arasında karışık olarak daha çok mukataat/ebyat kısmında (müfred, ferd, kıta, matla gibi şiir parçalarının art arda geldiği varaklar) kayıtlıdır.

Muhtelif şairlerin şiirlerinden oluşan antoloji mahiyetindeki mecmûada; Türkçe, Arapça ve Farsça şiirlerin toplam sayısı 361 olup bunların; 303'ü Türkçe, 51'i Farsça ve 7'si de Arapça'dır.

Mürettip mecmûanın tertibinde olduğu gibi şiirlere başlık verme hususunda da indî bir tavır sergilemiştir. Manzumelerin çoğunluğu başlıksız olmakla birlikte kimi şiirlerde şairin mahlasını başlık olarak kaydederken kimisinde nazım şekli ve türünü başlık olarak vermeyi tercih etmiştir.

1.2. Mecmûanın Muhteva Dil ve Yazım Özellikleri

Çalışma konumuz olan mecmûanın "38b-73b" numaralı varakları yalnız bir dönemle mahdud olmayıp 15-19. yüzyıl gibi geniş bir zaman aralığında yaşamış ve eser vermiş çeşitli şairlerin şiirlerini kapsamaktadır. Mecmûada kimliği tespit edilen; 2'si 15., 14'ü 16., 15'i 17., 21'i 18. ve 5'i 19. yüzyılda yaşamış ve eser vermiş 57 şairin çeşitli manzumeleri kayıtlıdır. Bu şiirler herhangi bir kronolojik sıralamaya tabi tutulmadan kaydedilmiştir. En az şair/şiir bulunduğu yüzyıl 15. yüzyıl olup en çok şairin bulunduğu yüzyıl ise şair sayısının da çoğunlukta olduğu 18. yüzyıldır (bkz. Tablo 1).

Mecmûada; 7'si Arapça, 51'i Farsça ve 303'ü Türkçe olmak üzere toplam 361 şiir vardır. Türkçe şiirlerde, mahlası kayıtlı olan 77 adet şair olup bunlardan 57'sinin kimliği tespit edilmiş; 20'sinin kimliği tespit edilememiştir. Dîvân, tezkire ve mecmûalar gibi çeşitli kaynaklarla kimliği tespit edilen şairlerin şiir sayısı 173 adet; edilemeyenlerin şiir sayısı ise 64'tür. Mahlası bulunmayan ve kaynaklardan hangi şaire ait olduğu tespit edilemeyen manzume sayısı ise 66'dır. Bu şiirler "Lâ-Edrî" başlığı ile kaydedilmiştir. İlgili şiirlerden 1 adedi mürettip/müstensih tarafından Lâ-Edrî başlığı ile kaydedilmiştir.

Türkçe şiirlerde; gazel, kıta, kaside, tahmis, müseddes, murabba, şarkı, taştir, terkeb-bend, müstezad olmak üzere 10 adet nazım şekli kullanılmıştır. Mecmûada bu nazım şekilleri

ile yazılan manzumelerin tamamının verilmeyip mahdud birkaç beytin/bendin verildiği müstakil şiirler de mevcuttur. Bu şiirler ekseriyetle mahlassız; müfred, ferd, matla ve beyt şeklinde çeşitli başlıklarla müstakil kaydedilmiştir. Mecmûada kayıtlı nazım türleri ile yazılan şiirlerin sayısı 23 olup bunların; 2'si naat, 13'ü tarih, 7'si hezl, 1'i hamam-nâme'dir.

Mecmûada nazım şekilleri belli bir tertibe riayet edilmeden düzenlenmiştir. Manzumeler; kaside, gazel, musammatlar (şarkı, tahmis, taştir), müfred, ferd, matla ve tarih kıtaları şeklinde düzensiz kaydedilmiştir. Şiirler kaydedilirken genel olarak belli bir düzen takip edilmemiştir. Aynı şaire ait şiirler bazen art arda gelirken bazen farklı şiirlerin peşi sıra geldiği örnekler de olmuştur. Derleyicinin/mürettibin mecmûanın başından sonuna - özellikle başlıklandırma, mahlas tayini ve şekilsel hususlarda- sistemli ve tutarlı bir yöntem takip ettiğini söylemek güçtür. Bilhassa ilgili kaynaklardan doğruluğunu teyit etmeden sehven, dikkatsiz ve özensiz bir tavırla şiirleri kaydetmiş olması, mahlas tayini ve başlıklandırma hususunda çeşitli yanlışlıkları beraberinde getirmiştir.

Mecmûada var olan Farsça ve Arapça şiirler münferit bir yerde toplanmayıp Türkçe şiirlerin arasında kayıtlıdır. Bu şiirler transkribe edilmeyerek Türkçe şiirlerle sıralamaya tabi tutulmuş; ancak nazım şekilleri, vezin, kaleme alındıkları yüzyıl gibi hususiyetleri belirtilmeden birim sayısı ve başlıkları ile kaydedilmiştir. 51 adet Farsça şiirin 38'ine şairinin mahlasıyla kayıt düşülmüşken, 13 adet şiir; 5 müfred, 3 ferd, 2 kıta, 3 beyt olmak üzere nazım şekilleriyle kaydedilmiştir. 7 adet Arapça şiirin 2'si beyt, 1'i rubai, 1'i kıta nazım şekliyle kayıtlı iken; 1'i başlıksız, 1'i mahlası ile 1'i de Lâ-Edrî başlığı ile kayıtlıdır.

Mecmûada; Necâtî, Bâkî, Fuzûlî, Nâbî, Nedîm, Nâ'ilî gibi gerek döneminde gerekse sonraki yüzyıllarda adından söz ettirmiş dîvân edebiyatının ünlü şairlerinin şiirlerinin yanı sıra; Âsım, Râmî gibi bu şairleri örnek almış ve şiirlerini tanzir etmiş şairler ile Münşî, Seyyid Mehmed, Kelîm, Sâlik, Sâkıb, Vâsık, Haylî, Sa'dî, Fâ'iz, Ref'î gibi tezkirelerde adı geçen ancak dîvânlarına ulaşamayan ve -döneminde her ne kadar şöhret bulsa da- nisbeten daha az tanınan şairler de mevcuttur. Mecmûada en çok şiiri kayıtlı olan iki şairden biri olan Âsım'ın Nedîm'e 2 tane naziresi (39a/4, 52a/81) olup tanzir edilen Nedîm'e ait zemin şiirler de mecmûada kayıtlıdır (38b/3, 63b/281). Nazire şiirlerin

sayısı bu şiirlerle mahdut olmayıp kaynaklardan tespit edilen/edilemeyen çeşitli nazireler de mevcuttur.

Mecmûada 36 adet şiirle en çok şiire sahip şair Nedîm iken, sayı ve hacim olarak (müfred, ferd, matla, beyt) en az şiiri bulunan kimliği belirli şairler; Âhî, Hüdâyî, Necâtî, Ânî, Fuzûlî, Şeyhülislam Yahyâ, Sa'dî, Fasîh, Fasîhî ve Neylî'dir. Bahsi geçen şairlerin şiirleri mahdut birkaç örnekle sınırlıdır.

Mecmûada en hacimli şiir, kimliği tespit edilemeyen Yâver mahlaslı bir şairin 9 bentlik terhib-bendi (72b-73a/359) ve yaklaşık aynı birim sayısına sahip olan -yine kimliği tespit edilemeyen- bir şairin 49 beyitlik kıtasıdır (70a-70b/355). Bu şiirleri Ahmed İzzet Bey'e ait olan 15 bentlik tahmisi (66b-67a/339) ve 20 beyitle İzzet mahlaslı kimliği tespit edilemeyen bir şairin, tarih kıtası takip etmektedir (68b/347). En hacimli gazel ise Nâbî'ye ait olan 10 beyitlik bir gazeldir (45a/40).

Mecmûada kayıtlı 303 Türkçe şiirin, 132'sinin mahlas beyti kayıtlı iken mahlas beyitleri olmayan -başlıksız ya da nazım şekil ve türleriyle kayıtlı- şiir sayısı 171'dir. Mahlası başlık olarak kayıtlı şiirlerin sayısı ise 4'ü Lâ-Edrî olmak üzere 58 olup bu sayıya yanlış başlık verilenler dahil edilmemiştir. Mürettip mahlas beyitleri olan şiirlerin ekserisinin üzerini kırmızı mürekkeple çizerek belirtmiştir.

Mürettip, şiirleri başlıklandırma hususunda sistemli ve istikrarlı davranmamış şiirlerin bir kısmını başlıksız kaydederken başlıklandırma yaptığı şiirlerin ise kimini nazım şekilleri ve türüyle kimisini de mahlaslarıyla kaydetmiştir. Başlığı nazım şekli olan 124 adet şiir; Müfred 57, ferd 34, kıta 15, beyt 9, gazel 3, murabba 2, tahmis 2, kaside 1, müstezad 1, terci-bend 1 adet olup bu nazım şekillerinin çoğunluğu -hangi ölçütlerle başlıklandırıldığı belli olmamakla birlikte- mürettip tarafından yanlış nazım şekilleriyle başlıklandırılmıştır; ancak şiirlerin dış yapısı/kafiyeleniş biçimleri dikkate alınarak köşeli parantez içinde metinde doğru şekilleriyle yazılmış ayrıca mecmûada kayıtlı olan asıl/hatalı şekilleri dipnotta belirtilmiştir (bkz. Tablo 1). Müfred, ferd, kıta gibi nazım şekilleriyle yapılan başlıklandırmalarda şiirlerin kafiyelerinden daha ziyade dize sayıları esas alınmıştır; ancak bunlar da tashih edilerek kaydedilmiştir. Mürettip bilhassa musammat (çok bendli nazım şekilleri) ve tarih kıtalarını, ekseriyetle şiirlerin konularına göre başlıklandırmayı tercih etmiştir.

Başlığı nazım türü olan şiirler: Tarih 9, hezl/hicv 5, naat 2, hammam-nâme 1 adettir. Mahlası başlık olan şiirlerin sayısı 58 olup 4'ü Lâ-Edrî başlığı ile kaydedilmiştir. Bu sayıya yanlış başlıklandırma yapılanlar ve çeşitli kaynaklardan tashih edilenler dahil değildir. Başlıksız kaydedilen şiirlerin sayısı ise 102'dir.

Yine mecmûada Kâmî ve Âsım Ârif-zâdeye ait 1'er adet mükerrer matla ile Gelibolulu Âlî ve Nahîfî'ye ait 1'er mükerrer gazel bulunmaktadır. Mürettip tekerrür eden bu gazel ve matlaları belirtmek adına bir yol tercih etmemiş farklı başlık ve nazım şekilleri ile kaydetmiştir. Kâmî'ye ait matla, 57b/126'da "müfred" başlığı ile kayıtlı iken aynı manzume 58a/132'de "ferd" başlığı ile kayıtlıdır. Gelibolulu Âlî'ye ait gazel, 58a/130'da "ferd" başlığı ile kayıtlı iken aynı manzume 60b/194'te "velehu" başlığı ile kayıtlıdır. Nahîfî Süleyman Efendi'ye ait gazel, 58a/129'da "kıta-i zîbâ" başlığı ile kayıtlı iken aynı manzume 61b/215'te "Fâ'iz" başlığı ile kayıtlıdır. Âsım Ârif-zâde'ye ait matla, 60b/200'de Âsım başlığı ile kayıtlı iken aynı manzume 61b/227'de aynı şekilde Âsım başlığı ile kaydedilmiştir.

Mürettip, yukarıda bahsi geçen dîvân şairlerinin yanı sıra farklı alanlarda eser vermiş döneminin ünlü isimlerinin de eserlerine yer vermiştir. Mecmûada Medîne-i Münevvere'ye varışında Rasûl-i Ekrem'in mübarek kabrini ziyaret eden ve tazarruda bulunan Vâni Mehmed Efendi'ye ait naat başlıklı bir duası (64b/300) buna örnektir. Yine manzumelerin muhtevasında bulunan âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîf iktibasları mecmûanın dini-tasavvufî yönünü de zenginleştirmiştir.

Üzerinde çalıştığımız mecmûa, gerek 15-19. yüzyıl aralığında yaşayan ve eser veren şairleri ihtiva etmesi gerekse kullanılan nazım şekillerinin çeşitliliği açısından zenginlik arz etmektedir. Gazel, müfred, ferd, kıta, şarkı, kaside, müstezad gibi manzumelerin yanı sıra; murabba, tahmis, taştir, müseddes, terkib-bend gibi musammatların yoğunluğu mecmûanın muhtevasını zenginleştirmiştir. Mürettibin, kişisel zevkine göre devrin rağbet gören şair ve şiirlerini tercih etmesi yanında naat, hezl, hammâm-nâme gibi çeşitli türlerde pek çok manzumeyle birlikte dini-tasavvufî ve didaktik mahiyetteki şiirlere yer vermesi mensup olduğu edebi geleneğin sanat anlayışı ve devrin zevkine dair malumat vermektedir.

En fazla nazım şeklinin kullanıldığı şiir mürettep bir divanda olduğu gibi gazel nazım şeklidir. Bu şiirlerin büyük çoğunluğu "38b-55a" varakları arasında düzenli bir şekilde

art arda kaydedilmiş olup daha çok klasik Türk şiirinin temel prensipleri ile; âşıkâne, rindâne ve hikemî tarzda yazılmış manzumelerdir. Akabinde gelen mukataat/ebyat (56b-65a) kısmındaki şiirlerin muhtevaları ise kendi içinde farklılık göstermektedir. Son varaklarda ise (65b-73b) daha ziyade yeni yıl münasebetiyle kaleme alınan manzumeler; doğum, sadrazam tayini, teşekkür, önemli eserlerin yapılış tarihi vb. çeşitli konularda düşürülen tarih kıtaları ile musammatlar (tahmis, murabba, müseddes, terkib-bend) yer almaktadır.

Dikkat çeken bir diğer husus ise mecmûada var olup ilgili divânlarda tespit edilemeyen yeni şiirlerin varlığıdır, bu durum eserin farklı çalışmalara kaynaklık etmesine vesile olacak niteliktedir. Tespit edilen manzumeler şunlardır; Fuzûlî “ferd” (58b/149), Bâkî “müfred” (60b/197), Nedîm “2 matla” (61a/213-62a/229), Riyâzî “müfred” (62a/230), Yavuz Sultan Selîm “kıta” (63b/285).

Mecmûada 18. yüzyılın önemli tarih yazarlarından ve müverrih lakabıyla tanınan Sürûrî'nin hicivleri yer almaktadır. Bu minvalde yazdığı şiirlerini müstakil bir eser olan “*Hezliyyât*”ta toplayan Sürûrî'nin yazmış olduğu hezllere, yakın arkadaşları olan Sünbülzâde Vehbî ve Aynî'nin hicivleriyle vermiş oldukları karşılıklar ve mülâtefeleri de mecmûada kayıtlıdır. Tek bir varakta (65a) toplanan bu manzumeler içerik olarak müstehcen ve argo tabirler ihtiva etmesi sebebiyle tenkitli metinde hezeliyat içeren sözcükler fotoğraflarıyla kaydedilmiştir.

Mürettibin tercih ettiği manzumeler arasında bestelenmiş şiirler de vardır bunlar; Râmî Mehmed Paşa (42b/23-24), Nedîm (43a/ 27-45a/38), Nâbî (53b/92), Nahîfî (58a/131) ve Laz Ali Rızâ Paşa (47a/340)'ya ait gerek döneminde gerekse sonraki yüzyıllarda revaçta olan manzumelerdir. Bu şiirler akademik çalışmalar ışığında tespit edilerek beste, makam ve repertuvar bilgileriyle dipnotta belirtilmiştir.

Çalışmamızın esasını 15 ve 19. yüzyıllarda yaşayan şair ve şiirlerinin teşkil etmesi -kahir ekseriyetinin 17-18. yüzyılda kaleme alınan şiirleri kapsaması- sebebiyle metinde Eski Anadolu Türkçesi dil ve ses özellikleri dikkate alınmıştır.

Mecmûanın imla hususiyetleri ve mürettibin şahsına mahsus bazı yazım özellikleri ve imla kusurları şunlardır:

a. Mecmûada mürettibin harflerde yaptığı noktalama hataları:

- “ayn” harfinin noktalı “gayn” yazılması: ‘umūm (65b/332), ‘umūm (66b/339).
- “ze” harfinin üç nokta ile “je” yazılması: pezīr-i (43b/30).
- “be” harfinin üç nokta ile “pe” yazılması: bīṣ (42b/23).
- “be” harfinin noktalı “ze” yazılması: bir (43b/30).

b. İmlada yapılan harf eksiklikleri:

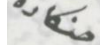
- Yönelme hali ekinde yapılan eksiklikler: cām[e] (55b/101), ‘Ārif[e] (56b/104), ġayr[a] (62a/229), zerr[e] (40a/11).
- Kelimenin aslında olan harf eksikliği: per[de]dār (48b/60), ār[z]ū (45b/41).
- Belirtme hali ekinde yapılan eksiklikler: naẓm[ı] (51a/74), ḥūn[in]i (39a/5).
- İyelik ekinde yapılan eksiklik: naẓm[um] (49a/63).

c. İmlada yapılan harf hataları:

- “med” ile gösterilmesi gereken “elif” harfinin medsiz yazımı: alasuṅ (60b/198).
- Şiirin kafiyesinin “el” olmasına rağmen “beg” şeklinde yazılması: bel (64a/297).
- “elif” ile gösterilmesi gereken ekin “ye” ile gösterilmesi: almadan (63b/281).
- “nun” harfî yerine “rı” harfinin kullanılması: müjgānuṅ (44b/36).
- “se” harfî yerine “sin” harfinin kullanılması: deyyuṣ (65a/316).
- “çim” harfî yerine “te” harfinin kullanılması: içsün (45a/40).
- “çim” harfî yerine “gef” harfinin kullanılması: çün (43b/31).

d. İmlada anlam bozukluğuna sebep olan harf/ek fazlalıkları:

- Kelimenin aslında bulunan çeşitli harf fazlalıkları: dönmem (64a/291), sīret ne (64b/303), el (41b/18), teḥavvül (44b/35).

- Kelimeye ilave edilen; ancak anlamı ve kafiyeyi bozan ekler: yeter (45b/43), şafâ (51a/75), hünkâr (49b/65).

e. Belirtme hal ekinin hemze ile gösterilmesi: pezirîyi (50a/69), berri (65a/312).

f. Kaynaklarda tespit edilen; ancak mecmûada eksik olan kelimeler: âhendür [bana]/âhendür (63a/259), çeşm[üm] (47a/51), intisâb [ise] (51a/74).

g. “kâf-ı nûni/nazal n” ile yazılması gereken pek çok kelimenin “ne” ile yazılması: (38b/3/5, (43a/27/2-3), (46a/45/3-6), (51a/75/1-2-4-5), (52b/84/1-2-3-4), (53a/86/4), (54b/97/2-5), (60a/180).

h. “nazal ne” olmayan yerlerde “nazal ne” kullanılması: (60a/180), (61a/213) her iki mısradada, (64a/288), (65b/339).

i. Mecmûada fazlalık olan kelimenin üstünün karalanması örneği: (61b/220).

j. Mürekkep dağınıklığı olan varaklar: (49b/65), (59a/70), (72b/369).

k. Mürettibin “âyîne” kelimesinde (âyîne-âyine) şeklinde iki türlü imlayı tercih etmesi: (38b/3/1), (39a/5/1).

- Mürettibin; mahlas, nazım şekilleri, redif, başlıklandırma ve mecmûanın tertibi gibi hususlarda sehven yapmış olduğu bazı kusurlar/hatalar özetle şu şekildedir:

Mahlası başlık olarak verilen şiirlerin bir kısmında mürettip -kimisinde mahlas beyti bulunmasına rağmen- sehven şiiri başka bir şaire atfederek yanlış başlık ile kaydetmiştir. Bu manzumeler dîvân, tezkire gibi çeşitli kaynaklardan tespit edilerek şairlerinin kimlikleri tashih edilmiştir. Âsım başlığıyla kayıtlı bir şiirin Seyyid Sâlik Dede’ye (42a/21), Lâ-Edrî / Ahmed Vâsık (44b/37), Âsım / Nedîm (45b/43), Lâ-Edrî / Arpaemîni Mustafa Sâmi (47a/51), Âsım / Nedîm (48a/56), Sabrî / Ânî Zeyrek-zâde (58a/134), Bâkî / Gelibolulu Mustafa Âlî (60b/190), Es’ad / Bâkî (60b/196), Sâbit / Haylî (60b/198), Lebrî / Kâmî (61a/207), Fâ’iz / Süleyman Nahîfî Efendi’ye (61b/215) ait olduğu tespit edilmiştir.

Yine mecmûada mürettibin dikkatsizliğinden kaynaklı başlıklandırma ve mahlas tayini hususunda çeşitli hatalar yapılmıştır. Birbirini takip eden varaklarda devam eden bir şiirin

farklı manzumeler olduğu düşünülerek -mahlas beyti bulunmasına rağmen- Nedîm'e ait bir şiirin "Lâ-Edrî" başlığıyla kaydedilmesi (39b-40a/9), Nedîm'e ait olan bazı gazellerin mahlas beytinin kayıtlı olmaması sebebiyle "Âsım" başlığıyla kaydedilmesi (45b/43-48a/56) yine Nedîm'e ait olan bir gazelin son beytindeki "feyz" kelimesinin mahlas olduğu düşünülerek mürettibin itiyadı üzere kırmızı mürekkeple üstünün çizilmesi (45b/42) gibi çeşitli örnekler şairlerin kimliğini tespit hususunda zorluklara sebep olmuştur.

Çeşitli nazım şekillerinden alınan şiir parçalarında (gazel, tahmis, kıta) mahlas beyitlerinin bulunmaması (44b/37-45b/43), mahlas beyti bulunan şiirlerde şairin kimliğinin gözden kaçması sebebiyle -mecmûada şiirleri de bulunan- farklı bir saire atfedilerek başlık verilmesi (42a/21) de yukarıda izah edilen zorluklara sebebiyet vermiştir.

Mecmûada iki/üç beyitten oluşan manzumelerin kıta/murabba olarak kaydedildiği örnekler de mevcuttur. Örneğin; gazelin bir parçası olan iki beytin kıta-i ziba başlığı ile (58a/131), 3 beyti kayıtlı olan gazelin kıta başlığı ile (58b/139), yine 2 beyitlik bir gazelin kıta başlığı ile (59b/165), üç beyitten oluşan gazel parçasının murabba olarak başlıklandırılması (65b/333) gibi. Benzer şekilde gazel nazım şekliyle yazılan şiirlerin müstakil şiir parçaları olan müfred, ferd gibi nazım şekilleriyle başlıklandırıldığı örnekler de vardır; (58a/130, 58a/131, 58a/138, 58b/150, 59a/163, 59a/164, 61a/209, 61b/217, 61b/223, 61b/225, 62a/237, 62a/238, 62b/245, 62b/248, 62b/253-254-255, 63a/259-260, 63a/263, 63a/265, 63a/270-271, 63b/274, 63b/281, 64a/287, 64b/303-304). Nazım şekli yanlış yazılan şiirlerden biri de her bendin sonunda vasıta/bendiyye beyitleri değişen Yâver mahlaslı şairin terki-bendi mecmûada terci-bend olarak adlandırılmıştır.

Mürettip, şiirlerin tertibinde -özellikle gazellerde- aynı redifte yazılmış ya da nazire olan şiirleri art arda yazmayı itiyad edinmiş (38b/3,39a/4,39a/5), (39b-40a/9,40a/10), (41a/15,41a/16), (42a/21,42a/22), (46b/48,46b-47a/49), (49b/67,50a/68), (52a/82, 52a-52b/83); yine aynı şekilde aynı mahlası kullanan/mahlastaş şairleri yazma hususunda da bu yolu tercih etmiştir. Ancak bu itiyadı da bazı yanlışlıkları beraberinde getirmiştir. Asım mahlaslı -kimliği tespit edilemeyen- bir şairin "olmazmış" redifli bir gazelinden önce aynı redifle yazılmış ve Sâlik'e ait olan bir gazeli -mahlas beyti kayıtlı olmasına rağmen "Âsım" başlığı ile kaydetmiştir (42a/21). İzah edilen bu gerekçeler mürettibin

mecmûada yapmış olduğu başlıklandırma/adlandırma ve nazım şekillerinin tayini hususundaki uygulamalarına ihtiyatla yaklaşmayı zorunlu kılmış şiirler tarafımızca gerekli tashihler yapılarak başlıklandırılmış/adlandırılmıştır.

Mürettip aynı mahlası kullanan/mahlastaş şairleri belirtme hususunda herhangi bir uygulama yapmamış bu durum bilhassa dîvânlarına ulaşılamayan şairlerin şiirlerinin tespitinde zorluklara neden olmuştur. Örneğin; Âsım mahlası ile kayıtlı 31 adet şiir mevcut olup bunlardan 19'unun Âsım Ârif-zâdeye, 1'inin Bosnalı Âsım'a ait olduğu tespit edilmiş; ancak 11 adet şiirin şairinin -yukarıda ismi zikredilen şairlere ait olma ihtimali olmakla birlikte- kimliği tarafımızca tespit edilememiştir. Yine İzzet mahlası ile kayıtlı 13 adet şiirden sadece 1'inin şairinin kimliği ilgili kaynaklardan tespit edilebilmiş diğerlerinininki belirlenememiştir.

Mürettip “65b-73a” numaralı varaklarda şiirin son bulunduğunu göstermek üzere “bitim imi” kullanmıştır. Bent/beyit sayıları fazla olan ve akabindeki sütunlara taşan şiirlerde ise müteakip beyitlerin/bentlerin başında “velehu” ibaresini kullanmıştır. Ancak bu uygulamayı bahsi geçen varaklardan önce yapmamış olması karışıklığa sebebiyet vermiştir. Art arda gelen varaklarda devam eden bir şiirin farklı manzumeler olduğu düşünülerek -müteakip varakta mahlas beyti bulunmasına rağmen- Nedîm'e ait bir şiirin ilk varakta mahlas beytinin bulunmaması sebebiyle “Lâ-Edrî” başlığıyla kaydedilmesi (39b-40a/9) buna örnektir.

1.3. Mecomûada Yer Alan Şairler ile Kullandıkları Nazım Şekilleri ve Sayısı

Mecmû'a-i Gazeliyât ve Eş'âr'ın çalışma alanımızı kapsayan ikinci yarısında kayıtlı 303 Türkçe şiirin; 173'ünün şairinin kimliği tespit edilmiş, 64 şiirin şairinin kimliği tespit edilememiştir. Bu şiirler arasında aynı mahlasla kaydedilmiş şiirler de mevcuttur. Mahlası bulunmayan ve kaynaklardan hangi şaire ait olduğu tespit edilemeyen manzume sayısı ise 66'dır. Bu şiirler “Lâ-Edrî” başlığı ile kaydedilmiştir. Mahlas beyti kayıtlı olan şiir sayısı 132 olup mahlas beyti kayıtlı olmayanların sayısı 171'dir.

Kimliği tespit edilen 57 şairin; 2'si 15., 14'ü 16., 15'i 17., 21'i 18. ve 5'i 19. yüzyılda yaşamış ve eser vermiştir. Sayıca en az şair/şiir bulunduğu yüzyıl 15 en çok şiirin bulunduğu yüzyıl ise şair sayısının da çoğunlukta olduğu 18. yüzyıldır.

Dîvân, tezkire ve mecmûalar gibi çeşitli kaynaklarla kimliği tespit edilen 57 şairden mecmûada en çok şiiri bulunan şair 36 adet şiirle (32 gazel, 3 matla, 1 müfred) Nedîm'dir. Onu 19 şiirle (12 gazel, 1 müfred, 3 matla, 1 matla mütekerrir, 1 kıta, 1 murabba) Âsım ve 17 şiirle (16 gazel, 1 matla) Nâbî takip etmektedir. Kimliği tespit edilen şairlerden; Râmî Mehmed Paşa 6, Seyyid Vehbî 5, Nâ'ilî 4, Edirneli Kâmî 4, Gelibolulu Mustafa Âlî 3, Abdülbâkî Vecdî 3 ve Fehîm-i Kadîm 3 gazelle mecmûada yer almaktadır. Mecmûada 1 gazel ile yer alan ve kimliği tespit edilen şairler; Sâlik, Sâkîb, İzzet, Rahmî, Sâmî, Ârif, Yahyâ, Nahîfî, Sun'î, Fâ'iz, Fasîhî, Hâmî ve Bosnalı Âsım'dır. Sayı ve hacim olarak (müfred, ferd, matla, beyt) en az şiiri bulunan kimliği belirli şairler; Âhî, Ânî, Fuzûlî, Şeyhülislam Yahyâ, Sa'dî ve Neylî'dir.

Mecmûada, aynı mahlası kullanan ve yaklaşık aynı yüzyılda sanatını icra eden şairlerin bulunması ve mürettibin de bu şairleri birbirinden ayıracak bir yöntem tercih etmemiş olması kimlik tespiti hususunda çeşitli zorluklara ve daha ihtiyatlı davranmaya sebep olmuştur. Bu durum dîvânlarına ulaşılamayan ya da herhangi bir kaynaktan eserlerine rastlanılamayan kimliği belirsiz şairlerin sayısını artırmıştır. Bu şairler: Âsım/Âsım Ârif-zâde/Bosnalı Âsım, Râmî/Râmî Mehmed Paşa, İzzet/İzzet Ali Paşa/Ahmed İzzet Bey, Vâsık/Vâsık Ahmed, Rahmî/Kırımlı Rahmî, Sâmî/Arpaemîni-zâde Mustafa Sâmî/Sâmî Abdurrahman Paşa, Âlî/Gelibolulu Mustafa Âlî'dir.

Mecmûada; 7'si Arapça, 51'i Farsça ve 303 Türkçe olmak üzere toplam 361 şiir vardır. Bu şiirlerden Türkçe olanların nazım şekilleri şöyledir: Gazel 152, müfred 38, kıta 32, ferd 11, matla 47, beyt 5, kaside 4, tahmis 4, müseddes 3, murabba 2, şarkı 1, taştir 1, terki-bend 2, müstezad 1 adettir. En fazla nazım şeklinin kullanıldığı şiir, mürettep bir divanda olduğu gibi gazel nazım şeklidir. Onu 47 ile matlalar takip etmektedir; ancak bu nazım şeklinin -mürettibin itiyadı üzere- farklı bir nazım şeklinin parçası olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Kimliği tespit edilemeyen şairlerin isimleri: Âtîf, Bâhir/Bâhirâ, Câzîm, Emîn, Es'ad, Fezâyî, Münşî, Nazmî, Necîb, Sâ'ib, Safvet, Sâlim, Sıddîk, Sırrî, Sûfî, Şâir, Şâkir, Tâhir Paşa, Tâlib, Yâver'dir.

Tablo 1: Mecmûada Yer Alan Şairler ile Kullandıkları Nazım Şekilleri ve Sayısı*

Sıra numarası	Şairin mahlası	Nazım şekilleri ve sayısı
1	Âhî (Benli Hasan)	1 müfred
2	Âlî (Gelibolulu)	2 gazel, 1 mütekerrir gazel
3	Ânî (Zeyrekî)	1 müfred
4	Ârif*	3 gazel
5	Âsım (Ârif-zâde)	12 gazel, 3 matla', 1 mütekerrir matla', 1 kıt'a, 1 müfred, 1 murabba'
6	Âsım*	8 gazel, 2 matla', 2 müfred
7	Âtîf	1 gazel
8	Aynî (Antepli)	1 kıt'a
9	Bâhir/Bâhirâ	1 gazel
10	Bâkî	2 gazel, 1 müfred, 1 kasîde
11	Câzîm	1 matla'
12	Cevrî (İbrahim)	1 taşîr
13	Emîn	1 gazel, 1 müfred
14	Es'ad	1 matla', 1 murabba', 1 kıt'a, 1 müfred
15	Fâ'iz	1 gazel
16	Fasîh (Dukâkîn-zâde)	1 gazel, 1 ferd
17	Fasîhî (Tosyalı)	1 gazel
18	Fehîm-i Kadîm	3 gazel
19	Fezâyî	1 gazel
20	Fuzûlî	1 ferd
21	Hâmî (Diyarbakırlı)	1 gazel
22	Haylî	1 kıt'a
23	Hüdâyî-i Kadîm	1 gazel
24	İzzet (Giritli)	1 gazel, 1 tahmîs, 1 kıt'a
25	İzzet*	1 gazel, 9 kıt'a, 2 müfred, 1 tahmîs

* Tabloda kayıtlı olan ve aynı mahlası kullanan/mahlastaş şairlerden kimlikleri tespit edilen/edilemeyen şairler birlikte verilmiş; ancak dipnotta kimliği belirlenen şairlerin şiirleri nazım şekilleri ve adetleriyle belirtilmiştir.

* Ârif mahlası ile kayıtlı 2 gazel, Ârif Ali Efendi'ye ait olup diğer gazelin şairinin kimliği tespit edilememiştir.

* Âsım mahlası ile kayıtlı 1 gazel, Bosnalı Âsım'a ait olup diğer şiirlerin şairinin kimliği tespit edilememiştir.

* İzzet mahlası ile kayıtlı 1 gazel, İzzet Ali Paşa'ya ait olup diğer şiirlerin şairinin kimliği tespit edilememiştir.

26	Kâmî (Edirneli)	4 gazel, 2 matla', 1 mütekerrir matla'
27	Kâmil (Ahmed Paşa)	1 müfred
28	Keçeci-zâde İzzet Molla	1 müseddes
29	Kelim (Seyyid Mûsa)	1 gazel
30	Lem'î	1 kıt'a
31	Münşî	1 müfred
32	Nâ'îlî-i Kadîm	4 gazel
33	Nâbî	16 gazel, 1 matla'
34	Nahîfî	1 gazel, 1 mütekerrir gazel
35	Nazîm (Yahyâ)	2 gazel
36	Nazmî	1 müfred
37	Necâtî	2 gazel
38	Necîb	3 gazel
39	Nedîm	32 gazel, 3 matla', 1 müfred
40	Neylî (Mîrzâ-zâde)	1 beyt
41	Râgıb	2 gazel
42	Rahmî*	4 gazel, 2 müfred
43	Râmî (Mehmed Paşa)	6 gazel
44	Râşid	1 gazel
45	Ref'î (Leng)	1 kıt'a
46	Rızâ (Laz Ali)	2 gazel
47	Riyâzî	1 gazel, 1 müfred
48	Rûhî (Bağdatlı)	1 terkîb-bend
49	Sa'dî	1 matla'
50	Sâ'ib	1 müfred
51	Sâbit (Bosnalı)	1 kıt'a, 1 müfred
52	Safvet	1 müstezâd
53	Sâkîb	2 gazel
54	Sâlik	1 gazel
55	Sâlim	1 beyt
56	Sâmî*	1 gazel, 1 müfred
57	Sâmi (Arpaemîni-zâde)	2 gazel, 1 şarkı, 1 matla'
58	Selîmî	1 kıt'a

* Rahmî mahlası ile kayıtlı 1 gazel, Kırıklı Rahmî'ye ait olup diğer şairlerin şairinin kimliği tespit edilememiştir.

* Sâmî mahlası ile kayıtlı 1 gazel, Sâmî Abdurrahman'a ait olup matlanın şairinin kimliği tespit edilememiştir.

59	Seyyid (Uşşâkî-zâde)	1 gazel
60	Seyyid Vehbî	5 gazel
61	Siddîk	1 müfred
62	Sırrî	1 müfred
63	Sûfî	1 gazel
64	Sun'î (Gelibolulu)	1 gazel
65	Sünbül-zâde Vehbî	1 kıt'a
66	Sürûrî	1 müfred, 4 kıt'a
67	Şâ'ir	1 gazel
68	Şâkir	1 gazel
69	Şeyhülislam Yahyâ	1 matla'
70	Tâhir Paşa	1 müseddes
71	Tâlib	2 gazel, 1 müfred, 1 matla'
72	Vânî	1 kasîde
73	Vâsık*	4 gazel
74	Vecdî*	3 gazel, 1 matla'
75	Yahyâ (Taşlıcalı)	1 gazel
76	Yâver	1 gazel, 1 tahmîs, 1 terkîb-bend
77	Yetîm/Yetîmî	1 kıt'a
78	Lâ-Edrî	27 Matla', 14 müfred, 9 ferd, 8 kıt'a, 3 beyt, 2 kasîde, 1 tahmîs, 1 gazel, 1 müseddes
	Farsça şiirler	51
	Arapça şiirler	7
	Toplam	361 (Türkçe şiirler: gazel 152, matla' 47, kıt'a 32, tahmîs 4, kasîde 4, müseddes 3, murabba' 2, terkîb-bend 2, müstezâd 1, şarkı 1, taştîr 1, [müfred 38, ferd 11, beyt 5] = 303), (Farsça şiir 51), (Arapça şiir 7).

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

* Vâsık mahlası ile kayıtlı 2 gazel, Ahmed Vâsık'a ait olup diğer şiirlerin şairinin kimliği tespit edilememiştir.

* Vecdî mahlası ile kayıtlı gazeller, Abdülbâkî Vecdî'ye ait olup matlanın şairinin kimliği tespit edilememiştir.

1.4. Mecmûada Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Vezinler ve Sayısı

Mecmû'a-i Gazeliyât ve Eş'âr'da toplam 361 manzume kayıtlı olup bunlardan 303'ü Türkçe 51'i Farsça ve 7'si Arapça'dır. Bu manzumelerden Farsça ve Arapça olanlar Türkçe şiirlerle sıralamaya tabi tululmuş; ancak vezinleri tespit edilmemiştir. Türkçe şiirlerde; *hezec*, *remel*, *muzari*, *müctes* ve *cedid* olmak üzere 5 bahir kullanılmıştır. En çok kullanılan bahir kalıbı 107 şiirle *hezec* bahri olurken onu 105 ile *remel*, 49 *muzari*, 25 *müctes* ve 14 adet ile *cedid* takip etmektedir. Şiirlerde toplam 13 aruz kalıbı kullanılmıştır.

Mecmûada kayıtlı bazı şiirlerde vezin kusurları tespit edilmiştir; ancak metnin geneline oranla bu aksaklıklar ekseriyet teşkil etmemektedir.

Tablo 2: Mecmûada Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Vezinler ve Sayısı

Sıra Numarası	Kullanılan vezin	Sayı
1	mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün (Hezec)	75
2	fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün (Remel)	58
3	mef' ülü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün (Muzâri')	48
4	fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün (Remel)	45
5	mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün (Hezec)	31
6	mefâ' ilün fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün (Müctes)	25
7	fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün (Cedid)	14
8	mef' ülü fâ' ilâtün mef' ülü fâ' ilâtün (Muzâri')	1
9	mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün / mef' ülü fe' ülün (Hezec)	1
10	fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün (Remel)	1
11	fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün (Remel)	1
	Toplam*	300

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

* Mecmûada Türkçe toplam şiir sayısı 303 olup bunlardan 300 adedinin vezni tespit edilmiş; ancak 3'ünün vezni çeşitli nedenlerle tespit edilememiştir.

1.5. Mecmûada Yer Alan Şairlerin Biyografileri*

Âhî, Benli Hasan (?/1517-18)²: Asıl adı Hasan olup Niğbolulu'dur. Babası yöresinin tanınmış tüccarlarından Seydi Hoca'dır. Sessiz hilkatı sebebiyle "Dilsiz Dânişmend" veya "Benli Hasan" lakaplarıyla tanınmıştır. Memleketinden ayrılıp İstanbul'a gelen Âhî, medreseye girip Kara Bali'den 40 yaşında mülazım olmuştur. Âhî'nin şiir kabiliyetini takdir eden Yavuz Sultan Selim, şairin Bursa'daki Bayezid Paşa Medresesi'ne tayinini istemiştir. Tayinini kabul etmemesi üzerine Sultan'ın gözünden düşen şair, sıkıntılı süreçlerden sonra Kareferye'ye müderris olarak tayin edilmiştir. Farklı yerlerde de kadılık ve müderrislik görevleri yapan Âhî Karaferye'de vefat etmiştir. Tezkireler, çeşitli biyografik kaynaklar ve nazire/şiir mecmualarında pek çok eserine tesadüf edilen şair devrinin önde gelen isimlerindedir. Gazelde hususi bir tarzı olan Âhî'nin, *Dîvân*'ı ile birlikte tamamlanamamış *Hüsn ü Dil* ve *Hüsrev ü Şîrîn* isimli iki de eseri vardır (Köksal, 2013).

Âlî, Gelibolulu Mustafa (1541/1600)³: Gelibolu'da doğan şair, ailesinin maddi olanaklarının da iyi olmasıyla iyi bir eğitim hayatı geçirmiştir. Beş yaşında okula başlayan Âlî, devrin önemli alimlerinden tefsir ve fıkıh dersleri almıştır. On altı yaşında İstanbul'da Rüstem Paşa, Haseki ve Semâniye Medreselerinde eğitim gören şair, Manisa ve Kütahya'da Şehzâde Selîm'in maiyetinde bulunmuştur. Sonrasında bu görevden de ayrılarak devletin çeşitli kademelerinde pek çok görevde hizmet etmiştir. Memuriyeti sırasında haksız pek çok tayin ve azle maruz kalan Âlî, bu rahatsızlığını şiirlerinde de işlemiş devrinden ve yönetimden şikayette bulunmuştur. 1585 tarihinden 1591 yılına kadar memuriyete ataması verilmeyen Âlî, son olarak Cidde sancakbeyliği görevindeyken vefat etmiştir. Farklı türlerde pek çok eser kaleme alan Âlî'nin dördü Türkçe biri Farsça olmak üzere 5 adet *Dîvân*'ı vardır. Ayrıca; *Câmiü'l-Buhûr Der-Mecâlis-i Sûr*, *Vâridatü'l-Enîka*, *Lâyihatü'l-Hakîka*, *Künhü'l-Ahbâr*, *Enîsü'l-Kulûb* gibi bir çok eseri vardır (Aksoyak, İsen 2013).

* Çalışmamızın bu bölümünde kimlikleri tarafımızca tespit edilen şairlerin biyografileri yer almaktadır. Mecmûada mahlasları kayıtlı olup ilgili kaynaklardan kimliği tespit edilemeyen şairler; Âtîf, Bâhir/Bâhirâ, Câzim, Emîn, Es'ad, Fezâyî, Münşî, Nazmî, Necîb, Sâ'ib, Safvet, Sâlim, Sıddîk, Sırrî, Süfî, Şâ'ir, Şâkir, Tâhir Paşa, Tâlib, Yâver'dir.

² Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa İsen, "Âhî, Benli Hasan", *DİA*, c. 1, İstanbul 1988, s. 527.

³ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Bekir Kütükoğlu/Ömer Faruk Akün, "Âlî Mustafa Efendi", *DİA*, c. 2, İstanbul 1989, s. 414-416/416-421.

Ânî/Zeyrekî, Zeyrek-zâde Mehmed Ânî Çelebi (?/1569-70)⁴: Asıl adı Mehmed olup Bursalı'dır. Babası, Dârü'l-Hadîs müderrisliği yapmış Zeyrek-zâde Paşa Çelebi'dir. Şair, İstanbul'da müderris olarak görev yaptığı medresenin yakınındaki bir yokuşa da adını veren dedesinin Zeyrek adı sebebiyle "Zeyrek-zâde" lakabıyla tanınmıştır. Hoş mizacı, zekası ve bilgisiyle gerek öğrencilik ve gerekse danışmendlik dönemlerinde çok beğenilmiş ve hürmet görmüştür. Kâdirî Efendi'den mülazım olduktan sonra Bursa'da Emîr Seyyîd ve Balıkesrî Medreselerinde müderrislik yapmıştır. Müderrislik vazifesini bırakan şair, akabinde kadılık görevi de yapmış ve Kütahya kadılık görevi esnasında azledilmiştir. Ömrünün kalan kısmını Bursa'da geçiren Ânî 1569-70 tarihinde vefat etmiştir. Önce Zeyrekî sonrasında Âhî mahlasını kullanan şair, kaynaklara göre şiirde vasat ancak ilim ve irfanda bilgili bir alimdir. Nazım ve nesirde yetenekli, Farsça atasözlerinde oldukça mahir olan şairin *Dîvân*'ı ya da bir eseri olup olmadığına dair bilgi mevcut değildir (Gürbüz, 2014).

Ârif, Ali Efendi (?/1688): Eskişehirli olan Ârif Ali Efendi, Şeyhülislam Ankaravî Mehmed Efendi'den mülazım olmuştur. Çeşitli medreselerde müderrislik vazifesinde bulunan şair, azledildikten sonra Rumeli'de bazı kazalarda kadı olarak görev yapmıştır. Kaynaklarda şiirleri ile ilgili bilgi bulunmayan Ali Efendi, 1688 tarihinde Eskişehir'de kadılık vazifesi ile görevliken vefat etmiştir (Tuğluk, 2014).

Âsım, Ârif-zâde Mehmed (?/1737)⁵: Asıl adı Mehmed olan Âsım, Rumeli kadılarında Ârif Efendi'nin oğlu olması sebebiyle "Ârif-zâde" lakabıyla tanınmıştır. Rumeli kadılarında Pîrî-zâde'nin öğrencisi olan Âsım, Rûmeli kadılarında Karaferyalı Mahmud Efendi ile yakınlık kurmuş ve bu vesileyle devrin önemli alimlerine bağlanmıştır. Keyif verici maddelere düşkünlüğü sebebiyle bilinçsiz hareketlerde bulunan Âsım, aşına olduğu meclislerden uzaklaşmış devrindeki siyasi kargaşa ve çekişmelerden dolayı dönemin ileri gelenlerinin gözünden düşerek maddi ve manevi pek çok sıkıntıyla 1737 tarihinde vefat etmiştir. Kaynaklara göre; istidat sahibi, şiirde yetenekli ve maharet sahibi olan Âsım'ın üslubu üzerinde Nedîm etkisi ziyadesiyle görülür. Zevk ve eğlenceye düşkün olan şair, hayatının bu hareketli halini ve mizacını

⁴ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. İncinur Atik Gürbüz, "Ânî/Zeyrekî", TEİS.

⁵ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Bekir Çınar, "Âsım Ârifzâde Mehmed", TEİS.

şairlerinde de aksettirmiştir. Tasavvufî terbiyeden geçmesine rağmen şairlerinde bu etki görülmez. Tek eseri *Dîvânçe*'sidir (Çınar, 2013).

Âsım, Bosnalı Yûsuf Efendi (?/1710)⁶: Hayatı hakkındaki bilgiler sınırlı olan şairin asıl adı Yusuf'tur. Bosna'da doğan Âsım'ın muteber bir tahsil hayatı olduğu bilinmektedir. Hayatının ekseriyetini Bosna'da geçiren Âsım bir müddet İstanbul'da bulunmuştur. Bosna Mahkemesi'nin başkâtipliğini yapmış ve görevi sırasında 1737 tarihinde vefat etmiştir. Belli bir üsluba bağlı kalmayan Âsım, devrinin çeşitli şair anlayışlarına göre zengin bir üslupla şiirler yazmıştır. Gazel şairi olan ve belli türler dışında şiirlerinde tasavvufî konulara pek yer vermeyen Âsım'ın tek eseri *Dîvân*'ıdır (Kurtoğlu, 2013).

Aynî, Antep'li (1766/1837)⁷: Asıl adı Hasan olan Aynî Antep'te doğmuştur. Antep'li Dikeç-zâde Hasan Çelebi'nin oğlu olan Aynî, Antep'te ayakkabıcı çıraklığı yapmış, 17-18 yaşlarında Antep isyanında memleketinden ayrılarak Maraş'a gelmiştir. Muhtelif şehirleri dolaşan ve buralarda çeşitli hocalardan ilim tahsil eden Aynî İstanbul'da karar kılmıştır. İstanbul'da Sultan Ahmed Medresesi'nde tahsiline devam eden Aynî, eğitimini tamamladıktan sonra bazı resmi görevlerde bulunmuştur. Şeyhülislam Dürrî-zâde Ârif Efendi'nin ikinci defa şeyhülislam olması münasebetiyle kaleme aldığı tarih manzumesiyle kendisine mülazemet verilmiştir. Kazaskerlik de yapan Aynî, devlet kademesinde çeşitli memuriyetlerde hizmet etmiş Bâbîâlî Arapça ve Farsça muallimliği sırasında 2. Mahmud'un iltifatına mazhar olarak pek çok taltifle ödüllendirilmiştir. Gördüğü iltifatları tarih ve kasidelerinde de anlatan şair 1837 tarihinde vefat etmiştir. Türkçe ve Farsça iki *Dîvân*'a sahip olan şairin; *Nusret-nâme*, *Sâkî-nâme*, *Dürrü'n-Nizâm* ve *Nazmü'l-Cevâhir* gibi eserleri vardır (Arslan, 2014).

Bâkî (1526/1600)⁸: İstanbul'da doğan şairin, asıl adı Mahmud Abdülbaki'dir. Fatih Camii müezzinlerinden Mehmed Efendi'nin oğludur. Saraç çıraklığı yapan Bâkî, aynı zamanda medrese eğitimi de görmüş, devrin tanınmış/muteber müderrislerinden Karamanlı Ahmed ve Mehmed Efendi'den dersler almıştır. Çevresi tarafından şairliğiyle tanınmaya başlayan Bâkî, devrin usta şairlerinden Zâtî'nin remilci dükkanına uğrayıp şiirlerini beğendirmeye çalışmış, Zâtî de şairin beytini tazmin ederek tamamladığı

⁶ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Orhan Kurtoğlu, "Âsım, Bosnalı Yusuf Efendi", **TEİS**.

⁷ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. İsmail Ünver, "Aynî, Ayıntablı", **DİA**, c. 4, İstanbul 1991, s. 270-271.

⁸ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Mehmed Çavuşoğlu, "Bâkî", **DİA**, c. 4, İstanbul 1991, s. 537-540.

gazelini Dîvânı'na koyarak onu hoşnut etmiştir. Sahn-ı Seman Müderrisi Kadızâde Şemseddin Ahmed'den ders alan Bâkî, nezaretçi olarak görevlendirilmiştir. Kasideler ve nazirelerle kendini gösteren şair, Sultan Süleyman'a da bir kaside sunarak iltifat ve takdire nail olmuştur. Halep'e hocasıyla birlikte giden Bâkî, devlet ricaline çeşitli kasideler sunmuş ve İstanbul'a dönüşünde de devlet kademesinin ileri gelenlerine kaside sunarak takdir kazanmıştır. 1563 tarihinde danışmend olan Bâkî, şiirlerini Sultan Süleyman'a ulaştırmış ve sultan'ın iltifatıyla medrese müderrisi olarak vazifelendirilmiştir. Çeşitli medreselerde görev yapan şair, hâmisinin ölümüyle görevinden alınmış; ancak Feridun Bey'in etkisiyle göreve dönerek Sahn-ı Seman müderrisliğine kadar yükselmiştir. Sultan Murad'ın da iltifatına mazhar olan şair, müderrislik, kadılık ve kazaskerlik görevleri yapmış ilmiye sınıfının en yüksek derecelerine ulaşmış; ancak nihayi mertebe olan şeyhülislamlık makamına çeşitli nedenlerle ulaşmadan 1600 tarihinde vefat etmiştir. Dört padişah devrinin büyük şairi Bâkî, söyleyiş mükemmelliğine dayalı klasik üslubun gelenek içinde şekillenmesi ve devamlılık kazanmasında öncülük etmiş ve bu üslubun en önemli temsilcisi olmuştur. Üslubundaki akıcılık, estetik ve mükemmellik birleşmiş, ince hayaller ve nüktelerle süslü, zengin bir şiir dünyası kurmuştur. Yaşadığı dönemin ictimai hayatını ve kültürünü eserlerine yansıtan Bâkî, Osmanlı şairleri arasında en derin ve etki alanı en geniş şair olmuştur. Şairin eserleri: *Dîvân*, *Fazâ'ilü'l-Cihâd*, *Fezâ'il-i Mekke*'dir (Kaplan, Macit, 2014).

Cevrî, İbrâhîm Çelebi (1595/1654)⁹: Şairin asıl adı İbrahim'dir. İstanbullu olan şairin ailesi hakkında muteber bilgi yoktur. Babasının adı tek bir kaynakta Cevrî İbrahim b. Abdullah olarak geçmektedir. Mevlevi olan şairin iyi bir tahsil hayatı olduğu bilinmektedir. Mevlevi dervişi hattat Abdi Efendi'den hat meşk eden Cevrî, Dîvân-ı Hümâyun kâtipliği ve hattatlık yapmıştır. Hattının seri ve sahih olması sebebiyle devlet ricali muteber nüshaları Cevrî'ye yazdırmıştır. 1654 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir. Kudretli bir şair olan Cevrî, devrinin şiir zevkine uygun estetik ve ârifâne şiirleriyle ön plana çıkmıştır. Edebi üslubunda Nef'î, Nâ'ilî, Vecdî ve Bâkî gibi önemli isimlerin etkisi görülür. Dîvânı'nda; Fuzûlî, Ş. Yahya, Ârif Çelebi gibi isimlerin gazeline yapmış olduğu tahmisler ve Nâdirî'nin bir gazeline yapmış olduğu taştiri Cevrî'nin bu şairlere olan

⁹ Şair hakkında detaylı bilgi için bkz. Hüseyin Ayan, "Cevrî İbrâhîm Çelebi", *DİA*, c. 7, İstanbul 1993, s. 460-461.

teveccühünü göstermektedir. Şairin eserleri arasında: *Dîvân-ı Cevrî*, *Selîm-nâme*, *Aynü'l-Füyûz*, *Melhame*, *Nazm-ı Niyâz* vardır (Atik, 2013).

Fâ'iz, Es'ad-zâde Seyyid Abdurrahim Fâ'iz Efendi (?/1726)¹⁰: Doğum tarihi bilinmeyen şairin asıl adı Abdurrahim'dir. İstanbul'da doğmuştur. Babası Seyyid Mehmed Ebu's-Suûd Efendi'dir. Medrese eğitimi gören Fâ'iz, Şeyhülislam Ankaravî Mehmed Efendi'den mülazım olmuştur. 1694'te Sâdise-i Sarây-ı İbrahim Paşa, defterdar Yahya, Zeynî Çelebi gibi pek çok medresede müderris olarak görev yapan Fâ'iz, Manisa kadılığına getirilmiş, 1 yıl sonra bu görevden azledilmiştir. Kendisine arpalıklar da verilen, çeşitli tayin ve azillerle görev değişikliği yapan Fâ'iz, son olarak Mısır kadılığı görevi sırasında vefat etmiştir. Arapça, Farsça ve Türkçe üç dilde şiir yazabilecek müktesebata sahip olan şairin mürettep bir *Dîvân*'ı vardır; ancak nüshalarına rastlanamamıştır (Kesik, 2014).

Fasîh, Dukâkin-zâde Fasîh Ahmed Dede (?/1699)¹¹: Mevlevî bir şair olan mutasavvıfın asıl adı Ahmed'dir. Şiir dilinin açık olması/lafızdaki fesahatiyle Fasîh mahlasını kullanmıştır. Kaynaklarda doğum tarihi ile alakalı bilgi olmayan Fasîh, İstanbul'da doğmuştur. Babasının ismi Mehmed Efendi'dir. Aslen Fransız ya da Alman olan şairin dedelerinin Arnavutluk'u işgal etmeleriyle zamanla Arnavutlaşmış ve Duk Jean isminin tahrifiyle sülaleye Dukagin denilmiş bu minvalde Fasîh de Dukakin-zâde lakabıyla şöhret bulmuştur. Tahsil hayatına dair kaynaklarda bilgi bulunmayan şairin eserlerinden iyi bir eğitim hayatı olduğu anlaşılmaktadır. Hat ve resim sanatındaki başarıları, şiir ve inşada maharetli oluşu bunun kanıtı niteliğindedir. Divan ve hazine kâtipliği yapan Fasîh, görevini bırakarak Mevlevî tarikatına intisap etmiş, çilesini doldurduktan sonra Dede unvanını almıştır. Gençlik yılları saray ve çevresinde geçen Ahmed Dede, hayatının son 30 senesini Galata Mevlihanesi'nde hücrelerde yaşamış, sanatından kazandıklarıyla yaşamını sürdürmüş ve 1699 tarihinde vefat etmiştir. Mahlasının anlamına uygun şekilde sade ve pürüzsüz bir dille kendine mahsus bir üslup yakalayan Fasîh Ahmed, Necâtî ve Fuzûlî gibi pek çok şairin gazelini tanzir etmiş, Fasîhî ve Şinâsî gibi Dîvân sahibi iki şairin yetişmesine öncülük etmiştir. Nedîm, Esrar Dede ve Şeyh Galib gibi önemli

¹⁰ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Beyhan Kesik, "Es'adzâde Seyyid Abdurrahim Fâ'iz Efendi", **TEİS**.

¹¹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa Çıpan, "Fasîh Ahmed Dede", **DİA**, c. 12, İstanbul 1995, s. 213-214.

ismlerin sanatına da tesir eden şairin pek çok eserinden bazıları şunlardır: *Dîvân, Münâzara-i Gül ü Mül, Hüsrev ü Şîrîn* ve *Farsça Dîvânçe* (Ünal, 2014).

Fasîhî, Tosyalı Hasan Fasîhî Efendi (?/1743)¹²: Asıl adı Hasan olup Kastamonu'nun Tosya İlçesinde doğmuştur. Doğum tarihi bilinmeyen şair, Hasan Fasîhî Efendi olarak tanınmıştır. Medrese tahsili gören Fasîhî, Şeyhülislam Abdullah Efendi'nin imtihanıyla Haric Medresesi müderrisliğine getirilmiş akabinde Defterdar Ahmet Paşa, Ferhad Paşa, Mihr-mah gibi pek çok medresede müderris olarak görev yapmıştır. Fasîhî, 1743 tarihinde vefat etmiştir. Düzgün söz söyleme kabiliyetine haiz olan şairin tek eseri *Dîvân*'ıdır (Kesik, 2014).

Fehîm-i Kadîm (1627/1747)¹³: Asıl adı Mustafa'dır. Aslen Halepli olan Fehîm İstanbul'da doğmuştur. Babasının un tüccarı olması sebebiyle “Uncu-zâde” olarak tanınmıştır. Arap kökenli olması sebebiyle iyi derecede Arapça bilgisine sahip olan şair, Farsçaya da hakimdir. Tahsil hayatı hakkında tafsilatlı bilgi olmayan Fehîm'in, isminin sonundaki “çelebi” unvanı ve mizacının düzenli bir eğitime mütemayil olmaması tafsilatlı bir eğitim görmediğinin kanıtı niteliğindedir. Ancak 10 yaşında Örfî'nin *Dîvânı*'nı istinsah ve 18 yaşında mürettep bir *Dîvân* tertip etmesi onun zekasını ve şiire olan kabiliyetini göstermiştir. Bir dönem kâtiplik de yapan şair, Kahire'ye giderek Mısır Valisi Eyyüb Paşa'nın himayesine girmiştir. Gurbet acısına dayanamayan ve çeşitli sebeplerle hamisinin gözünden düşen Fehîm, Dizdar Mehmed Ağa himayesinde Mısır'dan İstanbul'a dönüşü sırasında 20'li yaşlarında vefat etmiştir. Yaşamına tesir eden gurbet, vatandan ayrılış, ıstırap duygusu gibi temler onun şiirin özünü oluşturmuştur. Kaynaklarda farklı söyleyişlere sahip olduğu hususunda ittifak edilen Fehîm; belagatli, ince ve gelenekselin dışında bir üslupla şiirler kaleme almıştır. 20'li yaşlarda ölmesine rağmen mürettep bir *Dîvân*'ı, *Şehrengîz, Bahr-ı Tavîl, Letâif-i Kümmelîn* ve *Durûb-ı Emsâl-i Türki* adlı eserleri bulunmaktadır (Yıldız, 2014).

Fuzûlî (1483/1556)¹⁴: Asıl adı Mehmed olan şair, olumsuz anlamı sebebiyle başkasının tercih etmeyeceğini düşünerek “Fuzûlî” mahlasını almıştır. Türkmenlerin Bayat buyundan olan şairi, kaynaklardan bazıları Bağdâdî diye anılması sebebiyle Bağdatlı;

¹² Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Beyhan Kesik, “Hasan Fasîhî Efendi”, **TEİS**.

¹³ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Tahir Üzgör, “Fehîm-i Kadîm”, **DİA**, c. 12, İstanbul 1995, s. 295-296.

¹⁴ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Abdülkadir Karahan, “Fuzûlî”, **DİA**, c. 13, İstanbul 1996, s. 240-246.

bazıları da Necef, Hille ve Kerbelalı olarak belirtmiştir. Tahsil hayatı hakkında tafsilatlı bilgi bulunmayan Fuzûlî, ilk eğitimini babasından almış akabinde Rahmetullah adlı bir hocanın derslerine devam etmiştir. Eserlerinden şîliğe mensup olduğu bilinen şairin tasavvufi yorumlara açık şiirlerinde bu temayülü görülür. Üç farklı devletin yönetimi altında hayatını geçiren Fuzûlî, devrin yöneticilerine kasideler sunmuştur. Bağdat valisi İbrahim Han'a manzumelerini sunarak himayesine girmiş; ancak hamisinin ölümüyle korumasız kalan Fuzûlî, Hille/Necef'e geri dönmüştür. Fuzûlî'nin bu dönemde Necef'te/Hz. Ali Türbesi'nde türbedarlık yaptığı tahmin edilmektedir. Kanunî'nin Bağdat'ı fethiyle padişaha bir kaside sunmuş, Hayâlî ve Taşlıcalı Yahyâ ile tanışmıştır. Osmanlı devlet ricaline kasideler sunan şair, arzu ettiği gibi bir hamî bulamamış, bu sitemini de *Şikayetnâme* isimli ünlü eserinde belirtmiştir. Bağdat'da çıkan bir salgın sebebiyle 1556 tarihinde vefat etmiştir. Üç dilde eser verecek müktesebata sahip olan Fuzûlî, Türk edebiyatında etki alanı en geniş ve pek çok çevreyi etkisi altına almış, eserleri kaynak özelliği taşıyan bir şairdir. Şiirleri en çok tanzir edilen, mecmûalarda ve benzer biyografik kaynaklarda manzumeleri ilk sırada yer alan Fuzûlî'nin şiirlerinde lirik unsurlar ön plana çıkmış, mecaz ve sembolleri ustalıkla kullanılmıştır. *Dîvân, Sohbetü'l-Esmâr, Hadîkatü's-Sü'edâ, Sâkî-nâme, Heft-câm, Rind ü Zâhid, Enîsü'l-Kalb* gibi eserleri vardır (Macit, 2013).

Hâmî, Ahmed (1679/1747)¹⁵: Diyarbakır'da doğan şairin asıl adı Ahmed'dir. Âgâh Efendi'den ilim tahsil eden Hâmî, 1709'da İstanbul'a gitmiş, burada sadaret kethüdası Muhsin-zâde Abdullah Paşa'ya intisap ederek divan kâtipliği görevine getirilmiştir. Diyarbakır'a tayiniyle memleketine dönen şair, Abdullah Paşa'nın seraskeri olarak Tebriz'e gitmiştir. Aldığı bir davetle Erzurum'a giden Hâmî, seferde yaşadığı hadiseleri anlatan bir de kaside kaleme almıştır. Tekrar Diyarbakır'a dönen şair, itiyadını bozmamış ve bu yolculuğu sırasında yaşadıklarını da kasidesinde anlatmıştır. Bulduğu ortamlarda bilim ve sanat adamlarının eksik olmadığı Hâmî, 1747'de vefat etmiştir. Hikemî ve mahallî bir üslup ile şiirlerini kaleme alan şairin üzerinde Nedîm ve Nâbî etkisi hakimdir. Mensup olduğu toplumun hayat unsurlarını, sanat anlayışını, edebi zevk ve dilini şiirlerine yansıtan Hâmî'nin tek eseri *Dîvân*'ıdır (Yılmaz, 2013).

¹⁵ Şair hakkında detaylı bilgi için bkz. Abdülkadir Karahan, "Hâmî-i Âmidî", *DİA*, c. 15, İstanbul 1997, s. 458.

Haylî, Ahmed Çelebi (?/1630)¹⁶: Bursada doğan şairin asıl adı Ahmed'dir. Sipahi zümresinden İbrahim Bey'in oğludur. Tahsil hayatını tamamlayan Haylî, babası gibi sipahi olmuştur. Karışmış olduğu bir olay neticesi hapishaneye düşen şair dönemin kadısına sunmuş olduğu manzumeyle hürriyetine kavuşmuş ve İstanbul'a gelerek sipahi kâtipliği yapmıştır. 1630-31 tarihinde Hüsrev Paşa ile Bağdat Seferi'ne katılan Ahmet Çelebi, Bağdat Kalesi'ne yapılan saldırıda şehit düşmüştür. Haylî, üslubunun temizliği yeni ve orijinal mazmun bulmakta maharetli oluşu ile selis bir şair olduğu kanaatini güçlendirmiştir. Haylî'nin bilinen tek eseri mürettep *Dîvân*'ıdır. Zikredilen *Dîvân*'ın bugüne kadar herhangi bir nüshasına tesadüf edilememiştir. Ancak Ramazan Ekinci, mecmûa ve biyografik kaynaklardan şairin şiirlerini tespit ederek yayımlamıştır (Kaplan, 2013).

Hüdâyî-i Kadîm, Mustafa (?/1584)¹⁷: İstanbul'da doğan şairin asıl adı Mustafa Hüdâyî'dir. "Hüdâyî-i Kadîm" namıyla meşhur olmuştur. Devrinde; Müezzin Hüdâyî, Muslı Çelebi, Salâ Muslusu gibi çeşitli lakaplarla tanınmıştır. İyi bir tahsil hayatı olan ve iyi derecede Farsça bilen Hüdâyî, gazel söylemekte mahir, musikişinas bir şairdir. Musiki konusunda malumat ve yeteneğiyle şöhret sahibi olan şair, sesi güzel olduğu için Hasekî Hürrem Sultan Camisi'nde müezzin olarak görev yapmıştır. 1584 tarihinde vefat eden Hüdâyî'nin tek eseri *Dîvân*'ıdır (Yekbaş, 2013).

İzzet Ali Paşa (?/1734)¹⁸: Doğum yeri İstanbul-Edirne olarak iki farklı görüş olan İzzet Paşa'nın asıl adı Ali'dir 3. Ahmed dönemi defterdarlarından Damad Mehmed Paşa'nın oğludur. Hat sanatına olan istidadı sayesinde dönemin defterdarlarından Osman Paşa, Hacı Mustafa Efendi ve İbrahim Efendi'ye mektupçu olmuştur. Patrona Halil İsyanı'nın bastırılmasında gösterdiği gayretle vezir olarak atanan Ali Paşa 1732'de sadâret kaymakamı olmuştur. Son görevi Revan seraskerliği olan İzzet Ali Paşa burada 1734 yılında vefat etmiştir. Hüsn-i hatta oldukça başarılı olan şairin şiirlerinde Nef'î ve Nedîm'in etkisi görülür. Lale Devri'nin eğlencelerinde Nedîm ile birlikte bulunan Paşa, şaire nazireler söylemiş ve onun yolunda ilerlemiştir. Eserleri arasında: *Dîvân*, *Nigâr-*

¹⁶ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Yunus Kaplan, "Haylî, Ahmed Çelebi", **TEİS**.

¹⁷ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Hakan Yekbaş, "Hüdâyî-i Kadîm", **TEİS**.

¹⁸ Şair hakkında detaylı bilgi için bkz. Nurettin Albayrak, "İzzet Ali Paşa", **DİA**, c. 23, İstanbul 2001, s. 556-557.

nâme, *Târîh-i Aynî*'den ve kısa mensur bir mektup olan *Tezkîre-i İzzet* vardır (Kaplan, 2014).

İzzet, Ahmed İzzet Bey, Giritli (1813/?): Girit'te doğan şairin asıl adı Ahmed İzzet Bey'dir. Şiirlerinde "İzzet" mahlasını kullanmıştır. Babası Türk lakabıyla tanınan Girit Valisi Osman Paşa'dır. Eğitim hayatını tamamlayan şair, çeşitli devlet görevlerinde hizmet etmiş, bazı paşaların kitabet hizmetinde vazifelendirilmiştir. 1835 senesinde binbaşı rütbesi verilen Ahmed İzzet Bey, 1838 tarihinde miralay rütbesine yükseltilmiştir. Kaynaklarda hayatının geri kalan kısmı ve ölümü ile ilgili bilgi yoktur. Hakkındaki mahdud tek kaynak olan Esad Efendi'ye ait Bağçe-i Safâ-Endûz'da şairin ilim sahibi, yumuşak huylu, güzel şiirleri olduğu kayıtlıdır. Eserlerinden örnek yoktur (Arslan, 2014).

Kâmî, Edirneli Mehmed Kâmî Efendi (1649/1724)¹⁹: Asıl adı Mehmed'dir. Kaynaklarda ekseriyetle adı ve mahlası birlikte anılan şair, Edirne'de doğması sebebiyle "Edirneli Efendi" ve "Edirnevî Çelebi" olarak da tanınmıştır. Babası Gülşenî tarikatı şeyhlerinden Derviş İbrahim-i Gülşenî'dir. Küçük yaşta tahsil hayatına başlayan Kâmî, Edirne Mevlevîhânesi şeyhi Neşâtî Dede'den edebiyat ve Farsça dersleri; Edirne Gülşenî Tekyesi şeyhi La'li Efendi'den tasavvuf dersleri almıştır. İstanbul'a gelerek 1686 tarihinde Ankaravî Mehmed Efendi'den mülazım olan Kâmî, icazet alarak müderrisliğe başlamıştır. İstanbul'da; İvaz Efendi, Nişancı Paşa-yı Atik, Behrâmiye, Topkapı Ahmed Paşa gibi pek çok medresede müderrislik yapan şair, fetva eminliği, Bağdat, Galata, Mısır kadılıkları ve evkaf müfettişliği gibi görevlerde bulunmuştur. Humma hastalığı nedeniyle 1724 tarihinde vefat etmiştir. Edebi kişiliği üzerinde Necâtî, Bâkî ve Nâbî gibi şairlerin tesiri şairin üslubunu çeşitlendirmiş, aşıkane şiirleriyle meşhur olmuştur. Arapça ve Farsça'yı iyi derecede bilen şair Dîvânı'nda Farsça şiirlere de yer vermiştir. Eserleri arasında; *Dîvân*, *Fîrûz-nâme*, *Âsaf-nâme*, *Şerh-i Hicv-i Şifâî* sayılabilir (Yazıcı, 2014).

Kâmil, Ahmed Kâmil Paşa (?/1763)²⁰: Asıl adı Ahmed olan şair, Belgrad'da doğmuştur. Belgrad gümrük kâtibi Mehmed Efendi'nin oğludur. Kâtiplik yapan Kâmil Paşa Belgrad'ın istilası üzerine buradan ayrılarak Vezir Recep Paşa'nın maiyetine girerek iç çuhadarı ve divitdarı olmuştur. Paşa'nın ölümüyle önve vezir Mustafa Paşa'ya akabinde Hekimoğlu Ali Paşa'ya divan katibi olan Kâmil Paşa, Cebeci kâtipliği ve ordu

¹⁹ Şair hakkında detaylı bilgi için bkz. Gülgün Yazıcı, "Kâmî", *DİA*, c. 24, İstanbul 2001, s. 279-280.

²⁰ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Yunus Kaplan, "Ahmed Kâmil Paşa", *TEİS*.

defterdârlığı yapmıştır. Belgrad'ın tekrar alınması üzerine defterdarlığa tekrar atanmış; ancak kısa süre sonra azledilmiştir. Bir müddet Edirne'de ikamet ettikten sonra kâtiplik, maliye tezkireciliği, defterdarlık, tersane eminliği gibi resmi görevleri yaptıktan sonra azledilerek Midilli'ye sürgüne gönderilmiştir. Sürgünden döndükten sonra süvari mukabeleciliği, reisülküttâb, sadaret kethüdalığı, valilik gibi pek çok resmi görevleri müteakiben 1763'te Limni'de vefat etmiştir. Cankurtaran Şeyhi İsmail Efendi'nin müridi olan Ahmed Kâmil Paşa, Suyasalan lakabıyla meşhur olmuştur. Şair kimliğiyle de bilinen İsmail Efendi'nin kaynaklarda herhangi bir eseri olup olmadığına dair bilgi ve şiirlerinden de örnek mevcut değildir (Kaplan, 2014).

Keçeci-zâde İzzet Molla (1786/1829)²¹: Aslen Konyalı olan şair, İstanbul'da doğmuştur. Babası döneminin ünlü alimlerinden Rumeli payeli Keçeci-zâde Mehmed Sâlih Efendi'dir. Tahsil hayatı hakkında tafsilatlı bilgi bulunmayan İzzet Molla, babası ve ilmiye mensubu yakın çevresinden dersler almış, çocuk denecek yaşta müderris rüusu olmuştur. İlk resmi görevi Bursa müfettişliği olan şair, akabinde sırasıyla Şahkulu müderrisliği ve Galata kadılığı görevlerinde bulunmuştur. Hamisi Hâlet Efendi ile arasının açılması ve döneminde yaşanan bazı olaylar karşısında tutunduğu tavır neticesinde 2. Mahmud tarafından Keşan'a sürgün edilmiştir. Bir yıl süren bu sürgün Sadrazam Galib Paşa'ya yazdığı kasideyle nihayet bulmuş, aynı zamanda *Mihnet-Keşân* mesnevisinin yazılmasına sebep olmuştur. İlmiye sınıfında tekrar yükselen İzzet, Mekke payesi almış ve pek çok üst düzey görevde bulunmuştur. Rusya-Osmanlı savaşında savaş karşıtı görüş beyan etmesi ve faaliyetleri neticesinde 2. Mahmud İzzet Molla'nın idamı hususunda hatt-ı humayun çıkarmıştır. Araya giren devlet ricalinin etkisiyle cezası önce Kıbrıs sürgününe akabinde Sivas kalebentliğine çevrilen İzzet Molla, 1822 tarihinde Sivas'ta vefat etmiştir. Şairin eserleri: *Devhatü'l-Mehâmid*, *Gülşen-i Aşk*, *Mihnet-Keşân*, *Bahâr-ı Efkâr* (birinci Dîvânı), *Hazân-ı Âsâr* (ikinci Dîvânı), *Nâz u Niyâz* (Özyıldırım, 2014).

Kelîm, Seyyid Mûsâ Efendi (?/1738-39/40): Asıl adı Musa olup, İstanbul Eyüp'te dünyaya gelmiştir. Matbah Emîni Ahmed Efendi'nin oğludur. Doğduğu semt sebebiyle "Eyüplü Seyyid Kelîm Efendi" ismiyle tanınmıştır. Ebe-zâde Abdullah Efendi başka bir görüşe göre de Hâmid-zâde Efendi'den mülazım olmuştur. Şeyhülislam Çatalcalı

²¹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Nâcî Okçu, "İzzet Molla, Keçecizâde", **DİA**, c. 23, İstanbul 2001, s. 561-563.

Abdullah Efendi'nin imtihanında liyakat göstererek Haric Medresesi'ne müderris olmuştur. Muhtelif medreselerde müderrislik yapan Kelîm 1738-40 tarihinde vefat etmiştir. İbrahim Paşaya sunduğu “*Bahâriyye Kasîdesi*” ile tanınan ve Farsça şiirler de yazan şairin bilinen bir *Dîvân*'ı yoktur; ancak tezkirelerde hayatı ve şiirlerine dair örnekler mevcuttur (Kaplan, 2013).

Lem'î, Lâmi'î-zâde Dervîş Mehmed Çelebi (?/1550): Bursa'da doğan şairin asıl adı Dervîş Mehmed'dir. 16. yüzyıl şairlerinden Bursalı Lâmi'î Çelebi'nin oğludur. Eğitimi Hayreddin Efendi'den alan şair, Şehzade Sultan Mehmed adına yazdığı risaleyle mülazım olmuş ve çeşitli yerlerde müderrislik yapmıştır. Müderrislik vazifesi sırasında 1550 tarihinde vefat etmiştir. Kaynaklarda Lem'î'nin *Dîvân*'ının olup olmadığına dair bilgi yoktur; ancak aruz ve kafiyeyle ilgili bir risalesi olduğu hususunda ittifak etmişlerdir. Bununla beraber mecmûalarda şaire ait şiirler mevcuttur (Kaplan, 2014).

Nâ'îlî-i Kadîm (?/1666)²²: Kaynaklarda hakkında mahdud bilgi bulunan Nâilî'nin hayatı *Dîvân*'ndaki bilgilere dayanır. Asıl adı Mustafa olan şair İstanbulludur. Babasının adı Pîrî Hâlîfe'dir. Kaynaklarda tahsili ile ilgili bilgi yoktur. Devlet ricali ile yakınlığı ve yüksek mertebelerde memuriyeti olmayan şairin asıl ilgili alanı şairliktir. Kaynaklardaki çeşitli bilgilere göre babası gibi maden kâtipliği yaptığı ve muhasebe işleriyle iştigal ettiği kayıtlıdır. Ömrünün son yıllarını Edirne'de sürgün olarak fakirlik içerisinde geçiren şair bu durumu kasidelerinde işlemiştir. Sürgünden döndükten bir yıl sonra 1666 tarihinde İstanbul'da vefat eden Nâilî'nin, *Sebk-i Hindî* merkezli kendine ait bir üslubu vardır. Sözden çok anlama önem veren, aklın yerine muhayyilenin ön planda olduğu bir şiir anlayışıyla şiirlerini kaleme alan şair, soyut unsurlara dayalı zarif hayallerle daha önce söylenmemiş mazmunlarla şiirinde girift bir anlam yakalamıştır. Öncüsü olduğu şiir üslubunu deneyenler taklitten öteye geçememişler ondaki mükemmelliği yakalayamamışlardır. Şairin bilinen tek eseri *Dîvân*'ıdır (Şenödeyici 2015).

Nâbî, Yûsuf Nâbî Efendi (1642/1712)²³: Asıl adı Yûsuf olup Urfa'da doğmuştur. Babasının adı Seyyid Mustafa olup şeceresi Şeyh Ahmed-i Nakşibendî'ye intisab etmektedir. İyi bir tahsil hayatı olan şair çocukluk yıllarını Urfa'da geçirmiş ve 1666

²² Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Ayşegül Mine Yeşiloğlu, “Nâilî”, *DİA*, c. 32, İstanbul 2006, s. 315.

²³ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Abdülkadir Karahan, “Nâbî”, *DİA*, c. 32, İstanbul 2006, s. 258-260.

tarihinde İstanbul'a gitmiştir. Burada Musahip Mustafa Paşa tarafından divan kâtipliği görevine getirilmesi ile saray çevresinde tanınmış ve 4. Mehmed'in iltifatına mazhar olmuştur. Lehistan seferinde padişaha iştirak eden şair Kamanîçe'nin fethi münasebetiyle *Fetih-nâme-i Kamanîçe*'yi kaleme almıştır. Nâbî 1679 tarihinde Râmî Mehmed Paşa'nın refakatiyle Hacca gitmiş ve dönüşünde Mustafa Paşa'ya kethüda olmuştur. Hac yolculuğunu anlattığı *Tuhfetü'l-Harameyn* isimli eserini de bu dönemde kaleme almıştır. Paşa'nın İstanbul'dan ayrılmasıyla beraberinde Mora'ya giden Nâbî, bir müddet sonra Paşa ile İstanbul'a dönmüştür. 1687 yılında Paşa'nın ölümüyle İstanbul'dan ayrılarak Halep'e yerleşen Nâbî burada 23 yılı aşkın bir süre ikamet etmiştir. Burada bulundu süre zarfında evlenen şair, Vali Silahdar İbrahim Paşa'nın himayesi ile müreffeh bir yaşam sürdürmüştür. Paşa'nın iltifatıyla divanı tertip edilen şair oğlu Ebulhayr için 1701 tarihinde *Hayriyye*'yi nazmetmiştir. Çorlulu Ali Paşa'nın sadarete getirilmesiyle aylığı kesilen ve evi elinden alınan şairin bu sıkıntılı süreci Baltacı Mehmed Paşa'nın Halep Beylerbeyi olarak atanması ile nihayete ermiştir. Paşa beraberinde İstanbul'a dönen Nâbî, önce darphane eminliğine akabinde de başmukabele mansıplarına getirilmiş; ancak yaşının da hayli ilerlemesiyle 1712 tarihinde vefat etmiştir. Nâbî, bünyesinde pek çok şairin özelliklerini bulundurmakla beraber kendine has bir üslup geliştirmiştir. Döneminin toplum yapısına kayıtsız kalmayan şair sosyal, ahlaki ve didaktik konuları işleyerek hikemî denilen tarzı/ekolü oluşturmuştur. Nâbî sosyal, ahlaki ve didaktik konuları şiirlerinde işleyerek Osmanlı toplumunun içinde bulunduğu durumu gözler önüne sermiş ve insanları düşünmeye sevk etmiştir. İnsanlara bilgi vermek maksadıyla ortaya çıkan ve hikemi tarz olarak benimsenen bu ekol pek çok şair tarafından da benimsenmiştir. Deyim ve atasözleriyle şiirin temellerini güçlendiren şair bu yolla halkı bilinçlendirmeyi amaç edinmiştir. Şairin eserleri: *Dîvân*, *Farsça Dîvânçe*, *Hayriyye*, *Hayrâbad*, *Surnâme*, *Tercüme-i Hadîs-i Erbaîn*, *Tuhfetü'l-Harameyn*, *Münşeât* ve *Zeyl-i Siyer-i Veysî* ve *Fetihnâme-i Kamanîçe*'dir (Erkal, 2014).

Nahîfî, Süleyman (1665-66/1738)²⁴: Asıl adı Süleyman olup İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Babasının adı Abdurrahman bin Muhyî'dir. Tahsil hayatına erken yaşlarda başlayan Nahîfî, hüsn-i hat dersleri almış, bir taraftan hattatlık yaparken diğer taraftan memuriyet hizmetinde bulunmuştur. Dergâh-ı Âlî yeniçeri halifelerinden olan şair,

²⁴ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa İsmet Uzun, "Nahîfî", **DİA**, c. 32, İstanbul 2006, s. 297-299.

memuriyetle Mısır'a gitmiştir. Kâtiplik, divan efendiliği, Dîvân-ı Sultâni hocalığı ve başmukataacılık gibi memuriyetlerde görev yapan Nahîfî, 1738 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir. Âlim ve şairliği ile ön plana çıkan Nahîfî'nin dili süssüz ve sadedir. Lafzındaki fesahatle birlikte eserlerinde tasavvufî söyleyişler bulunan ve hikemi tarzda şiirler yazan şairin üslubu âşıkane'dir. Pek çok eser kaleme alan Nahîfî'nin eserleri arasında: *Dîvân*, *Tercüme-i Mesnevî-i Şerîf*, *Mevlidü'n-Nebî*, *Nasîhatü'l-Vüzerâ*, *Risâle-i Kalemîyye*, *Hilyetü'l-Envâr*, *Hicretü'n-Nebî* vardır (Karavelioğlu, 2014).

Nazîm, Yahyâ Çelebi (?/1727)²⁵: İstanbul doğumlu olup, asıl ismi Yahya'dır. İlk olarak "Halîm" mahlasını kullanan şaire Neşâtî tarafından "Nazîm" mahlası verilmiş, döneminde "Nazîm Yahyâ Çelebi" ismiyle anılmıştır. Babasının adı Ali Çelebi'dir. 4. Mehmed döneminde şiir ve musikiye olan istidatı sebebiyle Enderûn'a alınan şair, burada dönemin ilimleriyle hatırı sayılır bir tahsil hayatı geçirmiştir. Bir görüşe göre bazarbaşılık; başka bir görüşe göre kuruyemişçi başı vazifesi ile görevlendirilen Nazîm, hayatının sonuna kadar bu vazifede kalmıştır. Zaman zaman geçim sıkıntısı da yaşayan şair, devrin devlet ricali için yazdığı kaside ve tarihler karşılığında aldığı caizelerle geçinmiş 1727 tarihinde Edirne'de vefat etmiştir. Nazîm'in tek eseri, beş dîvândan oluşan külliyyat niteliğindeki *Dîvân*'ıdır. Eserinin üçte ikisi Hz. Peygambere olan sevgisinden dolayı naatlardan müteşekkildir. Şairliği kadar bestekarlığıyla da tanınan Nazîm, pek çok formda eser bestelemiş, güfte kaleme almıştır (Gümüş, 2014).

Necâtî Bey, Îsâ (1443-46?/1509)²⁶: Asıl ismi Îsâ olan şair, Edirne'de doğmuştur. Ailesi hakkında tafsilatlı bilgi yoktur. Gençliğinde şiir ve nesir ile ilgilenen şair, Edirne'den Kastamonu'ya gitmiş hat sanatıyla da işgal ederek şiirleriyle tanınmaya başlamıştır. Şiirleriyle Fatih Sultan Mehmed'in iltifatına mazhar olan Necâtî, sultana sunduğu kasidelerin beğenilmesi üzerine dîvân kâtipliği ile vazifelendirilerek İstanbul'a gitmiştir. Karaman'da Şehzade Abdullah'ın da divan kâtipliğini yapan şair, şehzade'nin ölümüyle İstdanbul'a dönmüş ve devlet ricaline pek çok kaside sunmuştur. 2. Bayezid'in oğlu Mahmud'un Manisa Sancağı tayini ile nişancılık görevine getirilen Necâtî, bundan sonra Bey nisbeti ile anılmıştır. Ancak bu şehzadenin de ölmesiyle İstanbul'a dönmüş ve üst

²⁵ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa İsmet Uzun/Nuri Özcan, "Nazîm", **DİA**, c. 32, İstanbul 2006, s. 452-453.

²⁶ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Bayram Ali Kaya, "Necâtî Bey", **DİA**, c. 32, İstanbul 2006, s. 477-478.

üste yaşanan bu üzücü hadiseler sebebiyle itiyadı üzere bir daha devlet memuriyeti kabul etmemiştir. Yaşamını 1509'daki vefatına kadar kendisine bağlanan aylıkla evinde ilim ve sanat sohbetleri düzenleyerek geçirmiştir. Osmanlı şiir dilinin kurucularından telakki edilen Necâfî'nin şiir dili sade, üslubu güçlü ve etkileyicidir. Mahallî deyişlere şiirlerinde yer veren şairin şiirlerinde atasözü ve deyimlere sıkça rastlanır. Necâfî Bey'in günümüze ulaşan tek eseri *Dîvân*'ıdır (Kaya, 2013).

Nedîm, Ahmed (1681/1730)²⁷: Asıl adı Ahmed olan şair İstanbulludur. Babası Kadı Mehmed Efendi'dir. Dedesine takılan çeşitli lakaplar nedeniyle bazı şairler tarafından Nedîm'den "Mülakkab-zâde" diye bahsedilmiştir. İyi bir eğitim gören şair, tahsilini tamamladıktan sonra girdiği sınavda liyakat göstererek Hariç Medresesi müderrisliğini kazanmıştır. Çeşitli medreselerde görev yapan Nedîm, Sahn Medresesi müderrisliğine kadar yükselmiştir. Ölümü hususunda muhtelif bilgiler olan şair ihtilal sırasında 1740 tarihinde vefat etmiştir. Döneminin revaçta olan akımlarına teveccüh etmeyerek mükemmel söyleyişle yerliliği birleştiren şair, "Nedîmâne" denilen yeni bir üslupla şiirler yazmıştır. Şiirlerinde gerçek hayattaki unsurları günlük dille birleştiren ve yerlilik arzusuyla döneminin ictimai hayatını şiirlerine aksettiren şair, devrinin sanat ve kültür hayatına önemli katkılar sunmuştur. En önemli eseri *Dîvân*'ı olan şairin ayrıca: *Sahâifü'l-Ahbâr* ve *Aynî Târîhi* isimli iki eseri vardır (Macit, 2013).

Neylî, Mîrzâ-zâde Ahmed Efendi (1673/1748)²⁸: İstanbul'da doğan şairin; asıl adı Ahmed, mahlası "Neylî"dir. Babası döneminin tanınmış alimlerinden ve İstanbul kadılarında Mîrzâ Mehmed Efendi'dir. Babasının adı sebebiyle "Mîrzâ-zâde" diye anılır. Ahmed Neylî; ilim, irfan sahibi köklü bir aileden gelmesi hasebiyle küçük yaşta ilim tahsiline başlamıştır. Bilhassa dini ilimlerde kendini yetiştirmiş, nazım ve nesirde devrinin hatırı sayılır şairlerinden olmuştur. 1697-98 tarihinden itibaren medreselerde ders vermeye başlayan Neylî pek çok medresede müderrislik yapmıştır. Donanımlı bir şahıs olan Neylî; sırasıyla İzmir kazası, Kahire ve Mekke mevleviyyetine atanmış, Anadolu kazaskerliği ve iki defa Rumeli kazaskerliği görevlerine getirilmiştir. Son görevi sırasında hastalığı sebebiyle vazifesinden istifa etmiştir. Kalan ömrünü ibadetle geçiren Neylî, 1748 tarihinde vefat etmiştir. İlim, irfan sahibi âlim bir şair olan Neylî'nin şiir dili akıcı ve kusursuzdur. Kişiliğinin olgunluğu şiirlerine de akseden şairin üslubu sanatlıdır.

²⁷ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz Muhsin Mâcî, "Nedîm", **DİA**, c. 32, İstanbul 2006, s. 510-513.

²⁸ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Sâdık Erdem, "Neylî", **DİA**, c. 33, İstanbul 2007, s. 69-71.

Şiirlerinde Nedîm ve Nâbî'nin etkisi göze çarpan şairin pek çok eseri vardır. Bunlardan gün yüzüne çıkan eserleri arasında: *Dîvân, El-Fazlû'l-Vehbî fî-Tercemeti'l-Cânibi'l-Garbî* vardır (Uzun, 2013).

Râgıb Paşa (1698-99/1763): İstanbul'da doğan şairin asıl adı Mehmed'dir. Râgıb mahlasıyla bilinen şair daha ziyade "Koca Râgıb" olarak tanınmıştır. Defterhâne-i Âmire kâtiplerinden Şevki Mehmed Efendi'nin oğludur. Babası ve özel hocaların desteğiyle kendini yetiştiren şairin tahsil hayatıyla ilgili bilgiler mahduttur. Babası gibi defterhâne'de görev yapan Râgıb Paşa, döneminin önemli devlet ricali maiyetinde kâtiplik, mektupçuluk, nişancılık, defter amirliği, valilik gibi görevlerde bulunmuş ve bu vesileyle pek çok doğu cephesini dolaşma fırsatı bulmuştur. Reîsü'l-küttâb vekilliği görevinde de bulunan şair, başarılarıyla pek çok tayin ile farklı görevlerde vazife almıştır. Görevlerinde gösterdiği başarılar sebebiyle taltif görerek veziriazamlığa kadar yükselen Paşa'ya Sultan 3. Osman tarafından sadâret mührü verilmiştir. Askeri ve idari pek çok alanda önemli hizmetler yapan Paşa, 1763 tarihinde vefat etmiştir. Râgıb Paşa, sadece idari açıdan değil aynı zamanda nüktedan kişiliği, hukuk bilgisi, zengin kütüphanesi, şairliği ve hoş sehbetiyle döneminin kültürel ortamına da katkılar sunmuş büyük bir ediptir. Devrinin Şeyh Gâlib ve Nedîm gibi şairlerinden sonra ilk akla gelen önemli şairlerindedir. Şiirlerindeki muhteva özellikleriyle Nâbî ekolünün 18. yüzyıldaki önemli temsilcilerinden olan şair, taklitten uzak kendi üslubuyla atasözü mahiyetinde pek çok mısra kaleme almıştır. *Dîvân*'ı başta olmak üzere: *Münşeât-ı Râgıb, Fethiyye-i Belgrad, Aruz Risâlesi*, Arapça, Farsça, Türkçe manzum ve mensur edebi yazıların bulunduğu *Mecmûa-i Râgıb Paşa* isimli eserleri vardır (Kesik, 2014).

Rahmî, Mustafa Rahmî Efendi (?/1752): Kırımî Rahmî Efendi adıyla tanınan Mustafa Rahmî Efendi, Kırım Bahçesaraylıdır. Şairliğinin yanı sıra vak'anüvistir. Ammî Hüseyin Efendi yanında ilim tahsil eden şair, İstanbul'a gitmiş devrin veziri İbrahim Paşa'nın dairelerinde bulunmuştur. Mühürdarlık vazifesine tayin edilen Rahmî; tersane kâtipliği, mektupçuluk, kâtiplik gibi çeşitli görevlerde bulunmuştur. Kesriyeli Hacı Ahmed Paşa maiyetinde mektupçu olarak İran'a giden şair, *Sefâret-nâme-i İran*'ı kaleme almıştır. İstanbul'a dönüşünde kâtipçilik görevine dönen Rahmî, 1752'de vefat etmiştir. Şiirleri didaktik yönü ağır basan hakîmânedir. İlim ve irfanıyla bilinen şair tarih düşürmede de mahirdir. Mürettep bir *Dîvân*'ı ve *Sefâret-nâme*'si vardır (Aksoyak, 2015).

Râmî, Mehmed Paşa (1654/1707)²⁹: Asıl adı Mehmet'tir. İstanbul Eyüpsultan'da doğmuştur. Babası "Merâmî" mahlasıyla şiirler yazan Eyüplü Terazici Hasan Ağa'dır. Gençliğinde su yolculuğu yapan şair, şiire olan istidadı ile Dîvân-ı Hümâyun kalemine girmiş ve kâtipliğe kadar yükselmiştir. Kabiliyeti ve zekası ile ön plana çıkan şair dönemin Nâbî ve Sâmî Bey gibi ilim sahiplerinin meclislerine girmiştir. İlk olarak Reis kaleminde yardımcılık yapmış olan şair, vezir Mustafa Paşa'nın dîvân kâtipliğini yapan Nâbî aracılığıyla Masraf kâtibi olarak göreve başlamıştır. Mehmed Paşa; Dîvân efendisi, Boğaz Hisarı muhafızlığı gibi görevlerinden sonra Nâbî ile hacca gitmiş ve dönüşünde Kîsedârlığa tayin edilmiştir. Karlofça görüşmelerine başmurahtas olarak katılan Râmî, vazifesindeki başarısı ile padişahın iltifatına nail olmuş, kubbe vezirliğine kadar yükselerek 1703 tarihinde Sadrazamlık makamına yükselmiştir. Pek çok alanda ıslahat faaliyetlerinde bulunan Paşa'nın çevresindeki muarızları artmış ve dönemin siyasi kargaşaları ile ikbali sona ermiştir. Kendi isteği ile Kıbrıs'a vali tayin edilen Paşa, çok geçmeden azledilerek Rodos'a sürgüne gönderilmiş ve burada 1707 tarihinde vefat etmiştir. Devlet adamlığı ve bürokrasi ile önde olan Râmî döneminin önemli şairleriyle yakın münasebet kurmuş, şairlerin hamiliğini yapmış ve şairlere maiyetinde çeşitli görevler vermiştir. Klasik dönem şiirinin üslup özellikleriyle aşıkane ve hikemî tarzda şiirler yazan Râmî'nin edebi kişiliği ve üslubunda Nâbî'nin etkisi büyüktür. *Dîvân*'ı bulunan şairin; *Münşeât*, *Karlofça Sulh-nâmesi* ve *Hulâsa-i İnşâ* diğer eserleridir (Erkal, 2014).

Râşid, Mehmed Efendi (?/1735)³⁰: Kaynaklarda doğum tarihi hakkında muteber bilgi bulunmayan Mehmed Râşid Efendi'nin 1669-70 tarihinde doğduğu tahmin edilmektedir. İstanbul'un Fatih ilçesinde dünyaya gelen Râşid'in babası, Bursa Kadılığı da yapan zamanın önemli alimlerinden Malatyalı Mustafa Efendi'dir. Devrin alimlerinden ve babasından ders almış, Ebu Sa'îd-zâde Feyzu'llah Efendi'den mülazım olmuştur. İlk olarak Hacı İlyas Medresesi müderrisliğine atanan şair sonrasında çeşitli medreselerde görev yapmış ve Sahn-ı Semân Medreselerine kadar yükseltilmiştir. Harameyn Müfettişliği'ne de nail olan Râşid, resmi vak'anüvislik görevine getirilerek 1703 tarihinden itibaren Şehid Ali Paşa'nın emriyle vekâyi yazmaya başlamıştır. 1723

²⁹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Recep Ahışalı, "Râmî Mehmed Paşa", *DİA*, c. 34, İstanbul 2007, s. 449-451.

³⁰ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Fatih Günay, "Râşid Mehmed Efendi", *DİA*, c. 34, İstanbul 2007, s. 463-465.

tarihinde vak'anüvislik görevinden azledilen Râşid, Halep'te kadılık yapmış görev süresi dolunca da İstanbul'a dönmüştür. Dönüşüne müteakip elçilik, Rumeli Beylerbeyliği, kadılık gibi çeşitli görevlerden sonra Patrona Halil İsyanı ile İstanköy'e sürgüne gönderilmiştir. Sürgün süresi dolan Râşid, son görevi Anadolu Kazaskerliği sırasında 1735 tarihinde vefat etmiştir. Nasir ve şair olarak önemli eserler kaleme alan şairin edebi kişiliği üzerinde Nâbî, Nedîm ve Nefî gibi şairlerin etkisi olmuştur. Râşid'in en önemli hususiyeti nesir sahasında resmi vak'anüvis olarak kaleme aldığı *Târîhi*'dir. Eserini bu derece kıymetli yapan yaşadığı devri olduğu gibi eserine yansıtması ve devlet ricalinin biyografilerini vermesidir. Eserleri: *Dîvân*, *Târîh-i Râşid*, *Sihhat-âbâd*, ve *Münşe'ât*, *Fetihnâ-meler* ve *Vakfiyeler*'dir (Biltekin, 2014).

Refî (?/1575-76)³¹: Refî Çelebi/Refî-i Leng/Topal Refî gibi isimlerle tanınmıştır. Çorluda doğan Refî'nin doğum tarihi belli değildir. İyi bir eğitim hayatı olan şair, Anadolu Kazaskeri Pervîz Efendi'den mülazım olmuştur. Çeşitli yerlerde kadılık ve nâiblik görevleri yapan şair, kadılıkta yüksek mertebelere ulaşmadan 1575-76 tarihinde erken yaşta vefat etmiştir. İlim ve irfan sahibi, hoş sohbet, yetenekli bir şair olan Refî, Necâtî Beg tarzında sade ve etkili bir şiir anlayışına sahiptir. Mecnûa ve tezkirelerde şiirlerinden örnekler bulunan şairin mürettep bir *Dîvân*'ı yoktur (Donuk, 2013).

Rızâ, Ali Rızâ Paşa, Trabzonlu (?/1846)³²: Asıl adı Ali Rıza Paşa olan şair, Trabzon'da dünyaya gelmiştir. Başka bir kaynağa göre Lazistan'ın Rize yöresinde doğduğu için "Laz Ali Rıza Paşa" olarak tanınmıştır. Şiirlerinde Rıza mahlasını kullanan şair, Laz Ahmed Paşa'nın talebelerindendir. Tahsil hayatı bitince devatdarlık ve mühürdarlık vazifeleri yapan Rızâ; Manisa mütesellimi, İzmir Beylikçisi, Menemen voyvodalığı yapmıştır. Kethüda olarak görevlendirilen Rızâ Paşa; Halep, Diyarbakır, Bağdat, Cidde Şam gibi şehirlerde valilik görevi yapmış 1846 senesinde son görev yeri olan Şam'da vefat etmiştir. Görevlerinde ciddi, gayretli bir şair olan Rızâ, belagatli, hakimane üslupla şiirler yazmıştır. Damadı kendisi gibi bir şair olan İzzet Ahmed Paşa'dır. *Dîvân*'ı bulunmayan şairin "*Devr-i la'linde baş egmem bâde-i gül-fâma ben / Sâye-i pîr-i mugânda minnet itmem câma ben*" matlalı dokuz beyitlik gazelin Rıza Paşa'ya mı yoksa onun kölesi olan Osman Nevres'e mi ait olduğu hususunda ihtilaf olmuş kaynaklarda çeşitli görüşler ifade

³¹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Suat Donuk, "Refî" **TEİS**.

³² Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Mehmet Arslan, "Ali Rızâ Paşa, Trabzonlu" **TEİS**.

edilmiştir. Diyarbakırlı Osman Nûri Paşa'nın *Dîvânı*'nda bu gazelin tahmisinin başına Ali Rızâ Paşa'ya ait olduğu kaydedilmiştir (Arslan, 2014).

Riyâzî, Mehmed Riyâzî Efendi (1572/1644)³³: Mekke'de doğan şairin asıl adı Mehmed'dir. Köklü bir aileye mensub olan şairin babası 3. Murad devri alim ve kadılarından Birgilili Mustafa Efendi'dir. Ailesi sebebiyle iyi bir tahsil hayatı olan Rîyâzî, Müeyyed-zâde Abdülkadir Efendi'den mülazım olarak müderrislik ve kadılık yapmıştır. 1623 tarihinde ataması yapıldığı Kâhire kadılığından işitme rahatsızlığı sebebiyle 1624'te emekliye ayrılmış ve bu tarihten itibaren ölümüne kadar geçen sürede herhangi bir resmi görev almamıştır. Kulağının ağır işitmesi sebebiyle “el-esamm ya da el-utrûş” lakabıyla anılan şair, 1644 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir. Ailesinin nüfuzu sebebiyle ilim ve şiir meclislerinde bulunarak devrin önemli ilim adamlarını ve şairlerini tanıyan Riyâzî; Kafzâde Fâizî, Azmîzâde Hâletî ve Şeyhülislam Yahya gibi şairlerle dostluklar kurmuş ve birbirlerine nazireler yazmışlardır. Tezkireci ve şair kimliğiyle Riyâzî, hem devrinde hem de sonrasında saygıyla anılmıştır. Riyâzî, Türkçe'nin şiire elverişli bir dil olmadığını savunsa da devrinin dili ile şiirlerini kaleme almış ve Türkçe bir *Dîvân* tertip etmiştir. Fuzûlî ve Bâkî şairin etkilendiği iki isimdir. Şairin; *Dîvân*, *Sâkî-nâme*, *Düstûru'l-Amel* isimli eserleri vardır. En önemli eseri ise *Riyâzü'ş-Şu'ara* isimli tezkiresidir (Yıldız, 2014).

Rûhî, Bağdatlı (1534-35/1605-6)³⁴: Bağdat'da dünyaya gelen şairin asıl adı Osman'dır. Bağdat'ta doğması sebebiyle “Rûhî Bağdâdî” olarak tanınmıştır. Babası Bağdad'ın fethi sırasında Beğlerbeği Ayas Paşa ile Bağdad'a gelip yerleşen Türklerdendir. Tahsil hayatı hakkında tafsilatlı bilgi bulunmayan Rûhî, eğitimini Bağdat'ta tamamlamış ve buradan ayrılarak pek çok Paşa'nın maiyetinde çalışmıştır. Gezmeye düşkün olan şair, sayısız şehirde bulunmuş buralarda pek çok devlet adamı, şair ve sanatkarla tanışma fırsatı bulmuştur. Ömrünün son senelerini Şam'da geçiren şair, burada kadılık yapan Azmîzâde Hâletî ile çalışmıştır. Yaşamı boyunca dört padişah devrini idrak eden Rûhî, 1606'da vefat etmiştir. Klasik edebiyatın en çok gazel yazan şairlerinden biri olan Rûhî, aşıkane ve rindane üslubla sade ve konuşma diliyle içinden geldiği gibi şiirler yazmıştır. İctimai hadiseler ve topluma karşı duyarlı bir şair olan Rûhî, 17 bendlik tenkid ve hiciv

³³ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Nâmik Açıköz, “Riyâzî”, *DİA*, c. 35, İstanbul 2008, s. 1444-1445.

³⁴ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Coşkun Ak, “Rûhî-yi Bağdâdî”, *DİA*, c. 35, İstanbul 2008, s. 205-206.

özellikleri olan sosyal muhtevalı Terkib-bendi kaleme almış, edebiyat tarihinde önemli bir yeri olan bu manzumeye pek çok şair tarafından nazireler yazılmıştır. Bağdatlı Rûhî'nin tek eseri mürettep *Dîvân*'ıdır (Öztoprak, 2014).

Sa'dî, Şeyhülislam Hoca Saadeddin Efendi (1536-37/1599)³⁵: İstanbulda doğan şairin asıl adı Saadeddin Mehmed Efendi'dir. Babası Yavuz Sultan Selim'in nedimi Hasan Can'dır. Çocukluğu saray ve çevresinde geçen Saadeddin Efendi, Karamanlı Mehmed Efendi ve devrin önemli alimlerinden dersler almıştır. 1555-56 tarihinde Şeyhülislam Ebussuud Efendi'den öğrenimini tamamlayarak mülazım olmuş, müteakiben İstanbul Murad Paşa Medresesi'nde müderrisliğe başlamıştır. Bundan sonra Bursa Yıldırım Medresesi Müderrisliği yapan Saadeddin Efendi, bir yıl sonra sahn müderrisliğine yükselmiş ardından da Şehzade Murad'ın Manisa'da hocalığına tayin edilmiştir. Bu vazifeyle devlet yönetiminde etkisini artıran şair, Hoca Efendi diye anılmaya başlanmış, Şehzade Murad'ın padişah oluşuyla İstanbul'a gelen Saadeddin Efendi “hâce-i sultânî” unvanını almıştır. 3. Mehmed'in de hocalığını yapan Saadeddin Efendi, 1597 tarihinde görevinden azledilmiştir. Dönemin şeyhülislamının ani ölümü ile Osmanlı'nın 22. Şeyhülislamı olmuş ve 1599 tarihinde vefat etmiştir. Osmanlı'nın en ihtişamlı döneminde yetişen, döneminin ünlü şahsiyetleri bilgin ve şairleriyle eğitim alan Saadeddin Efendi, herkes tarafından hürmet görmüş pek çok talebe yetiştirmiştir. İlim adamlığının yanı sıra üç dilde eser verecek müktesebata sahip olan Saadeddin Efendi şair kimliğiyle de tanınmış; ancak *Dîvân* tertip etmemiştir. Eserleri arasında: *Tâcü't-Tevârih*, *Selîm-nâme*, *Risâle-i Kuşeyrî Tercümesi* vardır (Kaplan, 2014).

Sâbit, Alâaddin/Ali (?/1712)³⁶: Bosna'nın Öziçe kasabasında doğan şairin asıl adı Ali/Alâaddin'dir. Tahsil hayatına devrinin önemli alimlerinden Halil Efendi ile başlayan Sâbit, İstanbul'a gelmiş, burada Kaptan-ı derya Seydî-zâde Mehmed Paşa'ya kasideler sunarak himayesine girmiş ve kendisine intisab etmiştir. Şairin ilk resmi görevi hamisinin dairesinde imamlık olmuştur. Geliştirdiği ilişkilerle dönemin şeyhülislamı Çatalcalı Ali Efendi'den mülazım olmuş, bir müddet müderrislik yaptıktan sonra Çorlu ve Burgaz kadılıkları ile görevlendirilmiştir. Kadılık, müftü, müderris gibi çeşitli resmi görevlerde bulunan Sâbit, 1700 tarihinde Saraybosna mevleviyetine tayin edilmiş, yaklaşık bir yıl

³⁵ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz Şerafettin Turan, “Hoca Sâdeddin Efendi”, **DİA**, c. 18, İstanbul 1998, s. 196-198.

³⁶ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Turgut Karacan, “Sâbit”, **DİA**, c. 35. İstanbul 2008, s. 349-350.

sonra azledilmiştir. Devlet ricaline yazdığı kasidelerle Konya mevleviyetine getirilen şair, bu görevden de azledilmiştir. Son olarak getirildiği Diyarbakir mevleviyetinden azledilmesiyle İstanbul'a dönen Sâbit, 1712 tarihinde vefat etmiştir. Hayatının büyük bir kısmını atama ve azillerle geçiren Sâbit, Osmanlı şiirinin klasik, Sebk-i Hindî, mahallî gibi muhtelif şiir tarz ve üsluplarını devam ettirmiştir. Kendine has üslubu ile şiirin farklı alanlarında eserler veren, döneminin kıymetli şairlerinden olan Sâbit'in ekolü pek çok şair tarafından taklid ve takdir edilmiştir. Döneminin şiir mecmuaları ve antolojilerinde pek çok şiirlerinin kayıtlı olduğu Sâbit'in eserleri: *Dîvân*, *Zafer-nâme*, *Dere-nâme*, *Berber-nâme*, *Amrû'l-Leys* ve yarım kalan bir mesnevi olan *Edhem ü Hü mâ*'dır. (Özyıldırım, 2015).

Sâkîb, Kâtib-zâde Mustafa (?/1716-17): İstanbul'da doğan şairin asıl adı Mustafa'dır. Ailesi hakkında tafsilatlı bilgi bulunmayan Sâkîb'in babası reisülküttâb kalemi kâtiplerindendir. Kendisi de Dîvân-ı Hümâyûn kalemlerinden olan rûus kaleminde yetişmiştir. Hâce-zâde Mehmed Efendi'den hüsn-i hat dersleri alan şair, yazısı ve inşasının güzel olması sebebiyle reisülküttâb kalemi kâtipliği yanında divan kâtipliğinde de vazifelendirilmiştir. 1716-17 tarihinde vefat eden Sâkîb'in şiirlerinde Sebk-i Hindî akımının etkisi görülür. Bu minvalde Fehîm, Nâ'ilî ve Neşâtî'ye nazireler yazmıştır. Hikemî üslubun etkisiyle Nâbî'nin şiirlerini tanzir eden şairin şiirlerinde, söz konusu üslubun tesiriyle sosyal tenkit mahiyetinde düşünceler yer alır. *Dîvân* ve *Kenzü'l-Vekâyî* isimli iki eseri vardır (Kırbıyık, 2013).

Sâlik, Seyyid Mehmed Dede (?/1717-18): Asıl adı Mehmet olan Sâlik'in doğum yeri ve tarihi belli değildir. Kasımpaşa Mevlihanesi şeyhi Halil Dede'nin oğlu ve halifesidir. Şeyhliğinin 42. yılında vefat etmiştir (Kılıç, 2014). Tezkirelerde (*Tezkîre-i Şu'arâ-yı Mevleviyye*, *Nuhbetü'l-Âsâr min Fevâidi'l-Eş'âr*) hayatı ile ilgili bilgiler kısa olup şiirlerinden muhtelif örnekler mevcuttur.

Sâmî, Abdurrahman Paşa (1792/1881)³⁷: Asıl ismi Abdurrahman olan şair, Mora'nın Trapoliçe Kasabası'nda dünyaya gelmiştir. Mahlası "Sâmî"dir. Babası Halvetî şeyhi eş-Şeyh el-Hac Ahmed Necîb Efendi'dir. İyi bir tahsil hayatı olan Sâmî, babasından ve devrin önemli alimlerinden ilim tahsil etmiş pek çok yabancı dil öğrenmiştir. Babasının Rum isyanı sırasında şehit edilmesi üzerine kendisi de iki kardeşiyle esir düşmüştür.

³⁷ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Nevin Gümüş, "Sâmî, Abdurrahman Paşa", **TEİS**.

İngiliz Konsolosun kefil olması ve rehin karşılığında Mısır'a göç eden şair burada Mısır Valisi Mehmed Ali Paşa'nın alakasıyla Kâhîre'deki Bulak Matbaası'na müdür tayin edilmiştir. Rum ayaklanmasını bastırmak için İbrahim Paşa ile kâtip sıfatıyla Mora'ya giden Sâmi, kardeşlerini Mısır'a götürmüştür. Dönüşünde Mehmed Ali Paşa'nın divan muavinliğine tayin edilmiş Mısır Vekâyi nazırlığı, Meclis azalığı yapmıştır. Reis-i vükela olan Sâmi, İstanbul'da Mirliya rütbesi almış akabinde Feriklik rütbesine yükseltilmiştir. Abbas Paşa ile aralarındaki görüş ayrılığı sebebiyle Mısır'dan uzaklaştırılan Sâmi, İstanbul'a gelerek Bâbiâli'de vazife almıştır. Mutasarrıflık, müfettişlik, çeşitli şehirlerde valilik ve azalık yapan Sâmi, Maarif Nezaretinin kurulmasıyla da ilk nazır olmuştur. 89 yaşına kadar devlet kademesinde büyük bir başarı ile hizmet eden şair, 1881 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir. Sâmi Paşa, Tanzimat döneminin şiir anlayışını temsil eder. Dili sade ve anlaşılması kolay olan şairin gazellerinde klasik tarzı takip etmekle beraber Tanzimat ekolünün izleri görülür. Münşiliği ile de tanınan Sâmi'nin mensur eserlerinde süslü nesrin secili sanat kaygısı taşıyan estetik yönleri ön plandadır. Eserleri şunlardır: *Dîvân, İnşâ-yı Sâmi, Kışver-i Derûn, Rumûzu'l-Hikem, Sergüzeşt-i Sâmi* (Gümüş, 2013).

Sâmi, Arpaemîni-zâde Mustafâ (?/1734)³⁸: Asıl ismi Mustafa'dır. İstanbullu olan şairin doğum tarihi bilinmemektedir. Arpaemîni Osman Efendi'nin oğludur. Babasının görevi sebebiyle "Arpaemîni-zâde" lakabıyla meşhur olmuştur. Kâtiplik tahsili gören Sâmi, arpaemîni olmuştur. Hüsn-i hat dersleri de alan Sâmi, bu alanda da büyük başarı katetmiştir. Kâtiplik görevi sırasında pek çok tayin ve azil gören şair; başmuhasebecilik, evkaf muhasebeciliği, şehremini, cebeciler kâtibi, piyade mukabelecisi ve arpaemîni olmuştur. Akabinde Çelebi-zâde İsmâil Âsım'ın halefi olarak vak'anüvis tayin edilen Sâmi'nin son görevi maliye tezkireciligidir. Bir dönem tımarhanede bulunan Sâmi 1734 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir. Felsefi ve tefekkürî konularda şiirler yazan şair, etkileyici ve akılcı bir üslubla şiirler kaleme almış; ancak dilinin külfetli oluşu, derin/kapalı ve anlaşılmaz tarzda yazması anlaşılmasını güçleştirmiştir. Dilinin ağırlığına rağmen güçlü şiirleriyle devrinde kendini kanıtlamıştır. *Dîvân*'ı bulunan şairin; 1730/1733 tarihini kapsayan olayları anlattığı Osmanlı tarihi *Târîh-i Sâmi* ve *Şâkir ve Subhî* isimli eseri ve muhtelif nesirleri vardır (Oğuz, 2013).

³⁸ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Fatma Sabiha Kutlar, "Mustafa Sâmi Bey", *DİA*, c. 31, Ankara 2020, s. 354-356.

Selîmî, Yavuz Sultan Selîm (1470?/1520)³⁹: Osmanlı Devleti'nin sekizinci padişahı olan Yavuz Sultân Selîm, Amasya'da doğmuştur. Dedesi Fatih Sultân Mehmed'in isteğiyle İstanbul'a gelmiştir. İyi bir tahsil hayatı olan Selîm, Trabzon sancak beyliği yapmış ve 1512 tarihinde tahta çıkmıştır. Kısa süren hükümdarlık görevi sırasında pek çok başarı kazanan Selîm, salgın neticesinde hastalanarak 1520 tarihinde vefat etmiştir. Osmanlı Padişahlarının en bilgililerinden biri olan şair, sanata ve ilim ehline saygı duymuş, sanat erbabıyla yakından ilgilenmiş, kendisi de Selîmî mahlasıyla şiirler kaleme almıştır. Yavuz Sultan Selim'in tek eseri *Farsça Dîvân*'ıdır. Son dönemde mecmûa ve çönlüklerde şairin Türkçe şiirleri de tespit edilmiştir (Tanyıldız, 2014).

Seyyid Vehbî, Hüseyin (1674/1736)⁴⁰: Asıl adı Hüseyin olan şair İstanbul'da doğmuştur. Babası İmam-zâde Mehmed Efendi'nin kethudâsı, Hacı Ahmed Efendi'dir. Ecdadının Ehl-i Beyt'e dayanması sebebiyle "Seyyid Vehbi" ve "İmâm-zâde" unvanlarını kullanmıştır. İyi bir tahsil hayatı olan Vehbî, Nakîbuleşrâf Hoca-zâde Seyyid Osman Efendi'den mülazım olmuştur. Akabinde Hoca Hatun, Şerife Hatun Medreseleri ve yazdığı *Sûr-nâmesi*'nin de etkisiyle Hüsrev Kethuda Medresesine tayin edilmiş oradan da Sahn-ı Seman Müderrisliğine terfi ettirilmiştir. Söylediği tarih manzumeleriyle "kibâr-ı müderrisîn" sınıfına yükseltilerek mevleviyetlere tayin edilen Vehbî; Halep nâipliği, kadılık, mevleviyet gibi resmi memuriyetlerde bulunmuştur. *Vekâlet-nâmesi*'nde hac farızasını yerine getirme arzusunun dile getiren ve bu hususta padişah'tan yardım talep eden şair, nihayet 1735 tarihinde muradına nail olarak vazifesini ifa etmiştir. Hicaz dönüşü bir müddet Halep'te kalan Vehbî, İstanbul'a dönüşünde hastalanarak 1736 tarihinde vefat etmiştir. İlk olarak "Hüsâmî" mahlasının kullanan şaire hocası Ahmed Neylî'nin Vehbî mahlasını uygun görmesiyle bu mahlası almıştır. İlk olarak Nâbî ekolünü takip eden ve hikemî şiirler kaleme alan şair, sonrasında Nedîm tesirinde kalmış; ancak yeni bir ekol kuramamıştır. Buna rağmen tarih manzumaları ve nesirleriyle büyük başarı göstermiştir. Eserleri: *Dîvân*, *Sûr-nâme*, *Hadîs-i Erba'in Tercümesi*, *Sulhiyye*, *Leylâ vü Mecnûn*'dur (Arslan, 2014).

Seyyid, Uşşâkî-zâde Seyyid Mehmed Sadreddin Efendi (?/1735-36): Asıl adı Mehmed Sadreddin olup İstanbul'da doğmuştur. Rumeli kazaskerlerinden Uşşâkî-zâde Seyyid

³⁹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Feridun Enecen, "Selim", *DİA*, c. 36, İstanbul 2009, s. 407-414.

⁴⁰ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Hamit Dikmen, "Seyyid Vehbî", *DİA*, c. 37, İstanbul 2009, s. 74-75.

Abdullah Nesib Efendi'nin oğlu olan şair, “Uşşâkî-zâde” lakabıyla meşhur olmuştur. Tahsilini tamamladıktan sonra mülazım olmuştur. İlk olarak Beşiktaş'taki Yahya Efendi Medresesi'nde müderris olan Seyyid Mehmed sırasıyla; Kogacı Dede, Bezirganbaşı, Ankaravî, İbrahim Paşa, Sahn-ı Semân, Mahmud Efendi, Haseki, Üsküdar Mihrimah Medreselerine müderris olmuştur. 1725-26'da Halep, 1735-36 tarihinde Şam kadılığı yapmış ve aynı yıl burada vefat etmiştir. Kaynaklarda Seyyid Mehmed'in herhangi bir eseri olup olmadığı hususunda bilgi mevcut değildir; ancak tezkirelerde şairin şiirlerinden örnekler kayıtlıdır (Kaplan, 2014).

Sun'î, Gelibolulu (1485-86/1533-34)⁴¹: Asıl adı Mehmed olan şair, Gelibolulu'dur. Halk arasında “Epsen Pire” lakabıyla tanınmıştır. Danişmendlik için eğitimini tamamlayamayan Sun'î, Gelibolu gümrüğünde kâtiplik yaparak fakirlik içinde geçimini sağlamıştır. Hayatı hakkında tafsilatlı bilgi bulunmayan şair, 1533-34 tarihinde vefat etmiştir. Tezkirelerde sanatından övgüyle bahsedilen şair; ince, nazik ve sanatlı bir üslupla şiirlerini kaleme almıştır. Hemşehrisi Gelibolulu Âlî, Gelibolu'dan onun ayarında bir şair yetişmediğini söyleyerek kıymetini ifade etmiştir. Sun'î'nin; mürettep bir *Dîvân*'ı, Sultan Murad'ın şavaşlarını nazm ettiği bir eseri ve 16. yüzyıl nazire mecmûalarında şiirleri vardır (Köksal, 2013).

Sünbül-zâde Vehbî Mehmed Efendi (1720/1809)⁴²: Maraş'ta doğan şairin asıl ismi Mehmed'dir. Maraş'ın Sünbül-zâdeler lakabıyla tanınan ailelerindedir. Babası şair Reşid Efendi'dir. İlk gençliğini Maraşta geçiren Vehbî, medrese tahsili sonrası İstanbul'a gelerek devrinin önemli şahsiyetlerine kaside ve tarihler sunmuştur. Rumeli kaleminde çalışırken kadılığa intisap eden Vehbî, uzun bir müddet bu görevi yapmıştır. Hâceganlık, elçilik gibi görevlerden sonra tekrar kadılık görevi ile çeşitli vazifelerde bulunmuştur. Edirne, Sofya, Niş'de kadılık görevlerine atanan Vehbî, Zagra kadılığı sırasında Şahin Giray meselesi ve arkadaşı Surûrî'nin yazdığı hiciv sebebiyle görevinden alınmıştır. *Dîvânı*'nı sunduğu Padişah 3. Selim tarafından affedilen Vehbî, sırasıyla Manisa, Siroz, Manastır ve Bolu'ya kadı olarak atanmıştır. Bolu görevinden sonra İstanbul'a dönen şair, niksir hastalığı sebebiyle gözlerini ve şuurunu kaybetmiş 1809 tarihinde vefat etmiştir. Devrinin önemli şairlerinden olan Vehbî, “sultânü'ş-şu'arâ” unvanını almış ilimdeki

⁴¹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Mehmet Fatih Köksal, “Sun'î”, **TEİS**.

⁴² Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Selim Sırrı Kuru, “Sünbülzâde Vehbî”, **DİA**, c. 38, İstanbul 2010, s. 140-141.

kudretini şiirlerine de aksettirmiştir. Nedîm etkisinde şiirler yazan şairin, Sürûrî ile aralarında karşılıklı hiciv ve atışmaları vardır. Eserleri şunlardır: *Dîvân, Lutfîyye, Tuhfe-i Vehbî, Nuhbe-i Vehbî, Şevkengiz, Münşeât* (Gürgendereli, 2014).

Sürûrî/Hüznî/Hevâyî, Seyyid Osman Efendi (1752/1814)⁴³: Asıl adı Seyyid Osman'dır. Adana'da dünyaya gelen Sürûrî'nin babası Seyyid Hafız Musa Efendi'dir. Gençlik döneminde tarih yazmaya başlayan şair, dönemin ilimlerini tahsil etmiş İstanbul'a gelerek Es'ad-zâde Mehmed Şerif Efendi'den mülazım olmuştur. Anadolu sadâreti kaleminden kadılığa geçen Sürûrî, 16 sene 4 ayrı yerde kadılık görevini ifa etmiştir. Sünbül-zâde Vehbî'nin kethüdası olarak Eski Zagara'da kadı olarak görev yapan Sürûrî, halk ayaklanması sonucu Vehbî'yle hapsedilmiştir. Sonrasında kendisine mansıb verilen Sürûrî, çeşitli kadılık görevlerinde bulunmuş ve 1814 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir. Sürûrî, bilhassa tarih ve hiciv sahasında yazmış olduğu eserleriyle tanınmıştır. Vasat bir şair olarak tanımlandırılan Sürûrî'nin taklidî yönünün ağır bastığını söyleyen kaynaklar şairin mizacının hicve mayil olduğunu ciddi şiirlerinde bile bu yönelimle hareket ettiğini belirtmişlerdir. *Hezliyyat*'nda Vehbî, Aynî, Refî'î Kalâyî gibi arkadaşlarına yazdığı manzumelerinde müstehcen/argo ifadeler yer vermiş; ancak bunları sert ve keskin bir şekilde değil mizah unsurlarını ön plana çıkararak mülatafe tarzında yapmıştır. Bununla birlikte tarih düşürmede mahir olan hemen her konuda tarih düşürmeyi itiyad edinen şairi, ne dönemi ne de sonrasında kimse geçememiştir. Sürûrî'nin üç eseri vardır: *Dîvân, Hezliyyât, Sürûrî Mecmûası* (Nizam, 2014).

Şeyhülislâm Yahyâ (1561/1644)⁴⁴: Yahyâ Efendi İstanbul'da doğmuştur. Babası Ankaralı Şeyhülislam Bayramzâde Zekeriya Efendidir. İyi bir tahsil hayatı olan Yahyâ, ilk eğitimini şair kimliğiyle de bilinen babasından almıştır. Devrin önemli ilim adamlarından ilim tahsil eden Yahyâ, Ma'lûl-zâde Seyyid Mehmed Efendi'nin şeyhülislamlığı zamanında mülazemetini tamamlayarak Hoca Hayreddin Medresesi'nde müderrisliğe başlamıştır. Babasıyla hacca da giden şair; dönüşünde Atık Ali Paşa, Haseki Sultan, Sahn Medreselerinden birinde, Şehzade ve Üsküdar Valide Sultan medreselerinde müderrislik; Halep, Şam, Mısır, Bursa, Edirne ve İstanbul'da kadılık yapmıştır. Anadolu ve Rumeli kazaskerliğiyle görevlendirilen şair, 1622 tarihinde Mehmed Es'ad Efendi

⁴³ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Atilla Batur, "Sürûrî Seyyid Osman", *DİA*, c. 38, İstanbul 2010, s. 172-173.

⁴⁴ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Hasan Kavruk, "Şeyhülislâm Yahyâ", *TEİS*.

yerine şeyhülislamlığa getirilmiştir. Devrin siyasi olayları ve çeşitli karışıklıklar neticesinde pek çok kere azil gören şair 3 kere bu makama getirilmiş ve ömrünün sonuna kadar bu vazifeyi ifa etmiştir. 4. Murad'la fetih ve seferlere de iştirak eden şair, isabetli fikirleriyle padişahın takdirini kazanmış; ancak sultanın ölümünden sonra Sultan İbrahim döneminde makamında kalsa da eski nüfuz ve itibarını kaybetmiştir. Yaşadığı çeşitli olumsuz hadiselerin tesiriyle rahatsızlanan şair, 1644 tarihinde vefat etmiştir. Pek çok alanda iyi bir eğitim alan Yahyâ Efendi, şairliği kadar bilim adamı olarak da haklı bir şöhrete sahip olmuştur. Kadılık, kazaskerlik ve şeyhülislamlık gibi önemli vazifelerinde tavizsiz, dürüst ve cesur tavırlarıyla herkesin takdirine şayan olmuş, dönemin siyasi hadiselerine isabetli kararlarıyla yön vererek ilmi olgunluğuyla bulunduğu makamların hakkını vermeye çalışmıştır. Eserleri genel olarak sanat ağırlıklı olan şair, klasik edebiyatın en büyük şairlerindedir. Sanatkar bir ailenin çocuğu olan Yahyâ, şiir ve sanat muhitinde bulunması hasebiyle şiir tekniğini genç yaşta geliştirmiş kabiliyetiyle devrinde şöhret kazanmıştır. Gazel şairi olan Yahyâ Efendi, şiirlerinde genel olarak rindane ve aşıkane konuları işlemiş, dert ve kedere pek yer vermemiş, tasavvufi söyleyişlere yeri geldikçe değinmiş; ancak esas unsur yapmamıştır. Şeyhülislam olmasına rağmen aşk, şarap, meyhane gibi konuları işlemesi sebebiyle tenkitlere maruz kalsa da aldırış etmemiş hissettiği gibi yazmaya devam etmiştir. Samimi ve sade bir dille lirik anlatımla şiirlerini kaleme alan şair, şiirlerinde mahalli unsurları kullanmayı da ihmal etmemiştir. Eserleri: *Dîvân*, *Ferâ'iz Manzûmesi Şerhi*, *Kasîde-i Bürde Tahmîsi*, *Nigâristân Çevirisi*, *Fetavâ-yı Yahyâ*'dır (Kavruk, 2014).

Vânî, Mehmed Efendi (?/1592)⁴⁵: Asıl adı Mehmed'dir. Van'da doğması hasebiyle "Vânî" mahlasını kullanmış; ancak "Vankulu" lakabıyla meşhur olmuştur. Babasının adı Mustafa'dır. İyi bir tahsil hayatı olan şair, Hâmid Efendi'den mülazım olduktan sonra çeşitli medreselerde müderrislik yapmıştır. Rodos Müftülüğü de yapan Vânî, Sahn-ı Seman Müderrisliğine atanmış, bu görevinden sonra da müftülük ve çeşitli yerlerde kadılık görevlerini ifa etmiştir. Son olarak Medîne kadılığına atanan Vânî, 1592 tarihinde vefat etmiştir. Eserleri arasında en meşhuru: *Vankulu Lugatı (Tercüme-i Sıhah-ı Cevherî)*'dir. Ayrıca: *Tercüme-i Kimyâ-yı Sa'âdet*, *Tercihü'l-Beyyinât*, *Nakdü'd-Dürer* gibi eserleri vardır (Kaplan, 2014).

⁴⁵ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Yunus Kaplan, "Vânî, Mehmed Efendi", **TEİS**.

Vâsık, Ahmed/Vâsık-ı Dîvâne (?/1711): Asıl adı Ahmed olup İstanbulludur. Geçirmiş olduğu rahatsızlık nedeniyle “Vâsık-ı Dîvâne” lakabıyla tanınmıştır. Öğrenimini tamamladıktan sonra istidatı sebebiyle Pertev Paşa Vakfî’nde kâtiplik yapan şairin müderris olduğu da kaynaklarda kayıtlıdır. Vakıf kâtipliği yaptığı sırada aklî melekelerini kaybeden şair, gözetim altında tutulduğu Süleymaniye Darüşşifası’nda 1711 tarihinde vefat etmiştir. Kabri Kasımpaşa Mezarlığı’ndadır. Şairliği yanında meşhur bir hattat olarak da tanınan Vâsık, hüsn-i hat derslerini Siyâhî Ahmed Efendi’den almıştır. Dîvân, mecmûa ve pek çok kitap istinsah eden şair, birkaç Dîvân tertip edecek kadar çok sayıda şiir kaleme almıştır. Hastanede bulunduğu sırada da şiir yazmayı bırakmayan Vâsık’ın kaynaklarda *Dîvân*’ı olduğu kayıtlı olmakla beraber eser ortaya çıkartılamamıştır (Gürbüz, 2014).

Vecdî, Abdülbâkî (?/1661)⁴⁶: İstanbul’da doğan şairin, asıl adı Abdülbâkî’dir. “Boğuk-zâde” lakabıyla tanınan Vecdî’nin babası Boğuk Mustafa lakablı bir kişidir. Kaynaklarda iyi bir tahsil hayatı olduğu kaydedilen şair, tahsil hayatını takiben Dîvân-ı Hümâyûn kalemine intisap etmiştir. Burada hattatlık dersleri alarak ustalık derecesine ulaşmış ve Vecdî mahlasıyla asli kadroya geçmiştir. Başarısı ile dönemin reisülküttâbı Şâmî-zâde Mehmed Efendi’nin dikkatini çekerek Beylikçilik makamına getirilen şair, Köprülü Mehmed Paşa’nın da iltifatına nail olmuş; ancak başarıları ve Paşa’nın iltifatları sebebiyle hasede uğramış ve haksız bir isnad ile idam edilmiştir. Köprülüler devrinin Fehîm, Neşâtî ve Mezâkî gibi saray şairleri arasında sayılan Vecdî, gazel şairi olarak bilinir. Gerek döneminde gerekse sonrasında gazellerine pek çok şair tarafından nazireler yazılmış ve takdir edilmiştir. Şiirlerinde Sebk-i Hindî üslubunun etkisi olan şair, hayal gücü ve ince zevkiyle aşk ve ıstırap duygularını sade bir dille işlemiştir. Şairin bilinen tek eseri *Dîvân*’ıdır (Yekbaş, 2014).

Yahyâ Bey, Taşlıcalı, Dukagin-zâde (?/1582)⁴⁷: Arnavut asıllı olan şair, Dukagin ailesine mensup olması sebebiyle “Dukagin-zâde”, geldiği yer hasebiyle de “Taşlıcalı” olarak anılmıştır. Arnavutluk’tan devşirilerek İstanbul’a getirilen ve Acemi Oğlanlar Ocağı’nda eğitilen şair, ilk olarak yayabaşılığa yükselmiş ardından da öğrenme azmi ile sipahi sınıfına ayrılmıştır. Eğitim hayatında büyük gayret sarf eden, devrinin bir çok şair

⁴⁶ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Hakan Yekbaş, “Vecdî, Abdülbâkî”, **TEİS**.

⁴⁷ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Bayram Ali Kaya, “Taşlıcalı Yahyâ” **DİA**, c. 40, İstanbul 2011, s. 156-157.

ve nasiriyle tanışan Yahyâ; Kemalpaşazâde, Kadri Efendi ve Fenârizâde Muhyiddin Çelebi gibi dönemin önemli bilginlerinin meclislerinde bulunmuştur. Yavuz Sultan Selim'in Çaldıran seferine katılan, Kanunî'ye 2. Irakeyn seferi vesilesiyle kaside sunan Yahyâ Bey'in şiirdeki ünü artmıştır. Döneminin devlet ricaline medhiyeler yazan Yahyâ Bey, Rüstem Paşa'ya düğünü sebebiyle yazdığı kaside ile Paşa'nın iltifatına nail olmuş ve çeşitli tevliyetler elde etmiştir. Ancak Şehzâde Mustafa'nın katline yazdığı mersiye ile Paşa'yı itham etmesi üzerine azledilen Paşa, Yahyâ Bey'i görevinden azlettirmiş ve İzornik sancağına sürülmüştür. Arzu ettiği alakayı göremeyen şair, Rumeli Serhadin'de akıncı ocağın katılmış ve bir daha İstanbul'a dönmemiştir. Ömrünün son yıllarında kendini tasavvufa veren şair, inzivaya çekilmiş ve 1582 tarihinde vefat etmiştir. Askerliğinin yanısıra şair kimliğiyle de tanınan Yahyâ Bey, kalem ve kılıç sahibi şahsiyetlerden telakki edilmiştir. Gençlik yıllarında âşıkâne; tasavvuf eğitimi sonrası ise tasavvufî, rindâne tarzda gazeller kaleme alan şair, gelenekselin dışında bir yaklaşım sergilemiştir. Şiirlerinde atasözü ve deyimlere yer vererek sade ve fasih bir üslupla Türkçe'nin şiir dili olması hususunda önemli katkılarda bulunmuştur. Eserleri: *Dîvân, Hamse, Edirne Şehrengîzi, İstanbul Şehrengîzi*'dir (Kaya, 2013).

Yetîm/Yetîmî, Ali Çelebi (1480?/1553)⁴⁸: Asıl adı Ali olan şair mahlasını bazen "Yetîm bazen de "Yetîmî" olarak kullanmıştır. İstanbullu olan şairin doğum tarihi net değildir. Babasının adı Mehemed'dir. Babasının turnacıbaşılık yapması sebebiyle Turnacıbaşızâde olarak anılmış ve bu sebeple yeniçeri ocağında görev almıştır. Bir müddet yeniçeri olarak görev yapan Yetîm, içkiye düşkünlüğü nedeniyle vazifesinden ayrılmış; ancak sonrasında bu hayatı terk ederek Karamanlı Şeyh Cemaleddin Efendi'ye derviş olarak tasavvufa yönelmiştir. 15 sene şeyhine hizmet eden Yetîmî, onun ölümüyle inzivaya çekilmiştir. Bir müddet sonra evlenen şairin geçim sıkıntısının artması üzerine Tersâne Kâtibi Seydî Ali Reis, Yetîmî'yi himayesine alarak beraberinde sefere götürmüştür. Akabinde tekrar sıkıntıya düşen şair, Kânûnî Sultan Süleyman'a sunduğu mesnevisi ile silahdar bölüğüne alınmış ve padişahın maiyetinde bir çok sefere katılmıştır. Katılmadığı bir sefer sebebiyle ulufesi kesilen Yetîm 1553'te vefat etmiştir. Şairin edebi kişiliğinde şeyhinin tesiri büyük olmuş tasavvufi konulara yönelerek duygularını tasannusuz bir üslupla dile getirmiştir. Seydi Ali Reis'le seferlere katılması sanatına gemicilik

⁴⁸ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Zehra Göre, "Yetîm/Yetîmî, Ali Çelebi", TEİS.

terimlerinin girmesine sebep olmuş ve bu minvalde şiir yazarlara öncülük etmiştir. *Dîvân*'ı olan şairin kaynaklarda bahsedilen; ancak ele geçmeyen “*Lüccetü'l-Ahbâr*” isimli bir de eseri vardır. Şair eserde Barboros Hayreddin Paşa ile Oruç Reis'in gazalarını tasvir etmiştir (Göre, 2013).

1.6. Mecmûanın (38b/73b) MESTAP'a Göre Muhteva Tablosu*

Tablo 3: Mecmûanın (38b/73b) MESTAP'a Göre Muhteva Tablosu

Yer Nr: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Mecmû'a-i Gazeliyât ve Eş'âr, Nr: NEKTY03296							
Yp./ vrk Nr.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Türü	Vezin	Açıklamalar
38b	‘Âşım	Bender-i Çin fedâdur şiken-i ebrûña Genc-i bād-âvere tercih idemem hâk-i rehûj	Sende ey ‘Âşım-ı hoş-lehce nedür bu güftâr Târ-ı gîsü-yı dil-âvîz midür şâh-rehûj	Ġazel/5		..-/.-./..-./..-	Başlıksız kayıtlıdır.
38b	‘Âşım	Ey âsiyâb-ı baht ya dönmez misin dağı Ey dâne-i ümid ögünmez misin dağı	Geldükde yâda fevt-i vişâl ‘Âşımâ meded Seng-i te’essüf ile döğünmez misin dağı	Ġazel/6		---/..-./..-./..-	Başlıksız kayıtlıdır.
38b	Nedîm	Dirîğ âyîneāsâ bulmadum yüz ser-tırâşumdan Hürüş-ı âb-ı şemşîr-i teğâfûl geçdi başumdan	Nedîmâ dağı cünbiş gelmeden ol tâğ-ı ebrûya Nîgûnsâr oldı biğ küh-ı tağammül irtî‘ âşumdan	Ġazel/5		.---/..-./..-./..-	Başlıksız kayıtlıdır.
39a	‘Âşım ‘Ârif-zâde	Göreliden nişter-i ser-tîz-i gamze ser-tırâşumdan Hezârân ye’s ile hûn-âb-ı hasret aşdı başumdan	N’ola nazm-ı ser-â-ser ‘arz idersem nükte-sencâna Utanma ‘Âşımâ sük-ı me‘ânîde kumâşumdan	Ġazel/6		.---/..-./..-./..-	Başlıksız kayıtlıdır.

* Tablomuzun makta beyti/bendi bölümüne manzumelerin -mevcut olanların- son beyitleri kaydedilirken; açıklamalar bölümüne şiirlerin başlıkları (mahlas, nazım şekli/türü) kaydedilmiştir. Farsça ve Arapça şiirlerde sıra numaraları, kaydedildikleri başlık ve birim sayıları ile iktifa edilmiştir. İlgili kaynaklarda tespit edilemeyen şiirlerin nazım şekilleri (müfred, matla) şiirin birim, uyak/redif gibi hususiyetleri göz önünde bulundurularak tayin edilmiştir; ancak farklı bir nazım şekline ait olabileme ihtimali göz önünde bulundurulmalıdır.

39a	Kelīm	Görüp çin-cebhe-i āyineāsā ser-trāşumdan Hürüş-i mevce-i deryā-yı hayret aşdı başumdan	Kelīmā yārsuz tertīb-sāz-ı ‘işret olsam da Nigün olur elemde şāgar-ı mey irtı‘āşumdan	Ġazel/5	.---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
39a	Nedīm	Biri biriyle müjgān şafları ğavġāya girmiştir Nigāh-ı ğamze ğuyā şulh için araya girmiştir	Bugün pek ser-firāz u şādmān gördüm Nedīmāyı Meger kim meclis-i maĥdūm-ı bī-hemtāya girmiştir	Ġazel/6	.---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
39b	Nedīm	Hāyfā ğüzār sine-i āteş-keşideden Āb oldu aĥdı dildeki peykānı dīdeden	Cām-ı şarābı gör bize sen şimdilik Nedīm Fersüdedür dimāġ ġazelden kaşideden	Ġazel/5	---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
39b	Nedīm	Cāy ideli sinem büt-i dil-cüy-ı muĥabbet Dil oldu perī-hāne-i cādū-yı muĥabbet	‘Aşġ ehli alup eylese şāyeste Nedīmā Eş‘ārumı ta‘vīze-i bāzū-yı muĥabbet	Ġazel/7	---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
39b- 40a	Nedīm	‘Āġıbet ġönlüm esīr itdün o ġisūlarla sen Hey ne cādūsun ki āteş baġladuĥ mūlarla sen	Bü’l-‘aceb ‘ayyār-ı efsūngersūĥ ey kil-k-i Nedīm Çok taḃī‘at ser-ĥoş eylesūĥ bu dārūlarla sen	Ġazel/9	---/---/---/---	Lā-Edrī başlıġı ile kayıtlıdır.
40a	‘Āşım	Siĥr idüp bend eyledūĥ ġönlüm o ġisūlarla sen Yek-dil olmuşsun çeh-i Bābilde cādūlarla sen	Perde-i şarkı meded ref‘eyle ‘Āşım vaġtidür Girye eyle ĥālını ‘arz it tek-ā-pūlarla sen	Ġazel/8	---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
40a- 40b	Nedīm	Rūyuĥ bezimde perde-i keş-i ĥaclet olmasun Luţf eyle mihre zerr[e] kadar minnet olmasun	Aldı bu nazm-ı nev selefūĥ nāmūn ey Nedīm Āsāyişūĥde ol saġa hem külfet olmasun	Ġazel/9	---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
40b	Nedīm	La‘l-i nābuĥ çāşnī-senc-i ‘itāb itmez misūĥ Luţf idüp kaĥrıla olsun bir ĥitāb itmez misūĥ	Yoġ mı bir luţfuĥ Nedīm-i zārūĥa ‘id üstidür Defter-i hicrānı sulţānum ĥesāb itmez misūĥ	Ġazel/6	---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
40b	Nedīm	Dehān-ı ĥasreti ĥuşġ itmedük dehān mı ġodı Miyān-ı miĥneti ĥam ġılımaduk miyān mı ġodı	Nedīm ĥaġ bu ki bendergeh-i belāġatda Ĥumāş-ı nazm-ı terūĥ gezmedük dūkān mı ġodı	Ġazel/6	---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.

40b-41a	Nedim	Murāduñ aňlaruz ol gamzenüñ iz' ānumuz vardır Belî söz bilmezüz ammā biraz ' irfānumuz vardır	Şıklıma bezme gel bî-gāne yok da' vetlümüz ancak Nedimā bendenüz var bir dağı sultānumuz vardır	Ġazel/6	.---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
41a	Rāğıb	Dil-i meyyālūmi şehbāz-ı çeşm-i yāre gösterdüm Kebūterveş o tıfl-ı nāze bir āvāre gösterdüm	Ķad-i ħam-geşte ile Rāğıbā yandım o ruhsāra Kemān-ı köhne-i pervāne-kārum nāre gösterdüm	Ġazel/6	.---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
41a	Seyyid	Dil-i zaĥm-āşināyî dil-ber-i ğaddāra gösterdüm O mecrūĥ-ı sitiz-i miĥneti ĥünkāra gösterdüm	Yine bir nev-zemīn tāze ğazel nazm eyleyüp Seyyid Nazīre-cūy olup Kāmī-i siĥr-āşāra gösterdüm	Ġazel/5	.---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
41a-41b	Rāmī Mehmed Paşa	Dil kūy-ı yāra biğ ğam ile rū-be-rāh olur Aĥvālümüz bizüm bu gidişle tebāh olur	Rāmī nedür o ğamze-i ser-mest-i dil-firīb Geh zaĥm urur derūnuma geh ' özr-ĥ'āh olur	Ġazel/5	--/-./--/-.--	Başlıksız kayıtlıdır.
41b	Rāmī Mehmed Paşa	Beni nā-maĥrem-i ' işmet şanup ' arz-ı ĥırās eyler Ol āhū-yı ĥarem her mübtelāsın bir kıyāş eyler	Feres-cünbāni-i taḅ'um kılursa Rāmīyā böyle Benüm zarf-ı riķābum büsegāh-ı Būfirās eyler	Ġazel/5	.---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
41b	Rāmī Mehmed Paşa	O şūĥa ĥālūmi ' arz it şabā maĥallinde Ne ise cürmümi eyle recā maĥallinde	Der-i felek-resine ' arz-ı sūziş itmeyelüm O mehle söyleşürüz Rāmīyā maĥallinde	Ġazel/5	.-./.-/--/.-./.-	Başlıksız kayıtlıdır.
41b-42a	Nā'ili	Ferzend-i nā-ĥalef ki peder-iftihār olur Zātında cevher olmasa bî-i' tibār olur	Bî-behre-i sa' ādet-i ādāb Nā'ili Olmaz mu' ammer olsa da ' ālemd e ĥ'ār olur	Ġazel/5	--/-./--/.-/.-	Başlıksız kayıtlıdır.

42a	Sâlik	Dürüg-âmîz-i âh-ı bü'l-heves süz-efken olmazmış Çerâğ-ı 'âriyetle hâne-i dil rüşen olmazmış	Taḥammüldür 'ilâcı cevri-yâre çâre yok Sâlik Muḥibb-i dil-berân zîrâ meşakkât-düşmen olmazmış	Ġazel/5	.---/---/---/---	'Āşım başlığı ile kayıtlıdır. Mahlas beytinden sonra gazele ait olmayan ilave bir beyit eklenmiştir.
42a	'Āşım	Sirişk-i nîk olan merdüm muḥabbet-düşmen olmazmış Meger her bir zücâcuḡ pertevi süz-efken olmazmış	Gönülde bir perî-rû cilve gösterdür hemân 'Āşım Dü şehbâza muḥabbet âşiyânı mesken olmazmış	Ġazel/6	.---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
42b	Râmî Mehmed Paşa	Biz ol 'âşıklaruz kim dâğumuz merhem kabûl itmez O gülzârun ki âteşdür güli şebnem kabûl itmez	Gül-i rengin-i ruḡsârı o naḥl-i gülşen-i ḡüsünḡ O deḡlü tazedür terdür ki Râmî şem kabûl itmez	Ġazel/5	.---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
42b	Râmî Mehmed Paşa	Bu iştiğâlden ey dil kelâl gelmedi mi Ferâğ-ı dağdağa-i kîl ü kâl gelmedi mi	Görince mevkıf-ı hayretde yâr 'uşşâkı Dimiş ki Râmî-i âşufte-ḡâl gelmedi mi	Ġazel/5	.-./---/.-./.-	Başlıksız kayıtlıdır.
42b	Râmî Mehmed Paşa	Ne dem ki kaşd-ı dile tiğ-ı ḡün-feşân çekilür Ṭaraf ṭaraf o şeh-i gerdene emân çekilür	Oḡu bu mışra' -ı rengini Râmiyâ çarḡa Olnca kâse siyeh fâm-ı mîzbân çekilür	Ġazel/5	.-./---/.-./.-	Başlıksız kayıtlıdır.
42b- 43a	Râşid	Ḥâṭırum bulmaz güşâyış bâde-i gülfâmsuz Rüşen olmaz külbe-i târik-i ṭab' um câmsuz	Ḳudret-i kesb-i ma'ânî olmamağ-la Râşidâ Merdüm-i yek-deste beḡzer sâde-lafz ihâmsuz	Ġazel/5	---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
43a	Nedîm	Rû-siyehdür sürme çeşm-i nîm-ḡabuḡdan senüḡ Şerm ider reng-i tebessüm la' l-i nâbuḡdan senüḡ	Çeh degül sîb-i zenaḡdânunḡda yer ḡalmış Nedîm Zaḡm-i engüşt-i nigâḡ-ı intiḡabuḡdan senüḡ	Ġazel/6	---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
43a	Nedîm	Bir nîm-neş'e şay bu cihânuḡ bahârını Bir şâğar-ı keşideye tut lâlezârını	Düşmen ne deḡlü saḡt ise şâd ol ki ey Nedîm Seng üzre gösterür zer-i kâmil 'ayârını	Ġazel/5	---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.

43a-43b	Nedim	Şöyle bî-tâb olmuş ol meh-pâre tâb-ı rûzeden Farq olunmaz kâmet-i ham güre-i yek-rûzeden	Söyleyün sâkıye öldükde Nedim-i zârına Eylesün tahmîr-i hışt-ı lahd hâk-i kûzeden	Ġazel/5	---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
43b	Seyyid Vehbî	Ĥayâl-i şem' -i ' ızârıñla sûz bâkîdür Gönülde âteş-i ' aşkun henüz bâkîdür	Tevekkuf itme nişâr-ı cevâhir-i sühâna Ki Vehbiyâ dağı dilde künüz bâkîdür	Ġazel/5	.-./.-./.-./.-.	Başlıksız kayıtlıdır.
43b	Şâkıb	Ne geldi bu dil-i zâra gubârdan ġayrı Ne gördi âyinemiz inkisârdan ġayrı	Felekte kalmadı bir nesne görmedük Şâkıb Hemân müsâ'ade-i rûzgârdan ġayrı	Ġazel/5	.-./.-./.-./.-.	Başlıksız kayıtlıdır.
43b-44a	Şâkıb	Etrâf-ı verdi hârveş aldı yabancılar Tutsa 'aceb mi bülbül-i nâlânı sancılar	Evzâ' -ı mîzbân-ı girân-cânı çekmeden Ĥoş geldi Şâkıbâ dem-i ġurbetde hancılar	Ġazel/6	---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
44a	'İzzet Ali Paşa	Bir 'ömre şay anuñ reviş-i bî-karârını Ĥ'âb-ı hayâl bil nigeh-i ' işvekârını	Ol şühı bezme da' vet ise kaşduñ ' İzzetâ Evvel tefekkür it elem-i intizârını	Ġazel/6	---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
44a	Vâşık	O maħfil içre ki evşâf-ı nev-ħaťân okunur Kitâb okunsa Gülistân ü Bûstân okunur	Yazarlar ise de Dîvân-ı Sabriye Vâşık Bu ġüne bir ġazel-i şüh-ı dil-sitân okunur	Ġazel/6	.-./.-./.-./.-.	Başlıksız kayıtlıdır.
44b	Vâşık	Derûnda dâġ-ı firâkuñla sûz bâkîdür Gönülde şevki vişâlüh henüz bâkîdür	Ne resme şerh-i işârât-ı ' aşk ider Vâşık Ki noġtasında hezarân rumüz bâkîdür	Ġazel/5	.-./.-./.-./.-.	Başlıksız kayıtlıdır.
44b	Seyyid Vehbî	Şikâr-ı câna şehbâz-ı nigâhuñ olsa âmâde Döner laht-ı cigerle her müjem fitrâk-i şayyâda	Revâc-ı kâle-i Hindü-devâtum görse ey Vehbî Olur dâġ-ı ġased tamġa kumâş-ı Aħmed-âbâda	Ġazel/6	---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.

44b	Ahmed Vâsık	Hengām-ı haṭ ki vuşlat-ı dil-dār vaḫtidür Şavm-âşinâ-yı ḫasrete efkâr vaḫtidür	Tazyî‘-i vaḫt eyleme faşl-ı şebâbda Kesb-i ma‘ârif eyleye gör kâr vaḫtidür	Ġazel/6	---/---/---/---/---	Lâ-Edrî başlığı ile kayıtlıdır.
45a	Nedîm	Söz cihân içre ne gülşen ne gülistân almada İş hemân âgûşa bir serv-i ḫırâmân almada	‘Ârşa-i ma‘ nâda el-ḫaḫ nüktedân olduḡ Nedîm Esb-i tab‘ -ı çâpükünġ gitdükçe meydân almada	Ġazel/6	---/---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
45a	Raḫmî	Senünġle biz daḫı ey bî-mürüvvet yâr idük evvel Giriftâr-ı cefâ-yı keşret-i aġyâr idük evvel	Ne siḫr eylerdi bilmem çeşm ü ġamzeḡ ‘âleme zâlim Saḡa Raḫmî gibi hep ‘âşık-ı ġam-ḫâr idük evvel	Ġazel/5	.---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
45a	Nâbî	İtdük ḫabûl şart-ı ferahla cefâsını Cânânenünġ gözetmemek olmaz rızâsını	Nâbî bu eşk ü âḫ ḫomaz bâġ-ı ‘âlemünġ Bir ḫoş tefahḫuş eylemege âb u hevâsını	Ġazel/ 10	---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
45b	Nedîm	Yazanlar peykerüm destümde kâşî bir sebû yazmış ‘Aceb meşrebce taḫrîr eylemiş el-ḫaḫ nikû yazmış	Nedîmin ḫaḫ bu kim bu nazm-ı dil-i cûyî düşmüş pek Şanursun kim durup bir dil-ber ile rû-be-rû yazmış	Ġazel/5	.---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
45b	Nedîm	Sürme-i haṭ nergis-i güyâ-yı ḫâmüş eylemez Sâḫî-i âşüb maḫmûrın ferâmüş eylemez	Şeh-levend-i feyz çıkamaz seyre tâ kim sâḫiyân Bâde-i gül-reng-[i] raḫş-ı câmezîn-püş eylemez	Ġazel/6	---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
45b	Nedîm	Ġamzeḡ füsûn-ile sühân eyler nezâketi Çeşmünġ nigâḫ şekline ḫor nâz u naḫveti	Aldum ḫoçup miyânunġı bir tatlu büsesünġ Ammâ ki yaḫdı aġzumı şandum ḫalâveti	Ġazel/6	---/---/---/---	‘Âşım başlığı ile kayıtlıdır.
46a		Farsça şiir				Nedîm mahlaslı 5 beyitlik bir şiirdir.
46a	Nedîm	Ḥaṭṭ-ı sebz olmuş bedîd ol gerden-i kâfûrdan Ey ‘aceb çıḫmış zümürriid ma‘den-i billûrdan	Nâ tüvânım şöyle kim mecrûḫ olur cismüm Nedîm Geçse zir-i sâye-i müġġân-ı çeşm-i mûrdan	Ġazel/7	---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.

46a	Nedim	Āfet-i cān didiler ğamze-i cellāduñ için Naḥl-i gül söylediler kâmet-i şimşāduñ için	Çokdan ey kilik-i Nedimā niçün olduñ ḥāmūş Bizi ḥasretde ḳoduñ naẓm-ı nev-icāduñ için	Ġazel/6	..-/.-../..-/-.-	Başlıksız kayıtlıdır.
46b		Farsça şiir				Necib mahlaslı 9 beyitlik bir şiirdir.
46b	Nābī	Dāğum nemek-ālā-yı ḥasān eyleme yā Rab Bāğum sipeh-ārā-yı ḥazān eyleme yā Rab	Gencine-i luḫfuñ var iken Nābī-i zāra Muḫtāc-ı ‘aḫā-yı digerān eyleme yā Rab	Ġazel/7	---/..-./..-./..-	Başlıksız kayıtlıdır.
46b-47a	‘Aşım ‘Arif-zāde	Luḫf it beni muḫtāc-ı ḥasān eyleme yā Rab Dest-i digerāna nigerān eyleme yā Rab	Maḫlūbunı iḥsān idüp ‘Aşım-ı zārı Minnet-keş-i dūnān-ı zamān eyleme yā Rab	Ġazel/6	---/..-./..-./..-	Başlıksız kayıtlıdır.
47a	Seyyid Vehbī	Mūm-ı sürḫa döndi la‘l-i nābī tāb-ı rūzeden Şormanuz ağızı mühürlidür ḥisāb-ı rūzeden	‘İşret-i yek-rūze-i ‘ide fidādur niyyetüm Vehbiyā nem var ise naḳd-i şevāb-ı rūzeden	Ġazel/5	---/..-../..-/-.-	Başlıksız kayıtlıdır.
47a	Arpaemini-zāde Sāmī	Güzeller içre mümtāz-ı cihānsın ser-bülendimsin Her eḫvārı müsellemler dil-ber-i ‘ālem-pesendimsin Göñül ḥālin bilür şūḫ-ı zarīf-i şeh-levendimsin Benüm sen nūr-ı çeşm[üm] yār u cānumsın efendimsin	Amān bilmez mi çeşmüñ bir bakışda cāna kār eyler Teğāfüller kirişme ğanzeler mestāne cünbişler Ne var bir kerre de zālīm nigāh-ı merḫamet göster Benüm sen nūr-ı çeşm[üm] yār u cānumsın efendimsin	Şarkı/3	..-../..-../..-../..-	Lā-Edrī başlığı ile kayıtlıdır.
47b	Necib	Bir nigāh-ı luḫf olursa yarama ruḫsāreden Aluruz āğūş-ı vaşla revzen-i nezzāreden	Fark olınmaz girye itdükçe Necib-i ḥastenüñ Ḥavzdan çeşm-i teri müjgānları fevvāreden	Ġazel/6	..-../..-../..-/-.-	Başlıksız kayıtlıdır.
47b	Naẓım	Dil tāb-ı ḥüsn-i yāra döger mi o nār o nūr Derd-i muḫabbeti nice çeksün o zār o zūr	Girmez nevā-yı nāle-i gül-ğüşına Naẓım Bülbül gibi fiğānı ḳo zinhār o yār uyur	Ġazel/5	---/..-./..-/-.-	Başlıksız kayıtlıdır.

47b	Necib	O rütbe âteş urdı dâğuma dil-ber derûnından Ki tûfân-hîz-i hayretdür semenderler derûnından	Lebi vaşfın Necibün şöyle şîrîn eyledün sen kim Harîr-i hâme ki dem-beste ney-şeker derûnından	Ġazel/6	..---/..---/..---/..---	Başlıksız kayıtlıdır.
48a	Şâ'ir	Şebâne meclise gelse o şem' -i tâbende Yanup yaqılmayı pervâne görse tâ bende	Veliyy-i ni' mete ' arz-hâl ider Şâ' ir Yazar ise n'ola imzâda sūr-ı tâbende	Ġazel/5	..-./..-./..-./..-	Başlıksız kayıtlıdır.
48a	Nedim	Çoçulursun güzelüm sen dağı şabr eyle hele Şimdicek şerm gider meclise peymâne gelür	Benüm ol güy-rübâ kim ser-i meydânumda Ser-i ' Örfi vü Nazîri ham-ı çevgâna gelür	Ġazel/5	..-./..-./..-./..-	' Āşım başlığı ile kayıtlıdır.
48a	' Āşım	Neşve-i meyle harîf-i ğamı mağlûb idelüm Çoparup velveleler nağme-i Eyyüb idelüm	' Āşımâ biz dağı Ra 'fet Beg Efendiâsâ O gül-i ma' rifeti da' vet-i Eyyüb idelüm	Ġazel/5	..-./..-./..-./..-	Başlıksız kayıtlıdır.
48a- 48b	Nedim	Hasretünle gül-i ter şerha çeker pehlüya Şâh-ı gül şevkuñ-ile dâğ yaqar bâzûya	Olmaz el-kışşa pesend itmemek aḥbâb Nedim Böyle pâkîze-edâ bir ğazel-i dil-cûya	Ġazel/6	..-./..-./..-./..-	Başlıksız kayıtlıdır.
48b	Nedim	Çokdan ey sâkî gelüp sînemde mihmân olmaduñ Derdüme destündeki şâğarla dermân olmaduñ	Çanda bulduñ böyle dil-keş nazm hayrânı Nedim Câm-ı mey nüş itmedüñ hem-bezm-i cânân olmaduñ	Ġazel/5	..-./..-./..-./..-	Başlıksız kayıtlıdır.
48b	Nedim	Sînede bir laḫza ârâm eyle gel cânım gibi Geçme ey rûḫ-ı revân ' ömr-i şitâbânım gibi	Cüst-cü itdüm yine cânâ Nedimâ bendeḫe Bir efendi bulmadum ' âlemde sultânım gibi	Ġazel/5	..-./..-./..-./..-	Başlıksız kayıtlıdır.
48b- 49a	Nedim	Gör qadd-i yâri serv-i çemân söylerem saña Bağ ol dehâna râz-ı nihân söylerem saña	Eylerse baña dağı naẓar ol hıdiv-i ' ahd Hem-çün Nedim siḫr-i beyân söylerem saña	Ġazel/7	..-./..-./..-./..-	Başlıksız kayıtlıdır.

49a	Ahmed Vâşık	‘Arz-ı hülûşa naqd-i dil ü cân bahânedür Yoğsa metâ‘-ı vaşluğa cânâ bahâ nedür	Vâşık kalan şâhife-i ‘âlemde yâdgâr Erbâb-ı ‘aşqdan gâzel-i ‘âşıkânedür	Ġazel/5	---/-.-/-.-/-./-	Başlıksız kayıtlıdır.
49a	Seyyid Vehbî	Ġalağ itdüm sipihri sofrâ-i bezm-i tarab şandım Mehi sîmîn-şabağ Pervîni ‘unğud-ı ‘ineb şandım	Dir idi rûğ-ı Nâbî görse Vehbî kâle-i nazm[um] Sevâd-ı şafhağı bendergeh-i şehri Haleb şandım	Ġazel/6	.---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
49a-49b	‘Âşım ‘Ârif-zâde	Ey çarğ-ı siyeh-kâse vefâ-dâr degilsin Seğ ehl-i dilüñ düşmenisin yâr degilsin	Gel ‘Âşım ma‘şûğ edâsında görünme Seğ istedüğüm şûğ yûri var degilsin	Ġazel/6	---/-.-/-.-/-./-	Başlıksız kayıtlıdır.
49b	‘Âşım	Meftûni nâz-ı şâhid-i şeng-i nigâhınüñ Dünyâ zebûn-ı qahrı peleng-i nigâhınüñ	‘Âşım hezâr ğıbtâ ile tab‘-ı şûhuma Reftârı hoş gelür şeleng-i nigâhınüñ	Ġazel/5	---/-.-/-.-/-./-	Başlıksız kayıtlıdır.
49b	Nazîm	Müjgânlar ile eyleyen ebrûsın oğ u yâ ‘Uşşâkı sine-çâk dil-efgâre oğıya	Qadd-i dü-tâma nâleme rağm itdi qalb-i yâr Bu yayın ey Nazîm geçer oğı taşa yâ	Ġazel/5	---/-.-/-.-/-./-	Başlıksız kayıtlıdır.
49b	‘Âtıf	Ġamyâze çeker şanma dil ol mehveşe qarşu Serdî-i hevâdan görinür nûr âteşe qarşu	Tab‘um gibi tûğî mi olur ‘Âtıf hiç Mîr ‘ât-ı mücellâ mı perestîşe qarşu	Ġazel/5	---/-.-/-.-/-./-	Başlıksız kayıtlıdır.
50a	Necîb	Ġam yâymı çek gâh ruğa geh qaşa qarşu Tîr-i per-i pervâneye dön âteşe qarşu	Yârân-ı sühân pençeleşürse de Necîbâ Bir beyt-i dil-ârâ mı qoşunlar beşe qarşu	Ġazel/5	---/-.-/-.-/-./-	Başlıksız kayıtlıdır.
50a	Ṭâlib	Rem-i vişâl geçer neş‘e-i şarâb gibi Qalür gözümde o demler hayâl-i ħ‘âb gibi	Fenâ-pezirîyi bezm-i şebâneden bildüm Bu ‘âlemüñ de şoñı Ṭâlib-i ħarâb gibi	Ġazel/5	.-./.../-.-/..-	Başlıksız kayıtlıdır.

50a	Rahmî	Süz efken-i baħr olsa ger ol hañçer-i elmās Māhîyi ider şu'lesi hem-peyker-i elmās	Ol gevher-i çār-sü-yı ma'rifetüm kim Rahmî sühanum olmada reşk-āver-i elmās	Ġazel/6	---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
50a- 50b	Rahmî	Ĥaṭuñ ki şafħa-i rüyuñda ĥādiş olmışdur Sevād-ı kişver-i dil pür-ĥavādiş olmışdur	Yine keşākeşi bu nev-zemīnün ey Rahmî 'İnān-ı ĥāmeyi irĥāya bā'ış olmışdur	Ġazel/6	.-./.../..-/..-	Başlıksız kayıtlıdır.
50b	Nedīm	Sīm çep-raştlar ol sine-i pür-nür üzre Bir luğaz baġladı āyīne-i billūr üzre	Niğehün vaġt ola zülf ü ĥaṭ arasında Nedīm Bürünüp şāl-i siyāha yata semmūr üzre	Ġazel/6	..-/.../..-/..-	Başlıksız kayıtlıdır.
50b	'Ārif	Olaldan mīve-çīn-i vaşl ol naĥl-i 'işve-pīrādan Göñül ĥaṣ itmez oldı seyr-i gülden geşt-i şaħrādan	Dil-i küdek-meniş zībaġ ĥurūş-ı mevcdür 'Ārif Umulmaz ĥāşılı ārām o tıfl-ı nā-şekībāndan	Ġazel/6	.../.../.../...	Başlıksız kayıtlıdır.
51a	Emīn	Oldum şehīr-i 'aşkuñ ile nüktedānlara Düşsün senün de mışra'-ı la'lün zebānlara	Bu nazm[1] şüh u tāze edā eyle Emīn Maḡşüduñ intisāb [ise] ger nev-civānlara	Ġazel/6	---/..-/.../..-	Başlıksız kayıtlıdır.
51a	'Āşım 'Ārif-zāde	Dil ārzü-yı büse-i la'l-i lebindedür Gel gör niğāhi ĥasret ise ġabġabındadır	Maḡşül-i naġd-i ĥürmen-i sāmānum 'Āşımā Bir rüstāyī āfet-i cān erdebindedür	Ġazel/5	---/..-/.../..-	Başlıksız kayıtlıdır.
51a	Şüfī	Dil-i 'āşıkda ġubār-ı elem olmaz da n'olur Öyle mātem-kedede ġerd-i ġam olmaz da n'olur	Şüfīyā keşret-i maḡbüb mey ü muṭrib ile Nazar it meykedeye 'ayn-ı Cem olmaz da n'olur	Ġazel/6	..-/.../..-/..-	Başlıksız kayıtlıdır.
51b	'Āşım 'Ārif-zāde	Zāhid söz olur mı dehen-i yāre sözüñ ne Baġ şive ile nāz-ile ġüftāra sözüñ ne	Yārün ser-i küyuñda bugün 'Āşım-ı zāra Bī-hüde yire itdüġi āzāra sözüñ ne	Ġazel/5	---/..-/.../..-	Başlıksız kayıtlıdır.

51b	‘Āşım ‘Ārif-zāde	Ne deḡlü şaht ise de çin-i ebruvān çekilür Bu tekyegāh-ı hüsünde iki kemān çekilür	Güzeşte olsa da ‘Āşım o şüh-ı bî-dāduḡ Ne çäre vaz’-ı girānı biraz zamān çekilür	Ġazel/6		.-./.-./.-./.-.	Başlıksız kayıtlıdır.
51b	Fezāyî	O rütbe ile eziyyet uyandırıcaya dek O murḡ-ı tū-yı ruşı kuşkulandırıcaya dek	Çovarsa daḡı Fezāyî derinden ayrılma O şüh-ı zālîme var gel usandırıcaya dek	Ġazel/6		.-./.-./.-./.-.	Başlıksız kayıtlıdır.
52a	Lā-Edrî	Şayduḡa dām kırmışuz tırmış Püte-i vaşla urmuşuz tırmış	Bādveş ‘arşa-i firākuḡda Ḥaylî yelmış buyurmuşuz tırmış	Ġazel/6		..-./.-./.-.	Lā-Edrî başlıḡı ile kayıtlıdır.
52a	‘Āşım ‘Ārif-zāde	Sev tıfl iken o şeh büyüyüp nāmın almadan Bağ defci zümresi daḡı peygāmın almadan	Yarım aḡızla söyle ‘ceb maqşaduḡ nedür Zālîm selāmın‘ Āşım-ı nā-kāmın almadan	Ġazel/5		---./.-./.-./.-.	Başlıksız kayıtlıdır.
52a	Bāhir	Sensin perî mişālüh aranmış bulunmamış Mişlüh ne en ḡayālüh aranmış bulunmamış	Gencinedür dilüh güher-i şi‘re Bāhirā Bu nazm-ı pür-leālüh aranmış bulunmamış	Ġazel/5		---./.-./.-./.-.	Başlıksız kayıtlıdır.
52a- 52b	‘Āşım ‘Ārif-zāde	Bu ḡusn-ile mişālüh aranmış bulunmamış Yoḡdur eşk-i ḡayālüh aranmış bulunmamış	Mecmū‘asında dünki gün‘ Āşım o āfetüh Tāze-zebān maḡālüh aranmış bulunmamış	Ġazel/6		---./.-./.-./.-.	Başlıksız kayıtlıdır.
52b	Ġırrımlı Raḡmî	Ġaşduḡ nedür felek dilin ārāmın almadan El virmeden vişālî dil-ārāmın almadan	Olduḡ tamām ḡāşılı Raḡmî zamānede Nev-devletān-ı bî-keremüh ḡāmu almadan	Ġazel/5		---./.-./.-./.-.	Başlıksız kayıtlıdır.
52b	‘Āşım	Neşve-i meyle ol āfet ḡāb-ı nūşin eylemiş Ġanzil olmuş penbe-i mināyî bālîn eylemiş	Ḥaḡ bu kim münşifdür ‘Āşım nā’il-i mîr-i sūḡan Māhire tanzîriḡi gördükde taḡsîn eylemiş	Ġazel/6		.-./.-./.-./.-.	Başlıksız kayıtlıdır.

52b-53a	‘Āşım ‘Ārif-zāde	Civānsun n’eyleyem dil-dāra ki hīç raġbetūñ yoġdur Perī-çehre güzelsūñ zālīm insāniyyetūñ yoġdur	Gelürdūñ sevdūğüm yoġlardūñ ‘Āşım bendeñi her gün Ne çāre dīdebānuñ māni‘ üñ çoġ ruġşatūñ yoġdur	Ġazel/5	.---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
53a	Şākir	Sākī ki elde cām-ı mey-i āteşin tutar Teshīr-i mülk-i ‘işrete la‘lin nigīn tutar	Nūr-ı yaġīni görse ‘ayān görmegiz ba‘īd Şākir elinde hāme gibi dūrbīn tutar	Ġazel/6	---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
53a	Ṭālib	Görmezidük dehenūñ gevher-i nā-yāb gibi Ḥande-cüş eylemeye mevc-i mey-i nāb gibi	Feyz-bār-ı nıgeh-i yār-ile Ṭālib açılır Toġm-ı peykān-ı ġamı ġonca-i sīrāb gibi	Ġazel/6	..-/-..-/-..-/-	Başlıksız kayıtlıdır.
53a-53b	Nābī	Beni dil-ḥaste görüp çeşmüne nem gelmez mi Ya peşimāni-i evza‘-i sitem gelmez mi	Rāyegān olmaya mı yine metā‘-ı maġşūd Nābiyā ġāfile-i luṭf u kerem gelmez mi	Ġazel/5	..-/-..-/-..-/-	Başlıksız kayıtlıdır.
53b	Abdūlbākī Vecdī	ġaşdı cān almaġdur ol zālīm eger dād itse de Şādmerġ itmek murād eyler eger şād itse de	ġadrūmi yārān bilür men ḥod-şenālīġ eylemem Şi‘rūmi Cibrīl-i Vecdī zeyl-i evrād itse de	Ġazel/6	---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
53b	Abdūlbākī Vecdī	Dest urdı şabā ṭurra-i ṭarrār taġıldı Fāş oldı ruḥi ‘āleme esrār taġıldı	Olsa n’ola bülbul dil-i Vecdī ile hem-dem Ṭab‘um gibi berg-i gül-i gülzār taġıldı	Ġazel/5	---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
53b	Nābī	Nıyyetūñ eyledūğūñ va‘deyi incāze midür Yoḥsa ġaşduñ dil-i zāre sitem-i tāze midür	Āhdan perde çeker bāġa hezār ey Nābī Bu tedārük o gül-i perde ber-endāze midür	Ġazel/5	..-/-..-/-..-/-	Başlıksız kayıtlıdır.
54a	Nābī	Gönüllerde ḥayāl-i nergis-i cānāne devr eyler O mey-ḥ‘ār-ı ḥumār-ālūdedür mey-ḥāne devr eyler	Cihānun zūhd ü rindin aġla Nābī mihr ü encümden Gehī peymāne ġāhī subḥa-i şad dāne devr eyler	Ġazel/5	.---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.

54a	Nābī	Bilür o kimse ki dānā-yı sırr-ı ʿālemdür Güşāyiş-i dehen-i gönça raḥm-i mātemdür	Ḥaḳīr görme metāʿ -ı günāhı ey Nābī Revacgāhı anuḡ Kaʿbe-i mükerrermdür	Ġazel/5	..-/.---/.-./..-	Başlıksız kayıtlıdır.
54a	Nābī	Çemende cūyveş bu cüst-cūlar hep senüñçündür Miyānda bülbülānda güft-gūlar hep senüñçündür	N' için ey nazm-ı Nābī yāre tāze cilve itmezsüñ Ḳalmadan şafḡaya bu ser-fürūlar hep senüñçündür	Ġazel/7	.---/.---/.---/.---	Başlıksız kayıtlıdır.
54a- 54b	ʿAbdül bākī Vecdī	Dil-i çeşm-āşinā sāmān-ile bī-gāne olmaz mı Hemīşe mest ile ülfet iden mestāne olmaz mı	Bu maḥsūd-ı tabāyīʿ sözleri ḡanda bulursuñ sen Kedüret virmesen Vecdī dil-i yārāna olmaz mı	Ġazel/6	.---/.---/.---/.---	Başlıksız kayıtlıdır.
54b	Seyyid Vehbī	ʿAnberin ḡaṭṭuñı gör zāhid o laʿl-i terde Sünbül-i cenneti seyr eyle leb-i kevşerde	Vehbiyā ḡāh ḡaṭṭuñ seyr iderem geh zülfüñ Sevdevī meşrebüm ārām ide her bir yirde	Ġazel/7	..-/.---/.-./..-	Başlıksız kayıtlıdır.
54b	Kāmī	Ḥāl-i siyeh ki gerden-i nāzükterindedür Bir büsesine cānumı virsem yirindedür	Ġitdükçe inşirāḡ tenezzülde Kāmīyā Ḥalkuñ şafā-yı vaḡti geçen demlerindedür	Ġazel/6	---/.-./-./-./-.-	Başlıksız kayıtlıdır.
55a	Arpaemīni- zāde Sāmī	O çeşm-i ḡaste-ṭabʿa ʿanber-i ḡuvvet-fezādur ḡaṭ Şikest-i reng-i rüy-ı arzūya mūmyādur ḡaṭ	O çār-ebriya iki mısraʿ -ı mevzündür Sāmī Ki ḡüsn-i maṭlaʿ -ı şeh-beyt-i ebrü-yı dütādur ḡaṭ	Ġazel/6	.---/.---/.---/.---	Başlıksız kayıtlıdır.
55a	Arpaemīni- zāde Sāmī	Olur nāmūs-ı ruʿyet dīn-i ruḡsār-ı dil-ārādan Ziḡām-ı fevc fevc-i nūr-ı enzār-ı temāşādan	Olınca Rāḡīb-ı pākīze-ḡüya pey-rev ey Sāmī Şadā-yı āferin-bād zāhir oldı şaḡş-ı maʿnādan	Ġazel/7	.---/.---/.---/.---	Başlıksız kayıtlıdır.

55b-56a	Lā-Edrī	Şubh irüp çünki yine old[ı] şeb-i tār tamām Cām[e]-h̄'ābindan o meh şive ile kıldı kıyıām Reviş-i rāha kadem başmağa itdi ikdām Kıldı ol serv seher nāz-ile hammāme hırām Şem' -i ruhsārı ile oldı münevver hammām	Vireyin yāre revānı nice hemyān naq̄din Dökeyin ayağına reşk-i firāvān naq̄din Hep nişār eyleyeyin dīde-i giryān naq̄din Müzd-i hammām Fuzūlī vireyüm cān naq̄din Kılmasun şarf-ı zer ol serv-kađ-i sīm-endām	Taşmıs / 10	Hammam-nāme	..-./..-./..-./..-	Hammām-nāme başlığı ile kayıtlıdır.
56a-56b	Cevrī	Ey cemālün şem' -i bezm-ārā-yı kurb-ı Kirdigār Vey cebīnün halvet-i h̄aş-ı vişāle nūr-bār Meclis-i kudse fūrūg-ı tal' atun pertev-nişār Sen çerāg-ı şöhet-i Hāksın olursa vechi var Cebra 'il āvāre-i nūr-ı ruḥun pervāne-vār	Yā Resūla'llāh bir ednā çakerūndür Nādirī 'Āşikār itme kuşuruḥ 'aybınuḥ ol sātiri Eyle maḥşerde şefā'atla 'atā-yı vāfiri Luṭfuḥ olsa n'ola Cevrīnün ümīd-i h̄āṭırı Gerçi çokdur cürmi ammā tuṭfuḥa yokdur şümār	Taştır/7		..-./..-./..-./..-	Başlıksız kayıtlıdır.
56b		Farsça şiir					Şevket başlığı ile kayıtlıdır.
56b	'Ārif Ali Efendi	Açup sīb-i zenaḥdānı ki ey cānā ne örtersün Yimezler bağ-ı h̄üsnün mivesin cānā ne örtersün	Metā' -ı vaşluḥı nādāna açduḥ ey cefā-pişe Ḥarīdār olduğunda 'Ārif[e] ḳalā ne örtersün	Ġazel/5		..-./..-./..-./..-	Başlıksız kayıtlıdır.
56b	Lā-Edrī	Halkuḥ nigāhı şimdi bütün āb u dānede Ḥaḳka ri'āyet itmesi müşkil zamānede		Maṭla'		..-./..-./..-./..-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
56b	Lā-Edrī	İtme ümīd-i himmet ile māluḥı telef 'Aşruḥ kibārı zevḳin alur da keder virür		Müfred		..-./..-./..-./..-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
57a	'Ārif Ali Efendi	Ol ān bilürem rüy-ı bedaḥşānuḥ içündür Bī-hüde degül āh-ı derün anuḥ içündür	Üftāde-i ḥāk-i rehūḥ olmış yine 'Ārif Pā-busuḥ için pāyine dāmānuḥ içündür	Ġazel/5		..-./..-./..-./..-	Başlıksız kayıtlıdır.

57a		Farsça şiir					Şevket başlığı ile kayıtlıdır.
57a	Āhī	Ahşamlamağa başladı illerle şimdiden On dördine girmeden dahı mäh-pāremüz		Müfred		--/./-./-./-./-.	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
57a	Lā-Edrī	Rişte-i enzārı pā-bend oldı ‘ aks-i Yūsufa Şanma nā-bīnā-yı kufl-ı dīde-i Ya‘ kũbdur		Müfred		--/./-./-./-./-.	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
57a		Arapça şiir					Beyt başlığı ile kayıtlıdır.
57a	Hüdayī-i Kādim	‘ Aceb mi Taşcı-zāde olsa maḥbũb-ı cihān-ārā Hudā kādirdür eyler seng-i ḥārādan güher peydā		Ġazel/1		.---/---/---/---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
57a		Arapça şiir					Beyt başlığı ile kayıtlıdır.
57a		Farsça şiir					Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
57a	Boşnalı Şābit	Ḳoynına girmek için bir kuzunuḡ Bir koyun sā‘ati olsam bārī Eylemez fevt raḳīb-i ‘ aḳreb Bir daḳīḳa o ḳamer-ruḥsārı		Ḳıṭ‘a		..-/./-./-.	Ḳıṭ‘a başlığı ile kayıtlıdır.
57a		Farsça şiir					Ferd başlığı ile kayıtlıdır.

57b		Farsça şiir				Sā'ib başlığı ile kayıtlıdır.
57b	Sā'ib	Sā'ib o gülün hasret-i hārıyla ölürsen Çabrinde nümāyān ola her sāl çaranfül		Müfred	--./--./--./--	Sā'ib başlığı ile kayıtlıdır.
57b		Farsça şiir				Örfi başlıklı iki beyitlik bir şiirdir.
57b		Arapça şiir				Arabî başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
57b	Nābî	İder cefā ile pervānesini hākister O şem' secde-i subhā teyemmüm itdükçe		Ġazel/1	.-./.-./.-./.-	Nābî başlığı ile kayıtlıdır.
57b	Taşlıcalı Yaḥyā	Derbān-ı pādīşāh idüp ol serv-ķāmeti Devrān yine çapuya getürdi kıyāmeti		Ġazel/1	--./--./--./.-	Duḡānî başlığı ile kayıtlıdır.
57b		Farsça şiir				Müfred başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
57b		Farsça şiir				Sā'ib başlıklı 3 beyitlik bir şiirdir.
57b		Farsça şiir				Örfi başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
57b	Ķāmî	Ḥāl vech-i ' Alīde çanberdür Sāḫil-i baḫr-i ḫūsne ' anberdür		Maṭla'	..-./.-./.-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.

57b	Lā-Edrī	Temāşāgāhumuzken sünbülistān-ı ruḥuḥ cānā Kıpardı fitneler yer yer ḥaṭun ey dil-ber-i ra‘ nā		Matla‘	.---/---/---/---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
58a	Lā-Edrī	Bāğ-ı dehrüḡ gülünü şem itmek Çāk budur kim ḥumārına degmez	‘ Ālemüḡ bādesiyle mest olmak Ḥaḡ budur kim ḥumārına degmez	Ḳıṭ‘ a/2	..-/-./-./-.-	Ḳıṭ‘ a başlığı ile kayıtlıdır.
58a	Bākī	Dāne-i ḥālūḡe baḡ cennet-i ruḥsāruḡda Nice şabr eylesüḡ Allāhı severseḡ ādem		Ġazel/1	..-/-./-./-.-	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
58a	Gelibolulu ‘ Alī	Perişān olsa ol kākül ‘ izāruḡda şafā artar Fetīl-i şem‘ a beḡzer kim daḡılduḡça ziyā artar		Ġazel/1	.---/---/---/---	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
58a	Naḥīfi	Bu şeb recā-yı dil ol dil-rubāya söylendi O şūḥa ḥāle münāsib ḥikāye söylendi	Nigāh-ı ‘ işvesin itdi ifāde ḡamzesine O nüktele ki o şīrin edāya söylendi	Ġazel/2	.-./-./-./-./-.-	Ḳıṭ‘ a-i Zibā başlığı ile kayıtlıdır.
58a	Kāmī	Ḥāl vech-i ‘ Alīde ḡanberdür Sāḥil-i baḡr-i ḥüsne ‘ anberdür		Matla‘ Mütekerrir	..-/-./-./-.-	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
58a		Farsça şiir				Sā‘ib başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
58a	Ānī /Zeyrekī	Miyānından ḥaber şordum didi ol dil-ber-i şūḥum Ötesi kūh-ı billūra çıkar bir ince yoldur bu		Müfred	.---/---/---/---	Şabrī başlığı ile kayıtlıdır.

58a	Vecdî	Hâk-i pâyünle gözüm rüşen idüp bād-ı şabā Ka' beden sürme getürdi baña Cāmî güyā		Matla'	.../...-/.../...-	Vecdî başlığı ile kayıtlıdır.
58a	Şeyhülislam Yahyā	Düşdi dāmān-ı dile bir şerer-i şür-efgen 'Aşq āhengeri zencîr-i cünün eyler iken		Matla'	.../...-/.../...-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
58a	Lā-Edrî	Heb görenler seni ' Alî şāhum Kerrema'llāhü vechehu didiler	Zülfikār müjeñ-ile cān virene Rūhu'llāh rūḥa didiler	Qıṭ'a/2	...-/...-/...-	Qıṭ'a-i Ra' nā başlığı ile kayıtlıdır.
58a	Kāmî	Perestiş eyleme her şūḥa dil-sitān bir olur Yolında cān vireceksen bedende cān bir olur		Ġazel/1	...-/...-/...-/...-	Beyt başlığı ile kayıtlıdır.
58b	Kāmî	Ḥayret-i dīdār-ı yārūñ gerçi lāl eyler beni Çeşm-i pür-gü maẓhar-ı inṭāq-ı ḥāl eyler beni	Fürkat-i dīdār ile bir ḥāle girdi şüretüm Her gören şaḥsum yine benden su'al eyler beni	Ġazel/3	...-/...-/...-/...-	Qıṭ'a başlığı ile kayıtlıdır.
58b		Farsça şiir				Sā'ib başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
58b		Farsça şiir				Sā'ib başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
58b		Farsça şiir				Enverî başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
58b		Farsça şiir				Sā'ib başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.

58b	Lā-Edrī	Mümkin midür esir-i hum-ı zülfi olmamağ Dil-beste eyler ādemi şirīn edācuğı	Vaz' eylemeğ ümīdine bī-hūde düşmesün İsterse emīn 'āşığı yoğ bir babacuğı	Qıt'a/2	--./-./-./-./-	Qıt'a başlığı ile kayıtlıdır.
58b		Farsça şiir				Sā'ib başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
58b	Es'ad	Ḥayāl-i ḥāl-i ruḥsārı o māhuğ dilde bār olmaz Süveydā-yı derūn āyine-i ḳalbe ğubār olmaz		Maṭla'	.---/.---/.---/.---	Es'ad başlığı ile kayıtlıdır.
58b	Es'ad	N'ola pīrānesüz meyl itdüm ise cürmümi 'afv it Bilürsün kim güzel sevmekte cānā iḥtiyār olmaz		Müfred	.---/.---/.---/.---	Velehū başlığı ile kayıtlıdır.
58b		Farsça şiir				Sā'ib başlığı ile kayıtlıdır.
58b	Fuzūlī	Mecnūn ile ben mekteb-i 'aşğ içre okurken Ben muşḫaf-ı ḫatm itdüm o Velleylide ḳaldı		Ferd	--./-./-./-./--	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
58b	Nābī	Ṭutan bir dāmeni elbetde maḳşūda irer dirler Görenler Yūsufuğ dāmānını dest-i Züleyḫāda		Ġazel/1	.---/.---/.---/.---	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
58b	Lā-Edrī	Ben olduğumda mekteb-i 'aşquğ ḫalīfesi Velleyl idi Ḳaysuğ elinde şaḫīfesi		Maṭla'	--./-./-./-./-	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
59a		Farsça şiir				Sa'dī başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
59a		Farsça şiir				Ḥüsrev başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.

59a		Farsça şiir					[...] Rızā başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
59a		Farsça şiir					Қıt‘a başlıklı iki beyitlik bir şiirdir.
59a	Lā-Edrī	N’ola dil olsa ger zīr-i miyān-ı yār-ı ḥāhişger Yine şīşe gülüsından ziyāde neşve-perverdūr	Leb-i cām-ı şafādan neş’e-yāb olmaḡda meşrebdūr Gülū-yı şīşe zīrā tīre-dār olmaz muḡarrerdūr	Қıt‘a/2		.---/---/---/---	Қıt‘a başlığı ile kayıtlıdır.
59a		Farsça şiir					Cāmī başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
59a	Lā-Edrī	Dil-bere benden idersen ‘arz-ı ḡāl Başum üstinde yerūñ var ey hilāl		Maḡla‘		---/---/---/---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
59a		Farsça şiir					Meşreb başlıklı iki beyitlik bir şiirdir.
59a		Farsça şiir					Қıt‘a başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
59a	Lā-Edrī	Ḥāl-i müşşinūñe hem bū didük ol dil-dāruñ ‘Anberī āteşe yaḡmaḡdur ey dil kārūñ		Maḡla‘		.../.../.../.../...	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
59a	Lā-Edrī	Leb-rīz-i ḡafr olurdu cihān feyz ile Pāy-i ḡayāt olmasa leb-rīz-i āb ile		Maḡla‘		--/---/---/---/---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.

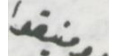
59a	Geilbolulu Şun'ı	Hatm eyleyen ey h'âce benüm muşaf-ı ' aşkı Ve'l-lelyiye dek oğudı ancağ anı Mecnün		Ġazel/1	--./---./---./---	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
59a	Nābī	Yūsuf gibi envā' -ı mihen çekmege muhtāc Āsān degül ihvāna viliyyü'n-ni' ām olmağ		Ġazel/1	--./---./---./---	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
59b	Nābī	Ruḥunda bādeden yārūñ ki āb u tāb olur peydā Derūnumda benüm bir ma' den-i sīm-āb olur peydā	Ḥayāl-i ḥalka-i zülfünle eşküm düşse deryāya Zamān-ı ḥaşre dek gird-āb ber-gird-āb olur peydā	Ġazel/2	.---./---./---./---	Ķıṭ' a başlığı ile kayıtlıdır.
59b		Arapça şiir				Rubā' ī başlıklı iki beyitlik bir şiirdir.
59b		Farsça şiir				Sa' dī başlıklı iki beyitlik bir şiirdir.
59b		Farsça şiir				Sā'ib başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
59b		Farsça şiir				Husrev başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
59b		Farsça şiir				Şevket başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
59b		Farsça şiir				Şevket başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
59b		Farsça şiir				Sā'ib başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.

59b		Farsça şiir				Sā'ib başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
59b		Arapça şiir				Lā-Edrī başlıklı iki beyitlik bir şiirdir.
59b		Farsça şiir				Ebū-Turāb başlıklı tek beyitlik şiirdir.
60a		Farsça şiir				Der-Şaft-ı Bīnī başlıklı tek beyitlik şiirdir.
60a		Farsça şiir				Mirza Tāhir başlıklı tek beyitlik şiirdir.
60a		Farsça şiir				Sā'ib başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
60a		Farsça şiir				Sā'ib başlıklı iki beyitlik bir şiirdir.
60a	Boşnalı Aşım	Geçersün hep yanından ' aşık-ı giryāna bakmazsın N' için ey bī-vefā böyle geçersin yāra bakmazsın		Ġazel/1	.---/.---/.---/.---	Başlıksız kayıtlıdır.
60a	Lā-Edrī	Duġān içdükte ol şūrīde-meşreb dil-berüm güyā Derün-ı ġoncadan bir sünbül-i nīlū olur peydā		Maṭla'	.---/.---/.---/.---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
60a		Arapça şiir				Başlıksız iki beyitlik bir şiirdir.

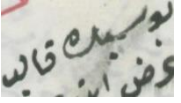
60a		Farsça şiir				Sā'ib başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
60a		Farsça şiir				Sā'ib başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
60a		Farsça şiir				Sā'ib başlıklı üç beyitlik bir şiirdir.
60a	Münşî	İrişmez oldı gūşına āh u figānumuz Ol serv ü nāz var ise artardı kām̄eti		Müfred	--./-./-./-./-.	Münşî başlığı ile kayıtlıdır.
60b	Lā-Edrî	Gelmez iseñ 'āşıkā gelmem dime ey pür-cefā Olmasun bî-çāreye hicrān hicrān üstüne		Müfred	-.---/-.-/-.-.-.	Başlıksız kayıtlıdır.
60b	Lā-Edrî	Her ne deñlü mest-şahbā-yı cünün olsa yine 'Āşık-ı ser-keşte rāh-ı küy-ı cānānın bilür		Müfred	-.---/-.-/-.-.-.	Başlıksız kayıtlıdır.
60b	Boşnalı Şābit	Çekerken kuhl-ı nāzı çeşmine meşşāta-i kudret Güneş āyine-dār olmuş meh-i nev sürmedān tūtmış		Müfred	.---/.---/.---/.---	Şābit başlığı ile kayıtlıdır.
60b	Gelibolulu 'Alî	Gül 'arūsına düğün eyledi dāmād-ı şabā 'Andelībān-ı çemen oқuyıcı çıқdı aña		Ġazel/1	..---/..---/..---/..-	Bākî başlığı ile kayıtlıdır.
60b	Tālib	İki böldüğ kākülüğ dünyāyı teşhîr itmege İns ü cinni қayda uғratduğ bu gisūlarla sen		Müfred	-.---/-.-/-.-.-.	Tālib başlığı ile kayıtlıdır.

60b	Ṭālib	Başarsa ḥākūme na' līn-i nāz-ile ol perī Ne çār-pāre olur rūḥa rakş için eşeri		Matla ^c	..-/..--/..-/..-	Velehū başlığı ile kayıtlıdır.
60b	Sırrı	Görenler dūd-ı sīm-i āteş-i āh-ı cihān-süzem Didiler şeh-r-i cism-i ^c āşık-ı şeydāda yangın var		Müfred	..--/..--/..--/..--	Sırrı başlığı ile kayıtlıdır.
60b	Gelibolulu ^c Ālī	Perişān olsa ol kākūl ^c izārūnda şafā artar Fetīl-i şem ^c a beşzer kim dağıldukça ziyā artar		Ġazel/1 Mütekerrir	..--/..--/..--/..--	Velehū başlığı ile kayıtlıdır.
60b	Raḥmī	Ḥaṭṭuṇla ḥamūş itme dil-i Raḥmī-i zārı Eşkestedür o sun ^c -i giyāh itmege degmez		Müfred	--/..--/..--/..--	Raḥmī başlığı ile kayıtlıdır.
60b	Bākī	Tūtiyānuḡ minnetūḡ keḥḥāl ḡahruḡ kim çeker Ḥāk-pāyūḡ tūtiyāsı çeşm-i cāna hoş gelür		Ġazel/1	..--/..--/..--/..--	Es ^c ad başlığı ile kayıtlıdır.
60b	Bākī	Ḳılle-i kūh-ı ḡanā ^c atde mi bitdi bilmem Bir piyāz-ile geçindi nice yıllar Sünbül		Müfred	..--/..--/..--/..--	Bākī başlığı ile kayıtlıdır.
60b	Ḥaylī	Ey gönül saḡn-ı çemende leb-i deryā zevḡin Bir şanemle ide gör kām olasuḡ dūnyādan	Yoḡsa bir dişleri dūr ḡāmeti serv olmayıcaḡ Ne biter şaḡn-ı çemende ne çıkar deryādan	Ḳıṭ ^c a/2	..--/..--/..--/..--	Şābit başlığı ile kayıtlıdır.
60b	Nedīm	Öyle bir dürr-i yetīm-i nāzı eyler perveriş N'ola ol tıfluḡ şādef-kārī ise gehvāresi		Ġazel/1	..--/..--/..--/..--	Nedīm başlığı ile kayıtlıdır.

60b	‘Āşım ‘Ārif-zāde	Hakka ki hüsün kişverinüñ bî-bedelidür ‘Āşım bilürem sevdügünjüñ ismi ‘Alidür		Maṭla‘	--./---./---./---	‘Āşım başlığı ile kayıtlıdır.
61a	Lā-Edrī	Ey der-kenāra gir ‘ālī semenüm Baḥr-i ğam hicrānına ğarḳ oldu tenüm		Maṭla‘	Vezin tespit edilememiştir.	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
61a	Sālim	‘Andelibün alma ey gül eşk-i çeşm-i pür-nemün Naşş iden āb üzre naşş itmiş [...]		Beyt	-.--/-.--/-.--/-.--	Sālim başlığı ile kayıtlıdır.
61a		Farsça şiir				Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
61a	‘Āşım ‘Ārif-zāde	Qalmaz yabānda şefkat ider cedd-i emcedi ‘Āşım seven hülüş-ile āl-i Muḥammedi		Maṭla‘	--./---./---./---	‘Āşım başlığı ile kayıtlıdır.
61a	Lā-Edrī	Gülün ḥazm itmeyenler ḥārını gülzārsuz qalmış ‘Ayıbsuz sevdüğüm yār isteyenler yārsuz qalmış		Maṭla‘	.---/.---/.---/.---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
61a	Lā-Edrī	Çok zāhide evrādın unutturdı bu güftār Çok ‘ābidi yoldan çıkarur āḫir o güftār		Maṭla‘	--./---./---./---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
61a	Kāmī	Sen sen ol ehl-i keyf olan yerde Qahveyi eksük itme bir ferde		Maṭla‘	..--/-.--/-.--	Lebrī başlığı ile kayıtlıdır.
61a	Lā-Edrī	Reşk-i rüyunla döküp ḥünāb-ı çeşm-i āftāb Şan şafaḳ qanıyla yunmuş dest-māl olmuş saḡa		Müfred	-.---/-.--/-.---/-.--	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.

61a	Riyāzī	Cūy-ı şafā aķındısıdur ʿālem-i şebāb Bir özge çağlar [i]di ki geçdi şitāb-ile		Ġazel/1	--./-./-./-./-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
61a	ʿĀşım	Pāmāli serv-ķāmet-i bālā bülendinüñ Cūlar fütādesi rūķ-ı dil-ŗesendinüñ		Maṭlaʿ	--./-./-./-./-	ʿĀşım başlığı ile kayıtlıdır.
61a	Lā-Edrī	Gümüş ķalkanlı altun reşmeli şom şırma gerdenli Mülūkāne idüp tertīb alayı		Ferd	.---/.---/.---/.---	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
61a	Raĥmī	Düşmez hümā-yı pertev-i ĥüsn evc-i nāzdan Raĥmī hezār ĥalķa-i çeşm olsa dāmumuz		Müfred	--./-./-./-./-	Raĥmī başlığı ile kayıtlıdır.
61a	Nedīm	Ne ķuvvet var meded ol zālīmüñ çeşm-i siyāhında Ki ĥısn-ı ʿişmeti vīrān ider evvel nigāhında		Maṭlaʿ	.---/.---/.---/.---	Nedīm başlığı ile kayıtlıdır.
61a	Cāzim	Sen sen ol ʿiş u nüş olan yerde Bādeyi eksük itme yek merde		Maṭlaʿ	..-./-./-./-./-	Cāzim başlığı ile kayıtlıdır.
61b	Naĥīfī	Bu şeb recā-yı dil ol dil-rubāya söylendi O şūĥa ĥāle münāsib ĥikāye söylendi		Ġazel/1 Mütetekerrir	.-./-./-./-./-./-	Fāʿiz başlığı ile kayıtlıdır.
61b	Şiddīķ	şarābını yeke yek Rūzgār el virirse ķullana gör		Müfred	..-./-./-./-./-	Şiddīķ başlığı ile kayıtlıdır.

61b	Nābī	Dil-ber ki rašt söyle[ye] ‘ uşşāka itdügin Būs eylemem dehānını dirsem hilāf olur		Ġazel/1	--/-./-./-./-.-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
61b	Faṣīḥ	Faṣīḥ ol kaşı yānuḡ bilmedüm bār-ı ġam-ı ‘ aşkı Çekilmez derd imiş kim kāmēt-i şabrum kemān olmuş		Ġazel/1	.---/---/---/---	Faṣīḥ başlığı ile kayıtlıdır.
61b	Lā-Edrī	Reşk-i rüyūnla döküp hūn-āb-ı çeşm-i āftāb Şan şafaḡ kanyıla yunmuş dest-māl olmuş saḡa		Ferd	-./-./-./-.-	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
61b	‘ Āşım	Ķuşūrı serv-i nāzum ‘ Āşımuḡ var ise hıżmetde Nedīm-i zār dāmen dermiyān vallāhi billāhi		Müfred	.---/---/---/---	‘ Āşım başlığı ile kayıtlıdır.
61b	Lā-Edrī	Çin-i cebhesi gösterür ḡayfā bize cānānumuz Āşinā-yı pūr-nigeh görmez dil-i bī-gānemüz		Maṭla‘	-./-./-./-.-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
61b	Kāmī	Çāk itdi gerçi cisme müheyyā maḡām-ı nev Gelmez mi zan ider aḡa rüz-ı kıyām-ı nev		Ġazel/1	--/-./-./-./-.-	Kāmī başlığı ile kayıtlıdır.
61b	Nābī	Būse bāzīçesidür lebleri meh-rüyānuḡ Devr ider taze sūḡan [gibi] dehenden dehene		Ġazel/1	..--/..--/..--/..-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
61b	Lā-Edrī	Yāda gelmez mi ‘ aceb cevri ü cefā itdüklerüḡ Āh senüḡ geç geç gelüp yer yer durup gitmeklerüḡ		Maṭla‘	-./-./-./-.-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
61b	Nābī	Ey dil ḡehī cefā ile de yoḡlamak seni Cānāneden ri‘ āyet-i ḡāṭır degül midür		Ġazel/1	--/-./-./-./-.-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.

61b	Lā-Edrī	İnkār idemem ben saña ‘aşıklıgum ammā ‘Afv eyle günāhum baña kīn itme efendim		Ferd	--./---./---./---	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
61b	‘Aşım ‘Arif-zāde	Hakkā ki hüsün kişverinüñ bī-bedelidür ‘Aşım bilürem sevdüğünüñ nāmı ‘Ālīdür		Maṭla‘ mütekerrir	--./---./---./---	‘Aşım başlığı ile kayıtlıdır.
61b	Nazmī	dil olan naqd-i Nazmīde ‘Arz it ‘ayār-ı qadr-i kemāli bilenlere		Müfred	--./---./---./---	Nazmī başlığı ile kayıtlıdır.
62a	Nedīm	Miṣāl-i rüze hicründe dil-i ğam-dīde qalmışdur Seni görmeklik ey qāşı kemānum ğayr[a] qalmışdur		Maṭla‘	.---./---./---./---	Nedīm başlığı ile kayıtlıdır.
62a	Riyāzī	Bī-tekellüf açılurmuş ‘aşık-ı şeydāsına Ol şeh-i hüsünüñ [‘aceb] ra‘ nā imiş tenhālığı		Müfred	---./---./---./---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62a	‘Aşım	Qanda isem arar anı ben buluram ‘Aşımı görmesem uyuz oluram		Maṭla‘	..---./---./---	‘Aşım başlığı ile kayıtlıdır.
62a	Sa‘dī	Öpmege istediğüm müzesinüñ kebkebidür Kimse diş qoyuramaz aña demür leblebidür		Maṭla‘	..---./---./---./---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62a	Lā-Edrī	‘Arz eyledükde rüyını tarf-ı niqābdan Geçdi zemīne neyyir-i a‘zam hicābdan		Maṭla‘	--./---./---./---	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.

62a	‘Āşım	Şehrî nice olur peyrevi ‘Āşım Efendi Ol mûnis-i vuşlat dil ise maḥrem		Müfred		Vezin tespit edilememiştir.	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62a		Farsça şiir					Beyt başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
62a	Lā-Edrī	Bir sözle ‘aqlum aldı kapıldum edāsına Virdüm dehān-ı yāra dili yoḡ bahāsına		Maṭla‘		--./-./-./-./-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62a	‘Āşım ‘Ārif-zāde	‘Ālemi kırdı ḥadeng-i ḡamze-i dil-düz ile Rūḡ-ı Rüstem ḥavf ider zannum bu tîr-endāzdan		Ġazel/1		---./-./-./-./-	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
62a	Nābī	Yine hem-cins çeker birbirin ḡayretini Zaḥm-ı miḡrāz urur sūzen anuḡçün merhem		Ġazel/1		.../.../.../.../	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
62a	Lā-Edrī	Seni benden efendim ayıranlar bulmasun rahmet Taḥammüldür ilācı çāresi yoḡ bu imiş kısmet		Maṭla‘		.---/.---/.---/.---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62a	Lā-Edrī	Ol āfetüḡ leṭāfet-i ḥüsnüḡde yoḡ kuşūr Ancaḡ o deḡlü var ki biraz bî-vefācadur		Müfred		--./-./-./-./-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62a		Farsça şiir					Müfred başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.

62a	‘Aşım ‘Ārif-zāde	Bir Ocağ-zāde kürek şāhibidür luţfuñdan Çemen iklimini bir tûğ-ile ister lâle		Kıt‘a/1	...-/...-/...-/..-	Beyt başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Lā-Edrī	Gerek tut anı ‘aqlumdan gerekse tut cünūnumdan Şağa dil virmek ey şūh-ı cihān kıpıdı derūnumdan		Maṭla‘	.---/...-/...-/...-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Lā-Edrī	Ser-engüştün muḥannā şanma naql itsün diyü aḥbāb Şunar mestāne sākī her kadeḥ şunduğda beş ‘unnāb		Maṭla‘	.---/...-/...-/...-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Nedīm	Kemāl-i ḥüsnüni derk eyledükde dil-dāruḡ Öñünde maḥv-ı vücūd itmemek kemāl midür		Ġazel/1	..-/.-./..-/.-.-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Nedīm	Görünce sinesinde tāb-ı mihr-i rüyuḡ āh itdüm Bağa bir sīm pertev-süz-ile dil-ber dehān yağdı		Müfred	.---/...-/...-/...-	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
62b	‘Aşım ‘Ārif-zāde	Yokdur āyine-i ruḡuñda kışūr Var ise kendi ‘aksümi görürem		Müfred	..-/.-./..-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Nedīm	Şabādan evvel açup gögsün oḡsadum zülfün Benüm de bir añaçağ rüzgārum oldu bugün		Ġazel/1	..-/.-./..-/.-.-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Lā-Edrī	Egerçi terbiyetünde kışūr yok ammā O nev-nihāl-i ḥüsn ḡālibā yerin tutmaz		Müfred	..-/.-./..-/.-.-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.

62b	Nedīm	Gāh engüšt-i muḥannāsın gehī la' lūñ öpüp Dāne-i 'unnāb ile nūş-ı şarāb itmez misün		Ġazel/1	-.--/-.--/-.--/-.--	Beýt başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Lā-Edrī	Ḥayf bir gūn va' dīn incāz itmedi ol bī-vefā Ḥiç imrūz olmadı 'ālemde ferdāmuz bizüm		Müfred	-.--/-.--/-.--/-.--	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Neylī	Ṭaqrīb ider vişālini 'uşşāka ol mehūñ Çeşm-i emel baķılsa 'aceb dūr-bīn imiř		Beýt	--./-.--/-.--/-.--	Neylī başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Nā'ili	Şad ḥased merdümek-i çeşmüme kim maḥremidür Kaşr-ı dīdemde ḥayālūñ gibi bir pādişehūñ		Ġazel/1	..--/..--/..--/..--	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Nedīm	Ġazāl-ı mihr-i felek dāğdārum oldı bugūn Benüm o sürmeli āhū Őikārum oldı bugūn		Ġazel/1	..--/..--/..--/..--	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Fā'iz	Feryādumuz ol yāre de ađyāra da ḳalmaz Āh-ı dil-i bülbül güle de ḥāra da ḳalmaz		Ġazel/1	--./..--/..--/..--	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Lā-Edrī	Senūñle söyleřilmek belki vaḳtiy-ile mümkindür Ne çāre naḥvetūñ var Őimdi ey gaddār 🐦		Müfred	.---/.---/.---/.---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Lā-Edrī	Esīr-i derd-i 'aşķum mübtelā-yı āh u efgānum Ḥisār-ı Rūmelide bir mehūñ 'aşķıyla nālānum		Maṭla'	.---/.---/.---/.---	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
63a	Lā-Edrī	Gōñülde bir perī-rū-cilve gösterdür dehān 'āşık Dü Őehbāza muḥabbet āşinā-yı mesken olmazmış		Ferd	.---/.---/.---/.---	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.

63a	Nā'ili	Bü'l-‘aceb nā-kām-ı ‘aşkam nerm-dil maḥbūblar Müm iken aġyāra baġsanġ seng ü āhendür baġa		Ġazel/1	-.---/-.---/-.---/-.---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63a	Nedim	Eyledi bir iki peymāneyle ser-gerdān bizi Āh o şahbā şatıcı ‘aġl alıcı kāfir kıızı		Ġazel/1	-.---/-.---/-.---/-.---	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
63a		Farsça şiir				Sa‘ dī başlıklı tek beyitlik bir şiirdir
63a	Lā-Edrī	Ey ‘āşık ülfete çü gelmez saġa dil-ber Ĥānuġda ya bilsen [ne] gezer şīşe vü sāġar		Maṭla‘	--./---/---./---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63a	Nedim	Dün çemende sevdüğüm mestāne geçdünġ baġmaduġ Serv refṭaruġ görüp başın şalardı dūrdan		Ġazel/1	-.---/-.---/-.---/-.---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63a		Farsça şiir				Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63a	Nā'ili	D[ā]d-ġ‘āh-ı vuşlat olsam baġt düşmendür baġa Deşt-peymā-yı ġam olsam āh reh-zendür baġa		Ġazel/1	-.---/-.---/-.---/-.---	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
63a	Nābī	Tamām-ı ‘ömrde bir kerre oldı Nābiyā rūzī İki dil-ber gibi bir yirde görmek ‘id-i nev-rūzı		Maṭla‘	.---/---/---/---	Nābī başlığı ile kayıtlıdır.

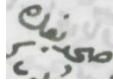
63a	Lā-Edrī	eşk ise dil yine sūz-ı bākīdür Dem maṭarına tāb-ı temmūz-ı bākīdür		Maṭla ^ç		Vezin tespit edilememiştir.	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
63a	Arpaemini- zāde Sāmī	Zencir-i cünün gerdene oldı mu ^ç tād Meczüb-i İlāhīnūḡ olur sübḡası pülād		Maṭla ^ç		--./.--./.--./.--	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63a		Farsça şiir					Müfred başlıklı tek beyitlik bir şirdir.
63a	Necāti	Didüm ḡüsñüḡ berātında ne bu zülf-i siyāḡ egri Didi bu Rūmdur bunda olur tuḡrā-yı sāde egri		Ġazel/1		.---/.---/.---/.---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63a	Necāti	‘Acebdür āstānuḡda benüm devletlü sulṡānum Raḡīb-i rū-siyeh tuḡrı ola ben bī-günāḡ egri		Ġazel/1		.---/.---/.---/.---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63b	Lā-Edrī	Didi Mūsāya Ḥudā Tūrda faḡla ^ç na ^ç leyk Ey şeref-baḡş-i risālet ḡül-i ḡülzār berīn	Şeb-i İsrāda velī didi saḡa lā taḡla ^ç Tā şeref-yāb ola na ^ç līnūḡ ile ‘arş-berīn	Kaşide /2	NA ^ç T	..--/..--/..--/..-	Na ^ç at başlığı ile kayıtlıdır.
63b		Farsça şiir					Beyt başlığı ile kayıtlıdır.
63b	‘Aşım ‘Arif-zāde	Gelmez o şūḡ ḡaldı benüm yolda ḡözlerüm Ḥasretle ḡāḡ şaḡda ḡehī şolda ḡözlerüm		Ġazel/1		--./.--./.--./.-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.

63b	Lā-Edrī	Ƙadūñ reŝkiyle açdı ŝaĥgöl-i ŝad dāġ-ı bāzūda Ruĥun ŝevkiyle çekdi verd-i ter yüz ŝerĥa pehlūda		Maṭla ^ç	.---/.---/.---/.---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63b	Lā-Edrī	Gülşende rakīb ile ĥarām itmesün de āĥ Gelsün belī gelsün belī ĥārda gelsün		Ferd	--./---/.--./---	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
63b	Nedīm	Zeyn olaldan rişte-i ten kaçre kaçre kândan Yüz çevirdüm sübĥa-i şad-dâne-i mercândan		Maṭla ^ç	-.../-.../-.../-..	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
63b	Lā-Edrī	Cemende ŝāhid-i gül ĥārla olup me'nūs eyleyüp kef-i efsūs		Müfred	..-./..-./..-./..-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63b	‘Aşım ‘Arif-zāde	Gel ‘ahdüñe dūr ol bu gice ĥuluña ŝādık Aldanma tedārüklü bulunsun dil-i ŝādık		Murabba ^ç	--./---/.--./---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63b	Lā-Edrī	Lenger-endāz-ı ŝafā ol sāĥil-i taĥdīrde Fülk-i cānı itme ifnā ĥulzüm-i tedbīrde		Maṭla ^ç	-.../-.../-.../-..	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63b	Nedīm	Şar tıfl iken o şūĥı daĥı nām almadan Dil ehlinüñ büyükleri peygāmuñ almadan		Ġazel/1	--./..-./..-./..-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63b	Lā-Edrī	Cihānı eyledi āvāze-i ĥüsnüyle dīvāne Benüm çok sevdüğüm nādīde pūr-şūĥ-ı perīveşdür		Müfred	.---/.---/.---/.---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.

63b		Farsça şiir					Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
63b	‘Āşım ‘Ārif-zāde	Didüm ey şūh görüp nāme-i mihr-üslubuñ Oğuma cānumuza degdi begüm mektubuñ		Maṭla‘	..--/..--/..--/..--		Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63b	Selīmī	Müncelī āyīne-i dilde nüķüş-ı kâ’ināt İş o mir’āt-ı muşaffāya cilā virmekdedür	Maḥv idince māsivāyı nūr-i Ḥaḳḳ eyler zuhūr Āh maḳşad ḳalbe böyle incilā virmekdedür	Ḳıṭ‘a/2	-.--/-.--/-.--/-.--		Ḳıṭ‘a başlığı ile kayıtlıdır.
64a	Lā-Edrī	Farṭ-ı ḥumyāze ile her sâ‘at Yüregüm eylemekdedür ṭıp ṭıp		Müfred	..--/..--/..--		Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
64a	‘Āşım ‘Ārif-zāde	Raḳīb-i dūn ile āb-ı ḥayāt çekmek güc Nice dil-ber ile rıṭl-ı ser-gerdān çekilür		Ġazel/1	..--/..--/..--/..--		Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
64a	Ref‘ī	Ḥoḳḳa-i lāciverd-i çarḥ içre Bildünüz mi nedür bu şems ü kamer	Pir dehrün iki ğidāsıdur Birin aḥşam yudar birini seḫer	Ḳıṭ‘a/2	..--/..--/..--		Ḳıṭ‘a başlığı ile kayıtlıdır.
64a	Lā-Edrī	‘Āşım aḫter-şinās olan şaḫşa Vaşf ideyüm nedür bu şems ü kamer	Felegün iki zer ‘ulūfesidür Birin aḥşam alur birini seḫer	Ḳıṭ‘a/2	..--/..--/..--		Ḳıṭ‘a başlığı ile kayıtlıdır.
64a	Lā-Edrī	Bu ḥaste-i hicrāna eger var ise meylün Şaḫ söyle yalān yemīn itme efendim		Ferd	--/..--/..--/..--		Ferd başlığı ile kayıtlıdır.

64a	Emîn	Severem yâri ben ol iki gözümde dönmem Ça' beden kıble-nümâ dönse sözümde dönmem		Müfred	.../..--/..--/..-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
64a	Lā-Edrī	Felek erbāb-ı nazmuñ düşmen-i dīrīnidür cāna İder buğz u 'adāvet mā' il eş'ār olana		Maṭla'	.---/..---/..---/..---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
64a	Lā-Edrī	Zāl-i dehrūñ burc-ı eflāke eyvā Dizdügi ıtopdur bu şems ü kamer	Bozmağičün nizām-ı dünyāyı Birin aḥşam atar birini seher	Çıt'a/2	..--/..-./..-	Çıt'a başlığı ile kayıtlıdır.
64a	Lā-Edrī	İtmedüm ḥālāt-ı 'aşkı gerçi bir başka kitāb Eglenür aḥvālümüz şāh u gedādan sevdüğüm		Ferd	-.---/..--/..---/..-	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
64a	Lā-Edrī	'Aşkdan ḥaste misūñ yoğ mı zebānuñ söyle Pek şıklımış nedür ey meh hele cānuñ söyle		Maṭla'	.../..--/..---/..-	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
64a	Bāķī	Yine ferrāş-ı şabā şāhn-ı ribāt-ı çemene Geldi bir ķāfile ķondurdu yüki cümle bahār		Çaşıde/ 1	.../..--/..---/..-	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
64a	Lā-Edrī	Kemer-bendin biraz dürdür ki genc-i bī-bedel bekler Çılıcuñ bir yalın yüzli ḥarāmīdür ki bel bekler		Maṭla'	.---/..---/..---/..---	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
64a	Lā-Edrī	Teresūñ tersānede tersalık itdi ol teres Sen saña seng itdiler sekdirdiler sekdirdiler		Müfred	-.---/..--/..---/..-	Başlıksız kayıtlıdır.
64b	Lā-Edrī	Süveydā-yı dil-i mūrān-ı iklīm-i 'adem gelse Dehānuñ yanına hem vüs'at-i mülk-i Süleymāndur		Müfred	.---/..---/..---/..---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.

64b	Vānī	Budur āyīn-i ‘ Arab bir qavmūğ ölse seyyidi Az olur kim qabri üzre bende āzād olmaya	Sen ki Faḥru’l-‘ ālemīn-i Seyyidü’l-keveynsün Ḥāṣā-lillāh qabrine yüz süren āzād olmaya	Qaṣīde/ 2	NA‘T	-.---/-.---/-.---/-.---	Na‘at başlığı ile kayıtlıdır.
64b	Lā-Edrī	Güzār eyler ḥadeng-i āh-ı ‘ āşıq ey kemān-ebrū Sen ister çīn-i zūlf-i ḥalqa dārından zerre-pūş olur		Ferd		.---/-.---/-.---/-.---	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
64b	Sāmī	İder remz āgehān-ı ‘ aşka nāzdan telmīḥ O çeşm-i sürme düşmen bī-sūḥan hem-vāre gūyādur		Müfred		.---/-.---/-.---/-.---	Sāmī başlığı ile kayıtlıdır.
64b	Fehīm	Bir emīrī-siret ne gül-güne sevdüm gül gibi Ben Fehīmem mā’il-i āl-i Muḥammeddür gönül		Ġazel/1		-.---/-.---/-.---/-.---	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
64b	Faṣīḥī	Çıkarılmış seyyidüm bugün gönülden gözden āgyārı Ne ḥikmetdür bu kim ḥālīş zümürüd kör ider mārı		Ġazel/1		.---/-.---/-.---/-.---	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
64b	Nābī	Nābī varaq-ı şī‘ rüḡe maḥşūşdur ancaq Her pāre varaq çeşm-güşā pīrehan olmaz		Ġazel/1		--./-.---/-.---/-.---	Nābī başlığı ile kayıtlıdır.
64b	Lā-Edrī	Düşdi rāmān-ı dile bir şerer-i şūr-efgen ‘ Aşq-ı āhenger-i zencīr-i cünün eyler iken		Maṭla‘		..---/..---/..---/..---	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
64b		Farsça şiir					Sā’ib başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.

64b	Lā-Edrī	Ey bā'ış-i kevn olmasa zātuḡ olamazdı Ḳandīl-i sipihr içre fūrūzān meh-i encüm	Başmasa mübārek ḳademüḡ rüy-ı zemīne Pāk itmez idi kimseyi ḥāk-ile teyemmüm	Ḳaşıde/ 2		--/./--/./--/./--	Na' t başlığı ile kayıtlıdır.
64b		Farsça şiir					Şevket başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
64b	Faşıḥ	Söz hemān ḥāṭır-ı āsüdededür yoḥsa Faşıḥ Yerimüz küllḥan imiş farz idelüm gülşen imiş		Ferd		..././--/./--/./--	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
64b		Arapça şiir					Ḳıṭ' a başlığı ile kayıtlıdır.
65a	Yetim	Şuyı bardaḳda dimişler gemiyi ḳāḡıdda Bizden evvel bu cihān seyirin iden ehl-i vuḳūf	‘ Ālem-i berri ḳoyup baḥr hevāsında yilen Bu ‘ Alī ise daḡı ‘ aḳlına idrākine yuf	Ḳıṭ' a/2		..././--/./--/./--	Ḳıṭ' a başlığı ile kayıtlıdır.
65a	Sürürī	Bir zamān Ṭop-ḥānede iḡlerdi Vehbī ṭop gibi Şimdi boş iḡler yatar Ḳömlekçilerde küp gibi		Müfred	HEZL	--/./--/./--/./--	Hicv-i Sürürī başlığı ile kayıtlıdır.
65a	Sünbül-zāde Vehbī	Bir zamān Sarı Kürzde mażmūnları İştihā ile Sürürī yutdı ḥāzır-lob gibi		Ḳıṭ' a/1	HEZL	--/./--/./--/./--	Hicv-i Vehbī başlığı ile kayıtlıdır.

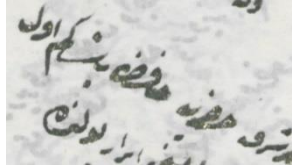
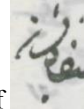
65a	Sürürî	Ben vilâyetde için şıyrurdum celkı İtmedüm bir kerre taḥayyül	Hasret-i kün ile İstanbula dâr düşdüm lik İrmedüm şenliğine ḥayf çuḫur ḥammâmıḫ	Қıт‘a/2	HEZL	.../...-/.../...-	Sürürî başlığı ile kayıtlıdır.
65a	Sürürî	‘Avratı kızgın toḡurduḫda dimiş Vehbî-i pîr Kimden aldun söyle ḳaḫbe ol veled benden degül	Ḳarı dirmiş hey teres deyyūs şor eṭbā‘ ma Yalınız bu pîç mi sâ’irler daḫı senden degül	Қıт‘a/2	HEZL	.../...-/.../...-	Hicv-i Sürürî başlığı ile kayıtlıdır.
65a	‘Aynî	O Sürürî-i teresi baḫa keḫşger dir imiş Ben aḫun ‘avratınun ferc-i muzıḳun	Ḳalıba çeker iken yırtılır ise Ben anun ustasıyam hem hem tikerem	Қıт‘a/2	HEZL	.../...-/.../...-	Hicv-i ‘Aynî başlığı ile kayıtlıdır.
65a	Sürürî	Keḫşger dinmek-ile ‘ırza söḡülmez ‘Aynî Görmemişdür ḫrefâ sencileyin bed sözlü	‘Avratun ḳaḫbe ile orda bulayum seni de Saḫa ben göstereyüm hey gözlü	Қıт‘a/2	HEZL	.../...-/.../...-	Hicv-i Sürürî başlığı ile kayıtlıdır.
65a	Sürürî	Vehbiyâ ikimüzi birden edebsüz ‘Aynî İşte hicv itmiş işit ben de cevâbın diyeyüm	Ġayretün yoḫ mı alup ortaya uşlanduralum Sen başın tüt deli puştun ben	Қıт‘a/2	HEZL	.../...-/.../...-	Sürürî başlığı ile kayıtlıdır.
65a	Lâ-Edrî	Bozulmaz ḫiç ḫudūd-ı nüḫḫa-i pîşānî-i ‘ālem Aḫı taḫrîr iden çün kâtib-i taḫrîr-i ḫudretdür		Beyt		.../...-/.../...-	Beyt başlığı ile kayıtlıdır.
65a	Lâ-Edrî	Şimdi eller deli evvel biz idik divâne Böyle ger dehr mürür itse Felâṭün oluruz		Ferd		.../...-/.../...-	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.

65a	Rūhī	‘Aql ādmn aḡup kendüyi teşvīşe düşürme Dīvāne olup ref‘-i ḡalem ḡıl üzerün-den		Terkīb- bend	--./---./---./--	Beyt başlığı ile kayıtlıdır.
65a	Lā-Edrī	Öpdükde gül yüzün pederine baḡup didi Bülbül bilür şafāmı ne bilsün diken beni		Maḡla‘	--./-./-./-./-.	Beyt başlığı ile kayıtlıdır.
65a	Rāḡīb	Cihānda görmedüm [ber]-vefk-i dil bir kām-yāb olmuş Kimi gördümse hemyān-ı taşavvurdan zarar çekmiş		Ġazel/1	.---/.---/.---/.---	Beyt başlığı ile kayıtlıdır.
65a	Lem‘ī	Gülşen-serāy-ı kūyına yārün gider mi var Derd-i derün-ı ‘arz ideyüm nāme-ber mi var	Ey peyk-i hoş-ḡırām şabā sür‘ atün nedür Ol nev-resīde tāze gülüm-den ḡaber mi var	Ḳıṭ‘a/2	--./-./-./-./-.	Ḳıṭ‘a başlığı ile kayıtlıdır.
65a	Lā-Edrī	O şūḡuḡ ḡible-i ḡüsün-deki mihrāb-ı ebrūsı Eger mümted olursa çoḡ imāmı bī-namāz eyler		Beyt	.---/.---/.---/.---	Beyt başlığı ile kayıtlıdır.
65a		Farsça şiir				Beyt başlıklı tek beyitlik bir şiidir.
65a	Lā-Edrī	‘Abeşdür intiḡāb-ı cāy-ı büse rüy-ı dil-berden Derün-ı Ka‘bede ta‘yīn-i ḡible iḡtizā itmez		Beyt	.---/.---/.---/.---	Beyt başlığı ile kayıtlıdır.
65b	Fehīm	Ḳīl ü ḡālī ‘aşḡ-ı ḡāmūş olmayınca bilmedüm Sırr-ı ‘aḡlı mest-i medhūş olmayınca bilmedüm	Meşreb-i rindāmı bilsün mi Fehīmā zāhidān Ben hezārān-sāl mey-nūş olmayınca bilmedüm	Ġazel/5	-./-./-./-./-.	Başlıksız kayıtlıdır.
65b	Fehīm	Bir ḡayāt için ecel bilmem ne nāz eyler baḡa Ben şehīd-i ḡamzeyem ‘īsī niyāz eyler baḡa	Şāh-ı istiḡnā-fürüşem ben Fehīmā çarḡa dūn Ḥavf-ile biḡ dürlü nuşḡ-ı dil-nevāz eyler baḡa	Ġazel/5	-./-./-./-./-.	Başlıksız kayıtlıdır.

65b	Yāver	Öyle nâkışdur ki çarhda tâli' üñ seyyâresi Zulmet-i leyle sirâyet itdi bahtuñ karası	Öyle hüsni-şüret 'arz eyler ki mir'ât-ı kader Mıhr-i 'âlem-tâb ey Yāver olur âvâresi	Ġazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlıksız kayıtlıdır.
65b	Es'ad	Āzâdedür 'umûm-ı cihândan 'umûm-ı halk Dehrûñ hemîşe kıhrı şeh-ile vezîredür Bî-had kevâkibi var iken çarh-ı kec-revûñ Dâ'im husûf-ı mıhr-ile mâh-ı münîredür		Murabba'		--/-.--/-.--/-.--	Murabba' -ı Es'ad Paşa başlığı ile kayıtlıdır.
65b	Ahmed 'İzzet Bey	Bu şeb ol mâh çıkdı şevk-ile deryâda mehtâba Kamer deryâya şaldı pertevin deryâda mehtâba	Bu 'aşr ol 'aşr -ı pür naşr-ı meserredür ki 'âlem hep Çıkarlar sâye-i şâh-ı cihân-ârâda mehtâba	Ġazel/3		.---/.---/.---/.---	Murabba' -ı Mir-Alay 'İzzet Beg başlığı ile kayıtlıdır.
66a	Yāver	Mey sebûda neş'emüz leb-beste bir nâçizedür Kulkul-ı şahbâ nedim-i bezm ü şeker-rîzedür Tıfl-ı sâkı gerçi hoş-tavr-ı edeb-âmîzedür Duhter-i pîr-i muğân zan itme kim dūşîzedür Bir açık meşreb hañâyî bîvedür nâşîzedür	İdeli Yāver sözüñ sâbâş merdân-ı hüner Kilk-i nazmuñ gösterür şad-güne bürhân-ı hüner Nev-küşâd olmuş ki 'irfâna bu meydân-ı hüner Mâ'il-i tîğ u teber olmuş feres-rân-ı hüner Hâme hengâm-ı belâgatda Nazîfâ nîzedür	Tahmîs /5		-.--/-.--/-.--/-.--	Tahmîs-i Ġazel-i Nazîf Emrî başlığı ile kayıtlıdır.
66a	Sâmî Adurrahman Paşa	Miyânın aldum âğûş-ı hayâle inceden ince Yine ser-rişte buldum kıl u kâle inceden ince	Mübâyîn-i edebdür 'arz-ı mağlaş ehl-i 'irfâna Bulur nâmum iden fikrin ihâle inceden ince	Ġazel/7		.---/.---/.---/.---	Güfte-i Sâmi Paşa-i Mısrî başlığı ile kayıtlıdır.
66a	Es'ad	Tîğ-ı ser-tîz-i şerî'atle şehin-şâh-ı cihân Başların kesdi hep ehl-i fitenüñ ser-tâ-ser	Pâdişâhum didi muhliş kuluña hâtif-ı gayb Temm-i târih anuñ oldu ġazâ-yı ekber	Kıt'a/3	TÂRİH	.../.../.../.../...	Târih-i Es'ad Paşa Der-Lağar-ı Yenîçeri başlığı ile kayıtlıdır.
66a	Hâmî	Sükker-i la' l-i lebün den behre-yâb itdüñ beni Mışra sultân ey şeh-i 'âlî-cenâb itdüñ beni	Devr-i nâ-sâz-ı felekden tâb-ı 'aşk-ı giryeden Ağlama Hâmî yeter hâlün kebâb itdüñ beni	Ġazel/7		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Hâmî başlığı ile kayıtlıdır.

66b	Laz ‘Alî Rızâ Paşa	Harîm-i gülşeninde hâr ucundan dala gelmişdür Açıl ey gonc-fem bülbül saña feryâda gelmişdür	Ayaklandur Rızâyı dest-gîr ol cām-ı himmetle Mey-i ‘aşşunla gök şandil olup üftâde gelmişdür	Ğazel/7	---/---/---/---	Ğazel-i Hazret-i ‘Alî Rızâ Paşa Vâlî-i Bağdâd başlığı ile kayıtlıdır.
66b-67a	Ahmed ‘İzzet Bey	Yine bezm-i neşâta neş’ e virür bâde gelmişdür ‘Umûm-ı kahr-ı dehri büsbütün ber-bâda gelmişdür Anuñçün tab‘-ı pāküm nev-zemîn inşâda gelmişdür ‘Aceb bir dil-küşâ nâdide maṭla‘ yâda gelmişdür Hayâl-i ‘aşş-ı hüsnuñle dil-i nâşâda gelmişdür	Felâṭun dâye Risto-mâye bir destür-ı dānâsun Haḳâyıḳ-binsün remz-âşinâ-yı hürmüz-âyâsun Yegâne vâḳıf-ı esrâr-ı kevn ü kâr-fermâsun Sen ol âyine-i pertev-fezâ-yı feyz-i Mevlâsun Der-i luṭfuñda ‘âlem kesb-i isti‘ dâda gelmişdür	Tahmîs /15	---/---/---/---	Nazîre-i Mîr-i ‘İzzet Tahmîs-i [...] başlığı ile kayıtlıdır.
67a	Laz ‘Alî Rızâ Paşa	Devr-i la‘lünde baş egmem bâde-i gülfâma ben Sâye-i pîr-i muğânda minnet itmeme cāma ben	Telh-kām itmez senüñ şîrîn kelâmuñ ey Rızâ Sen hemân eyle tekellüm rāzıyam dūşnâma ben	Ğazel/9	---/---/---/---	Ğazel-i Güfte-i ‘Alî Rızâ Paşa Sâbıḳ Vâlî-i Bağdâd ve Vâlî-i Şâm Hâlâ başlığı ile kayıtlıdır.
67b	Lâ-Edrî	Eyâ destür-ı eḳham ey müşîr-i ma‘delet fermüd Seni Ḥallâḳ-ı ‘Âlem her ḫâṭırdan eylesün meb‘üd Budur cān-ı gönülden ḫâkirân-ı bâbuña maḳşûd Konaḳ aldun muḳarr-i feyz kılsun hazret-i ma‘būd Zihî târiḫ-i zibâdur şu mısrâ‘-ı neşâṭ-efzûd Bu ḳaşr-ı dil-küşâyı saña Allâh eylesün mes‘üd	Derünüñ mehbiṭ-i ilhâm-ı Rabb-i müste‘ân olmuş Anuñçün her işüñ memdüh u maḳbül-i cihân olmuş Senâ-yı hüsni hülḳun zib-baḫş-ı her lisân olmuş Ḳuluñ şafhiyyede her vaḳti ezḳâr-ı zebân olmuş Zihî târiḫ-i zibâdur şu mısrâ‘-ı neşâṭ-efzûd Bu ḳaşr-ı dil-küşâyı saña Allâh eylesün mes‘üd	Müseddes / 4	TÂRİH ---/---/---/---	Târîḫ başlığı ile kayıtlıdır.
67b	‘İzzet	Ḥüdâvend-i ḫüdâvendân-ı ‘âlem dâver-i devrân Şehinşâh-ı cihân ‘Abdü’l-Mecîd Ḥân-ı zafer ‘unvân	Didi cevher ile târiḫ-i milâdın ḳulı ‘İzzet Müzeyyen oldı dünyâ ṭoḡdı dehre Neyyire Sulṭân	Ḳıṭ‘ a/ 15	TÂRİH ---/---/---/---	Târîḫ başlığı ile kayıtlıdır.
67b	‘İzzet	Şulb-i pāk-i hazret-i ‘Abdü’l-Mecîd Ḥândan yine Yümn-ile bir duḫter-i pākîze aḫter virdi Ḥaḳ	Yazdı ‘İzzet-bendesini târiḫ-i cevherdârını Neyyire Sulṭân ṭoḡdı dehre ziver virdi Ḥaḳ	Ḳıṭ‘ a/3	TÂRİH ---/---/---/---	Târîḫ-i Diger başlığı ile kayıtlıdır.

67b	‘İzzet	Maṭla‘u’l-envār şulb-i şevket-i şāhāneden Kıldı bir sulṭān yine mānend-i māh-ı nev-zuhūr	Söyledi tārīhini ‘İzzet mücevher harf-ile Müjde ṭoḡdı Neyyire Sulṭān ile dünyāya nūr	Ḳıṭ‘a/3	TĀRĪH	---/---/---/---	Tārīh-i Diger başlıḡı ile kayıtlıdır.
68a	Aḥmed ‘İzzet Bey	Maṭla‘-ı nūr-ı kerem ḥāzret-i Sulṭān Mecīd Rūḥı ‘ālem şeh-i Dārā ḥadem ü Cem derbān	Didi ‘İzzet ḡulı mīlādına tārīḡ-i tamām Yümn ile müjde ṭulū‘ itdi Refi‘a Sulṭān	Ḳıṭ‘a/ 13	TĀRĪH	---/---/---/---	Tārīh-i ‘İzzet Beg Mir-Alay başlıḡı ile kayıtlıdır.
68a	‘İzzet	Meh-i burc-ı ‘āzamet sāye-i Rabb-i ‘izzet Ya‘ni Sulṭān Mecīd Ḥān-ı ‘adālet-ārā	Oldı tekrarı müyesser didüm ‘İzzet tārīḡ Aldı mühri yine iclāl ile ‘İzzet Paşa	Ḳıṭ‘a/ 13	TĀRĪH	---/---/---/---	Tārīh-i Şadāret başlıḡı ile kayıtlıdır.
68b	‘İzzet	Yā Rab hemīşe ḥāzret-i ‘Abdü’l-Mecīd Ḥān Taḡtında ber-ḡarār ola bi’n-naşr ve’z-zafer	Yazdı berā-yı nuşret-i Sulṭān-ı baḡr u ber Levh-ı sipihre kilik-i ḡader mebdē’ü’l-zafer	Ḳıṭ‘a/ 20	TĀRĪH	---/---/---/---	Tārīh-i Sāl başlıḡı ile kayıtlıdır.
68b	‘İzzet	‘İzzet mübārek itsün şāh-ı cihāna Allāh Tārīḡümüz de tārīḡ oldı zuhūr-ı nev-sāl		Müfred	TĀRĪH	---/---/---/---	Diger başlıḡı ile kayıtlıdır.
68b	‘İzzet	Lafz u ma‘nā söylerem tārīḡ-i şāh-ı ‘āleme Ḥayr ide heb biḡ iki yüz elli sekiz sālin İlāh		Müfred	TĀRĪH	---/---/---/---	Diger başlıḡı ile kayıtlıdır.
68b- 69a	‘İzzet	Ola ‘Abdü’l-Mecīd Ḥān-ı kerāmet-perver ü mülhem Serir-i salṭānāta şevket ü iclāl ile ḡurrem	Meh ü sāl-i zamān devr eyledükçe çarḡ döndükçe Ola i‘dām-ı ‘ālem imtidād-ı ‘ömrüne münzam	Ḳıṭ‘a/ 10		---/---/---/---	‘Aṡiyye-i Şāhāniye-i Berā-yı Teşekkür başlıḡı ile kayıtlıdır.

69a	Lā-Edrī	Āşaf-ı ‘ālī-himem hazret-i Hâfiz Paşa Oldı her fenn-i celil içre celiyyü’l-bürhân	Urdı biñ iki yüz elli yedi târihinde İki kez peştu ile üç yüz âdem yerde nişân	Қıт‘ a/ 4	TĂRİH	.../.../.../.../...	Başlıksız kayıtlıdır.
69b	‘İzzet	Baħr-i zühħâr kerem hazret-i Tâhir Paşa Menba‘-ı cüd himem-i Āşaf-ı zibinde fa‘âl	Tâ ki dūr eyleyeler şâm u seħer şems ü kamer ‘Ömr ü iķbâlini efvün ide Ğayy ü Müte‘âl	Қıт‘ a/ 12		.../.../.../.../...	Başlıksız kayıtlıdır.
69b	‘İzzet	Hazret-i şâh-ı Süleymân-câh gerdün bârgâh . Mührle bir Āşafın şimdi ser-efrâz eyledi	Bendesı ‘İzzet de cevherle didi târihini Rabb-i ‘izzet ‘İzzete izzetle i‘ zâz eyledi	Қıт‘ a/5	TĂRİH	.../.../.../.../...	Diger Târiħ-i Şadâret başlığı ile kayıtlıdır.
69b	‘İzzet	Ser-‘ asker Şarf itmede evķâtını ebrâr yolında	Biñ iki yüz elli altıda ol âşaf Bu ħânı binâ eyledi ħünkâr yolında	Қıт‘ a/4	TĂRİH	.../.../.../.../...	Velehü Mümâ- İleyh başlığı ile kayıtlıdır.
70a- 70b	Lā-Edrī	Neyyir-i a‘ zâm-ı âfâķ-ı kavânin ü ‘adl Nūr-ı bedrûme âyin-i memâlik-pîrâ	‘Ömr-i iķbâli du‘âsı ile sen kıl ey dil Dest-i ber-dâšte-i cânib-i ‘arş-ı a‘ lâ	Қıт‘ a/ 49		.../.../.../.../...	Başlıksız kayıtlıdır.
71a	‘İzzet	Ğabbezâ ferħunda hengâm-ı sa‘ âdet-aħterân Kim açıldı gül gibi gülzâr-ı tab‘-ı bendegân Oldı ‘âlem ğıbtâ-endâz-ı gülistân-ı cinân Gıtdi ğam oldı zamân-ı şevķ u şâdi râygân Qalmanı dillerde âsar-ı kedüretten nişân	‘İzzetâ taşdı‘i terk it geldi hengâm-ı du‘â Bir du‘â kıl kim ola maķbül Rabb-i kibriyâ Her umûrunda olup tevfiķ-i Bârî reh-nümâ Gün-be-gün itsün füzün-ter ‘ömr ü iķbâlin Ğudâ Kevkeb-i baħtı ola pertev-fezâ-yı âsmân	Taħmîs /7		.../.../.../.../...	Başlıksız kayıtlıdır.

71b	Tâhir Paşa	‘Âşafâ itmeyerek cünd-i ‘uşât ile cedel Korkudup top-ı nizâmiyye ile ‘aqlını çel Feyz-i Raḥmân ile ol lâyıḳ-ı sâbâş-ı düvel Nuşretiyye yazayum nâmina bî-mişl ü bedel Yâver-i ‘azmüñ ola ḥazret-i Ḥaḳ ‘az ü cel Feyz-i Raḥmân ile git ‘avn-i ilâhî ile gel	Zât-ı vâlânı ide mazhar-ı tevfiḳ-i Ḥudâ Ḥâl idüp ‘uḳdeyi peygâminı eyle İsrâ Uçaraḳ peyk-i meserret gele tâ’irâsâ Ğarḳ-ı baḫr-i keremüñ şafvet ider böyle du‘â Yâver-i ‘azmüñ ola ḥazret-i Ḥaḳ ‘az ü cel Feyz-i Raḥmân ile git ‘avn-i ilâhî ile gel	Müseddes / 8	...-/...-/...-/...-	Teşyî‘ iye-i Kıpudan Tâhir Paşa Fetḫ-i Girid 57 başlığı ile kayıtlıdır.
72a	‘İzzet Molla	Bir taḳım imân-fürüşân bir alay dellâl-ı dîn Şatmada sük-i riyâda kâle-i a‘mâl-i dîn Anların destinde ḳalmış muḫtaribken ḫâl-i dîn Bir mükemmel zât şimdi eyledi ikmâl-i dîn Şeyḫ Ḥâliddür gül-i ruḫsâr-ı millet ḫâl-i dîn Âstânı ḫuld-i cennet fe‘d-ḫulûhâ ḫâlidîn	Olmasam ben bende-i Mollâ Celâle‘d-dîn eger Tâc-ı fakrın itmemiş olsam o şâḫuñ zîb-i ser Baş koyup dergâhına ‘İzzet olurduḫ ḫâk-i der ‘Arz-ḫâlüm eylesün Şâma revân eşk-i ter Şeyḫ Ḥâliddür gül-i ruḫsâr-ı millet ḫâl-i dîn Âstân-ı ḫuld-i cennet fe‘d-ḫulûhâ ḫâlidîn	Müseddes/9	...-/...-/...-/...-	Ḳaşıde-i ‘İzzet Molla, Der Menkıbet-i Mevlânâ eş-Şeyḫ Ḥâlîd Ḳuddise Sirruhü başlığı ile kayıtlıdır.
72b- 73a	Yâver	Ğubâr-ı ḫâk-i teng-i başdı mir’ât-ı emel-bîni Seḫâb-ı ḳahrı tuḫdı bedr-i mâḫ-ḫal‘at-ı âyîni Bozuldı gerdiş-i gerdün-ı ḫâlî‘ gıtdi temkîni Ser-endişemüz ferş-i miḫende buldı bâlîni Eritdi şem‘veş germâ-yı miḫnet ḳalb-i sengîni Hümâ-yı baḫtumı şayd itdi çarḫuñ dâm-ı rengîni İdüp seng-i ḳazâ meclisde kırdı câm-ı zerrîni Bulunmaz mı bu ye’süñ ḡüyyâ bir cây-ı tehvîni Ḳapandı şanma ey dil bâb-ı elḫâf-ı nuḫustîni Unutduḫ mı aḡışnî yâ ḡıyâşü’l-müsteḡîşîni Ḥudâdan isti‘âne ḳıl ki oldur Vâhib-i maḳşûd Ḥudûd-ı sâḫa’-i iḫsân-ı Ḥaḳ olmış degül meşḫûd	Eger âsâyiş olsa rıfḳ-ile bu genc-i dünyâda Virürdüm şanma ey dil şem‘-i emnüñ şu‘lesin bâda Velî fânûs-ı şabrum yandı ḡam ile bu esnâda İder murḡ-ı emel pervâne böyle zir ü bâlâda Tesellî itmek artık mümkün olmaz ḳalb-i nâşâda ‘İnâyâtuñ irer ancaḫ bu günde dâd u feryâda İder mi‘mâr-ı luḫfun ḫâtır-ı virân-ı âyâda Ğamum ol rûtbedür ki ‘âcizüm taḫrîr ü inhâda Beni bu dâm-ı rencişden ider iḫsânüñ âzâde İrişmezse cünûd-ı himmetüñ bu ḡamda imdâda Dil-i nâşâdı endüh-ı miḫen-i zir ü zeber eyler Eger yüz bulsa miḫnet şaf-deri ḡor kim neler eyler	Terkîb- Bend/9	...-/...-/...-/...-	Terci‘-Bend-i Yâver başlığı ile kayıtlıdır.

73b	Şafvet	Gitdi yine divâne dilin şabr u qarârı ‘Aql itdi firârı Perçem salıvirmiş o şanem Avrupa kârı Fes giymese bârî	Begzâdeler içre eşi vardır diyü elân Mânende-i ruhbân Her subh u mesâ görmedeyüm şems ü nehârı Mâh-ı şeb-i târî	Mütezâd / 7	--./--./--./-- --./--	Mütezâd-ı Şafvet Efendi başlığı ile kayıtlıdır.
73b	Ahmed Kâmil Paşa	Nehr olup қаңтара-и hün-ı a‘ dâ Qâmet-i şöhretini köpri-y-ile itdüğ ham		Müfred	..--/..--/..--/..-	Güfte-i Kâmil Paşa Der-Ĥaqqı Muştafa Nâ‘ilî Paşa Berâ-yı Fütühât-ı Girid Başlığı ile kayıtlıdır.
74a		Bu varak boştur.				
74b		Bu varak iç kapak sayfasıdır.				
75a		İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi mührü vardır.				
76		Dış kapaktır.				

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

BÖLÜM 2: MECMÛ'A-İ GAZELİYÂT VE EŞ'ÂR'IN KARŞILAŞTIRMALI METNİ

2.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yol

Çalışmamızın karşılaştırmalı metin bölümünü mecmûanın 38b-73b arası varaklarında kayıtlı bulunan şiirlerin transkripsiyonunu yaparak oluşturduk. Metnin transkripsiyonunda, şiirlerin ilgili dîvânlar ve akademik çalışmalar ile karşılaştırması yapılarak farklılıkları tarafımızca belirlenen künyelerle dipnotta gösterdik.

Metnin kuruluşunda mürettibin/müstensihin tercih ettiği mevcut şiir tertibini esas aldık. Varak numaralarını metnin sol kısmında köşeli parantez içinde gösterdik. Ayrıca bentlerden oluşan nazım şekillerinde (musammat, terkeb-bend) bentleri romen rakamları ile gösterdik.

Şiirleri; mecmûadaki sıralarına göre numaralandırıp nazım şekli, mahlasları ve vezinleri ile kaydettik. Dîvânı bulunamayan/tespit edilemeyen ya da ilgili kaynaklarda isimlerine rastlayamadığımız kimliğini tespit edemediğimiz şairlerin şiirlerini [Lâ-Edrî] başlığı ile kaydettik.

Mecmûada başlıksız kaydedilen şiirlerin ilgili kaynaklardan kimlikleri tespit edilebilenlerinin bilgilerini köşeli parantez içinde gösterdik. Yine mecmûada mahlas ve nazım şekilleri yanlış kaydedilen ve çeşitli kaynaklardan tashih edilen şiirlerin bilgilerini köşeli parantezle göstererek mecmûada kayıtlı olan asıl şeklini dipnotta verdik.

Metnin karşılaştırmasında kullanmak üzere öncelikle mecmûada yer alan şairlerin yayımlanan dîvânlarını tespit etmeye çalıştık. Çalışılmış bir dîvân tespit edemediğimiz ya da ulaşamadığımız durumlarda metnin orijinal yazma nüshasına müracaat ettik. Dîvânı bulunmayan şairlerin şiirlerini tezkire, tez (erişime açılmış), makale vb. akademik çalışmalarda yer alan örneklerle karşılaştırdık.

Mecmûada şairleri genel olarak mahlasları ile koyu karakterlerle kaydettik; ancak aynı mahlası kullanan/mahlastaş şairleri birbirinden ayırmak için gerçek isimlerini ya da lakaplarını dipnotta teferruatıyla gösterdik (Âsım Ârif-zâde/Bosnalı Âsım, Seyyid Vehbî/Sünbül-zâde Vehbî, İzzet Ali Paşa/Ahmed İzzet Bey (Giritli), Arpaemîni-zâde Mustafa Sâmi/Sâmi Abdurrahman Paşa vb.

Karşılaştırmada kullandığımız dîvân, tezkire vb. bilimsel çalışmalar için uygun kısaltmalar kullandık (Nâbî D., TN-1 vb.). Bunları “*Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere*

Ait Kısaltmalar” başlığı altında kısa künyeleriyle, “*Kaynakça*” bölümünde ise teferruatıyla verdik.

Karşılaştırma yaptığımız şiirin bulunduğu eserin künyesini, nazım şekli ve şiir numarasını, beyit sayısını ve ilgili şiirin sayfa numarasını dipnotta gösterdik:

*Edirmeli Kâmî D., G. 174 (5 beyit) s. 258.

Karşılaştırmada kullandığımız yazma eserlerin künyesini şu şekilde gösterdik:

*Yahyâ Nazîm D., G. 57 (5 beyit), vrk. 90a.

Dîvânı bulunmayan ya da tespit edilemeyen şairlerin şiirlerini tezkire, makale vb. akademik kaynaklardan tespit ederek karşılaştırdıklarımızın künyesini şu şekilde gösterdik.

*Zeyrek-zâde Mehmed Ânî Çelebi’ye ait bir dîvân nüshası tespit edilememiştir (Bkz. *Kaynakça*). RT. (1 bayit), s. 78.; ZE. (1 beyit), s. 161.; TŞ. (1 beyit), s. 213.; MŞ. (2 beyit), s. 254.

Başlık ve mahlas bulunmayan; ancak kimlikleri tespit edilen şairlerin şiirlerini şu şekilde kaydettik:

*Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Hüdâyî-i Kadîm’e ait olduğu tespit edilmiştir.

Dîvânını tespit edemediğimiz; ancak kimliğini belirleyebildiğimiz şairleri şu şekilde gösterdik:

*Haylî Ahmed Çelebi’ye ait bir dîvân nüshası tespit edilememiştir (Bkz. *Kaynakça*). RZT., Kt. (2 beyt), s. 102-103.

Aynı mahlası kullanan birden çok şairin bulunduğu ve tespit edilen dîvân/dîvânlar ya da ilgili akademik kaynaklarda bu şiirlere rastlanmadığı durumlarda şu yolu tercih ettik:

*Âsım mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. *Kaynakça*).

Mecmûada şiirlerin farklı bir şaire atfedilerek ya da mahlas olduğu düşünülerek başka bir kelimenin üstünün çizilerek başlıklandırıldığı ve tarafımızca tashih edildiği durumları şu şekilde gösterdik:

*Mecmûada “Bâkî” başlığı ile kayıtlı olan bu beytin Gelibolulu Mustafa Âlî’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

Karşılaştırma yapılan şiirin şairinin kimliğinin çeşitli kaynaklardan tespit edilebildiği; ancak şiirin bahsi geçen dîvânda tespit edilemediği durumları şu şekilde gösterdik:

*Fuzûlî Dîvânı'nda beyit tespit edilememiştir.

Mecmûada yer almayan beyitlere metinde yer vermedik; ancak mahlas beytinin olmaması sebebiyle şiirin farklı bir şaire atfedildiği ya da tespite yardımcı olduğu durumlarda dipnotta şu şekilde gösterdik:

*Mecmûada Âsım başlığıyla kayıtlı olan bu şiirin Nedîm'e ait olduğu tespit edilmiştir. Gazelin mahlas beyti şu şekildedir:

Hep kullarını etdi o kân-ı kerem çerâğ

Zannım budur ki geldi **Nedîm**in de nevbeti (G. 151/7)

Mecmûada kayıtlı şiirlerle karşılaştırma yapılan eserde kayıtlı şiirlerin arasındaki farklılıkları dipnotta aralarına “:” işareti koyarak gösterdik.

Mecmûada bulunan şiirlerle karşılaştırma yapılan eser arasındaki beyit, mısra ve bend farklılıklarını mecmûayı esas alarak şu şekilde gösterdik:

*Bu beyit dîvânda 4. beyittir.

*Bu mısra dîvânda 4. beytin 2. mısraıdır.

*Bu beyit dîvânda 2. bendin 1-5. mısraıdır.

Mecmûada bulunup karşılaştırma yapılan eserde bulunmayan beyitleri ilgili kısaltmanın önüne “-“ getirerek gösterdik:

*-D.

Vezen aksaklığı yaşanan mısraları şu şekilde gösterdik:

*Mısranın vezni aksamaktadır.

Metindeki açıklamalar için “*” işaretini kullandık.

*Kıt'a varak sonunda sütun ortasında düzensiz kayıtlıdır.

Mecmûada; gazel, kıta gibi nazım şekilleriyle; müfred, ferd, beyt, matla gibi müstakil şiirlerden yanlış başlıklandırılanları tespit ettik. Bahsi geçen şiirleri doğru nazım şekilleriyle tashih edip mecmûada kayıtlı olan asıl şekillerini fark olarak gösterdik.

[Maṭla']

*Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

[Ġazel]

*Mecmûada “kıt'a” başlığı ile kayıtlıdır.

Vezen ve anlam noktasında metni tamamlayan ek ve kelimeleri metin tamirinin usul ve esaslarına uygun biçimde köşeli parantez içinde gösterdik. Tarafımızca ayrıca dipnotta göstermedik.

*Benüm sen nūr-ı çeşm[üm] yār u cānumsın efendimsin (47a/51)

*Bir gül-i şad-berg[e] döndürdi vücūdum pāreden (47b/52)

*Devr ider tāze sūhan [gibi] dehenden dehene (61b/223)

*Hānuḡda ya bilsen [ne] gezer şīşe vü sāgar (63a/262)

Vezin ve anlam bakımından doğru olduğunu düşündüğümüz kelime ve ekleri metne dahil ettik, aynı şekilde anlamı bozan durumlarda çıkardık. Farkları dipnotta gösterdik:

Bī-tekellūf açılurmuş ‘ aşık-ı şeydāsına

Ol şeh-i hūsnūḡ [‘ aceb] ra‘ nā imiş tenhālıḡı

Ḳuşūrı serv-i nāzum ‘ Āşımuḡ var ise hıżmetde

Nedīm-i zār dāmen dermiyān vallāhi billāhi [diyü]

Farsça ve Arapça şiirleri Türkçe şiirler ile sıralamaya tabi tuttuk; ancak nazım şekilleri, vezin, kaleme alındıkları yüzyıl gibi hususiyetleri belirtmeden birim sayısı ve başlıkları ile kaydettik.

*Kıt’a başlıklı iki beyitlik bu şiir Farsça’dır.

*Rubâ’î başlıklı iki beyitlik bu şiir Arapça’dır.

Şiirlerdeki âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîf iktibaslarını metinde italik verip dipnotta hangi sureden/hadisten iktibas edildiğini belirttik:

Hatm eyleyen ey ḡāce benüm muşhaf-ı ‘ aşkı

*Ve’l-leyliye** dek okudu ancak anı Mecnūn

Kur’ân-ı Kerîmde 92. sûre olan “Leyl sûresi” ve 1. âyet-i kerîme.

Tarih manzumelerinin ve musammatların birim sayılarının uzun olması sütun ve varaklara taşması sebebiyle şiirin devam ettiğini göstermek maksadıyla müteakip beytlerin/bendlerin başında kayıtlı olan “velehu” ibaresini -transkripsiyonda şiirin başlangıç ve bitişinin bariz olması sebebiyle- tarafımızca ayrıca belirtmedik.

Mecmûada kayıtlı mütekerrir şiirleri varak/şiir numaraları ile dipnotta gösterdik.

Mecmûada okuyamadığımız kelime ve kelime gruplarını [...] şeklinde gösterdik.

Tespit edemediğimiz vezinleri [...] şeklinde gösterdik.

Mecmûada okunamayan ya da okunuşunda tereddüt edilen kelimeleri transkribe etmeyip orijinal şekillerini metne koyduk.

İçerik olarak müstehcen ve argo tabirler ihtiva etmesi sebebiyle hezl/hich türündeki manzumelerin hezeliyat içeren sözcüklerini fotoğraflarıyla kaydettik.

2.2. Metnin Transkripsiyon ve İmlasında İzlenen Yol

Metnin transkripsiyonunda MEB İslam Ansiklopedisi transkripsiyon alfabesi kullanılmıştır.

Çalışmamızın esasını 15-19. yüzyıllarda yaşayan şair ve şiiirlerinin teşkil etmesi sebebiyle metnin imlasında Eski Anadolu Türkçesi dil özellikleri korunmuş 18. yüzyıl ile müteakip yüzyıldaki manzumelerde genel olarak günümüz imlasına yakın şekiller tercih edilmiştir. Metin tespitinde istikrarı sağlamak maksadıyla Arapça ve Farsça kelimelerin imlasında Prof. Dr. İsmail Ünver'in bu husustaki imla önerilerine azami ölçüde riayet edilmiştir.*

Mekan, şahıs, eser vb. özel isimler tevriyeli kullanılmış olsa da büyük harfle gösterilmiş; ancak bu isimlere gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmamıştır.

N' için, n'ola, n'eyleyem, n'eydüğün, n'eyler, n'eylesem, n'olur gibi kelimelerde meydana gelen büzülme/hece kaynaşması olayları kesme işareti ile ayrılarak gösterilmiştir.

Vezin sebebiyle zihaf yapılması gereken Nābī-i zāra, sāķī gibi kelimelerdeki uzunluklar korunmuş ve italik yazılmıştır. İmale yapılan hecelerdeki mevcut kısa şekiller korunmuş imale yapıldığı ayrıca belirtilmemiştir.

Vezni bozmayan ikili kullanımlarda mürettibin metindeki imla tasarrufu esas alınmıştır: günāh-güneh, dehān-dehen, güzār-güzer vb.

Durmuş, doyunca, doğru, dağıldı gibi kalın ünlü ile başlayan bazı kelimelerde “d” sesinin “ṭ” harfi ile gösterildiği durumlarda “ṭuymaduḡ, ṭurmuş, ṭoyınca, ṭoḡdı, ṭoḡrı, ṭaḡıldı” şeklinde metindeki şekli esas alınmıştır.

“hemze” veya “y” ile yazılan “mā'il, zā'il, nā'il” gibi kelimelerin imlasında standardı sağlamak maksadıyla hemzeli şekli tercih edilmiştir.

“ayş-ıyş, aşķ-ışķ” gibi iki şekilde okunabilen kelimelerde “ayş, aşķ” şekilleri tercih edilmiştir.

Kelime sonunda bulunan elif-i maksureler “elif” ya da “ye” ile yazılmış olsa da a'lı okunuşları tercih edilmiştir: “İsā, Yaḡyā” vb.

* İsmail Ünver, “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”, Türkoloji Dergisi, C. 11, S. 1, İstanbul, 1993, s. 51-89.

Hatt, dürr gibi çift ünsüzle biten kelimeler vezin gereği tek/çift ünsüzle yazılmıştır.

Metinde yer alan kapalı e'lerin imla özellikleri korunarak i'li şekli tercih edilmiştir: virmek, viridi, iridi, didi, gice, yime vb.

Arapça, Farsça edatlar ve ön ekler eklendikleri kelimelerden “-“ ile ayrılmıştır: bî-vefâ, bî-behre, bî-hüde, vâ-beste, nâ-tamâm, nâ-kâm vb.

Farsça kelimelerde yer alan vâv-ı madûleler “ ~ ” işareti ile gösterilmiştir: ḥâb, ḥâce vb.

Farsça kelimelerde kısa ünlü olarak okunan vâv-ı mechûleler kısa ünlü olarak yazılmıştır: hoş, hod vb.

Farsça son ekler eklendikleri kelimeye bitişik yazılmıştır: lālezār, gülzār, endāmveş, kemerveş vb.

Farsça kelime tekrarları arasına gelen ekler “ - “ işareti ile ayrılmıştır: rû-be-rû, mû-be-mû, leb-be-leb, harf-be-harf, ser-be-ser, gün-be-gün, rû-be-râh, tâ-be-key vb.

Farsça birleşik isim ve sıfatlar “ - “ işareti ile ayrılmıştır: dil-ber, ser-mest, ser-rişte, gül-endām, gül-çehre, der-dest, şeh-levend, meh-pâre, meh-rû vb.

Farsça kelimelerdeki atıf vavının yazılışında “güft ü gû, cüst ü cû” şekli tercih edilmiş; ancak düştüğü durumlarda mevcut kelimeler arasına “-“ işareti koyulmuştur: güft-gû, cüst-cû vb.

“Āsmān-āsumān, āftāb-āfitāb, rûzgār-rûzigār, āstān-āsītān” gibi Farsça sözcüklerdeki ünlü türemeleri gösterilmeyip medli okunuşları tercih edilmiştir.

Sert ünsüzlerin benzeşmesi kuralına uyulmamış metindeki imla özellikleri esas alınmıştır: çıkdı, baqdı, geçdi, yetiştı, itdi, yaqdı, öpdı, yetdi vb.

Vasıta halî eki ile bağlaç olan “ile” metinde eklendiği kelimeye bitişik yazılmışsa “-“ işareti ile kaydedilmiştir: derd-ile, yâr-ile, vech-ile, nâz-ile, şeh-ile vb.

Yönelme hal ekinin a'lı okunuşu tercih edilmiş; ancak metinde kafiye ve anlam uyumunun sağlanması gerektiği durumlarda e'li okunuşları da kullanılmıştır: ağıyâra, yâra, ğaddâra, güftâra vb.

“-i ek fiil”li birleşik zamanlı fiiller metinde yazılış şekliyle bitişik/ayrı yazılmıştır: dir imiş-dirmiş vb.

Metinde “b” harfi ile yazılan zarf-fiil ekinde (ıp-ip/up-üp) p'li kullanım tercih edilmiştir: alup, yanup, durup, oturup, sevip vb.

2.3. Metnin İşaretler Sistemi

Tablo 4: Transkripsiyon Tablosu

Harf	Transkripsiyon	Harf	Transkripsiyon
آ, ا	ā, a, e	ص	ş
ء	ʾ	ض	đ, ž
ب	b	ط	ţ
پ	p	ظ	z
ت	t	ع	ʿ
ث	s	غ	ġ
ج	c	ف	f
چ	ç	ق	q
ح	ħ	ك, ك	k, g
خ	ħ	ك	ŋ
د	d	ل	l
ذ	z	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, o, ö, u, ü, ū
س	s	ه, ه	h, a, e
ش	ş	ى	y, i, î, î

Kaynak: Develi, *Osmanlı Türkçesi Kılavuzu 1*, 15.

2.4. Karşılaştırmalı Metin

[38b]

1⁴⁹

[Ġazel]

‘ĀŞİM

[fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün]

- 1 Bender-i Çin fedādur şiken-i ebrūña
Genc-i bād-āvere terciḥ idemem ḥāk-i rehūñ
- 2 Yine raqş-āver-i nāz olduñ eyā tır-i müje
‘Acabā kañğı ciger olsa gerek cilve-gehūñ
- 3 Çāh-ı Bābilde midür meskenūñ ey mekr ü füsün
Bilmezem çāh-ı zenaḥdān-mıdur cāy-gehūñ
- 4 Zülf-i pür-çinūñe düzdide nigāh itdükçe
Sineye şerḥalar açdurdı şikeste külehūñ
- 5 Sende ey ‘Āşım-ı hoş-lehce nedür bu güftār
Tār-ı gīsū-yı dil-āvız midür şāh-rehūñ

2⁵⁰

[Ġazel]

‘ĀŞİM

[mef‘ ülü fā‘ ilātü mefā‘ ilü fā‘ ilün]

- 1 Ey āsiyāb-ı baḥt ya dönmez misin daḥı
Ey dāne-i ümīd ögünmez misin daḥı
- 2 Bī-gāne görmesün seni ey duḥter-i ‘ineb
Şāl-ı ḥarīr-mevce bürünmez misin daḥı
- 3 Ey māh-pāre ‘arz-ı cemāl eyle tābuñı
Revzende kaldı dīde görünmez misin daḥı
- 4 Ru `yāda yāri çekmişidüñ sineye göñül
Ol zevk ü şevki şimdi düşünmez misin daḥı
- 5 Gitudükçe artdı sende nedür bu şerāreler
Ey āteş-i firāk söyünmez misin daḥı
- 6 Geldükde yāda fevt-i vişāl ‘Āşımā meded
Seng-i te`essüf ile döğünmez misin daḥı

⁴⁹ Āsım mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁵⁰ Āsım mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir. Āsım Ārif-zāde’nin, Nedīm’in “-mez misin daḥı” redifli gazeline taştır yazmış olması ve mecmûda Nedīm’in gazellerine nazirelerinin varlığı bu gazelin de Āsım Ārif-zāde’ye ait olabileceği ihtimalini artırmaktadır (Bkz. Kaynakça).

3⁵¹

[Ġazel]

NEDİM

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Dirîğ āyineāsā bulmadum yüz ser-tırāşumdan
Ĥurūş-ı āb-ı şemşîr-i teğāfûl geçdi⁵² başumdan
- 2 Girîbān-çāk olup ĥayretle şundum destine tā ki⁵³
Dil-i şad pâremi⁵⁴ ben şâne zan itdüm telāşumdan
- 3 Daĥı gelmez kelāl ol nîşter-i⁵⁵ ser-tîz-i⁵⁶ müjgāna
Felekler şîşe-i ĥaccāma döndi ĥanlı yaşumdan⁵⁷
- 4 Sûvār ol ey perî gerdişler it gül-gün-ı eşkümle⁵⁸
Ki ben ebrû-yı zîn âmāde itdüm aña ĥaşumdan⁵⁹
- 5 **Nedîmā** daĥı cünbiş gelmeden⁶⁰ ol tâĥ-ı ebrûya
Nigünsār oldı biñ kûh-ı taĥammül irti' aşumdan

[39a]

4⁶¹

[Ġazel]*

ĀŞİM

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Görelden nîşter-i ser-tîz-i ġamze ser-tırāşumdan
Hezārān ye 's ile ĥün-āb-ı ĥasret aşdı başumdan
- 2 Ĥayāl-i yār ile her şeb baĥılsa çeşm-i ' ibretle
Olur zāhir nice ĥamyāzeler vaz' -ı firāşumdan
- 3 Şeb-i hicrān-ile bir maĥzen-i yaĥ-pāredür cismüm⁶²
Olur ġāv-ı zemîn lerzide farĥ-ı irti' aşumdan⁶³
- 4 Leb-i ĥuşkum o deġlü ye 's-ile peygüle-i ġamda
Serāy-ı lücce-i 'ummān kıyās itdüm 'aĥaşumdan⁶⁴

⁵¹ Nedîm D., G. 104 (5 Beyit), s. 251.

⁵² geçdi: aşdı **D.**

⁵³ tā ki: nāġāh **D.**

⁵⁴ pâremi: pâreyi **D.**

⁵⁵ nîşter-i: neşter-i **D.**

⁵⁶ tîz-i: tîr-i **M.**

⁵⁷ Bu beyit divânda 4. beyittir.

⁵⁸ eşkümle: çeşmümle **D.**

⁵⁹ Bu beyit divânda 3. beyittir.

⁶⁰ gelmeden: gelmedi **D.**

⁶¹ Âsım Ârif-zâde D., G. 36 (8 beyit), s. 167.

* Âsım'ın bu gazeli, 38b/3 numaralı varakta kayıtlı olan Nedîm'in gazeline naziredir.

⁶² cismüm: çeşmim **D.**

⁶³ Bu beyit divânda 6. beyittir.

⁶⁴ Bu beyit divânda 5. beyittir.

- 5 Nümāyān olmasun rāz-ı muḥabbet diyü ḥavfumdan
Perestiş eylerem her gördüğüm şahşā telāşumdan⁶⁵
- 6 N'ola nazm-ı ser-ā-ser⁶⁶ ' arz idersem nükte-sencāna
Utanmam ' **Āşimā** sūḳ-ı me' ānide ḳumāşumdan⁶⁷

5⁶⁸

[Ġazel]

KELĪM

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Görüp çin-cebhe-i āyineāsā⁶⁹ ser-tırāşumdan⁷⁰
Ḥurūş-ı mevce-i deryā-yı ḥayret aşdı başumdan
- 2 Nigünsār olduğı fülk-i esirüm baḥr-i ' aşḳ içre
Nümāyāndur baḳılsa dide-i ' ibretle ḳaşumdan
- 3 O büt zünnār-ı zülfe şad dil-i ḥünin[i]⁷¹ bend itmiş
Görince sübḥa-i mercān ḥayāl itdüm telāşumdan
- 4 Olaldan ḥaste-i zülf-i bütān ḳaşd-ı dile her şeb
Olur zāhir nice tār-ı siyeh tār-ı firāşumdan
- 5 **Kelīmā** yārsuz tertib-sāz-ı ' işret olsam da
Nigün olur elemde şāgar-ı mey irti' āşumdan

6⁷²

[Ġazel]

NEDİM

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Biri biriyle müjgān şafları gavgāya girmişdür
Nigāh-ı gamze güyā şulḥ için araya girmişdür
- 2 İştüdüm dür şadef pīrāhenüḡ çāk eylemiş⁷³ çıḳmış
Meger ol dil-ber-i simin-beden deryāya girmişdür
- 3 Didiler şehr-i nāz-ābād içinde ' işve sūḳunda
O tācir-beççe bir dükkān-ı istiḡnāya girmişdür

⁶⁵ Bu beyit divānda 7. beyittir.

⁶⁶ Nazm-ı ser-ā-ser: Nazmım ser-ā-ser **D**.

⁶⁷ Bu beyit divānda 8. beyittir.

⁶⁸ Seyyid Mūsā Kelīm'e ait bir divān nüshası tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). ST-1, G. (2 beyit), s. 757; NA., G. (2 beyit), s. 571.

⁶⁹ çin-cebhe-i āyineāsā: çin-i cebhe-i āyine sān **ST-1**; çin-i cebhe-i āyine şan **NA**.

⁷⁰ ser-tırāşumdan: ser-terāşımından **NA**.

⁷¹ dil-i ḥünin: dil-i ḥünini **ST-1**; **NA**.

⁷² Nedim D., G. 30 (6 beyit), s. 220-221.

⁷³ eylemiş: eyleyüp **D**.

- 4 Temāşā eyleyüp āyīne içre ʿ aks-i ruḥsāruḡ
 Kıyās itdüm perīdür siḥr-ile Mīnāya girmişdür
- 5 Fürūḡ-ı kühsār-ı āheni āb eylemek mümkin
 Ol āteş kim ḡayālünle dil-i şeydāya girmişdür
- 6 Bugün pek ser-firāz u şādmān gördüm **Nedīmāy**
 Meger kim meclis-i maḡdüm-ı bī-hemtāya girmişdür

[39b]

774

[Ġazel]

NEDİM

[mefʿ ülü fāʿ ilātü mefāʿ ilü fāʿ ilün]

- 1 ḡayfā güzār⁷⁵ sīne-i āteş-keşīdeden⁷⁶
 Āb oldı aḡdı dildeki peykānı dīdeden
- 2 Der-kār olursa terbiyet-i nev-bahār-ı ʿ aşk⁷⁷
 Güller biter cigerdeki ḡār-ı ḡalīdeden
- 3 Peyveste ebrūvānuḡı yād eyleyüp senün
 Gıtmez ḡanīn ḡuş-ı kemān-ı keşīdeden
- 4 Temkīnün iʿ tibārıḡı seyr it ki feyz alur
 Peymāne-i şarāb-ı ḡum-ı āramīdeden⁷⁸
- 5 Cām-ı şarāb-ı gör bize sen şimdilik **Nedīm**
 Fersüdedür dimāḡ ḡazelden kaşīdeden

879

[Ġazel]

NEDİM

[mefʿ ülü mefāʿ ilü mefāʿ ilü feʿ ülün]

- 1 Cāy ideli sīnem büt-i dil-cūy-ı muḡabbet
 Dil oldı perī-ḡāne-i cādū-yı muḡabbet
- 2 ḡaḡḡun naḡar-ı ʿ āşıkā elbetde girāndur
 Kıldan aḡar ey şūḡ-ı terāzū-yı muḡabbet
- 3 Ser-mest yatur künc-i dimāḡumda şafādan
 Mecnūnı serāsīme iden būy-ı muḡabbet

⁷⁴ Nedīm D., G. 94 (5 beyit), s. 246-247.

⁷⁵ güzār: güdāz **D.**

⁷⁶ sīne-i āteş-keşīdeden: sīne-i ḡasret-keşīdeden **D.**

⁷⁷ terbiyet-i nev-bahār-ı ʿ aşk: terbiyet-i ʿ aşk-ı nev-bahār **D.**

⁷⁸ ḡum-ı āramīdeden: ḡüm-ı āramīdeden **D.**

⁷⁹ Nedīm D., G. 11 (7 beyit), s. 213.

- 4 Düşmekte ciger-pârelere dāmına çün gird
Der-kār gibi sīnede cādū-yı muḥabbet⁸⁰⁸¹
- 5 Bir ḥāb-ı perīṣāna müjem olmadı maḥrem
Güncide degül ṣāneye gīsū-yı muḥabbet^{82*}
- 6 Eyler ḳad-i ḥam geṣtemi gerdīde çü dūlab
Kūhsār-ı serūmden dökülen cūy-ı muḥabbet
- 7 ‘Aṣḳ ehli alup eylese ṣāyeste **Nedīmā**
Eṣ‘ārūmı ta‘vīze-i bāzū-yı muḥabbet⁸³

9⁸⁴

[Gazel]
NEDİM⁸⁵

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

- 1 ‘Āḳıbet gönlüm esİR itdün o gīsūlarla sen
Hey ne cādūsun ki āteṣ baḡladuḡ mūlarla sen
- 2 Ğamze-i fettānuḡı ḳoyduḡ ki yaḳdı ‘ālemi
Baḡse dalmıṣken çeh-i Bābilde cādūlarla sen
- 3 Böyle çāpük geldüḡ ey ḥaṭṭ-ı siyeh ruḡsāruḡa
Var ise pervāze meṣḳ itdün piristūlarla sen
- 4 Ben mi sāḳī olayum bezme dururken sevdüḡüm
Böyle sīmīn saḳlar billūr bāzūlarla sen⁸⁶
- 5 Görmedüḡ Mecnūnlaruḡ ṣaḡrādaki cem‘ iyyetün
Sevdüḡüm meṣḳ-i nigāḡ eylerdüḡ āhūlarla sen
- [40a]**
- 6 Serv-i dil-cūyumdan ayru geṣt-i gülṣen istemem
Var yūri isterseḡ ey eṣḳ-i revān cūlarla sen
- 7 Nāzdan ḥāmūṣsun yoḡsa zebānuḡ duymadan
İtseḡ biḡ dāstān söylersüḡ ebrūlarla sen

⁸⁰ cādū-yı muḥabbet: cārū-yı maḡabbet **D.**

⁸¹ Bu beyit dīvānda 5. beyittir.

⁸² Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

* Mecmūada bu beyit varaḡın sonuna düzensiz kaydedilmiştir. Mürekkep ve imla hususiyetleri farklıdır. Eserin genelinde bulunan ilave beyitlerdeki çeṣitli biçimsel farklılıklar mecmūanın farklı zamanlarda/farklı derleyiciler tarafından tertip edildiḡi ihtimalini akla getirmektedir.

⁸³ ta‘vīze-i bāzū-yı muḥabbet: ta‘vīz-i be bāzū-yı maḡabbet **D.**

⁸⁴ Nedīm D., G. 101 (9 beyit), s. 250.

⁸⁵ Mecmūada Lâ-Edrī başlıḡıyla kayıtlı olan bu şiirin Nedīm’e ait olduḡu tespit edilmiştir. 9 beyitlik bu gazelin mahlas beyti -kırmızı mürekkeple yazılmış olmakla birlikte- müteakip varakta kayıtlıdır. Lâ-Edrī başlıḡıyla kayıtlı olmasının muhtemel sebebi gazelin 5. beyitten sonra akabindeki varaktan devam etmesi ve mürettibin şairin kimliḡini fark etmemesidir.

⁸⁶ Mısranın vezni aksamaktadır.

- 8 Şühür şol deñlü ref̄t̄aruñla⁸⁷ fark itmez baķan
Şöyle gitsen serv-i āzādum aķan⁸⁸ şularla sen
- 9 Bū'l-ı^ı aceb ı ayyār-ı efsūngersūñ ey kil-k-i **Nedīm**
Çok řabī^ı at ser-ħoş eylersūñ bu dārūlarla sen

10⁸⁹

[Ġazel]
ı ĀŞİM

[fā^ı ilātūñ fā^ı ilātūñ fā^ı ilātūñ fā^ı ilūñ]

- 1 Siħr idüp bend eyledūñ göñlüm o ġisūlarla sen
Yek-dil olmışsun çeh-i Bābilde cādūlarla sen
- 2 Çeşm-i şūħuñ gösterürdi her nigeħde şan^ı atuñ
İmtihāñ olsañ eger bir kerre āhūlarla sen
- 3 Ġamzeler bī-hūde ħançerler üşürdi duymaduñ
ı Ālemi kırduñ geçürdūñ tīġ-ı ebrūlarla sen
- 4 Dāstānuñ söylenür eyle ħazer her ġüşede
Ülfet itme sevdüğüm a^ı dā-yı bed-ġūlarla sen
- 5 Laħza laħza na^ı reler āşūblar peydā olur
Deħre virdūñ velvele ol ħāl-i Hindūlarla sen
- 6 Def^ı -i şiklet itmedūñ ġaddārlık itdūñ bu şeb
ı Aysumuz telħ eyledūñ zāhid-i turş-rūlarla sen
- 7 Tā-be-key inşāfa gel ħüsnūñ dūketdi sevdüğüm
Çok cigerler daġladuñ vaż^ı -ı teng-ħūlarla sen⁹⁰
- 8 Perde-i şarkı meded ref^ı eyle ı Āşım vaķtidür
Giry eyle ħālını ı arz it tek-ā-pūlarla sen

11⁹¹

[Ġazel]
NEDİM

[mef^ı ulü fā^ı ilātü mefā^ı ilü fā^ı ilūñ]

- 1 Rūyuñ bezimde perde-keş-i ħaclet olmasun
Luş eyle mihre zerr[e]⁹² ķadar minnet olmasun

⁸⁷ şol deñlü ref̄t̄aruñla: tā şöyle ref̄t̄aruñ ki **D.**

⁸⁸ aķan: aķar **D.**

⁸⁹ Āşım mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁹⁰ Mısranın vezni aksamaktadır.

⁹¹ Nedīm D., G. 98 (9 beyit), s. 248.

⁹² zerr[e]: zerre **D.**

- 2 Göstermez oldu la^c lini ol hatt-ı nev şaķın
Tahrīm-i ħamra nāzil olan āyet olmasun
- 3 Men⁹³ kūh kūh derd olayum iştīyāk-ile
Bār-ı nigāh o şūĥa hemān şiklet olmasun
- 4 Zaĥm urma būy-ı gül daĥı olursa ^c āşıķuĥ
Yelmān-ı tīg-ı nāza meded zaĥmet olmasun⁹⁴
- 5 Girān⁹⁵ iden o pençe-i müjgānı hep yine
Dilden rübūde eylediĥi tāķat olmasun^{96*}
- 6 Zinhār bülbülūĥ daĥı taĥlīt-i ĥüsn ile
Gülbün taĥayyül itdüĥi [ol] ķāmet olmasun*
- 7 Geh baĥa⁹⁷ nāz [u] geh[i] virür⁹⁸ ruĥşat-ı niyāz
Nāz eylemek niyāza da bir ^c ādet olmasun^{99*}
- [40b]**
- 8 Ĥūn-ı cigerle besleyelüm¹⁰⁰ tek o ĥamzeler
Tā böyle ser-girān-ı mey-i naĥvet olmasun¹⁰¹
- 9 Aldı bu nazm-ı nev selefūĥ nāmun ey **Nedīm**
Āsāyişūĥde ol saĥa hem ķülfet olmasun

12¹⁰²

[Ėazel]

NEDİM

[fā^c ilātün fā^c ilātün fā^c ilātün fā^c ilün]

- 1 La^c l-i nābuĥ çāşnī-senc-i ^c itāb itmez misūĥ
Luĥf idüp ķahrıla olsun bir ĥitāb¹⁰³ itmez misūĥ
- 2 Ķāmetūĥ seyr eyle inşāf it o bālā mışra^c ı
Zāhidā sen şā^c ir olsan intiĥāb itmez misūĥ

⁹³ men: ben **D.**

⁹⁴ Bu beyit dīvānda 5. beyittir.

⁹⁵ girān: girā **D.**

⁹⁶ Bu beyit dīvānda 7. beyittir.

* Mecmûada bu beyit varaĥın 2. sütünunun sonuna 4. beyitten sonra düzensiz kaydedilmiştir. İmla ve mürekkep hususiyetleri farklıdır. İlave beyitlerin sıralaması mecmûa esas alınarak yapılmıştır.

* Mecmûada bu beyit varaĥın sol kısmına yan olarak yazılmıştır. İmla ve mürekkep hususiyetleri farklıdır. Sıralamada mecmûa tertibine riayet edilmiştir.

⁹⁷ Geh baĥa: nigāh **D.**

⁹⁸ Geh baĥa nāz [u] geh[i] virür: Gāhī nigāh-ı nāzına vir **M.**

⁹⁹ Bu beyit dīvānda 8. beyittir.

* Bu beyit de varaĥın sol kısmına yan olarak yazılmıştır.

¹⁰⁰ besleyelüm: besleyeyim **D.**

¹⁰¹ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

¹⁰² Nedīm D., G. 71 (6 beyit), s. 237-238.

¹⁰³ ĥitāb: ^c itāb **M.**

- 3 Perde-püş olduğda haṭ ruḥsāruṅa fikr it hele
İtdüğüñ işlerden ey meh-rū ḥicāb itmez misün
- 4 Gāh engüşt-i muḥannāsın gehī la' lün emüp
Dāne-i 'unnāb ile nūş-ı şarāb itmez misün
- 5 İşte şubḥ oldı aman mestānesün kāfir yeter
Ba' d-ezīn bir laḥza meyl-i cāme-ḥ'āb itmez misün
- 6 Yok mı bir luṭfuñ **Nedīm**-i zāruṅa 'id üstidür
Defter-i hicrānı sulṭānum ḥesāb itmez misün

13¹⁰⁴

[Ġazel]

NEDİM

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Dehānı ḥasreti ḥuşḫ itmedük dehān mı ḳodı
Miyānı miḥneti ḥam ḳılmadıḫ miyān mı ḳodı
- 2 Metā' -ı vuşlatına cān¹⁰⁵ virürdüm ammā kim
Amān o ḡamze-i ḥün-ḥ'āre¹⁰⁶ bende cān mı ḳodı
- 3 Nice nişānlayabilsün gözüñ o mekkārı
Niḳābını açıcak 'aḳldan nişān mı ḳodı
- 4 Siyāh ḳaşları mı yoḥsa Ḳahramān-ı kemāl¹⁰⁷
İki ḳılıç ḳuşanup adın ebrūvān mı ḳodı
- 5 O ḡüne zālime 'arz-ı merāma kim ḳādir
Niḡāh-ı ḥışm-ile lāl itmedük zebān mı ḳodı
- 6 **Nedīm** ḥaḳ bu ki bendergeh-i belāḡatda
Ḳumāş-ı nazm-ı terüñ gezmedük dükān mı ḳodı

14¹⁰⁸

[Ġazel]

NEDİM

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Murāduñ aṅlaruz ol ḡamzenüñ iz' ānumuz vardur
Belī söz bilmezüz ammā biraz 'irfānumuz vardur

¹⁰⁴ Nedīm D., G. 146 (6 beyit), s. 268.

¹⁰⁵ Metā' -ı vuşlatına cān: Metā' -ı vaşlına cānlar **D.**

¹⁰⁶ ḡamze-i ḥün-ḥ'āre: ḡamze-i ḥün-ḥār **D.**

¹⁰⁷ kemāl: cemāl **D.**

¹⁰⁸ Nedīm D., G. 26 (7 beyit), s. 219.

- 2 Münāsibdür saña ey tıfl nāzum hucetün al gel
Beşiktaşa yakın bir hāne-i vīrānumuz vardır¹⁰⁹
- 3 Güzel sevmekte zāhid müşkilün var ise benden sor
Bizüm ol fende çok taḥkīkumuz im^c ānumuz¹¹⁰ vardır^{111*}
- [41a]**
- 4 Koçup her şeb miyānuḡ cānına cān ḡatmada aḡyār
Behy zālīm sen inşāf it bizüm de cānumuz vardır¹¹²
- 5 O şūḡuḡ şunduḡı peymāneyi red itmezüz elbet
Anuḡla böylece ^c aḡd itmişüz peymānumuz vardır¹¹³
- 6 Şıḡılma bezme gel bī-gāne yoḡ da^c vetlümüz ancaḡ
Nedīmā bendeñüz var bir daḡı sulṡānumuz vardır¹¹⁴

15¹¹⁵

[Ġazel]

RĀĠİB

[mefā^c ilün mefā^c ilün mefā^c ilün mefā^c ilün]

- 1 Dil-i meyyālūmi şebbāz-ı çeşm-i yāre gösterdüm
Kebūterveş o tıfl-ı nāze¹¹⁶ bir āvāre gösterdüm
- 2 Talebkār-ı revā-yı¹¹⁷ şıḡḡat oldum çeşm-i dil-berden¹¹⁸
^c Acebdür nabz-ı cānı öyle bir bī-māra gösterdüm
- 3 Pür itdüm reh-güzār-ı dil-beri ḡūn-ı sirişkümler
Yolın¹¹⁹ ḡan dökmenin ol ḡamze-i ḡūn-ḡāre gösterdüm¹²⁰
- 4 N'ola feryād iderse sille-i rāmişger-i ḡamdan
Mişāl-i def dili pür-āteşin ruḡsāra gösterdüm¹²¹
- 5 Ṭabībüm görmedi bir kerre şāyān merhem-i luṡfa
Dil-i bī-çāre-i şad-pāremi şad pāre¹²² gösterdüm

¹⁰⁹ Bu beyit dīvānda 3. beyittir.

¹¹⁰ im^c ānumuz: itḡānımız **D**.

¹¹¹ Bu beyit dīvānda 5. beyittir.

* Mecmûada bu beyit varaḡın 2. sûtununun son kısmına düzensiz bir şekilde kaydedilmiştir. İmla ve mürekkep hususiyetleri farklıdır.

¹¹² Bu beyit dīvānda 6. beyittir.

¹¹³ Bu beyit dīvānda 2. beyittir.

¹¹⁴ Bu beyit dīvānda 7. beyittir.

¹¹⁵ Koca Râḡıb Paşa D., G. 117 (6 beyit), s. 311.

¹¹⁶ tıfl-ı nāze: tıfla tāze **D**.

¹¹⁷ Talebkār-ı revā-yı: Taleb-i kârdāvī **D**.

¹¹⁸ çeşm-i dilberden: çeşm ü ebrūdan **D**.

¹¹⁹ Yolın: yoluna **D**.

¹²⁰ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

¹²¹ Bu beyit dīvānda 3. beyittir.

¹²² Dil-i bī-çāre-i şad-pāremi şad pāre: Dil-i bī-çāre-i şad-pāre-i şad yāre **M**.

- 6 Kad-i ham-geşte¹²³ ile **Rāġibā** yandum o ruhsāra
Kemān-ı köhne-i pervāne-kārum nāre¹²⁴ gösterdüm

16^{125*}

[Ġazel]

SEYYİD

[mefā^c ilün mefā^c ilün mefā^c ilün mefā^c ilün]

- 1 Dil-i zaḥm-āşināyı¹²⁶ dil-ber-i ġaddāra gösterdüm
O mecrūḥ-ı sitiz-i miḥneti ḥünkāra gösterdüm¹²⁷¹²⁸
- 2 Kemerveş bend idüp bāzū-yı vaşlı mū-miyānına¹²⁹
Murādum¹³⁰ üzre devri çarḥ-ı nā-hemvāra¹³¹ gösterdüm
- 3 Niyām-ı sīneden ^curyān idüp āh-ı gelū-sūzı
Raķib-i bed-nihāda ḥışm-ile ġaddāra gösterdüm¹³²
- 4 Döküp ḥün-āb-ı eşki sīne-i pür-dāğ-ı sūzāna
Çerāğān¹³³ içre güyā āteşin fevvāre gösterdüm
- 5 Yine bir nev-zemīn tāze ġazel nazm¹³⁴ eyleyüp **Seyyid**
Nazire-cūy olup Kāmī-i siḥr-āşāra¹³⁵ gösterdüm

17¹³⁶

[Ġazel]

RĀMÎ

[mef^c ūlü fā^c ilātü mefā^c ilü fā^c ilün]

- 1 Dil kūy-ı yāra biḡ ġam ile rū-be-rāh olur
Aḥvālümüz bizüm bu gidişle tebāh olur

[41b]

¹²³ Kad-i ham-geşte: Kad-i ham-geştem **D**.

¹²⁴ nāre: tāra **D**.

¹²⁵ Uşşākî-zāde Seyyid Mehmed Sadreddin Efendi'ye ait bir divān tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). TN-1, G. (4 beyit), s. 405-406.; FT., G. (4 beyit), s. 254. Ġazel, beyit sayısı 5'in altında olması nedeniyle tezkirede "*Ġazel-i Na-Tamam*" şeklinde başlık ile kayıtlıdır.

* Mahlas beytinde kayıtlı isim ve şiirin redifinden hareketle gazelin Edirneli Kāmî'nin "-a gösterdüm" redifli 5 beyitlik gazeline nazire olması muhtemeldir (Bkz. Kaynakça).

¹²⁶ Dil-i zaḥm āşināyı: Dil-i zaḥmım āşinā-yı **TN-1**

¹²⁷ Mısranın vezni aksamaktadır.

¹²⁸ Bu beyit FT.'de mevcut değildir.

¹²⁹ bāzū-yı vaşlı mū-miyānına: bāzūyı vaşlı mu meyāndan **TN-1**; bāzū-yı vaşlı mū-miyānından **FT**.

¹³⁰ Murādum: Meramım **TN-1**

¹³¹ çarḥ-ı nā-hemvāra: çarḥ-ı na hemvāre **TN-1**

¹³² Bu beyit TN-1'de mevcut değil.

¹³³ Çerāğān: Çırāğān **FT**.

¹³⁴ nazm: nazım **TN-1**

¹³⁵ Kāmī-i-siḥr āşāra: kāmī-i seḡar āşāra **TN-1**

¹³⁶ Rāmî Mehmed Paşa D., G. 46 (5 beyit), s. 26.

- 2 Nezzāre-i ruḥiyle nice sīr-çeşm olsam¹³⁷
Ol tünd-ḥū remīde-i tıfl-ı nigāh¹³⁸ olur¹³⁹
- 3 Oldum helāk-i ʿ işve-i pey-der-peyün yeter¹⁴⁰
Ey resm-i nā-şinās o daḥı gāh gāh olur
- 4 Ol tīre kevkebüm ki ʿ arūs-ı ümīdüme
Meşşāt-ı çarḥ-ı gāliye baht-ı siyāh olur¹⁴¹
- 5 **Rāmī** nedür o gāmze-i ser-mest-i dil-firīb
Geh zaḥm urur derūnuma geh¹⁴² ʿ özr-ḥ ʿ āh olur

18¹⁴³

[Ġazel]

RĀMĪ

[mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün]

- 1 Beni nā-maḥrem-i ʿ işmet şanup ʿ arz-ı ḥırās¹⁴⁴ eyler
Ol āhū-yı ḥarem her mübtelāsın bir kıyāş eyler
- 2 Ḥadeng-endāz-ı nāz olduḡça gāmzeḡ ey kemān-ebrū
Vücūdum mū-be-mū bir zaḥm-ı tāze¹⁴⁵ iltimās eyler¹⁴⁶
- 3 Nice dāmānuḡ alsun el¹⁴⁷ dil-i çengāl-i ḥayretten
Görince bir бүti çāk-i girībān-ı ḥavās eyler¹⁴⁸¹⁴⁹
- 4 ʿ Aceb mi bedr-i āteş-tāb-ı dāḡum görmese¹⁵⁰ noḡşan
Ki feyz-i nūrını tāb-ı ruḡuḡdan¹⁵¹ iḡtibās eyler
- 5 Feres-cünbāni-i ṭabʿ um ḡalursa **Rāmiyā** böyle
Benüm zarf-ı rikābum¹⁵² busegāh-ı Būfirās eyler

¹³⁷ olsam: olam **D.**

¹³⁸ remīde-i tıfl-ı nigāh: remīde-i fikr-i nigāh **D.**

¹³⁹ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

¹⁴⁰ yeter: senin **D.**

¹⁴¹ Bu beyit dīvānda 2. beyittir.

¹⁴² derūnuma geh: derūna gehī **D.**

¹⁴³ Rāmī Mehmed Paşa D., G. 38 (5 beyit), s. 22-23.

¹⁴⁴ ʿ arz-ı ḥırās: ʿ arz-ı herās **D.**

¹⁴⁵ zaḥm-ı tāze: zahm-ı nāza **D.**

¹⁴⁶ Bu beyit dīvānda 3. beyittir.

¹⁴⁷ alsun el: **M.**

¹⁴⁸ Görince bir бүti çāk-i girībān-ı ḥavās eyler: Miyānım seyreden çāk-i girībānım ḥavās eyler **D.**

¹⁴⁹ Bu beyit dīvānda 2. beyittir.

¹⁵⁰ görmese: olmasa **D.**

¹⁵¹ Ki feyz-i nūrını tāb-ı ruḡuḡdan: Ki feyz-i şuʿleyi mihr-i ruhinden **D.**

¹⁵² zarf-ı rikābum: taraf-ı rikābım **D.**

19¹⁵³

[Ġazel]

RĀMĪ

[mefā^c ilün fe^c ilātün mefā^c ilün fe^c ilün]

- 1 O şūḥa ḥālūmi ^c arz it şabā¹⁵⁴ maḥallinde
Ne ise cürmümi eyle recā¹⁵⁵ maḥallinde
- 2 Dem-i sitemle nevāziş idüp kemīne felek
Bizümle pençeleşür¹⁵⁶ merḥabā maḥallinde¹⁵⁷
- 3 Lebün taḥayyül idüp¹⁵⁸ kesb-i āb u tāb eyler
Cefā¹⁵⁹ virür dil-i rengin¹⁶⁰ edā maḥallinde¹⁶¹
- 4 Gider mi¹⁶² gevher-i nā-yāb-ı cām-ı destünden
Bulunmaz eyler ise iktizā maḥallinde¹⁶³
- 5 Der-i felek-resine ^c arz-ı sūziş itmeyelüm¹⁶⁴
O mehle söyleşürüz¹⁶⁵ Rāmiyā maḥallinde

20¹⁶⁶

[Ġazel]

NĀ'İLĪ

[mef^c ülü fā^c ilātü mefā^c ilü fā^c ilün]

- 1 Ferzend-i nā-ḥalef ki peder-iftihār olur
Zātında cevher olmasa bī-i^c tibār olur
- [42a]
- 2 Mezheblerinde luṭf-ı vefā¹⁶⁷ küfr-i maḥz iken
Kārı nifāk-pişelerün i^c tizār olur
 - 3 Bed-ḥ^h ah tīre-dilde bulunmaz fūrūğ-ı şıdḳ
Puf kerde-i müsāra^c at-ı rüzgār olur¹⁶⁸

¹⁵³ Rāmī Mehmed Paşa D., G. 7 (5 beyit), s. 8.

¹⁵⁴ ḥālūmi ^c arz it şabā: giryeler eyle recā D.

¹⁵⁵ Ne ise cürmümi eyle recā: Nihāl-i nāleye su ver nemā D.

¹⁵⁶ pençeleşür: pençeleşir D.

¹⁵⁷ Bu beyit dīvānda 3. beyittir.

¹⁵⁸ idüp: eden D.

¹⁵⁹ Cefā: safā D.

¹⁶⁰ dil-i rengin: dile rengin D.

¹⁶¹ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

¹⁶² Gider mi: Giderme D.

¹⁶³ Bu beyit dīvānda 2. beyittir.

¹⁶⁴ İtmeyelüm: eyleyelim D.

¹⁶⁵ söyleşürüz: söyleşiriz D.

¹⁶⁶ Nāilī D., G. 70 (5 beyit), s. 327.

¹⁶⁷ luṭf-ı vefā: lutf u vefā D.

¹⁶⁸ Bu mısra dīvānda 4. beytin 2. mısraıdır.

- 4 Elbetde şem^c -i meclis-i iqbāl olan vücūd
Tābende olsa āḫteri şem^c -i mezār olur¹⁶⁹
- 5 Bī-behre-i sa^c ādet-i ādāb Nā[’]ilī¹⁷⁰
Olmaz mu^c ammer olsa da ^cālemde ḥ[’]ār¹⁷¹ olur

21¹⁷²

[Ġazel]

[SĀLİK]¹⁷³

[mefā^c ilün mefā^c ilün mefā^c ilün mefā^c ilün]

- 1 Dürüg-āmiz-i āh-ı bü’l-heves sūz-efken¹⁷⁴ olmazmış
Çerāğ-ı ^cāriyetle ḥāne-i dil rūşen olmazmış
- 2 Göñül geh¹⁷⁵ vaşf-ı ḥaṭṭ u gāh zülfüyle¹⁷⁶ muḳayyeddür
Ki zencir-i cünün-ı ^caşq-ı muṭlaḳ¹⁷⁷ āhen olmazmış
- 3 Mürā[’]i¹⁷⁸ bend-i dām-ı ḥalkā-i tevḫide düşmezmiş
Muşavvir bülbül-i dīvār¹⁷⁹ zīrā per-zen¹⁸⁰ olmazmış
- 4 Meger güft ü şenid-i zāhidān-ı bī-nemek¹⁸¹ hergiz
Şafā-yı neşve-i şahbāya ḳaṭ^c ā¹⁸² reh-zen olmazmış
- 5 Taḥammüldür ^cilācı cevri-yāre çāre yok Sālik
Muḫibb-i dil-berān zīrā meşakkat-düşmen¹⁸³ olmazmış
- 6 Fedā itme ferāmūş eyleme ma^c şūḳ deyrini
Ḳadīmī āşinā zīrā meşeldür düşmen olmazmış*

¹⁶⁹ Bu mısra dīvānda 3. beytin 2. mısraıdır.

¹⁷⁰ Nā[’]ilī: Nā[’]ilī heves **M.**

¹⁷¹ ḥ[’]ār: ḥār **D.**

¹⁷² Seyyid Sālik Dede’ye ait bir dīvān nüshası tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). NA., G. (5 beyit), s. 295-296.; TŞM., G. (5 beyit), s. 144.; ST-2, G. (5 beyit), s. 239.

¹⁷³ Mecmûada Âsım başlığı ile kayıtlı bu şiirin Seyyid Sālik Dede’ye ait olduğu tespit edilmiştir. Mürettip mahlası başlık olarak verilen bazı şiirlerde -kimisinde mahlas beyti bulunmasına rağmen- şiiri başka bir şaire atfederek yanlış başlık ile kaydetmiştir. Bu manzumeler dīvān, tezkire gibi çeşitli kaynaklardan tespit edilerek şairlerinin kimlikleri tarafımızca tashih edilmiştir.

¹⁷⁴ sūz-efken: şūr efgan **TŞM.**

¹⁷⁵ geh: ki **NA.**

¹⁷⁶ zülfüyle: zülfünle **NA., TŞM.**

¹⁷⁷ ^caşq muṭlaḳ: ^caşq-ı muṭlaḳ **TŞM.**

¹⁷⁸ mürā[’]i: mürāyī **NA., TŞM., ST-2.**

¹⁷⁹ müşavvir bülbül-i dīvār: musavver bülbül-i dīvārına **NA.;** müşavvir bülbül-i dīvāne **TŞM.**

¹⁸⁰ zīrā per-zen: per-zen **NA.;** zīrā Per-zen **TŞM.**

¹⁸¹ Meger güft ü şenid-i zāhidān-ı bī-nemek: Gül-i güft ü şinid-i zāhidān-ı bī-nemek **TŞM.**

¹⁸² Şafā-yı neşve-i şahbā-yı ḳaṭ^c ā: Şafā-yı neşve-i şahbāya ḳaṭ^c an **NA.;** Şafā-yı neş[’]e-i şahbāya zīrā **TŞM.;** Şafā-yı neşve-i şahbāya ḳaṭ^c a **ST-2.**

¹⁸³ Muḫibb-i dil-berān zīrā meşakkat-düşmen: Muḫabbet-i dil-berān zīrā meşekḳat-i düşmen **NA.;** Muḫibb-i dil-berān zīrā meşakkat düşmen **TŞM.**

* Müracaat ettiğimiz biyografik kaynaklardan hareketle, gazele mahlas beytinden sonra aynı vezin ve kafiyede manzumeye ait olmayan ilave bir beyit eklendiği tespit edilmiştir. Karşılaştırma yapılan

22¹⁸⁴

[Ġazel]

‘ĀŞİM

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

- 1 Sirişk-i nîk olan merdüm muḥabbet-düşmen olmazmış
Meger her bir zücācuḡ pertevi sūz-efken olmazmıŝ
- 2 Ḥaṭ-ı şeb-renk imiş revnaḡ viren ruḥsār-ı cānāna
Fūrūzān ŝem‘ ine enhār zīrā rūŝen olmazmıŝ
- 3 Zenaḥdānı dili nārū-yı ḥūsni itdi ūftāde
Tehemtenveŝ vaṭan her ŝaḥŝa çāh-ı bījen olmazmış
- 4 Hülāgū-ḥū cefa-cūdur kenāruḡ sāde-rūyānı
Olur ifrāṭ-ı ḥūsni ammā ki ḥulḡ-ı ḥasen olmazmıŝ¹⁸⁵
- 5 Felek kāŝāne-i Kisrāyı ‘arz itse nigāh itmez
Cihānda ḥoŝ-niŝināna mekān u me‘men olmazmış
- 6 Göñülde bir perī-rū cilve gösterdür hemān ‘Āŝım
Dü ŝehbāza muḥabbet āŝiyānı mesken olmazmış

[42b]

23¹⁸⁶

[Ġazel]

RĀMÎ

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

- 1 Biz ol ‘āŝıḡlaruz kim dāḡumuz merhem ḡabūl itmez
O ḡülzārūn ki āteŝdür ḡülü ŝebnem ḡabūl itmez*
- 2 Sirişk-i çeşm-i Nîl-i Mısra mümkün mi ḡıyās itmek
Bu bir deryā-yı pūr-ḡūndur ki bîŝ ü kem ḡabūl itmez¹⁸⁷
- 3 Sifāl-i köhneden nūŝ-ı meye mu‘tād olan rinde
Mücevher cāmını bin kerre ŝunsa Cem ḡabūl itmez
- 4 N’ola ben çekdüḡüm cevr-i cefāyı¹⁸⁸ yār bilmezse
Nihāl-i tāzedür¹⁸⁹ bār-ı girān-ı ḡam ḡabūl itmez¹⁹⁰

kaynaklarda gazel 5 beyit olup “müzeyyel gazel” olduḡuna dair bir malumat yoktur. Mecmûadaki bu fazla beytin; gazelin hemen akabinde gelen Āşım’ın aynı vezin, kafîye ve redifteki gazeline ait olması kuvvetle muhtemeldir.

¹⁸⁴ Āşım mahlashlı şiirlerin yer aldıḡı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

¹⁸⁵ Mısranın vezni aksamaktadır.

¹⁸⁶ Râmî Mehmed Paşa D., G. 55 (5 beyit), s. 30-31.

* Bu beyit Emin Akan tarafından bestelenmiştir: Bestenigar makamı, TRT Repertuvar No: 2428 (Bkz. Kaynakça).

¹⁸⁷ Bu beyit dîvânda 4. beyittir.

¹⁸⁸ cevr-i cefāyı: cevr ü cefāyı D.

¹⁸⁹ Nihāl-i tāzedür: Dil-i zevk āŝinā D.

¹⁹⁰ Bu beyit dîvânda 2. beyittir.

- 5 Gül-i rengīn-i ruḥsārī o naḥl-i gülşen-i ḥüsnüñ
O deñlü tazedür¹⁹¹ terdür ki **Rāmī** şem ḳabül itmez

24¹⁹²

[Ġazel]

RĀMĪ

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Bu iştiğālden ey dil kelāl gelmedi mi*
Ferāğ-ı dağdağa-i ḳīl ü ḳāl gelmedi mi
- 2 Çemende serv niçün olmadı mı üftāde-i ḥāk¹⁹³
' Aceb bu bāğa o nev-res-nihāl gelmedi mi
- 3 Kūsūfa vardı rūḥ-ı tāb-dārī ol māhuñ
Henüz mihr-i ümīde zevāl gelmedi mi
- 4 Geh āh serd gehī eşk-i kerem-i ' ālem-süz
Daḥı hevā-yı dile i' tidāl gelmedi mi¹⁹⁴
- 5 Görince mevḳıf-ı ḥayretde yār ' uşşāḳı
Dimiş ki **Rāmī**-i āşufte-ḥāl gelmedi mi

25¹⁹⁵

[Ġazel]

RĀMĪ

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Ne dem ki ḳaşd-ı dile tiğ-ı ḥün-feşān çekilür
Ṭaraf ṭaraf o şeh-i gerdene emān¹⁹⁶ çekilür
- 2 Ümīd-i sūd-i vişāl-i metā' -ı dil-ber¹⁹⁷ ile
Bu çār-sū-yı muḥabbetde çok ziyān çekilür
- 3 Zamān gelür yed-i ḳudretle ol sitem-kāruñ
Berāt-ı ḥüsn-i dil-ārāsına nişān çekilür
- 4 Olursa rīze-i elmās-ı derd-ile leb-rīz
Piyāle-i sitem-i cevr-i dil-berān çekilür

¹⁹¹ tazedür: tāze vü **D**.

¹⁹² Rāmī Mehmed Paşa D., G. 12 (4 beyit), s. 10.

* Bu mısra Kemal Emin Bara tarafından bestelenmiştir: Müstear makamı (Bkz. Kaynakça).

¹⁹³ olmadı mı üftāde-i ḥāk: olmamış fütāde-i ḥāk **D**.

¹⁹⁴ -**D**

¹⁹⁵ Rāmī Mehmed Paşa D., G. 48 (5 beyit), s. 27.

¹⁹⁶ o şehe gerden-i eman: o şeh-i gerdene eman **D**.

¹⁹⁷ vişāl-i metā' -ı dil-ber: metā' -ı visal-i dilber **D**.

- 5 Oğu bu mışra^ç -ı rengini **Rāmiyā** çarha
Olmca kâse siyeh fām-ı mizbān¹⁹⁸ çekilür

26¹⁹⁹

[Ġazel]

RĀŞĪD

[fā^ç ilātün fā^ç ilātün fā^ç ilātün fā^ç ilün]

- 1 Hâtırım bulmaz güşāyiş bāde-i gülfāmsuz
Rüşen olmaz külbe-i tārīk-i ṭab^ç um cāmsuz

- 2 Ma^ç n̄-i rengin-medār-ı iltifāt-ı lafzdur²⁰⁰
Rağbete olmaz sezā kışr-ı tehī bādāmsuz²⁰¹

[43a]

- 3 Hırқа-i tecridsüz zevķ-ı kanā^ç at isteyen
Ārzū-mend-i ṭavāf-ı Kā^ç bedür²⁰² iḥrāmsuz²⁰³

- 4 ^ç Āşīķ-ülfet dil-berün²⁰⁴ taḥşīli tebdīr istemez
Mürġ-i dest-āmūzı²⁰⁵ şayd itmek kolaydur dāmsuz

- 5 Kudret-i kesb-i ma^ç ānī olmamağ-la **Rāşidā**
Merdüm-i yek-deste beñzer sāde-lafz ihāmsuz

27²⁰⁶

[Ġazel]

NEDĪM

[fā^ç ilātün fā^ç ilālün fā^ç ilātün fā^ç ilün]

- 1 Rū-siyehdür sürme çeşm-i²⁰⁷ nīm-ḥābuñdan senün
Şerm ider reng-i tebessüm la^ç l-i nābuñdan senün*

- 2 Bir daḥī bezme²⁰⁸ dönüp gelmek degüldi niyyetün
Gıtdügün vaķt añladum ^ç ömrüm şitābuñdan senün²⁰⁹

¹⁹⁸ siyeh fām-ı mizbān: siyeh nām-ı mizban **D.**

¹⁹⁹ Rāşid D., G. 98 (5 beyit), s. 364-365.

²⁰⁰ medār-ı iltifāt-ı lafzdur: medār-ı i^ç tibār-ı lafzdur **D.**

²⁰¹ Bu beyit dīvānda 3. beyittir.

²⁰² ṭavāf-ı Kā^ç bedür: ṭavāf-ı Ka^ç bede **M.**

²⁰³ Bu beyit dīvānda 2. beyittir.

²⁰⁴ dil-berün: tāzenün **D.**

²⁰⁵ Mürġ-i dest-āmūzı: Mürġ-i deşt-āmūzı **D.**

²⁰⁶ Nedīm D., G. 65 (6 beyit), s. 235-236.

²⁰⁷ Rū siyehdür sürme-çeşm-i: Nāz olur dem-beste çeşm-i **D.**

* 1. ve 3. beyit Rakım Elkutlu tarafından bestelenmiştir: Karçıġar Devr-i Kebīr Beste, TRT Rrepertuar No: 7911 (Bkz. Kaynakça).

²⁰⁸ Bir daḥī bezme: Bezme bir daḥī **D.**

²⁰⁹ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

- 3 Açılır elbet nesīm-i nev-bahār essün hele
Bend-i dil muhkem degül bend-i niķābuñdan²¹⁰ senüñ²¹¹
- 4 Zāhidā ma^c zūr ola²¹² cildüñde şiklet var biraz
Ġilzetüñ fehm olunur ħacm-i kitābuñdan senüñ²¹³
- 5 Zülf-i pür-çinüñle hem-düş oldu cānā ħad çeküp
Sünbül-i ħāb-ı tegāfül cāme-ħābuñdan senüñ
- 6 Çeh degül sīb-i zenaħdānuñda yer ħalmış **Nedīm**
Zaħm-i engüşt-i nigāh-ı intiħābuñdan senüñ

28²¹⁴

[Ġazel]

NEDİM

[mef^c ülü fā^c ilätü mefā^c ilü fā^c ilün]

- 1 Bir nīm-neş^{'e}²¹⁵ şay bu cihānuñ bahārını
Bir şāġar-ı keşideye tut lālezārını
- 2 Āhı yetişdi bülbül-i zāruñ ki bāġbān
Çüb-ı duħān idindi gülüñ şāħsārını²¹⁶
- 3 Bir dem mi var ki āh iderek añmaya göñül
Ey serv-ħadd senüñle geçen rüzġārını²¹⁷
- 4 Şevķ-ı tamām va^c de-i ferdāyı diñlemez
Reşk aña kim cihānda bugün buldı yārını²¹⁸
- 5 Düşmen ne deñlü saħt ise şād ol ki ey **Nedīm**
Seng üzre gösterür zer-i kāmil^c ayārını²¹⁹

29²²⁰

[Ġazel]

NEDİM

[fā^c ilätün fā^c ilälün fā^c ilätün fā^c ilün]

- 1 Şöyle bī-tāb olmuş ol meh-pāre tāb-ı rüzeden
Farķ olunmaz ħāmet-i ħam ġurre-i yek-rüzeden

²¹⁰ Bend-i niķābundan: bendi niķābından **D**.

²¹¹ Bu beyit dīvānda 2. beyittir.

²¹² ola: tut **D**.

²¹³ Bu beyit dīvānda 3. beyittir.

²¹⁴ Nedīm D., G. 162 (8 beyit), s. 275.

²¹⁵ nīm-neş^{'e}: nīm-neşve **D**.

²¹⁶ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

²¹⁷ Bu beyit dīvānda 5. beyittir.

²¹⁸ Bu beyit dīvānda 6. beyittir.

²¹⁹ Bu beyit dīvānda 8. beyittir.

²²⁰ Nedīm D., G. 108 (5 beyit), s. 253.

- 2 Turfa sihr itmiş zemîn-i ‘arîz-ı gülfâmına
Bir çemenzâr eylemiş peydâ rek-i firûzeden
- [43b]
- 3 Olma cüyâ-yı kerem keff-i li‘âm-ı ‘aşrdan
Sofra-ḥ‘âḥ²²¹ olmak revâ mı kâse-i deryûzeden
- 4 Münhec-i ‘ilmün nice ḥaşm olmasun erbâbına
Çarḥı pâ-mâl etmedür ḳaşd âsmân-ı müzeden
- 5 Söyleyün sâķīye öldükde **Nedîm**-i zârına
Eylesün taḥmîr-i ḥışt-ı laḥd ḥâk-i küzeden

30²²²

[Ġazel]
VEHBÎ

[mefâ‘ ilün fe‘ ilâtün mefâ‘ ilün fe‘ ilün]

- 1 Ḥayâl-i şem‘ -i ‘ızârıḥla süz bâķîdür
Göñülde âteş-i ‘aşḳıḥ henüz bâķîdür
- 2 Şabâḥ-ı vaşlda ancaḳ gider sipâhi-i baḥt
Ki tîre-ķâri-i şeb²²³ tâ-be-rüz bâķîdür
- 3 Olursa hû ile bir sırr-ı müstetir bârız
Zamîrümüzde yine şad-rumüz bâķîdür
- 4 Fenâ-pezir-i şavm-ı firâķa nâ-şâdem²²⁴
Ki ‘îd-i vuşlatıḥ ancaḳ se-rûze²²⁵ bâķîdür
- 5 Teveķķuf itme nişâr-ı cevâhir-i sūḥana
Ki **Vehbiyâ** daḥı dilde künüz bâķîdür

31²²⁶

[Ġazel]
SÂĶIB

[mefâ‘ ilün fe‘ ilâtün mefâ‘ ilün fe‘ ilün]

- 1 Ne geldi bu dil-i zâra²²⁷ ğubârdan ğayrı
Ne gördi âyinemüz inkisârdan ğayrı
- 2 Felek nedür bize taḥmîl-i minnet eyledüğüḥ
Çekilmedük n’ola devründe bârdan ğayrı

²²¹ Sofra ḥ‘âḥ: neş‘e ḥ‘âḥ **D.**

²²² Seyyid Vehbî D., G. 84 (5 beyit), s. 565.

²²³ Tîre-ķâri-i şeb: tîre ķâri **D.**

²²⁴ nâ-şâdem: nâ-şâdem men **M.**

²²⁵ se-rûze: se-rüz **D.**

²²⁶ Sâķib D., G. 597 (6 beyit), s. 1034.

²²⁷ bu dil-i zâra: ḥâḥır-ı zâra **D.**

- 3 Ola şafâsınun encâmı çün²²⁸ keşâkeş-i gam
Ne zevki var mey-i nâbuñ humârdan ğayrı
- 4 Ümîd-i maqdem-i yâr-ile kimseler bilmez
Benüm de çekdügümü intizârdan ğayrı
- 5 Felekde²²⁹ kalmadı bir nesne görmedük **Şâkıb**
Hemân müsâ^c ade-i rûzgârdan ğayrı²³⁰

32²³¹

[Ġazel]

ŞÂKİB

[mef^c ülü fâ^c ilâtü mefâ^c ilü fâ^c ilün]

- 1 Etrâf-ı verdi hârveş aldı yabancılar
Tutsa ^c aceb mi bülbül-i nâlânı sancılar
- 2 Āsân ele gireydi²³² o şâhin bakışlı yâr
İtmezdi²³³ her nefesde figânı²³⁴ toğancılar
- 3 Encâm-ı kâr zillet olur kışşa-h^vân gibi
Çıkşa ne deñlü kürsî-i va^c za yalancılar²³⁵
- [44a]
- 4 Vardur kesâdı çâr-sû-yı dehr[üh] o deñlü kim²³⁶
Kim müşterî-i çarha çıkarlar dükâncılar²³⁷
- 5 Tezvîc²³⁸ idüp ol âfeti sevdâgerânına²³⁹
Şemşîr-i hûn-feşânun ögerler miyâncılar²⁴⁰
- 6 Evzâ^c -ı mîzbân-ı girân-cânı çekmedeñ
Hoş geldi **Şâkıbâ** dem-i ğurbetde hancılar²⁴¹

²²⁸ çün: gün **M**

²²⁹ felekde: cihânda **D**.

²³⁰ Bu beyit dîvânda 6. beyittir.

²³¹ Şâkıb **D**., G. 190 (7 beyit), s. 418-419.

²³² gireydi: geleydi **D**.

²³³ İtmezdi: İtmezler idi **D**.

²³⁴ nefesde figanı: nefes efgân **D**.

²³⁵ Çıkşa ne deñlü kürsî-i va^c za yalancılar: Kürsî-i bezme çıkşa ne deñlü yalancılar **D**.

²³⁶ dehr ol deñlü kim: dehrüh ol kadar **D**.

²³⁷ Kim müşterî-i çarha çıkarlar dükâncılar: Gerdünda müşterîye bakarlar dükâncılar **D**.

²³⁸ Tezvîc: Tervîc **D**.

²³⁹ sevdâgerânına: sūdâgerânına **D**.

²⁴⁰ Bu beyit dîvânda 6. beyittir.

²⁴¹ Bu beyit dîvânda 7. beyittir.

33²⁴²

[Ġazel]

‘İZZET

[mef^ç ülü fâ^ç ilätü mefâ^ç ilü fâ^ç ilün]

- 1 Bir ‘ömre şay anuñ reviş-i bî-karârını
H^çâb-ı hayâl bil nigh-i ‘ işvekârını
- 2 Şâh-ı gülüñ tevâzu^ç a meylinden añladum
Bülbüllerüñ meger çekemez oldı bârını
- 3 Urmağda mevc pençe-i ğamzeñde hün-ı dil
Şâhîn gözlerüñ yine almış şikârını
- 4 H^çat eyledi tarâvet-i hüsñüñ²⁴³ hâlel-pezir
Seyr it hazâni²⁴⁴ der-pey olan nev-bahârını
- 5 Ser-tâ-be-pâ o yâri temâşâ ise ğaraż
Dest-i nigâha vir ruñ-ı âyinedârını
- 6 Ol şühı bezme da^ç vet ise kaçduñ ‘İzzetâ²⁴⁵
Evvel tefekkür it elem-i intizârını²⁴⁶²⁴⁷

34²⁴⁸

[Ġazel]

VÂŞIK

[mefâ^ç ilün fe^ç ilätün mefâ^ç ilün fe^ç ilün]

- 1 O mañfil içre ki evşâf-ı nev-h^çatân oñunur
Kitâb oñunsa Gülistân ü Büstân oñunur
- 2 Hikâyet-i ğam-ı ‘ aşkuñla meclis-i ‘ âlem
O kaçve-hâneye beñzer ki dâstân oñunur
- 3 H^çat-ı ğubâr ile kaç muşhaf-ı h^çat-ı yâra
Lañif nüşha-i mergübedür ‘ ayân oñunur
- 4 Küşâde vaşluñı gördükde dil ider feryâd
Ki kaç^ç a feth olıkaç ibtidâ ezân oñunur
- 5 Olur mı vâkıf işârât-ı ‘ aşka ehl-i kelâm
Muvâfık-ı ğam-ı cânâna bî-zebân oñunur

²⁴² İzzet Ali Paşa D., G. 135 (7 beyit), s. 250.

²⁴³ tarâvet-i hüsñüñ: tarâvet-i hüsñin **D**.

²⁴⁴ hazâni: hazâni **D**.

²⁴⁵ kaçduñ ‘İzzatâ: ‘İzzetâ ğaraż **D**.

²⁴⁶ elem-i intizârını: elem-i intizârını figânını **M**.

²⁴⁷ Bu beyit dîvânda 7. beyittir.

²⁴⁸ Vâsık mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

- 6 Yazarlar ise de Dīvān-ı Şabrīye **Vāşık**
Bu gūne bir ğazel-i şūh-ı dil-sitān okunur

[44b]

35²⁴⁹

[Ġazel]

VĀŞIK

[mefā^ç ilün fe^ç ilātün mefā^ç ilün fe^ç ilün]

- 1 Derūnda dāğ-ı firākuñla sūz bākīdür
Göñülde şevk-i vişālūñ henüz bākīdür
- 2 Haṭ-ı ^çizāruñ-ile zā^çil olmadı hüsnüñ
Ki mihrüñ ey meh-i ^çālem-firüz bākīdür
- 3 Siyāhī-i haṭ-ı dil-dārda talī^ç a-i vaşl
Sevād-ı şebde teḥavvül çü rüz bākīdür
- 4 İçildi gerçi ḥarābātda nice ḥumlar
Ve lik her ḳademinde künüz bākīdür
- 5 Ne resme şerḥ-i işārāt-ı ^çaşḳ ider **Vāşık**
Ki noḳtasında hezārān rumüz bākīdür

36²⁵⁰

[Ġazel]

VEHBİ

[mefā^ç ilün mefā^ç ilün mefā^ç ilün mefā^ç ilün]

- 1 Şikār-ı cāna şebbāz-ı niğāhuñ²⁵¹ olsa āmāde
Döner laḥt-ı cigerle her müjem fitrāk-i şayyāda
- 2 Devāt-ı çeşm-i şūhī kilik-i müjgānuñ²⁵² idüp der-kār
Olur inşā-yı nāz itmekde ^çayn-ı nergisi-zāde
- 3 Tehī dest-i niyāz itme beni naḳd-i temāşādan
Dü²⁵³ çeşmüm kāse-i deryūzedür āh-ı temennāda
- 4 Ḳalur mı rüz-ı rüstāḥīze yoḥsa ey ḳiyāmet-ḳadd
Senüñle bir gice ḥaşr olmaḳ olmaz mı bu dünyāda
- 5 Şeb-i vaşl oldı ammā özge ḥāletle güzer itdi
Nigeh nezzāre-i ḥayretde ḥāṭır ğayrı sevdāda

²⁴⁹ Vāşık mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememştir (Bkz. Kaynakça).

²⁵⁰ Seyyid Vehbî D., G. 202 (6 beyit), s. 642.

²⁵¹ şebbāz-ı niğāhuñ: şebbāz-ı vişālūñ **D**.

²⁵² Devāt-ı çeşm-i şūhī kilik-i müjgānuñ: Niğāh-ı çeşm-i şūhūñ kilik-i müjgānuñ **D**.

²⁵³ Dü: Ki **D**.

- 6 Revâc-ı kâle-i Hindü-devâtum²⁵⁴ görse ey Vehbî
Olur dâğ-ı ħased tamğa ħumâş-ı Aħmed-âbâda

37²⁵⁵

[Ġazel]

[VÂŞIK]²⁵⁶

[mef^ç ülü fâ^ç ilâtü mefâ^ç ilü fâ^ç ilün]

- 1 Hengâm-ı ħaṭ ki vuşlat-ı dil-dâr vaḫtidür
Şavm-âşinâ-yı ħasrete efkâr²⁵⁷ vaḫtidür
- 2 Faşl-ı bahâr-ı ħüsnidür ol naħl-i nev-resün
Gül-çin-i kâm olursa dil-i zâr vaḫtidür²⁵⁸
- 3 Artursa nâz-ı şeyn n'ola ol ħ^çâce-i cemâl²⁵⁹
Kâlâsına revâyiş-i bâzâr vaḫtidür²⁶⁰
- 4 İzhâr-ı ç aşğdan dem-i ħaṭ ħaflet eyleme
ç Arz it ṭabibe derdiñi tîmâr vaḫtidür²⁶¹
- 5 Ey çeşm-i baħt meyl şeker-ħ^çâba²⁶² tâ-be-key
Bî-dâr ol ki ru 'yet-i didâr vaḫtidür²⁶³
- 6 Tażyîç -i vaḫt eyleme faşl-ı şebâbda²⁶⁴
Kesb-i maç ârif eyleye gör kâr vaḫtidür*

[45a]

²⁵⁴ Revâc-ı kâle-i Hindü-devâtum: Revâc-ı kâle-i Hindî devâtum **D**.

²⁵⁵ Vâsık mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

²⁵⁶ Mecmûada “Lâ-Edrî” başlığı ile kayıtlı bu şiirin Ahmed Vâsık’a ait olduğu Seyyid Vehbî’nin, şairin “vaktidür” redifli gazeline yazmış olduğu tahmisten (dîvânda tahmis olarak belirtilen manzume, nazım şekli/dış yapısı itibariyle esasen taştîrdir) tespit edilmiştir. TEİS’te kayıtlı bilgiye göre, şairin dîvânı bulunduğu fakat söz konusu eserin gün yüzüne çıkmadığı belirtilmiştir. Vâsık mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda bu şiir tespit edilemediğinden karşılaştırma “*Seyyid Vehbî Dîvânî*” esas alınarak yapılmıştır (Bkz. Kaynakça). Seyyid Vehbî D., Th. 14 (6 bent), s. 498-499. Tahmisin mahlas bendi şu şekildedir:

Ol nev-sevâd-ı ħüsne bu demlerde **Vâşikâ**
Kim görse ħaṭṭ-ı rüyımı olmaz mı mübtelâ
Meşğ eyleyüp şenâsına çün murğ-ı ħoş-nevâ
Tevsîd-i şiç rûñ ile bahâriyye **Vehbiyâ**
Eşçâr ile maħabbetün eşçâr vaḫtidür

²⁵⁷ efkâr: ifṭâr **D**.

²⁵⁸ Bu beyit dîvânda 5. bendin 1/5. mısraıdır.

²⁵⁹ ħ^çâce-i cemâl: ħ^çâce-i kemâl **D**.

²⁶⁰ Bu beyit dîvânda 2. bendin 1/5. mısraıdır.

²⁶¹ **-D**

²⁶² baħt-ı meyl-i şeker-ħ^çâbe: baħt-ı meyl-i şeker-ħ^çâb **D**.

²⁶³ Bu beyit dîvânda 4. bendin 1/2. mısraıdır.

²⁶⁴ Tażyîç -i vaḫt eyleme faşl-ı şebâbda: Etlâf-ı vaḫt eyleme faşl-ı şitâbda **D**.

* Bu beyit teyide muhtaç olmakla birlikte berceste beyit olarak tespit edilmiştir.

38²⁶⁵

[Ġazel]

NEDİM

[fā^ˆ ilātün fā^ˆ ilātün fā^ˆ ilātün fā^ˆ ilün]

- 1 Söz cihān içre ne gülşen ne gülistān almada
İş hemān āgūşa bir serv-i hırāmān almada
- 2 La^ˆ l-i yār ağzında ammā vāpesin olmuş nefes
‘Āşık-ı bīmārı gördüm cān virüp cān almada²⁶⁶
- 3 Ġamze-i cellāduñ itdi ‘āşıkun kārın tamām
Ey şeh-i bī-dād hıttun dağı fermān almada
- 4 Vāye-bağş-ı bī-kesān olmağa el virmez hemān
Ey felek çālākdur destün girībān almada
- 5 Şerbet-i la^ˆ lündeki hāşiyeti bilmem ve līk
Nīşter-i ğamzeñ ‘aceb üstād imiş kār almada
- 6 ‘Ārşa-i ma^ˆ nāda el-ħağ nüktedān²⁶⁷ olduñ **Nedīm**
Esb-i tab^ˆ -ı çāpükün ğitdükçe meydān almada

39²⁶⁸

[Ġazel]

RAHMİ

[mefā^ˆ ilün mefā^ˆ ilün mefā^ˆ ilün mefā^ˆ ilün]

- 1 Senünle biz dağı ey bī-mürüvvet yār idük evvel
Giriftār-ı cefā-yı keşret-i āgyār idük evvel
- 2 Bizi hayretde kordı hūsnün ey büt hem-çü āyine
Bu hāletle hemān bir şüret-i dīvār idik evvel
- 3 Dönerdi dīdeler biñ kerre bir hūb üstine her şeb
Ġayāl-i kākülünle şubha dek bī-dār idük evvel
- 4 Gehi giryān olurduğ gāh nālān bāğ-ı kūyuñda
Ġamuñla hem-nevā-yı ‘andelīb-i zār idük evvel
- 5 Ne sihr eylerdi bilmem çeşm ü ğamzeñ ‘āleme zālīm
Sağa **Rahmī** gibi hep ‘āşık-ı ğam-ħār idük evvel

²⁶⁵ Nedīm D., G. 134 (6 beyit), s. 262.

²⁶⁶ 1-2. beyit Bimen Şen tarafından bestelenmiştir: Bestenigār Şarkı, TRT Repertuar No: 10233 (Bkz kaynakça).

²⁶⁷ nüktedān: yekke-tāz **D**.

²⁶⁸ Rahmī mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

40²⁶⁹

[Ġazel]

NĀBĪ

[mef^ç ūlū fā^ç ilātū mefā^ç ilū fā^ç ilün]

- 1 İtdük qabŭl ŧarq-ı feraqla²⁷⁰ cefāsını
Cānānenŭj gűzetmemek olmaz rızāsını
- 2 Farq eylemez ŧadā-yı ceresden tefāvŭtin
Maqrŭr-ı devletŭj iŧiden qahqahāsını²⁷¹
- 3 Qıymam raqĭbe eylemeqe qāŧd-ı intiqām
O da²⁷² qeker benŭm gibi yārŭj cefāsını²⁷³
- 4 İm^ç ān olunsa vuŧlata ġavġā²⁷⁴ qarĭbdŭr
Meh-rŭlaruŧ sever gűjŭl²⁷⁵ eŧ bĭ-vefāsını²⁷⁶
- 5 Her bir mŭje zebān-ı sŭqlan-senc-i rāz²⁷⁷ iken
Taqrĭrden nazār duyamaz mŭdde^ç āsını²⁷⁸
- 6 Cām-ı ŧikesteden gűzine ^ç aynek eyleyen
Peymānenŭj ŧu gibi oqr mācerāsını²⁷⁹
- 7 İqŧsŭn qo hŭn-ı māl-i harāmı ^ç alaql gibi
Zālīm taŧavvur itmez ise imtilāsını²⁸⁰
- 8 Yoql kırqa²⁸¹ varmadan der-i dĭvāna bĭ-maqlal
Fevt itdŭgŭj ^ç ibādetŭj itmek kazāsını²⁸²
- 9 Bĭ-bŭs-ı la^ç l-i yār dűkŭlmez dehānına
Pĭŧĭn alur piyāle-i mey hŭn bahāsını^{283*}

²⁶⁹ Nābĭ D., G. 829 (11 beyit), s. 431.

²⁷⁰ ŧarq-ı feraqla: ŧarq-ı edeble **D**.

²⁷¹ Bu beyit dĭvānda 5. beyittir.

²⁷² o da: ol da **D**.

²⁷³ Bu beyit dĭvānda 9. beyittir.

²⁷⁴ vuŧlaqa ġavġā: ^ç ismete nev^ç an **D**.

²⁷⁵ sever gűjŭl: gűjŭl sever **D**.

²⁷⁶ Bu beyit dĭvānda 6. beyittir.

²⁷⁷ zebān-ı sŭqlan-senc-i rāz: zeban-ı suhen-senc-i rāz **D**.

²⁷⁸ Bu beyit dĭvānda 7. beyittir.

²⁷⁹ Bu beyit dĭvānda 2. beyittir.

²⁸⁰ Bu beyit dĭvānda 10. beyittir.

²⁸¹ kırqa: farkı **D**.

²⁸² Bu beyit dĭvānda 3. beyittir.

²⁸³ Bu beyit dĭvānda 4. beyittir.

* Mecmŭada 5, 6, 7, 8, ve 9 numaralı beyitler varaqlın sol kısmına dűzensiz kaydedilmiŧtir. Sıralamada mecmŭa tertibi esas alınmıŧtır.

- 10 **Nābī** bu eşk ü āh kıomaz bāğ-ı ʿ ālemün
Bir hoş tefahhuş eylemege āb u hevāsını²⁸⁴²⁸⁵

[45b]

41²⁸⁶

[Ġazel]

NEDİM

[mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün]

- 1 Yazanlar peykerüm destümde kâşî bir²⁸⁷ sebū yazmış
ʿ Aceb meşrebce taħrîr eylemiş el-ħaķ nikū yazmış
- 2 Civānum bir luğat gördüm lisān-ı ʿ aşķ²⁸⁸ nāmında
Belin tūl-i emel āğūşı adın ārzū²⁸⁹ yazmış²⁹⁰
- 3 İdüb hū hū diyü feryādına telmîħ ʿ uşşāķuñ
Celî ħaḫla civān-ı nāzeninüm çifte hū yazmış²⁹¹
- 4 Miyān-ı yāra dil-cūdur dimek kaçd eylemiş ammā
Yañılmış ħāme-i müşķin-raķam²⁹² dil-cūyı mü yazmış²⁹³
- 5 **Nedīm**in ħaķ bu kim bu nazm-ı dil-i cūyı düşmiş pek²⁹⁴
Şanursun kim durup bir dil-ber ile rū-be-rū yazmış

42²⁹⁵

[Ġazel]

[NEDİM]²⁹⁶

[fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün]

- 1 Sürme-i ħaḫ nergis-i güyā-yı ħāmūş eylemez
Sāķî-i āşüb maħmürın ferāmūş eylemez
- 2 Zevķ-baḫş-ı ħ̃āb-ı nūşin fikr-i laʿ lüñdür senüñ
Gül-şekersüz ħahveyi erbāb-ı dil nūş eylemez

²⁸⁴ eylemege āb u hevāsını: itmege āb u hevāsım **D.**

²⁸⁵ Bu beyit dîvānda 11. beyittir.

²⁸⁶ Nedīm D., G. 151 (5 beyit), s. 229.

²⁸⁷ kâşî bir: bir kâşî **D.**

²⁸⁸ lisān-ı ʿ aşķ: lisānüʿl-ʿ aşķ **D.**

²⁸⁹ tūl-i emel āğūşı adın ārzū: adın murād āğūşum adın ārzū **D.**

²⁹⁰ Bu beyit dîvānda 3. beyittir.

²⁹¹ Bu beyit dîvānda 4. beyittir.

²⁹² ħāme-i müşķin-raķam: ħāme-i mutlaķ-inan **D.**

²⁹³ Bu beyit dîvānda 2. beyittir.

²⁹⁴ nazm-ı dil-i cūyı düşmiş pek: nazmı şevķ-āmiz düşdü pek **D.**

²⁹⁵ Nedīm D., G. 47 (7 beyit), s. 227-228.

²⁹⁶ Mecmûada mahlas olduğu düşünülerek “feyz” kelimesinin üstü çizilmiş ve kırmızı mürekkeple yazılmıştır; ancak gazelin Nedīm’e ait olduğu tespit edilmiştir. Gazelin mahlas beyti dîvānda şu şekilde kayıtlıdır:

Çok zamāndur peyker-i tiğ-i zebānından **Nedīm**

Ĥūn-ı nazmuñ tāze deryālar gibi cūş eylemez

- 3 İdemez kesb-i şafâ âyîne-i endâmveş
Ol ki bir kez yâri ser-tâ-pâ der-âgûş eylemez
- 4 Zâhid-i rûbeh firîb eyler riyâ şahbâya lik
İtdügi bî-dâda²⁹⁷ nuql-i meclise mûş eylemez
- 5 Mürde diller sensüz ey rûh-ı revân peymâneyi
Şîre-i cân ile leb-rîz itseler nûş eylemez
- 6 Şeh-levend-i feyz çıkmaz seyre tâ kim sâkıyân²⁹⁸
Bâde-i gül-reng[i] raşş-ı câmezîn-pûş eylemez

43²⁹⁹

[Gazel]

[NEDİM]³⁰⁰

[mef' ülü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün]

- 1 Ğamzeñ füsün-ile sühân eyler nezâketi
Çeşmüñ nigâh şekline qor nâz u naşveti
- 2 Alduñ ğadeng-i cevriñi sînemde qoymaduñ
Ey qaşları kemân qatı cevr eyledüñ qatı
- 3 Geh sürme gâhî³⁰¹ vesme vü gâhî piyâle çek
Ey serv-i nâz çekme yeter³⁰² ğayrı qâmeti
- 4 Deryâ-yı 'aşqa dün beni baştarda eyledi
Bir dâne âl fesli Cezâ'irli³⁰³ âfeti
- 5 Sînemde itmişem tûtalum 'aşquñı³⁰⁴ nihân
Ammâ ki qanda şaqlayayum âh-ı ğasreti
- 6 Aldum qoçup miyânuñı bir tatlü büsesüñ
Ammâ ki yaqdı ağızımı şandum ğalâveti³⁰⁵

[46a]

44³⁰⁶

²⁹⁷ bî-dâda: bî-dâdı **D.**

²⁹⁸ sâkıyân: sâkıyâ **D.**

²⁹⁹ Nedîm D., G. 151 (12 beyit), s. 270-271.

³⁰⁰ Mecmûada Âsım başlığıyla kayıtlı olan bu şiirin Nedîm'e ait olduğı tespit edilmiştir. Âsım Dîvânı'nda aynı vezin, uyak ve kafiyede bir gazel mevcuttur. Nedîm Dîvânı'nda gazelin mahlas beyti şu şekildedir:

Hep kullarını etdi o kân-ı kerem çerâğ

Zannım budur ki geldi **Nedîm**in de nevbeti (G. 151/7)

³⁰¹ gâhî: gâh **D.**

³⁰² yeter: yeteri **M.**

³⁰³ Cezâ'irli: Cezâyirli **D.**

³⁰⁴ itmişem tûtalum 'aşquñı: 'aşquñı tûtalum itmişem **D.**

³⁰⁵ ğalâveti: ğarâreti **D.**

³⁰⁶ Nedîm mahlaslı, 5 beyitten müteşekkil bu şiir Farsça'dır.

45³⁰⁷

[Ġazel]

NEDİM

[fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün]

- 1 Hıaıt-ı sebz olmış bedid ol gerden-i kâfûrdan
Ey 'aceb çıkmış zümürüd ma' den-i billûrdan
- 2 Mey terâviş eyler emdükçe turunc-ı ğabğabuñ
Söyleşür ol çeşm-i nâzum³⁰⁸ neş'e-i pür-zûrdan
- 3 Mû-be-mû diġkatler itdüm kıl kadar fark itmedüm
Ķaşlarıñ billâh begüm dūşuñdaki semmûrdan³⁰⁹
- 4 Tâ kemergâhında gördüm mevc ururdı muıribuñ
Şöyle taşmış naġme-i ter kâse-i şanbûrdan
- 5 Sâ' idin bûs eyledüm gel gel amân ey dil saña
Tâze şeftâlû Ķopardum ol nihâl-i nûrdan³¹⁰³¹¹
- 6 Dün çemenden sevdüğüm naġvetle geçdün duymaduñ³¹²³¹³
Serv-i refârıñ görüp başın şalardı dûrdan
- 7 Nâ-tüvânım şöyle kim mecrûh olur cismüm **Nedim**
Geçse zîr-i sâye-i müjgân-ı çeşm-i mûrdan

46³¹⁴

[Ġazel]

NEDİM

[fe' ilâtün fe' ilün fe' ilâtün fe' ilün]

- 1 Āfet-i cân didiler ġamze-i cellâduñ için
Naġl-i gül söylediler Ķâmet-i şimşâduñ için
- 2 Yazdı çün kilik-i Ķazâ fitne-i âşüb emrûn
Ara yirini açık Ķodı³¹⁵ senüñ aduñ için
- 3 Çeşm ü ebrûya Ķafâdârsun ey zülf-i siyâh
Sen de kâfirsün o kâfirlere imdâduñ için

³⁰⁷ Nedim D., G. 105 (7 beyit), s. 251-252.

³⁰⁸ Söyleşür ol çeşm-i nâzum: Şöyle sır ol mest-i nâzım D.

³⁰⁹ Bu beyit dîvânda 5. beyittir.

³¹⁰ Bu beyit dîvânda 6. beyittir.

³¹¹ Mecmûada bu beyit varaġım üst kısmına 6. beyitten önce düzensiz kaydedilmiştir. Mürekkep ve imla hususiyetlerinde farklılık vardır.

³¹² Dün çemenden sevdüğüm naġvetle geçdün duymaduñ: Dün çemende sevdüğüm mestâne geçdün bakmaduñ D.

³¹³ Bu beyit dîvânda 4. beyittir.

³¹⁴ Nedim D., G. 90 (6 beyit), s. 246.

³¹⁵ Ķodı: Ķoydı D.

- 4 Hey nesün ki işidüp³¹⁶ ħandenji kühsārda kebk
 atı āvāz ile taĥsīn our ūstādu iūn³¹⁷
- 5 Sen ki bŭlbŭl gŭl iūn nāle idersŭn bī-derd
 Seni gŭlden ayırur nāle vŭ feryādu iūn³¹⁸
- 6 odan ey kil-k-i **Nedīmā** niūn oldu ħāmŭŝ
 Bizi ħasretde odu nazm-ı nev-icādu iūn

[46b]

47³¹⁹

48³²⁰

[azel]

NĀBĪ

[mef' ūlŭ mefā' ilŭ mefā' ilŭ fe' ūlŭn]

- 1 Dāgum nemek-ālā-yı ħasān³²¹ eyleme yā Rab
 Bāgum sipeh-ārā-yı ħazān eyleme yā Rab
- 2 Tīrāh-ı kemān zād-ı leb-i ' acz u niyāzum
 Maĥrŭm-ı mŭlāāt-ı niŝān eyleme yā Rab
- 3 Taĥŝilini ser-malab-ı nādīde ħuŝŭlŭn
 Vā-beste-i feryād u figān eyleme yā Rab
- 4 Dil-bend-i ūmīd olduum evāt-ı neŝātī
 Hem-reng-i ŝabā-ı Ramażān eyleme yā Rab
- 5 Ol tāze nihāl-i emen-efrŭz-ı cemāle³²²
 ħasretle uzadan nigerān eyleme yā Rab
- 6 Yek-loma-i rŭĥānī ile nefsŭmi seyr it³²³
 ħasret-keş-i bŭs-ı leb-i nān eyleme yā Rab*
- 7 Gencīne-i lufu var iken **Nābī**-i zāra³²⁴
 Muĥtāc-ı ' aā-yı digērān eyleme yā Rab

³¹⁶ Hey nesin ki işidüp: Hey nesin sen ki duyup **D**.

³¹⁷ Bu beyit dīvānda 5. beyittir.

³¹⁸ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

³¹⁹ Mahlas beyti, kırmızı mŭrekkeple ve ūstŭ izili "Necīb" olarak kayıtlı olan 9 beyitten mŭteŝekkil bu ŝiir Farsa'dır. Mecmŭada kayıtlı Farsa ve Arapa ŝiirler alıŝma alanına dahil olmadıından ŝiirlerin nazım ŝekilleri/vezin gibi hususiyetleri belirtilmeden mecmŭadaki sıralamaya gŭre numaralarının verilmesiyle iktifa edilmiŝtir.

³²⁰ Nābī D., G. 13 (7 beyit), s. 509-510.

³²¹ nemek-ālā-yı ħasān: nemek-ālā-yı ħasan **D**.

³²² nihāl-i emen-efrŭz-ı cemāle: nihāl-i ufuk-efrŭz-ı cemāle **D**.

³²³ seyr it: sır it **D**.

* Bu beyit dīvānda 2. sŭtunun sol yanına kaydedilmiştir. Beyit sıralamasında mecmŭa tertibi esas alınmıştır.

³²⁴ Nābī-i zāra: Nābī-i zārı **D**.

49³²⁵

[Ġazel]

‘ĀŞİM

[mef‘ ūlü mefā‘ ilü mefā‘ ilü fe‘ ūlün]

- 1 Luṭf it beni muḥtāc-ı ḥasān eyleme yā Rab
Dest-i digeṛāna niġerān eyleme yā Rab
- 2 Cürm ü güneḥüm dāmen-i ġufrān-ile setr it
Urma yüzüme ḥalka ‘ıyān eyleme yā Rab
- [47a]
- 3 Dil-ḥaste idüp eyleme keffārete muḥtāc
Maḥrūm-ı fütūr-ı Ramażān³²⁶ eyleme yā Rab
- 4 Bir neş‘e-i dīgerle pür eyle dil-i zārı
İkrār ile leb-rīz-i fiġān eyleme yā Rab³²⁷
- 5 Düşmenlerümi daḥı esirge kerem eyle
Bir vech-ile maġlūb-ı zamān eyleme yā Rab³²⁸
- 6 Maṭlūbunı iḥsān idüp ‘Āşım-ı zārı
Minnnet-keş-i dūnān-ı zamān eyleme yā Rab³²⁹

50³³⁰

[Ġazel]

VEHBİ

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

- 1 Mūm-ı sürḥa döndi la‘ l-i nābı tāb-ı rūzeden
Şormanıuz aġzı mühürlidür ḥisāb-ı rūzeden
- 2 Hiç kemāline baġılmaz hep zevāl-i muntazır
Ehl-i imsāk ‘ibret alsun āftāb-ı rūzeden
- 3 Şavm için niyyet tıutup fāl-i ikāmet eylesem
Açılan bāb-ı müsāfirdür kitāb-ı rūzeden
- 4 Tuymaduġ bir düş gibi geçdi diyorlar ‘idde³³¹
Şubḥ tā-şeb hiç göz açmazlardı ḥ‘āb-ı rūzeden
- 5 ‘İşret-i yek-rūze-i ‘ide fidādur niyyetüm
Vehbiyā nem var ise naġd-i şevāb-ı rūzeden

³²⁵ Āşım Ārif-zāde D., G. 2 (8 beyit), s. 141.

³²⁶ Maḥrūm-ı fütūr-ı Ramażān: Maḥrūm-ı neşāṭ-ı Ramażān D.

³²⁷ Bu beyit dīvānda 5. beyittir.

³²⁸ Bu beyit dīvānda 6. beyittir.

³²⁹ Bu beyit dīvānda 8. beyittir.

³³⁰ Seyyid Vehbî D., G. 178 (5 beyit), s. 624-625.

³³¹ ‘idde: ‘ıyde D.

51³³²

[Şarkı]

[SÂMÎ]³³³

[mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün]

I

Güzeller içre mümtâz-ı cihânsın ser-bülendimsin
Her eṭvârı müselle³³⁴ dil-ber-i 'âlem-pesendimsin
Göñül ḥâlin bilür şüh-ı zarîf-i şeh-levendimsin³³⁵
Benüm sen nür-ı çeşm[üm] yâr u cânımsın³³⁶ efendimsin

II

Lebüñ emsem ṭoyınca gözlerüm sürsem o ruḥsâra
Şafâ virse şemîm-i zülf-i müşkînüñ dil-i zâra
Miyânuñ çeksem âgûşa sözüñ bu olsa hem-vâre
Benüm sen nür-ı çeşm[üm] yâr u cânımsın³³⁷ efendimsin

III

Amân bilmez mi çeşmüñ bir bakışda³³⁸ câna kâr eyler
Teğâfüller kirişme ğamzeler mestâne cünbişler
Ne var bir kerre de zâlim niğâh-ı merḥamet göster
Benüm sen nür-ı çeşm[üm] yâr u cânımsın³³⁹ efendimsin³⁴⁰

[47b]

52³⁴¹

[Ġazel]

NECÎB

[fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün]

- 1 Bir niğâh-ı luṭf olursa yarama ruḥsâreden
Aluruz âgûş-ı vaşla revzen-i nezzâreden
- 2 Ey nihâl-i tâze geçdi tiğ-ı nâzuñ cânuma
Bir gül-i şad-berg[e] döndürdi vücūdum pâreden
- 3 Cüst-cü itdürmesündendür raḳîbüñ ḥavfumuz
Ḥançer-i ğamzeñ meded itse çıkardı aradan
- 4 Gerden-i simîni zülf-i 'anberînidür ğaraż
Ġayrı fikrüm yok benüm 'âlemde aqdan qaradan

³³² Arpaemîni-zâde Sâmî D., Mus. Şar. 5 (5 kîta), s. 239.

³³³ Mecmûada Lâ-Edrî başlığıyla kayıtlı olan bu şiirin Arpaemîni-zâde Sâmî'ye ait olduğı tespit edilmiştir.

³³⁴ Her eṭvâr-ı müselle^m: Müselle^m tarz ü ṭavrı D.

³³⁵ şüh-ı zarîf-i şeh-levendimsin: şüh ü zarîf-i şeh-levendümsin D.

³³⁶ nür-ı çeşm[üm] yâr u cânımsın: nür-ı çeşmüm yâr-ı cânımsın D.

³³⁷ nür-ı çeşm[üm] yâr u cânımsın: nür-ı çeşmüm yâr-ı cânımsın D.

³³⁸ bir bakışda: her nefesde D.

³³⁹ nür-ı çeşm[üm] yâr u cânımsın: nür-ı çeşmüm yâr-ı cânımsın D.

³⁴⁰ Bu kıt'a divânda 4. kıt'adır.

³⁴¹ Necîb mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

- 5 Seng-i cevrüñle Şikest itsen de dil-i mir 'ātuñı
Eylereñ seyr-i cemālün ben yine her yāreden
- 6 Farķ olınmaz girye itdükçe **Necīb**-i ĥastenün
Ĥavzdan çeşm-i teri müjgānları fevvāreden

53³⁴²

[Ėzel]

NAZİM

[mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün]

- 1 Dil tāb-ı ĥüsn-i yāra döger mi o nār o nūr
Derd-i muĥabbeti nice çeksün o zār o zūr
- 2 ZİR-i ĥimāyetinde ĥaṭı ol dü kākülün
Ülfet ide ĥarīb degül mi o nār o nūr³⁴³³⁴⁴
- 3 Manşūr dār-ı zülfı geđer dil yine ĥarīb³⁴⁵
Meydān-ı ĥüsn-i yārda ĥāzır o dār o dūr³⁴⁶
- 4 Şāyed niyāz-ı nāmeñe raĥm eyleye görüp
Yāra ĥamāme-i dil-i şeydā uçar uçur³⁴⁷
- 5 Girmez nevā-yı nāle-i gül-güşına **Nazım**
Bülbül gibi fiğānı ķo zinhār o yār uyur

54³⁴⁸

[Ėzel]

NECİB

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 O rütbe āteş urdı dāğuma dil-ber derünından
Ki tūfān-ĥız-i ĥayretdür semenderler derünından
- 2 Dönerse çeşm-i pür-tābum n'ola inbīķ-ı pür-tāba
Mişāl-i āb-ı gül çıkđum o verd-i ter derünından
- 3 Tehīdür gāĥ pürdür neşve-i şahbā-yı miĥnetden
Derün-ı 'āşıkun farķı nedür sāğar derünından

³⁴² Yahyā Nazım Dīvānı üzerine yapılan akademik çalışmada bu şiirin kayıtlı olmaması nedeniyle karşılaştırma dīvānının yazma (orijinal) nüshasından yapılmıştır (Bkz. Kaynakça). Yahyā Nazım D., G. 57 (5 beyit), vrk. 90a.

³⁴³ o nār o nūr: o mār o mūr **D**.

³⁴⁴ Bu beyit dīvānda 3. beyittir.

³⁴⁵ ĥarīb: ba' id **D**.

³⁴⁶ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

³⁴⁷ Bu beyit dīvānda 2. beyittir.

³⁴⁸ Necīb mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

- 4 Dil-i a^ç dādan ümmīd-i tesellī eylemez ^ç ākil
 Hūşūl-i mūmiyā mümkün midür ejder derūnından
- 5 Dil-i işkeste dendānuş hayāl itse ^ç itāb itme
 Revā mı rişteyi dūr eylemek gevher derūnından
- 6 Lebi vaşfın **Necībūn** şöyle şīrīn eyledūn sen kim
 Hārīr-i hāme ki dem-beste ney-şeker derūnından

[48a]

55³⁴⁹

[Ġazel]

ŞĀ'İR

[mefā^ç ilün fe^ç ilātün mefā^ç ilün fe^ç ilün]

- 1 Şebāne meclise gelse o şem^ç -i tābende
 Yanup yakılmayı pervāne görse tā bende
- 2 İnanma āyinecidür raķīb-i bed-sīret
 Olursa da saņa ey māh şūr-ı tābende
- 3 Çalışdı dāne-i hāliyle dām-ı zūlfūnde
 Kebūter-i dil-i zārum koyınca tābende
- 4 Dirīğ olmadı menzil-res-i vişāl-i hābīb
 Reh-i firākda dīl oldu çok şitābende
- 5 Veliyy-i ni^ç mete ^ç arz-ı hāl ider **Şā'ir**³⁵⁰
 Yazar ise n'ola imzāda sūr-ı tābende

56³⁵¹

[Ġazel]

[NEDİM]³⁵²

[fe^ç ilātün fe^ç ilātün fe^ç ilātün fe^ç ilün]

- 1 Koçulursun³⁵³ güzelüm sen dağı şabr eyle hele
 Şimdicek şerm gider³⁵⁴ meclise peymāne gelür³⁵⁵
- 2 Dād bilmez misün ey düşmen-i imān [ki] tabīb
 Kāfir olursa da bu³⁵⁶ hāste müselmäna gelür³⁵⁷

³⁴⁹ Şā'ir mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

³⁵⁰ Mısranın vezni aksamaktadır.

³⁵¹ Nedīm D., K. 14 (47 beyit), s. 65-66-67-68.

³⁵² Mecmûada Âsım başlığı ile kayıtlı olan bu şiirin Nedīm'e ait olduğu tespit edilmiştir.

³⁵³ Koçulursun: Açulursun **D**.

³⁵⁴ gider: gidüp **D**.

³⁵⁵ Bu beyit dīvānda 6. beyittir.

³⁵⁶ bu: bir **D**.

³⁵⁷ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

- 3 Gelmedin görmedin aḥvālūmi dād eylemedün
Görse aḥvālūmi kāfir daḥı³⁵⁸ imāna gelür³⁵⁹
- 4 Her sözüm gülşen-i ma' nāya gönül bezminde³⁶⁰
Gül gibi renkli nergis gibi mestāne gelür³⁶¹
- 5 Benüm ol gūy-rübā kim ser-i meydānumda
Ser-i 'Örfi vü Nazîrî ḥam-ı çevgāna gelür³⁶²

57³⁶³

[Ġazel]

'ĀŞİM

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Neşve-i meyle ḥarîf-i ğamı maġlûb idelüm
Koparup velveleler naġme-i Eyyüb idelüm
- 2 Yok yire itmeyelüm eşk-i dü çeşmi itlāf
Ol şu dîbāsını ferş-i reh-i maḥbûb idelüm
- 3 Dek ile zāhide nüş itdürelüm şaḥbāyı
O mir 'atı mı bu taḥrîb ile ma' yûb idelüm³⁶⁴
- 4 Bir zamān ola nedāmet gele itdüklerüñe
Bizi kim kaşd ideni luḫf-ile maḥcûb idelüm
- 5 'Āşımā biz daḥı Ra'fet Beg Efendiāsā
O gül-i ma' rifeti da' vet-i Eyyüb idelüm

58³⁶⁵

[Ġazel]

NEDİM

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Ḥasretünle gül-i ter şerḥa çeker pehlûya
Şāḥ-ı gül şevkuñ-ile dāġ yaḫar bāzûya³⁶⁶
- 2 Būsedden gül gül olup 'arîz-ı alı dönmiş
Gögerüp sîb-i zenaḥdān³⁶⁷ gül ü şeftālûya

[48b]

³⁵⁸ aḥvālūmi kāfir daḥı: kāfir benüm aḥvālūmi D.

³⁵⁹ Bu beyit dîvānda 5. beyittir.

³⁶⁰ bezminde: bezmünden D.

³⁶¹ Bu beyit dîvānda 39. beyittir.

³⁶² Bu beyit dîvānda 38. beyittir.

³⁶³ Āsım mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

³⁶⁴ Mısranın vezni aksamaktadır.

³⁶⁵ Nedîm D., G. 142 (7 beyit), s. 266-267.

³⁶⁶ Şāḥ-ı gül şevkuñ-ile dāġ yaḫar bāzûya: Şāḥ-ı gül dāġ yaḫar şevkuñ ile bāzûya D.

³⁶⁷ Görk-i sîb-i zenaḥdān: Gögerüp sîb-i zenaḥdān D.

- 3 Cebr ider hâtır-ı meksûrum olup peyveste³⁶⁸
Şiken-i taraf-ı külâhuñ şiken-i gîsüya³⁶⁹
- 4 Ham olur püşt-i kemân gayret ile şâc irler
Cevher-i tiğ didükçe girih-i ebrüya³⁷⁰³⁷¹
- 5 Bir küleh başuña fağfûr da olsañ pesdür³⁷²
Degmez ey h̄āce cihân malı bu cüst ü cüya³⁷³
- 6 Olmaz el-kışsa pesend itmemek aḥbâb **Nedîm**
Böyle pâkîze-edâ bir gâzel-i dil-cüya

59³⁷⁴

[Ġazel]
NEDİM

[fâc ilâtün fâc ilâtün fâc ilâtün fâc ilün]

- 1 Çokdan ey sâkî gelüp sinemde mihmân olmaduñ
Derdüme destündeki şâgarla dermân olmaduñ
- 2 Mâhsın mehden güzelsin belki ammâ neyleyüm
Âh bir şeb burc-ı âğüşumda tâbân olmaduñ
- 3 Geldi mülk-i ḥüsnine ḥaṭṭ-ı siyeh muşḥaf-be-dest
Señ daḥı ey kâfir-i naḥvet müselmân olmaduñ
- 4 Ḥaylî demdür ki belün çoçmağa kaşd itdükçe ben
Nâz-ile benden yine baña girizânıñ olmaduñ
- 5 Kanda bulduñ böyle dil-keş nazm ḥayrânı **Nedîm**³⁷⁵
Câm-ı mey nüş itmedüñ hem-bezm-i cânân olmaduñ

60³⁷⁶

[Ġazel]
NEDİM

[fâc ilâtün fâc ilâtün fâc ilâtün fâc ilün]

- 1 Sinede bir laḥza ârâm eyle gel cānum gibi
Geçme ey rûḥ-ı revân c̄ömr-i şitâbānum gibi

³⁶⁸ olur peyveste: olup hevesine **M.**

³⁶⁹ Bu beyit dîvânda 4. beyittir.

³⁷⁰ girih-i ebrüya: girih-i ebrüya **D.**

³⁷¹ Bu beyit dîvânda 6. beyittir.

³⁷² pesdür: besdür **D.**

³⁷³ Bu beyit dîvânda 3. beyittir.

³⁷⁴ Nedîm D., G. 66 (5 beyit), s. 237.

³⁷⁵ dil-keş nazm ḥayrânı Nedîm: dil-keş nazmı ḥayrānum Nedîm **D.**

³⁷⁶ Nedîm D., G. 157 (5 beyit), s. 272.

- 2 Per[de]-dār aṅlar idüm ol³⁷⁷ ğoncayı gördüm seḫer
Ol daḫı leb-rîz-i çāk olmış girîbānum gibi
- 3 Geçmem ol gülden gül-āb almazdan evvel müyumuḅ³⁷⁸
Her biri inbîḫ-i zehr-āb olsa müjġānum gibi³⁷⁹
- 4 Pîç pîç oldu ḫalem gelmez daḫı tā' bire ḫayf³⁸⁰
Vaşf ol ġisūlaruḅ ḫ'āb-ı perîşānum gibi³⁸¹
- 5 Cüst-cü itdüm yine cānā **Nedîmā** bendeḅe
Bir efendi bulmadum 'ālemde sulṫānum³⁸² gibi

61³⁸³

[Ġazel]

NEDÎM

[mef' ūlü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün]

- 1 Gör ḫadd-i yāri serv-i çemān söylerem saḅa
Baḫ ol dehāna rāz-ı nihān söylerem saḅa
- 2 Vardur ḫuzūra söyleyecek bir sözüüm velî³⁸⁴
A' dā ḫaçan uyur o zamān söylerem saḅa³⁸⁵
- 3 Ben şā' irüm o ḫāmet-i mevzūnı toġrusı
Sevmem disem de belki yalan söylerem saḅa
- 4 Şorma peyām-ı vaşlını³⁸⁶ peymāne duymasun
Ey dil tehālük itme amān söylerem saḅa³⁸⁷
- 5 Söylenmez ol perî ile seyr-i Ḥişārumuz
Zan itme ey dil aḅı hemān söylerem saḅa*
- [49a]
- 6 Ḥamdur dü zülfi zülfeveş anuḅla bil hemān
Ey bād-ı şubḫ işte nişān söylerem saḅa
- 7 Eylerse baḅa daḫı naḅar ol ḫıdiv-i ' ahd
Hem-çün **Nedîm** siḫr-i beyān söylerem saḅa

³⁷⁷ Per[de]-dār aṅlar idüm ol: Perde-dār aṅlardum el-ḫak **D.**

³⁷⁸ müyumuḅ: müyunun **D.**

³⁷⁹ Bu beyit dîvānda 4. beyittir.

³⁸⁰ Pîç pîç oldu ḫalem gelmez daḫı tā' bire ḫayf: Reşk-i Çin olmaḫda fikrüm gelmedi tā' bire lik **D.**

³⁸¹ Bu beyit dîvānda 3. beyittir.

³⁸² 'ālemde sulṫānum: devletlü sulṫānum **D.**

³⁸³ Nedîm **D.**, G. 3 (14 beyit), s. 210-211.

³⁸⁴ velî: onu **D.**

³⁸⁵ Bu beyit dîvānda 4. beyittir.

³⁸⁶ peyām-ı vaşlını: peyām-ı la' lini **D.**

³⁸⁷ Bu beyit dîvānda 2. beyittir.

* Mecmûada bu beyit varaġın sonuna düzensiz kaydedilmiştir. Mürekkep ve imla hususiyetleri farklıdır.

62³⁸⁸

[Ġazel]*

VĀŞIK

[mef' ūlü fā' ilätü mefā' ilü fā' ilün]

- 1 'Arz-ı ħulūşa naqd-i dil ü cān bahānedür
Yoħsa metā' -ı vaşluġa cānā bahā nedür³⁸⁹
- 2 Her laħza tīr-i ġamzesine dil nişānedür
Sīnem o ħaşı yāyüme ta' līm-ġānedür
- 3 Yā Rab ne cezbe vardur [o] pīr-i muġānda
Kim 'ālemün teveccühi ol āstānadur
- 4 Dārü'ş-şifā-yı kūyuġı cāy itse dil n'ola³⁹⁰
Menzil ġarīb ħasteye tīmār-ġānedür³⁹¹
- 5 **Vāşık** ħalan şahīfe-i 'ālemde yādġār
Erbāb-ı 'aşġdan ġazel-i 'āşıkānedür

63³⁹²

[Ġazel]

VEHBİ

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Ġalaġ itdüm sipihri sofra-i bezm-i tarab şandum
Mehi sīmīn-ṭabaġ Pervīni 'unġūd-ı 'ineb şandum
- 2 Şıyānetmiş meġer maġşūdı zaġm-ı tīġ-ı çeşminden
Baġa vaz' -ı teġāfūl-ġūnesin yārūġ ġaḡab şandum
- 3 Ķuşūr itdüm niyāz itmekde şāhum saġa mestāne
Düşüp dāmānına yüz sürmegi terk-i edeb şandum
- 4 Tebessümden dehānuġ olduġın ħis eyledüm ammā
Meġer reng-i tebessüm şıġmamış ben aġı leb şandum
- 5 Dırāz itmiş şurāġı gerdenin būs-ı leb-i cāma
İki ħasret-keşīde yāri ġüyā leb-be-leb şandum

³⁸⁸ Ahmed Vâsık/Vâsık-ı Dîvâne'ye ait bir dîvân nüshası tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). ST-1, G. (2 beyit), s. 1024.; NA., G. (2 beyit), s. 763.; TN-3, G. (2 beyit), s. 340.

* Vâsık'ın ömrünün sonunda sevda-zedelik sebebiyle hastanedeyken nazmettiği eşarından biridir.

³⁸⁹ 'Arz-ı ħulūşa naqd-i dil ü cān bahānedür / Yoħsa metā' -ı vaşluġa cānā bahānedür: Her laħza çeşm-i kâfirinüġ ħaşdı cānadur / Ġehī nigāhi cānib-i ġayra bahānedür **ST-1**; Her laħza çeşm-i kâfiriniġ ħaşdı cānadur / Ġāhī nigāhi cānib-i ġayre bahānedür **NA., TN-3**.

³⁹⁰ Dārü'ş-şifā-yı kūyuġı cāy itse dil n'ola: Dārü'ş-şifā-yı kūyuġı yaşdansa n'ola dil **ST-1**; **NA.**; Dārüşşifā-yı kūyuġı ħaşd itse nola dil **TN-3**.

³⁹¹ Menzil ġarīb ħasteye tīmār-ġānedür: Menzil ġarīb ħastaya bīmār-ġānedür **ST-1**; Menzil ġarīb ħasteye bīmār-ġānedür **NA.**; Menzil-i ġarīb-i ħasteye bī-mārġānedür **TN-3**.

³⁹² Seyyid Vehbî D., G. 153 (7 beyit), s. 609.

- 6 Dir idi rûh-ı Nâbî görse Vehbî kâle-i nazm[um]
Sevâd-ı şafhanı³⁹³ bendergeh-i şehr-i Haleb şandum³⁹⁴

64³⁹⁵

[Ġazel]

‘ĀŞİM

[mef‘ ūlü mefā‘ ilü mefā‘ ilü fe‘ ūlün]

- 1 Ey çarh-ı siyeh-kāse vefā-dār degilsin
Señ ehl-i dilüñ düşmenisin yār degilsin
- 2 Ağyār-ı girān-cāndur iden kıddümi kütāh
Ey ‘aşk benüm üstüme señ bār degilsin
- 3 İzhār idersün bilürem derd-i derūnuñ
Ey maḥfaẓa-i³⁹⁶ sīne sen enbār degilsin
- 4 Leb-rīz eger merhem-i behbūd³⁹⁷ ile olsañ
Ey zaḥm-ı müje kâbil-i tīmār degilsin
- [49b]
- 5 İtdüñ yeter ey şüh mülükāne edālar
Unutma biraz kendüñi ḥünkār³⁹⁸ degilsin
- 6 Gel ‘Āşıma ma‘ şük edāsında görünme
Señ istedüğüñ şüh yürü var degilsin³⁹⁹

65⁴⁰⁰

[Ġazel]

‘ĀŞİM

[mef‘ ūlü fā‘ ilätü mefā‘ ilü fā‘ ilün]

- 1 Meftūnı nāz-ı şāhid-i şeng-i nigāhınuñ
Dünyā zebūn-ı qahrı peleng-i nigāhınuñ
- 2 Müjgān kıyās eyleme yekser helākdür
Reşk-ile merdümān çeleng-i nigāhınuñ
- 3 Şehbāz-ı dilde maḥv olur ārām sevdüğüñ
Pervāzını görünce küleng-i nigāhınuñ

³⁹³ Sevâd-ı şafhanı: Sevâd-ı saḥfeni **M.**

³⁹⁴ Bu beyit dîvânda 7. beyittir.

³⁹⁵ Āsım Ārif-zāde D., G. 34 (7 beyit), s. 165-166.

³⁹⁶ Maḥfaẓa-i: maḥfaẓa-yı **D.**

³⁹⁷ Leb-rīz eger merhem-i behbūd: Leberi eger merhem-i beh-būd **D.**

³⁹⁸ ḥünkār: ḥünkāre **M.**

³⁹⁹ Bu beyit dîvânda 7. beyittir.

⁴⁰⁰ Āsım mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

- 4 Hengām-ı şeb [...] *
Bendin çözer şabâh-ile teng-i nigâhınuñ
- 5 ‘Āşım hezâr gıbta ile tab‘ -ı şūhuma
Reftârı hoş gelür şeleng-i nigâhınuñ⁴⁰¹

66⁴⁰²

[Ġazel]

NAZĪM

[mef‘ ülü fâ‘ ilätü mefâ‘ ilü fâ‘ ilün]

- 1 Müjgânlar ile eyleyen ebrūsın oğ u yâ
‘Uşşâkı sine-çâk dil-efgäre⁴⁰³ oğıya
- 2 Besdür gönül bu şugl-i kitâb-ı mecâz bes
Bir harf sende bâb-ı haķikatde⁴⁰⁴ oğıya
- 3 Bir çeşmi tîğ ğamzesi⁴⁰⁵ cellâda ol helâk
Kim kıyma kıyma taht-ı dil ü cânı⁴⁰⁶ oğıya
- 4 Göster kebüter-i dili naķş-ı niyâz-ile
Şâyed gele o gözleri mestâne⁴⁰⁷ oğıya
- 5 Kadd-i dü-tâma nâleme raħm itdi kalb-i yâr
Bu yayın ey Nazım geçer oğı taşa ya⁴⁰⁸

67⁴⁰⁹

[Ġazel]

‘ĀTIF

[mef‘ ülü mefâ‘ ilü mefâ‘ ilü fe‘ ülün]

- 1 Hımyâze çeker şanma dil ol mehveşe qarşu
Serdî-i hevâdan görünür âteşe qarşu
- 2 Mîzâb yem-i baħr-i ğazabdur baķılur mı
Ol cebhe-i pür-çîn-ile dirhem kaşa qarşu
- 3 Şâyeste ider vuşlatı aġyâra bezimde
Ben ‘âşık-ı dil-dâde-i ħasret-keşe qarşu

* Mısrânın devamı mürekkep daġılması sebebiyle okunamamıştır.

⁴⁰¹ Mısrânın vezni aksamaktadır.

⁴⁰² Yahyâ Nazım D., G. 19 (5 beyit), s. 439.

⁴⁰³ Sine-çâk dil-efgäre: Sine-çâk ü dil-efgäre D.

⁴⁰⁴ Haķikatde: Haķikatden D.

⁴⁰⁵ tîğ ğamzesi: tîr ğamzesi D.

⁴⁰⁶ taht-ı dil ü cânı: laht-ı dil ü cânıñ D.

⁴⁰⁷ mestâne: şeh-bâz D.

⁴⁰⁸ oğı taşa yâ: taşa oğı yâ D.

⁴⁰⁹ Ātif mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

4 Bakdıkça gelür zaḥm-ı müjeñ ḥıttā-ı zāra
O tır-i miyān eyledüğüñ terkeşe qarşu

5 Tab'um gibi tūḫī mi olur 'Āṭıf hıç⁴¹⁰
Mir 'āt-ı mücellā mı perestişe qarşu

[50a]

68⁴¹¹

[Ġazel]

NECĪB

[mef' ulü mefā' ilü mefā' ilü fe' ulün]

1 Ġam yāyını çek gāh ruḥa geh қаşa qarşu
Tır-i per-i pervāneye dön āteşe qarşu

2 Mānend-i hilāl itmeyicek қor mı felek hıç
Boynın buraraq durmağa bir mehveşe qarşu

3 Baş gösteremem mest iken ol tāze nihāle
Kim varabilür öyle büt-i ser-keşe qarşu

4 Bir sübḥa-i inci görünür çeşmüme sāķī
Açdıqça dehen cām-ı mey-i qarşu

5 Yārān-ı sūhān pençeleşürse de Necībā
Bir beyt-i dil-ārā mı қоşунлар беşe qarşu

69⁴¹²

[Ġazel]

ṬĀLĪB

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

1 Rem-i vişāl geçer neş'e-i şarāb gibi
Қalur gözümde o demler ḥayāl-i ḥ'āb gibi

2 Şeb-i firāķ baḥa cāme-ḥ'āb-ı āteş olur
Şabāḥa dek dönerem sūz-ile kebāb gibi

3 Fedā-yı va' deyi eyle firībiyüz yārün
Ki sāde-dilleri mesrūr ider serāb gibi

4 Cemāli keşret-i nezzāreden 'ayān olmaz
Ki tār u pūd naḫar setr ider niķāb gibi

5 Fenā-pezirīyi bezm-i şebāneden bildüm
Bu 'ālemüñ de şoñı Ṭālīb-i ḥarāb gibi

⁴¹⁰ Mısranın vezni aksamaktadır.

⁴¹¹ Necīb mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

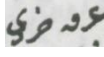
⁴¹² Tālīb mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

70⁴¹³

[Ġazel]

RAĦMÎ

[mef' ũlũ mefā' ilũ mefā' ilũ fe' ũlũn]

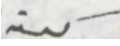
- 1 Sũz-efken-i baĥr olsa ger ol ĥaņcer-i elmās
Māĥiyi ider ũu' lesi hem-peyker-i elmās
- 2 Tā' ĩir-i dimāġ itmede ĥālũn zekān iĥre
'Anber gibidũr kim ola der mũcmir-i elmas
- 3 Kalmazsa fũrũġı gũher-i mihrũn 'aceb mi
Raĥşende serinde ol ũehũn efser-i elmās
- 4 ĥāk ider endiũe-i ġamzeņ
Ġāyet ile ser-tiz olur niũter-i elmās
- 5 Olsun ĥo lebũn mũn' akis-i ġabġab-ı pũr-tāb
Kim la' l-i mũzābe yaraũur sāġar-ı elmās
- 6 Ol gevher-i ĥār-sũ-yı ma' rifetũm kim⁴¹⁴
Raĥmî sũĥanum olmada reũk-āver-i elmās

71⁴¹⁵

[Ġazel]

RAĦMÎ

[mefā' ilũn fe' ilātũn mefā' ilũn fe' ilũn]

- 1 Ĥaıuņ ki ũafĥa-i rũyuņda ĥādiũ olmiũdur
Sevād-ı kiũver-i dil pũr-ĥavādiũ olmiũdur
- [50b]
- 2 Bizũmle ũıdġ-ı vefāda peymāndur
Yemĩnlerinde o bed-'ahd ĥāniũ olmiũdur
 - 3 Deĥān-ı ġoncayı ĥāk eyledi benān-ı nesĩm
Femũnle var ise tenkide bā' iũ olmiũdur
 - 4 Ĥekince silsile-i mihrine o leylĩ mevā
Cũnũn-ı 'aũġda dil-i Ķays vāriũ olmiũdur
 - 5 Cihānı mekri ile duĥter-i rez itdi ĥarāb
O fitne-zā 'aceb ũmmũ'l- ĥabāiũ olmiũdur
 - 6 Yine keũākeũi bu nev-zemĩnũn ey **Raĥmî**
'Inān-ı ĥāmeyi irĥāya bā' iũ olmiũdur

⁴¹³ Raĥmî mahlaslı ũiirlerin yer aldıġı ĥalıũmalarda tespit edilememiũtir (Bkz. Kaynakĥa).

⁴¹⁴ Mısranın vezni aksamaktadır.

⁴¹⁵ Raĥmî mahlaslı ũiirlerin yer aldıġı ĥalıũmalarda tespit edilememiũtir (Bkz. Kaynakĥa).

72⁴¹⁶

[Ġazel]

NEDİM

[fe^ç ilātün fe^ç ilātün fe^ç ilātün fe^ç ilün]

- 1 Sīm çep-raştlar ol sīne-i pūr-nūr üzre
Bir luğaz bağladı⁴¹⁷ āyīne-i billūr üzre
- 2 Beni öldür beni kim şevk-ile⁴¹⁸ pervāne-şifat
Nice bir ditreyeyüm şu^ç le-i sātūr⁴¹⁹ üzre
- 3 Dil-i pūr-nāle-i ^ç āşıkda hayāl-i rūyuñ
Naşş-ı gülşen gibidür kāse-i fağfūr üzre⁴²⁰
- 4 Yıldızı toğdı⁴²¹ yine şubḥ-ı bahār-ı ḥüsnüñ
Tügme-i zer degül ol gerden-i kāfūr üzre⁴²²
- 5 Tīrin aldıqda teh-i zaḥmdan⁴²³ āh eyleyerek
Çıkdı dil-pāreleri sīne-i mehcūr üzre⁴²⁴
- 6 Niğehüñ vaqt ola zülf ü ḥaṭ arasında **Nedīm**
Bürünüp şāl-i siyāha yata semmūr üzre

73⁴²⁵

[Ġazel]

‘ĀRİF

[mefā^ç ilün mefā^ç ilün mefā^ç ilün mefā^ç ilün]

- 1 Olaldan mīve-çīn-i vaşl o naḥl-i ^ç işve-pīrādan
Gönül ḥaz itmez oldu seyr-i gülden geşt-i şaḥrādan
- 2 O dil kim bāde-peymā-yı cünün-ı ^ç aşk u miḥnetdür
Olur āzāde teklīfāt-ı kayd-ı ^ç aql-ı ḥod-rādan
- 3 Gönül āzāde-i kayd-ı tekellüfden n’ola gice
Nesīmāsā hevā-yı zülf-i pūr-çīn-i semensādan
- 4 Ne bilsün mebḥaş-ı düşvārı fehm-i siḥr ü i^ç cāzı
Rumüz-ı ^ç işveyi derk itmeyen ol çeşm-i güyādan

⁴¹⁶ Nedīm D., G. 114 (6 beyit), s. 254.

⁴¹⁷ bağladı: bağlamış **D.**

⁴¹⁸ şevk-ile: şu^ç lede **D.**

⁴¹⁹ şu^ç le-i saṭur: kabza-i sātūr **D.**

⁴²⁰ Bu beyit dīvānda 5. beyittir.

⁴²¹ Yıldızı toğdı: Doğdı ḥurşīdi **D.**

⁴²² Bu beyit dīvānda 3. beyittir.

⁴²³ Tehi zaḥmdan: dehān zaḥmdan **D.**

⁴²⁴ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

⁴²⁵ Ārif mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

- 5 Olur vāreste kayd-ı hod-perestīden o bī-dil kim
Görünce dil-rubāsın maḥv olur zevk-ı temāşādan
- 6 Dil-i kūdek-meniş zībaḡ hurūş-ı mevcdür ‘Ārif
Umulmaz ḡāşılı ārām o tıfl-ı nā-şekībāndan

[51a]

74⁴²⁶

[Ġazel]

EMİN

[mef’ ūlü fā’ ilātü mefā’ ilü fā’ ilün]

- 1 Oldum şehīr-i ‘aşḡuḡ ile nūktedānlara
Düşsün senüḡ de mısra’ -ı la’ lüḡ zebānlara
- 2 İtdüḡ ḡamīde ḡāmetümi tīg-ı cevri-ile
Ebrūlaruḡ senüḡ daḡı döḡsün kemānlara
- 3 ‘Ayyūḡa çıḡdı hicrūḡ ile tā ki āhumuz
Çıksun senüḡ de naḡl-i ḡadüḡ āsmānlara
- 4 Nālem ḡamuḡla eyledi kühsārı pür-ḡanīn
Gitsün senüḡ de şayt-ı ruḡuḡ gülsitānlara
- 5 Geçmiş raḡībe bendesini yār ānuḡ daḡı
Kālā-yı ḡüsni ḡamz oluna dīdebānlara
- 6 Bu naḡm[1] şūḡ u tāze edā eyle **Emīn**
Maḡşūduḡ intisāb [ise] ger nev-civānlara

75⁴²⁷

[Ġazel]

‘ĀŞİM

[mef’ ūlü fā’ ilātü mefā’ ilü fā’ ilün]

- 1 Dil ārzū-yı büse-i la’ l-i lebindedür⁴²⁸⁴²⁹
Gel gör nigāhı ḡasret ise ḡabḡabındadır
- 2 Çaḡı o deḡlü zūr geḡer ḡurde-sāl iken
Şūḡ-ı Sıtanbuluḡ ḡaḡı ḡüyā cebindedür
- 3 Etrākin olsa her ne ḡadar olsa da⁴³⁰ bülend
‘Ucb u ḡurūru müzesinüḡ kebkebindedür

⁴²⁶ Emīn mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁴²⁷ Āşım Ārif-zāde D., G. 7 (6 Beyit), 145.

⁴²⁸ Dil ārzū-yı büse-i lā’ l-i lebindedür: Ol ārzū-yı büse ki la’ l-i lebüḡdedür **D**.

⁴²⁹ Mısranın vezni aksamaktadır.

⁴³⁰ olsa her ne ḡadar olsa da: olsa her ne ḡadar pāyesi **D**.

- 4 Yokdur beķası dār-ı mihendür bu ‘ âlemün
Rûzındadır ne zevķ ü şafâ⁴³¹ ne şebindedür
- 5 Maḥşül-i naķd-i ḥırmen-i sāmānum ‘ Āşimā⁴³²
Bir rüstâyî âfet-i cān erdebindedür⁴³³

76⁴³⁴

[Ġazel]

ŞŪFİ

[fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün]

- 1 Dil-i ‘ āşıķda ğubār-ı elem olmaz da n’ olur⁴³⁵
Öyle mâtem-kedede gerd-i ğam olmaz da n’ olur
- 2 Kuzucağum göricek sen de bu laḥm ü şaḥmı
‘ Āşıķ-ı zār-ı emîn-i ğanem olmaz da n’ olur
- 3 Hāl-i ruḥşaruḡı gördükde Bilāl-i Ḥabeşî
Ka‘ be-i kūyuḡa Şeyḥu’l-Ḥarem olmaz da n’ olur
- 4 Sen raķīb ile ma‘ a seyre gidince âdem
Sevdüğüm ‘ âzim-i rāh-ı ‘ adem olmaz da n’ olur
- 5 Sensüz ey rûḥ-ı revān bâde degül ‘ uşşakūḡ
Āb-ı ḥayvān daḡı nüş itse sem olmaz da n’ olur
- 6 Şūfiyâ keşret-i maḥbûb mey ü muṭrib ile
Nazar it meykedeye ‘ ayn-ı Cem olmaz da n’ olur

[51b]

77⁴³⁶

[Ġazel]

‘ ĀŞİM

[mef‘ ülü mefā‘ ilü mefā‘ ilü fe‘ ülün]

- 1 Zāhid söz olur mı dehen-i yāre sözüḡ ne
Baķ şive ile nāz-ile ğüftāra sözüḡ ne
- 2 Ṭur uçķuru ṭursun hele bir yaḡa çözülsün
Ṭopuķda batan⁴³⁷ dögme şu şalvāra sözüḡ ne

⁴³¹ ne zevķ u şafâ: ne zevķ u şafâsı **M**.

⁴³² Maḥşül-i naķd-i ḥırmen-i sāmānum ‘ Āşimā: Maḥşül-i naķd-i ḥırmen-i sāmānumuz bizüm **D**.

⁴³³ Dîvânda mahlas beyti şu şekildedir:

Ṭavr-ı mecāzı terk idüp sālīm ‘ Āşimā

‘ İlm-i ḥaķîķat-i ezeli meksebindedür

⁴³⁴ Sûfî mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁴³⁵ Mecmûada “ne olur” şeklinde kayıtlı olan redif, vezin gereġi “n’ olur” şeklinde okunmuştur.

⁴³⁶ Āşım Ārif-zāde D., G. 45 (5 beyit), s. 174.

⁴³⁷ batan: ‘ ayān **D**.

- 3 Kāfir kıızı yokdur dime düstum seni gördüm
Dün küçedeki⁴³⁸ gizlice bāzāra sözüñ ne
- 4 Cānān ile çok güft [ü] şinīd itmiş işitdüm
Ağyār-ı denī-meşreb-i ğaddāra⁴³⁹ sözüñ ne
- 5 Yārūñ ser-i kūyuñda bugün ‘Āşım-ı zāra
Bī-hūde yire itdügi āzāra sözüñ ne

78⁴⁴⁰

[Ġazel]

‘ĀŞİM

[mefā‘ ilün fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilün]

- 1 Ne deñlü saht ise de çīn-i ebruvān çekilür
Bu tekyegāh-ı hūsünde iki kemān çekilür
- 2 Meşāfe ise de zāhid o sīm-i ğabğabdan⁴⁴¹
Bir [a]yağ almağa mey-ğāneye tabān çekilür
- 3 Ne gūne çeşmini şındurdu bilmezem eyyā⁴⁴²
Görüp raķībi yanumdan o nev-civān⁴⁴³ çekilür
- 4 Olur cefāya taħammül firāş-ı dil-berde
Zārūri çīn-i cebīn itse mīzbān çekilür⁴⁴⁴
- 5 Emān emān a göñül bağ reh-i muħabbetden
Taķım taķım yürüyüp her ħar-ı revān çekilür⁴⁴⁵
- 6 Güzeşte olsa da ‘Āşım o şūh-ı bī-dāduñ
Ne çāre vaż‘ -ı girānı biraz zamān çekilür⁴⁴⁶

79⁴⁴⁷

[Ġazel]

FEZĀYĪ

[mefā‘ ilün fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilün]

- 1 O rütbe ile eziyyet uyandırıncaya dek
O murğ-ı tū-yı ruşı kuşķulandırıncaya dek

⁴³⁸ köçedeki: gecedeki **D.**

⁴³⁹ Ağyār-ı denī-meşreb-i ğaddāra: Ağyār-ı denī-meşreb ü ğaddāra **D.**

⁴⁴⁰ Āşım Ārif-zāde **D.**, G. 12 (11 beyit), s. 148-149.

⁴⁴¹ sīm-i ğabğabdan: sīm-i sā‘ idden **D.**

⁴⁴² eyyā: ammā **D.**

⁴⁴³ nev-civān: bī-emān **D.**

⁴⁴⁴ Bu beyit dīvānda 11. beyittir.

⁴⁴⁵ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

⁴⁴⁶ Bu beyit dīvānda 8. beyittir.

⁴⁴⁷ Fezāyī mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

- 2 Neler çekildi bileydün bakırcılar içre
Bir iki tencere saña kazandırıncaya dek
- 3 Şuruba limonu ekl eyle 'āşık-ı
Dehān-ı zurna zenānı şulandırıncaya dek
- 4 Pire gibi s.çar it bāzārı şahnında
Kehellik eyleme halkı dolandırıncaya dek
- 5 Köşebaşında nigāruñ yolınca zen-pāre
Yemīn ider o kadar çok inandırıncaya dek
- 6 Kovarsa dağı **Fezāyī** derinden ayrılma
O şūh-ı zālīme var gel usandırıncaya dek

[52a]

80⁴⁴⁸

[Ġazel]

LĀ-EDRĪ

[fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Şayduña dām kırmışuz tırmış
Püte-i vaşla urmışuz tırmış
- 2 Üstüñe yok yime kepek diyerek
Bıyığına uşurmuşuz tırmış
- 3 Bādveş pür-şarābı ey zāhid
İçer iken üfürmişüz tırmış
- 4 Senüñ ile kıazan ocağında
Halka-i rāzı yormışuz tırmış
- 5 Dün gice saña şusa itmişler
Doyamaduk uyumışuz tırmış
- 6 Bādveş ' arşa-i firākuñda
Haylī yelmiş buyurmuşuz tırmış

81⁴⁴⁹

[Ġazel]*

' ĀŞİM

[mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün]

- 1 Sev tıfl iken o şeh büyüyüp nāmın almadan
Bağ defci⁴⁵⁰ zümresi dağı peygāmın almadan

⁴⁴⁸ Lâ-Edrî başlığı ile kayıtlı bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

⁴⁴⁹ Âsım Ârif-zâde D., G. 38 (5 beyit), s. 169.

* Âsım'ın bu gazeli, 63b/281 numaralı varakta kayıtlı Nedîm'in gazeline naziredir.

⁴⁵⁰ Bak defci: Mağlefcî **M**

- 2 Fındıçlığa başladı hayfâ ki şimdiden
Bir büsesin o gözleri bādâmın almadan
- 3 Çîn-i cebîn itdi o nev-devlet-i hüsün
Luţfuñ henüz görmeden in'âmın almadan
- 4 Sâķide şöyle hâlet ü te'sîr var begüm⁴⁵¹
Mest itdi çeşm-i mesti bizi cāmın almadan
- 5 Yarım ağızla söyle 'aceb maķşaduñ nedür
Zâlim selâmın 'Âşım-ı nâ-kâmın almadan

82⁴⁵²

[Ġazel]
BĀHİR

[mef' ulü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün]

- 1 Sensin perî mişâlün aranmış bulunmamış
Mişlün ne en hayâlün aranmış bulunmamış
- 2 Hep pîşe-zâr-ı firķate düşmiş fütâdeler
Çokdan reh-i vişâlün aranmış bulunmamış
- 3 Bâġ-ı dehirde ķaddüñe serv olmamış nazîr
Gülşende rüy-ı aluñ aranmış bulunmamış
- 4 Çok rûze-dâr ni' met-i dîdârüña tâ-be-key⁴⁵³
'İd-âver-i hilâlün aranmış bulunmamış
- 5 Gencînedür dilün güher-i şî' re **Bâhirâ**
Bu nazm-ı pür-leâlün aranmış bulunmamış

83⁴⁵⁴

[Ġazel]
'ÂŞİM

[mef' ulü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün]

- 1 Bu hüsn-ile mişâlün aranmış bulunmamış
Bu ķadr ile hayâlün⁴⁵⁵ aranmış bulunmamış
- [52b]
- 2 Mülk-i 'Adende daġı 'adîli görülmemiş
Dendân-ı pür-le'âlün aranmış bulunmamış⁴⁵⁶

⁴⁵¹ hâlet ü te'sîr var begüm: hâlet-i te'sîr var kim **D**.

⁴⁵² Bâhir mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁴⁵³ Mısranın vezni aksamaktadır.

⁴⁵⁴ Âşım Ârif-zâde D., G. 23 (6 beyit), s. 157.

⁴⁵⁵ Bu ķadr ile hayâlün: Yokdur eşk-i hayâlün **M**.

⁴⁵⁶ Bu beyit dîvânda 3. beyittir.

- 3 Ağyār omuzdan atmış işitdüm yegān yegān
Düşmiş seyirde şālūn aranmış bulunmamış⁴⁵⁷
- 4 Reng eyledūn fütādeñe bir renge beñzemez
Ey şūh mekr ü ālūn aranmış bulunmamış
- 5 Bilmem zemīn-i tāze mi⁴⁵⁸ defn eyledūn ‘ aceb
Gencīne-i vişālūn aranmış bulunmamış
- 6 Mecmū‘asında dūnki gün ‘ **Āşım** o āfetūn
Tāze-zebān maķālūn aranmış bulunmamış

84⁴⁵⁹

[Ġazel]

RAĦMĪ

[mef‘ ūlū fā‘ ilātū mefā‘ ilū fā‘ ilūn]

- 1 Kaşduñ nedür felek dilin ārāmıñ almadan
El virmeden⁴⁶⁰ vişāli dil-ārāmıñ almadan
- 2 İsterse yüz görümlüğü⁴⁶¹ pīr-i muğān n’ola
Ser-pūş-ı bint-i sāğar-ı gül-fāmuñ almadan
- 3 Mestān-ı ‘ aşk-ı bī-meze dirler saña şaķın
Ağyāra nuķl-i bāde virüp cāmuñ almadan⁴⁶²
- 4 Āsīb-i ‘ aşka düşme görüp⁴⁶³ her semen-beri
Şeftālū-yı ‘ izār-ı gül-endāmuñ⁴⁶⁴ almadan⁴⁶⁵
- 5 Olduķ tamām hāşılı **RaĦmī** zamānede
Nev-devletān-ı bī-keremūñ hāmıñ almadan

85⁴⁶⁶

[Ġazel]

‘ ĀŞİM

[fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilūn]

- 1 Neşve-i meyle ol āfet h‘āb-ı nūşin eylemiş
Kañzil olmuş penbe-i mīnāyı bālīn eylemiş

⁴⁵⁷ Bu beyit dīvānda 2. beyittir.

⁴⁵⁸ Bilmem zemīn-i tāze mi: Bilmem ki ka‘ r-ı hāke mi **D.**

⁴⁵⁹ Kırımlı Mustafa RaĦmī D., G. 100 (5 beyit), s. 100.

⁴⁶⁰ vermeden: virmedin **M.**

⁴⁶¹ görümlüğü: görmeliği **D.**

⁴⁶² Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

⁴⁶³ görüp: sevip **D.**

⁴⁶⁴ Şeftālū-yı ‘ izār-ı gül-endāmın : Nev-bāve-i nihāl-i gül-endāmın **D.**

⁴⁶⁵ Bu beyit dīvānda 3. beyittir.

⁴⁶⁶ Āşım mahlaslı şiirleri yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

- 2 Üstine atlas yakışmış şöyle ol meh-pāreye
‘Aksi urmuş rüy-ı berrākını rengin eylemiş
- 3 Nün-ı çeşmiyle nigāh-ı āşināi eylemez
Ġālibā āyīneler ol şūhı ħod-bīn eylemiş
- 4 İnbisātuñ yoğ neden āzurde-ħātırsun ‘acīb
Sevdüğüm kimler seni çak böyle ħāmūş eylemiş
- 5 Şöyle rüşen itdi bezmi ħüsni berk urdı bu şeb
Reng-i rüyüñ pertev-i mihrin mi tezyīn eylemiş
- 6 Ħađ bu kim münşifdür ‘Āşım nā’il-i mīr-i sūħan
Māhire tanzīriñi gördükde taħsīn eylemiş

86⁴⁶⁷

[Ġazel]

‘ĀŞİM

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

- 1 Civānsun n’eyleyem dil-dāra ki⁴⁶⁸ ħiç raġbetüñ yoğdur
Perī-çehre güzelsüñ zālīm insāniyyetüñ yoğdur

[53a]

- 2 Bu kaçlarla bu gözler bu tenāsüb sende kim vardur
Bulursuñ kendüñe bir ‘āşık elbet minnetüñ yoğdur
- 3 Nedür bu sendeki bī-gāne cünbişler unuttuñ mı
Bizümle merħametsüz bī-vefā az⁴⁶⁹ ülfetüñ yoğdur
- 4 Güzelsüñ n’eyleyem pek bī-emānsun pek tenük-ħūsüñ⁴⁷⁰
Teraħħum n’eydüñin bilmezsün aşlā şefkatüñ yoğdur
- 5 Gelürdüñ sevdüğüm yođlarduñ ‘Āşım bendeñi her gün⁴⁷¹
Ne çāre dīdebānuñ māni‘ üñ çođ ruħşatuñ yoğdur

87⁴⁷²

[Ġazel]

ŞĀKİR

[mef‘ ülü fā‘ ilätü mefā‘ ilü fā‘ ilün]

- 1 Sākī ki elde cām-ı mey-i āteşin tutar
Teşħīr-i mülk-i ‘işrete la‘ līn nigīn tutar

⁴⁶⁷ Āşım Ārif-zāde D., G. 14 (5 beyit), s. 150-151.

⁴⁶⁸ dil-dāra ki: üftādeñe D.

⁴⁶⁹ bī-vefā az: bī-vefādur D.

⁴⁷⁰ tenük-ħūsüñ: tenük-ħūsun D.

⁴⁷¹ Gelürdüñ sevdüğüm yođlarduñ ‘Āşım bendeñi her gün: Gelürdüñ yoğlar idin ‘Āşımāyı sevdiğim her gün D.

⁴⁷² Şākīr mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

- 2 Dil fikr-i hattı ile ruḥuṅ der-kemān tatar
Bir kāfiruṅ esīr ider ol gizli dīn tatar
- 3 Vaşf-ı lebūṅ idince o bir şafḥa ḥāmeyi
Elbet yalar benānuṅ o kim engubīn tatar
- 4 İnkār iderise nice gīrāy-ı ğamzesi
Teb-lerze tıtmağın beni anı yemān tatar
- 5 Gör zūhd-i bāridin yine şeyḥūṅ ki ḥullede
Şavm-ı vişāl-i yār diyü erba' in tatar
- 6 Nūr-ı yaqīni görse 'ayān görmegiz ba' id
Şākır elinde ḥāme gibi dūrbīn tatar

88⁴⁷³

[Ġazel]

TĀLĪB

[fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilūn]

- 1 Görmezidük dehenūṅ gevher-i nā-yāb gibi
Ḥande-cūş eylemeye mevc-i mey-i nāb gibi
- 2 Ebr-i nīsān-ı ḥaṭ-ı la' l-i lebūṅ şevḳi ile
Dīdeler bezl-i güher itmede mīzāb gibi
- 3 Görelī āyinede 'aks-i ruḥ-ı pūr-tābuṅ
Bī-ḳarār oldı göñül lücce-i sīmāb gibi
- 4 Būstān-ı dīle toḥm-ı ğam-ı 'aşḳuṅ ekeli
Şu döker iki gözüm sīneye dūlāb gibi
- 5 Düşeli gerd-i 'abīr-i ḥaṭ-ı la' lüṅ çeşme
Ḳulzüm-i girye döner mevce-i girdāb gibi
- 6 Feyz-bār-ı nıgeh-i yār-ile **Tālīb** açılır
Toḥm-ı peykān-ı ğamı ğonca-i sīrāb gibi

89⁴⁷⁴

[Ġazel]

NĀBĪ

[fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilūn]

- 1 Beni dil-ḥaste görüp çeşmine nem gelmez mi
Ya peşimāni-i evza' -ı sitem gelmez mi

⁴⁷³ Tālīb mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁴⁷⁴ Nābī D., G. 868 (5 beyit), s. 463.

2 Sen de inşâf ile ey⁴⁷⁵ âfet-i bî-gâne-nevâz
Gayr-ile şoḥbetüñ insâna elem gelmez mi

[53b]

3 Taleb-i kâim ile biz bunca şitâbân olduḡ
O da aya bize bir iki ḡadem gelmez mi

4 Ey düşen dâc iye-i vaşf-ı dehân-ı yâre
c Acebâ ḡatırırına râh-ı c adem gelmez mi

5 Râyegân olmaya mı yine metâc -ı maḡşüd
Nâbiyâ ḡâfile-i luḡf u kerem gelmez mi

90⁴⁷⁶

[Ġazel]

VECDİ

[fâc ilâtün fâc ilâtün fâc ilâtün fâc ilün]

1 Kaşdı cân almaḡdur ol zâlim eger dâd itse de
Şâdmerg itmek murâd eyler eger şâd itse de⁴⁷⁷

2 Dil-nevâz olmaḡla ḡamzeñ terk-i bî-dâd eylemez
Müslimân olmaz o kâfir Ka c be bünyâd itse de

3 Bî-ḡaraż şanma nigâh-ı luḡf-ı cev-r-âmizini
Vaḡf-ı nâz eyler dil-i vîrânım âbâd itse de

4 Gird-bâd-ı deşt-i hicrân eyler anı rûzgâr
Cismini c aşık-ı ḡubâr [u] vâhını⁴⁷⁸ bâd itse de

5 Bend-i zülfinden ḡalâş olsa düşer zencîre dil
c Aşḡ âzâd eylemez ol yâr⁴⁷⁹ âzâd itse de

6 Ḳadrümi yârân bilür men ḡod-şenâlık⁴⁸⁰ eylemem
Şi c rümi Cibrîl-i Vecdî zeyl-i evrâd itse de

91⁴⁸¹

[Ġazel]

VECDİ

[me c ülü me fâc ilü me fâc ilü fe c ülün]

1 Dest urdı şabâ ḡurra-i ḡarrâr ḡaḡıldı
Fâş oldu ruḡı c âleme esrâr ḡaḡıldı

⁴⁷⁵ inşâf ile ey: inşâf id e ey **D.**

⁴⁷⁶ Abdülbâkî Vecdî D., G. 61 (7 beyit), s. 121.

⁴⁷⁷ eger şâd itse de: beni şâd itse de **D.**

⁴⁷⁸ c aşık-ı ḡubâr [u] vâhını: mişl-i ḡubâr u âhını **D.**

⁴⁷⁹ ol yâr: ger yâr **D.**

⁴⁸⁰ ḡod-şenâlık: ḡod-sitâlık **D.**

⁴⁸¹ Abdülbâkî Vecdî D., G. 64 (5 beyit), s. 124.

- 2 Açılmadı pejmürde-gül-i bāğ-ı ümīdüm
Eyyām-ı ḥazān irdi vü bāzār⁴⁸² tağıldı
- 3 Kaldum şeb-i firkatde ğam-ālūde vü bī-kes
Cem' iyyet-i yārān-ı vefā-dār tağıldı
- 4 Dil naqd-i recā ile alup kāma ḥarīdār
Del[lāl]-ı felek⁴⁸³ virmedi bāzār tağıldı⁴⁸⁴
- 5 Olsa n'ola bülbül dil-i **Vecdī** ile hem-dem
Ṭab' um gibi berg-i gül-i gülzār tağıldı

92⁴⁸⁵

[Ġazel]

NĀBĪ

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Niyyetüñ eyledüğüñ va' deyi incāze midür⁴⁸⁶
Yoḥsa qaşduñ dil-i zāre sitem-i tāze midür
- 2 Var mıdur sūziş-i ğam sīnede⁴⁸⁷ pervāne gibi
Yoḥsa ey murğ-ı çemen bir qurı āvāze midür
- 3 İki per gibi zuhūr eyledi ḥaṭ rüyüñda
Murğ-ı ḥüsnüñ ' acabā niyyeti pervāze midür*
- 4 Tırveş sen düşicek sīnesine ağıyaruñ
' Aşıkuñ kavş-şifat ḥişşesi⁴⁸⁸ ḥamyāze midür
- 5 Āhdan perde çeker bāğa hezār ey **Nābī**
Bu tedārük o gül-i perde ber-endāze midür

[54a]

93⁴⁸⁹

[Ġazel]

NĀBĪ

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Göñüllerde ḥayāl-i nergis-i cānāne devr eyler
O mey-ḥ'ār-ı ḥumār-ālūdedür mey-ḥāne devr eyler

⁴⁸² bazār: esrār **D.**

⁴⁸³ Dil felek: Dellāl-ı felek **D.**

⁴⁸⁴ Mısranın vezni aksamaktadır.

⁴⁸⁵ Nābī D., G. 211 (5 beyit), s. 668-669.

⁴⁸⁶ va' deyi incāze midür: va' de-i incāze midür **D.**

⁴⁸⁷ sīnede: sende de **D.**

* 1-3. Beyit Buhûri-zâde Mustafa İtrî tarafından bestelenmiştir: Arazbar Sakîl Beste (Bkz. Kaynakça).

⁴⁸⁸ ḥişşesi: çekdüğü **D.**

⁴⁸⁹ Nābī D., G. 220 (5 beyit), s. 657.

- 2 Yine erbāb-ı dil hamyāze-rīz-i ḥasret-i meydür⁴⁹⁰
Bilünse cām-ı nīlīfāmısı āyā ne⁴⁹¹ devr eyler
- 3 Ne sūd itdi ‘aceb hedm-i ḥarābāt itmeden vā‘ iz
Yine mey-ḥāneler ber-cā yine peymāne devr eyler
- 4 Gören āyīne-i rüyūnda ‘aks-i penbe-i dāgum
Şanur şem‘-i şeb-ārā üstine pervāne devr eyler
- 5 Cihānun zühd ü rindin aḅla **Nābī** mihr ü encümden
Gehī peymāne gāhī subḥa-i şad dāne devr eyler

94⁴⁹²

[Ġazel]
NĀBĪ

[mefā‘ ilün fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilün]

- 1 Bilür o kimse ki dānā-yı sırr-ı ‘ālemdür
Güşāyiş-i dehen-i gönça raḥm-i mātemdür⁴⁹³
- 2 O gelme n’ola zaḥm-ı derün-ı ehl-i derün
Ki zaḥm-ı āyinenüñ⁴⁹⁴ nā-pezīr-i merhemdür
- 3 Ḥadeng[i] gelmeden eyler gönülde zaḥm[ı] zuhūr
Güli bu bāg-ı gamuñ gönçadan muḳaddemdür
- 4 Ḥayāl-i ‘aks-i leb-i bāde-gūnı dil-dāruñ
Benān-ı dilde nümūdār-ı sāgar-ı Cemdür
- 5 Ḥaḳīr görme metā‘-ı günāhı ey **Nābī**
Revācgāhı anuñ⁴⁹⁵ Ka‘ be-i mükerremdür

95⁴⁹⁶

[Ġazel]
NĀBĪ

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

- 1 Çemende cūyveş bu cüst-cūlar hep senüñçündür
Miyānda bülbülānda güft-gūlar⁴⁹⁷ hep senüñçündür
- 2 Sen ey kiş-t-i emel neşv ü nemādan dūrsun ammā
Şehābāsā dökülmek āb-rūlar hep senüñçündür

⁴⁹⁰ hamyāze-zīr-i ḥasret-i meydür: hamyāze-rīz-i ḥasret-i meydür **D.**

⁴⁹¹ cām-ı nīlīfāmısı āyā ne: nīlī fām-ı cerḥ **D.**

⁴⁹² Nābī **D.**, G. 225 (5 beyit), s. 678-679.

⁴⁹³ Güşāyiş-i dehen-i gönça raḥm-i mātemdür: Güşāyiş-i dehen-i ḥande zaḥm-ı mātemdür **D.**

⁴⁹⁴ Ki zaḥm-ı āyinenüñ: Ki zaḥmı āyinenün **D.**

⁴⁹⁵ anuñ: anufī **D.**

⁴⁹⁶ Nābī **D.**, G. 221 (6 beyit), 657-658.

⁴⁹⁷ Miyānda bülbülānda güft-gūlar: Miyān-ı bülbülānda güft-gūlar **D.**

- 3 N'ola bir kerre meyl itseñ⁴⁹⁸ kenāre ey dūr-i yektā
 Hūrūş-ı mevc mevc-i arzūlar hep senüñçündür⁴⁹⁹
- 4 Sezādur sa' id-i sīmīnūñ itsem heykel-i gerdūn⁵⁰⁰
 Baña pūr-ḥışm kīn olmaḳ ' adūlar hep senüñçündür⁵⁰¹
- 5 Gel ey mest-i tegāfūl bir nigāh it ḥāl-i mestāne
 Reh-i mey-ḥānede bu hāy hūlar hep senüñçündür⁵⁰²
- 6 Reg-i tār-ı cefādan⁵⁰³ cūşa gel ey bāde-i taḥḳīḳ
 Ḳadeḥler şışeler ḥumlar sebūlar hep senüñçündür*
- 7 N'içün ey nazm-ı **Nābī** yāre tāze cilve itmezsün
 Ḳalmadan şafḥaya bu ser-fürūlar hep senüñçündür⁵⁰⁴

96⁵⁰⁵

[Ġazel]

VECDİ

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Dil-i çeşm-āşinā sāmān-ile⁵⁰⁶ bī-gāne olmaz mı
 Hemişe mest ile ülfet iden mestāne olmaz mı
- 2 Hava ḥoş her taraf gülzār bülbül zār u gül ḥandān
 Bu esbāb-ı cünūnı seyr iden dīvāne olmaz mı
- [54b]
- 3 Kenār-ı āb sākī tāze vü mey köhne dil pūr-şevḳ
 Bu bezme tevbeler nuḳl ü verā' peymāne olmaz mı
- 4 Mey anda bāde anda cümle yārān-ı şafā anda
 Geçüp cennetden ādem sākīn-i mey-ḥāne olmaz mı
- 5 Sebū zānūde sāğar elde yār āğūş-ı vuşlatda
 Bu tarz-ı ḥāşla meclis ' aceb rindāne olmaz mı
- 6 Bu maḥsūd-ı ṭabāyī' sözleri ḳanda bulursuñ sen
 Kedūret virmesen **Vecdī** dil-i yārāna⁵⁰⁷ olmaz mı

⁴⁹⁸ N'ola bir kerre meyl itseñ: Ne var bir kerre meyi itseñ **D.**

⁴⁹⁹ Mısranın vezni aksamaktadır.

⁵⁰⁰ heykel-i gerdūn: heykel-i gerden **D.**

⁵⁰¹ Bu beyit dīvānda 5. beyittir.

⁵⁰² Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

⁵⁰³ Reg-i tār-ı cefādan: Reg-i tāk-i hatadan **D.**

* Mecmûada bu beyit 5. beyitten sonra sütunun soluna yan olarak kaydedilmiştir. Mürekkep ve imla hususiyetleri farklıdır.

⁵⁰⁴ Mahlas beyti dīvānda kayıtlı değildir.

⁵⁰⁵ Abdülbâkî Vecdî D., G. 69 (7 beyit), s. 129.

⁵⁰⁶ Sāmān-ile: sāmānla **D.**

⁵⁰⁷ dil-i yārāna: ' aceb yārāna **D.**

97⁵⁰⁸

[Ġazel]

VEHBÎ

[fe^ˆ ilātün fe^ˆ ilātün fe^ˆ ilātün fe^ˆ ilün]

- 1 ˆ Anberin haṭṭuṅı gör zāhid o la^ˆ l-i terde
Sünbül-i cenneti seyr eyle leb-i kevşerde
- 2 Şişede ḥabs-i perī seyrini istersen eger
ˆ Aks-i ruḥsārını gör āyine-i sāğarda
- 3 Dil mu^ˆ anberde ḥayāl-i leb-i la^ˆ li yārūṅ
Beṅzer ol aḥkere pinhān ola ḥākisterde
- 4 Tāḫdan eyledi men⁵⁰⁹ ḥāke tenezzül dil-dār
Buldum ol māvheşi gökde ararken yirde
- 5 Hāl-i mū dārını seyr it zeḫanuṅda gūyā
ˆ Anber-ālūde-i dūd oldı bün-i micmerde
- 6 Sünbül-i cenneti⁵¹⁰ ārāyiş-i destār itmeme
Var iken ḥāşılı sevdā-yı muḥabbet serde
- 7 Vehbiyā gāh haṭṭuṅ seyr iderem geh⁵¹¹ zülfüṅ
Sevdevī meşrebüm ārām ide her bir yirde⁵¹²

98⁵¹³

[Ġazel]

KĀMÎ

[mef^ˆ ūlü fā^ˆ ilātü mefā^ˆ ilü fā^ˆ ilün]

- 1 Hāl-i siyeh ki gerden-i nāzükterindedür
Bir büsesine cānumı virsem yirindedür
- 2 Perçem şanur o nūr-ı siyāhı gören velī
Zıll-i semā-yı evc-i melāḫat⁵¹⁴ serindedür
- 3 ˆ Aşık bakar mı muşḫaf-ı ḥüsnüñde haṭṭuṅa
Āyāt-ı ḥüsnî⁵¹⁵ ḥarf-be-ḥarf ezberindedür
- 4 Pā der-gil-i taḥayyür iderler şanavberi
Ol şiveler ki kām̄et-i bālāterindedür

⁵⁰⁸ Seyyid Vehbî D., G. 204 (7 beyit), s. 643.

⁵⁰⁹ men: ben **D.**

⁵¹⁰ Sünbül-i cenneti: Sünbül-i haṭṭını **D.**

⁵¹¹ geh: ki **D.**

⁵¹² Sevdevî meşrebüm ārām ide her bir yirde: Şu didi meşrebüm ārām idemem bir yirde **D.**

⁵¹³ Edirneli Kāmî D., G. 53 (7 beyit), s. 196-197.

⁵¹⁴ Zıll-i semā-yı evc-i malāḫat: Zıll-i hümāy-ı evc-i melāḫat **D.**

⁵¹⁵ Āyāt-ı ḥüsnî: Āyāt-ı ḥüsn **D.**

5 Diġkat olinsa duġter-i rezde bu ħaȳsiyet⁵¹⁶
Dest-i du' ā-yı nīm ŧeb-i māderindedür

6 Gitdükçe inŧirāḥ tenezzülde **Kāmiyā**
Ḥalkuñ ŧafā-yı vaġtı geġen demlerindedür

[55a]

99⁵¹⁷

[Ġazel]

SĀMĪ

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 O ħeŧm-i ħaste-ṭab' a ' anber-i kuvvet-fezādur ḥaṭ
ŧikest-i reng-i rüy-yı arzūya⁵¹⁸ mūmyādur ḥaṭ⁵¹⁹
- 2 İder fevvāre-i ḥün-āb-ı ḥasret nevk-i müjgānuñ⁵²⁰
Reg-i kām-ı nigāha ṭurfe-i gerden-küşādur⁵²¹ ḥaṭ
- 3 Olinca mevc-i ḥizā-yı ḥayātı ḥiss-i āhumdan⁵²²
Ḥabāb-ı ŧāf-ı ġabġabdan çıġan reng-i hevādur ḥaṭ
- 4 Dehān-ı noġta-i perkārda mevhüm-ı kudretdür⁵²³
İḥāta itmiŧ anı ḥalka-i devr-i vefādur ḥaṭ
- 5 Süveydā-yı derūnum ' aks-i minā-yı ħeŧmümden⁵²⁴
Anı kūteh-nigāhān zan ider kim rū-nümādur ḥaṭ
- 6 O ħār-ebrūya iki mıŧra' -ı mevzündür **Sāmī**
Ki ḥüsn-i maṭla' -ı ŧeh-beyt-i ebrū-yı dütādur ḥaṭ

100⁵²⁵

[Ġazel]

SĀMĪ

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Olur nāmūs-ı ru ' yet dīn-i ruḥsār-ı dil-ārādan⁵²⁶
Zihām-ı fevc fevc-i nūr-ı enzār-ı temāŧadan
- 2 Fezā-yı rāstide sāġ-ı ŧıdġı eyleyen teŧmīr
Olur rif' atde berter naḥl-i ŧīrīn-maġzda mādan⁵²⁷

⁵¹⁶ ħaȳsiyet: ḥāsiyet D.

⁵¹⁷ Arpaemīni-zāde Sāmī D., G. 62 (7 beyit), s. 330-331.

⁵¹⁸ ŧikest-i reng-i rüy-yı arzeviye: ŧikest-i reng-i ḥüsn-i yāra hem-ġün D.

⁵¹⁹ Mısranın vezni aksamaktadır.

⁵²⁰ nevk-i müjgānuñ: nevk-ı müjgānı D.

⁵²¹ turfe-i gerden-küşā: turfe gerd-i müŧksādur D.

⁵²² Olinca mevc-i ḥizā-yı ḥayāt-ı ḥiss-i āhumdan: Nesīm-i ' iŧveden āb-ı ḥayāt-ı ḥüsn olur pür-mevc D.

⁵²³ Dehān-ı noġta-i perkārda mevhüm-ı kudretdür: Dehānı noġta-ı rengin-i pergār-ı tebessümdür D.

⁵²⁴ ' aks-i minā-yı ħeŧmümden: ' aks ider minā-yı ħeŧmümden D.

⁵²⁵ Arpaemīni-zāde Sāmī D., G. 97 (9 beyit), s. 352.

⁵²⁶ Olur nāmūs-ı ru ' yet dīn-i ruḥsār-ı dilārādan: Niġeh mümkin mi ġül-ġin ola ruḥsār-ı dil-ārādan D.

⁵²⁷ Olur rif' atde berter naḥl-i ŧīrīn-maġzda mādan: Olur rif' atle berter naḥl-i ŧīrīn-maġz-ı hurmādan D.

- 3 Eşer eyler mi kıanda zehre-niş alüde-i zembür⁵²⁸
Gider mi lezzet-i şi' rüm⁵²⁹ zebân-ı dağl-i bî-câdan⁵³⁰
- 4 Olur hem-düş-ı ' izzet ' âkıbet dil-beste-i miñnet
Nümâyândur bu ma' nâ bestegî-i teng-i kâlâdan⁵³¹
- 5 Amân bilmez yine tiğ-ı każâ⁵³² te' şîr-i müjgânı
Dehân-ı řekveden⁵³³ yek-pâre ten zağm-ı ser-â-pâdan⁵³⁴
- 6 Haķîkatde⁵³⁵ mecâzuñ aşl u fer' uñ bildi pervâne
Göründükçe dü şu' le pertev-i fânüs-ı minâdan⁵³⁶
- 7 Olinca Râğıb-ı pākîze-gūya⁵³⁷ pey-rev ey **Sâmî**
Şadâ-yı âferîn-bâd zâhir oldı⁵³⁸ şahş-ı ma' nâdan

[55b]

101⁵³⁹

Ĥammâm-nâme⁵⁴⁰

[Tağmîs]

[LÂ-EDRİ]

[fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün]

I

Şubĥ irüp çünki yine old[ı] şeb-i târ tamâm
Câm[e]-ĥ'âbından o meh şîve ile kıldı kıyâm
Reviş-i râha kadem başmağa itdi ikdâm
Kıldı ol serv seĥer nâz-ile ĥammâma ĥırâm
Şem' -i ruĥsârı ile oldı münevver⁵⁴¹ ĥammâm

II

Yüzi rüşen idi dehrün meh-i tâbânuñdan
Nür-baĥş idi dağı mihr-i dıraĥşânuñdan
Yeg idi ' arız-ı bâğun gül-i ĥandânuñdan
Görünürdi bedeni çāk-i girîbânuñdan
Câmeden çıķdı yeñi ayını gösterdi tamâm

⁵²⁸ zehre-niş alüde-i zembür: niş-i zehr-âlüde-i zembür **D**.

⁵²⁹ Lezzet-i şi' rüm: lezzet-i nazmum **D**.

⁵³⁰ Bu beyit dîvânda 4. beyittir.

⁵³¹ Bu dîvânda 5. beyittir.

⁵³² tiğ-ı każâ: tîr-i każâ **D**.

⁵³³ Dehân-ı şekveden: Dehân-ı şekvedür **D**.

⁵³⁴ Bu beyit dîvânda 6. beyittir.

⁵³⁵ Haķîkatde: Haķîkatle **D**.

⁵³⁶ Bu beyit dîvânda 8. beyittir.

⁵³⁷ Olinca Râğıb-ı pākîze-gūya: Olinca Râğıb-ı bed-gūya **M**.

⁵³⁸ zâhir oldı: oldı zâhir **D**.

⁵³⁹ Tahmîsin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁵⁴⁰ Mecmûada Hammam-nâme başlığı ile kayıtlı bu şiir Fuzûlî'nin gazeline tahmistir. Tahmisi kaleme alan şair tespit edilemediğinden karşılaştırmada Fuzûlî'nin gazeli ile iktifa edilmiştir. Fuzûlî **D**., G. 207 (11 beyit), s. 112.

⁵⁴¹ münevver: müzeyyen **D**.

III

Cāmeden ayru görenler o perīnūñ şānuñ
Şanur indürdi felek yire meh-i tābānuñ
Çıkarup pīrehen-i müşk-i gül-āb-efşānuñ
Neyl-gūn fūtaya şardı beden-i ʿuryānuñ
Şan benefşe içine düşdi muķaşşer bādām

IV

Hicrle geçmişiken hāşılı rüz [u] şeb-i havz
Cām-ı laʿ liyle şafālandı anuñ meşreb-i havz
Havz idüp pertev-i rüyundan anuñ kevkeb-i havz
Oldı pā-būs-ı şerīfiyle müşerref leb-i havz
Buldı dīdār-ı laṭīfiyle ziyā dīde-i cām⁵⁴²

V

Şubḥ-ı k̄āzibde gezüp subḥ şananlar şafaķı
Farķ ider mi qara cāhildür o karayla ʿ aķı
Sūḥānuñ budur eşaḥḥı vü sözüñ mā-şadaķı
Şandılar kim şatılur dāne-i dürr-i ʿ araķı
Urdı el kīseye çoķlar idüp⁵⁴³ endişe-i ḥām⁵⁴⁴

VI

Qıldı āfāķı o zülf-i pür-çin
Dāmen-ālūde cihān olalı pāyine qarın
Pertev-i mihr-i ruḥı ile ziyālandı zemīn
Kākülün şāne açup kıldı hevāyı müşkīn
 müyuñ dağıdup itdi yer[i] ʿ anber-fām⁵⁴⁵

VII

Şāne el urmagile oldı perīşān gīsū
Yine cemʿ oldı ne siḥr itdi o çeşm-i cādū
Yana şābun ezilüp sürdi revān pāyine rū
Ṭās elin öpdı ḥased kıldı qara bağrumı⁵⁴⁶ şu
Yetdi şu cismine reşk aldı tenümden ārām⁵⁴⁷

⁵⁴² Bu beyit dīvānda 5. beyittir.

⁵⁴³ Urdı el kīseye çoķlar idüp: Çoķlar el kīseye vurdu kılıp **D**.

⁵⁴⁴ Bu beyit dīvānda 6. beyittir.

⁵⁴⁵ Bu beyit dīvānda 7. beyittir.

⁵⁴⁶ Bağrumı: bağırumı **D**.

⁵⁴⁷ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

VIII

Yüz cilā buldı yine hüsni-ile yunup arunup
Oldı pākize melāhatde meh-i bedre dönüp
Gün gibi yine tülū^c itdi felekde görünüp
Çıkdı hāmmāndan o meh⁵⁴⁸ perde-i çeşmüm şarınup⁵⁴⁹
Tutdı āsāyiş ile gūşe-i çeşmümle maqām⁵⁵⁰

[56a]

IX

Tağalar hıfzı için hizmetine bel бүkdi
Cāmlar hüsniine hayrān oluban göz dikdi
Lüle-i āb süküt itdi zebānuş çekdi
Merdüm-i didem⁵⁵¹ ayağına revān şu dökdi⁵⁵²
Ki gerek şu döküle⁵⁵³ servüñ ayağına müdām

X

Vireyin yāre revānı nice hemyān nağdin
Dökeyin ayağına reşk-i firāvān nağdin
Hep nişār eyleyeyin dide-i giryān nağdin
Müzd-i hāmmām **Fuzūli** vireyüm cān nağdin
Kılmasun şarf-ı zer ol serv-ğad-i sīm-endām⁵⁵⁴

102^{555*}

[TAHMİS-PERDĀZİ]⁵⁵⁶

[Taştîr]⁵⁵⁷

CEVRİ

[fā^c ilātün fā^c ilātün fā^c ilātün fā^c ilün]

I

Ey cemālün şem^c -i bezm-ārā-yı kurb-ı Kirdigār
Vey cebinüñ halvet-i hāş-ı vişāle nūr-bār
Meclis-i kudse fūrūğ-ı tal^c atun pertev-nişār
Sen çerāğ-ı şohbet-i Hāksın olursa vechi var
Cebra[’]il āvāre-i nūr-ı ruhuñ pervāne-vār

⁵⁴⁸ o meh: ol D.

⁵⁴⁹ şarınup: sarınup D.

⁵⁵⁰ Gūşe-i çeşmümle maqām: gūşe-i çeşmimde maqaam D.

⁵⁵¹ Merdüm-i didem: merdüm-i çeşmim D.

⁵⁵² dökdi: töktü D.

⁵⁵³ döküle: töküle D.

⁵⁵⁴ Bu beyit divānda 11. beyittir.

⁵⁵⁵ Cevri İbrâhîm Çelebi D., Th. 1 (7 bend), s. 356-357.

* Nâdirî'nin bir gazelinin beyitleri arasına üçer mısra eklenerek yapılmış bir taştîrdir; ancak divānda nazım şekli olarak tahmisler başlığı altında yer almaktadır. Mürettibin başlıklandırma/adlandırma ve nazım şekillerinin tayini hususundaki uygulamalarına ihtiyatla yaklaşmış ve gerekli tashihler yapılarak şiirler başlıklandırılmıştır.

⁵⁵⁶ Başlık bulunmayan bu tahmisin Cevri'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁵⁵⁷ 1. ve 5. mısraların Ganîzâde Nâdirî'ye ait na't vasıflı bir gazel olup, Cevri İbrâhîm Çelebi tarafından taştîr edildiği Esmâ Polat'ın "Nâdirî Divânı'nda Yer Alan Na't Vasıflı Gazeller" isimli çalışmasından istifade edilerek tespit edilmiştir (Bkz. Kaynakça). Ganî-zâde Nâdirî D., G. 27 (7 beyit), 235-236.

II

Maṭlab-ı a' lā-yı ev ednāda cāy itseñ n'ola
 Pîş-gāh-ı maḳşad-ı aḳsāda cāy itseñ n'ola
 Şadr-ı ḥalvet-ḥāne-i Esrāda cāy itseñ n'ola
 Bir ḳademde menzil-i a' lāda cāy itseñ n'ola
 Tîr-veş itdün meḳām-ı *ḳābe ḳavseym** güzār

III

Şem' -i zatuñ olmasa dönmezdi fānūs-ı felek
 Zāhir olmazdı teşāvîr-i meẓāhir yek-be-yek
 Halk-ı eşyāya vücūduñdur sebep bî-reyb ü şek
 Şalmasa nūruñ zıyā dünyāya ey reşk-i melek
 Bunca eşkāl ü şuver ḳandan olurdu āşkār

IV

Ācizānı rūz-ı ḥaşre zılluñı teḳşîr için
 Ārzū-mendān-ı naḥl-i ḳaddünjî tevḳîr için⁵⁵⁸
 Āftāb-ı maḥşerün⁵⁵⁹ te'şîrini teḳşîr için
 Ümmetün deşt-i bekāda rāḥatun⁵⁶⁰ tevfir için⁵⁶¹
 Şaḳladı dār-ı fenāda sāyeñjî perverdigār

[56b]

V

Zehresi oldu sipihrün heybet-i ' azmünle çāk
 İtdi şıyt-ı saṭvetün eyvān-ı çarḫı lerze-nāk
 Eyledün ol şeb ki mi' rāca⁵⁶² nazār bî-vehm ü bāk
 Hıvfuñ itdi ḳalb-i gerdünı dü nîm ey nūr-ı pāk
 Halk-ı ' ālem şandılar şaḳ oldu māh-ı tāb-dār

VI

Āsmānı āstānuñ zan idüp bekler Mesîḥ
 N'ola olsa pāye-i a' lā ile ber-ter Mesîḥ
 Bildügiyçün rütbeñi buldı felekde yer Mesîḥ
 Yerde gökde ḥaşılı ger Hıẓr-ı zinde ger Mesîḥ
 Ümmetünden olmağa çekmekde dā'im⁵⁶³ intizār

* Bu ifade Necm sûresi 9. âyet-i kerîmeden iktibastır: “O kadar ki, kab-ı kavseyn (iki yay) kadar veya daha yakın oldu!”

⁵⁵⁸ Bu mısra divânda 4. mısradır.

⁵⁵⁹ Āftāb-ı maḥşerün: Āitāb-ı maḥşerün **D.**

⁵⁶⁰ rāḥatun: rāḥatın **D.**

⁵⁶¹ Bu mısra divânda 2. mısradır.

⁵⁶² mi' rāca: eflāke **D.**

⁵⁶³ dā'im: dāyim **D.**

VII

Yā Resūla'llāh bir ednā çākerüñdür **Nādīrī**
‘Āşīkār itme kuşūruñ⁵⁶⁴ ‘aybınuñ ol sātiri
Eyle maşşerde şefā‘atla ‘aṭā-yı vāfiri
Luṭfuñ olsa n’ola **Cevrīnūñ** ümīd-i ḥāṭırı
Gerçi çoқdur cürmi ammā luṭfuña yoқdur şümār

103⁵⁶⁵

104⁵⁶⁶

[Ġazel]

‘ĀRİF

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

- 1 Açup sīb-i zenāḥdānı⁵⁶⁷ ki ey cānā ne örtersün
Yımezler bāğ-ı ḥüsnüñ mīvesin cānā ne örtersün
- 2 Ziyā güsterdür ol bir vechile pūşide olmazken
Hemişe mihr-rūy-ı enverüñ efsāne örtersün
- 3 Ne deñlü ‘ākıl olsa rāz-ı ‘aşkı fāş ider ammā
‘Aceb sırdur ki señ ey ‘āşık-ı dīvāne örtersün
- 4 Açırsun sīne-i sīmīnūñı ağıyāra bī-minnet
Beni gördükçe ey şūḥ-ı sitem-kār yana örtersün
- 5 Metā‘-ı vaşluñı nādāna açduñ ey cefā-pişe
Ḥarīdār olduğunda ‘Ārif[e] ḳālā ne örtersün

105⁵⁶⁸

[Maṭla‘]⁵⁶⁹

[LĀ-EDRĪ]

[mef‘ ülü fā‘ ilātü mefā‘ ilü fā‘ ilün]

- 1 Ḥalkuñ nigāhı şimdi bütün āb u dānede
Ḥaḳḳa ri‘āyet itmesi müşkil zamānede

106⁵⁷⁰

Müfred

[LĀ-EDRĪ]

[mef‘ ülü fā‘ ilātü mefā‘ ilü fā‘ ilün]

- 1 İtme ümīd-i himmet ile māluñı telef
‘Aşruñ kibārı zevḳin alur da keder virür

[57a]

⁵⁶⁴ kuşūruñ: kuşūrın **D**.

⁵⁶⁵ Şevket başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁵⁶⁶ Ārif Ali Efendi’ye ait bir dīvān nüshası tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). ST-2, G. (1 beyit), s. 307.

⁵⁶⁷ zenaḥdānı: zenaḥdānıñ **ST-2**

⁵⁶⁸ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁵⁶⁹ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁵⁷⁰ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

107⁵⁷¹

[Ġazel]

‘ĀRĪF

[mef‘ ūlü mefā‘ ilü mefā‘ ilü fe‘ ūlün]

- 1 Ol ān bilürem rüy-ı bedahşānuḡ içündür
Bî-hüde degül āh-ı derün anuḡ içündür
- 2 Cem‘ olmaduḡı ḡāḡırumuz ey şeh-i ḡübān
Fikr-i heves-i zülf-i perîşānuḡ içündür
- 3 Dil tūḡḡ-i mir ‘āt-ı ruḡuḡ olduḡı cānā
Zevḡ-ı leb-i gül ḡanda firāvānuḡ içündür
- 4 Düşvār ise de yār-i şekîb-i ḡam ü firḡat
Şabr eyle göḡül vuşlat-ı cānānuḡ içündür
- 5 Üftāde-i ḡāk-i rehüḡ olmuş yine ‘Ārif
Pā-būsnuḡ içün pāyine dāmānuḡ içündür

108⁵⁷²

109⁵⁷³

Müfred

[ĀHĪ]⁵⁷⁴

[mef‘ ūlü fā‘ ilātü mefā‘ ilü fā‘ ilün]

- 1 Aḡşamlamaḡa başladı illerle⁵⁷⁵ şimdiden
On dördine girmeden daḡı⁵⁷⁶ māh-pāremüz

110⁵⁷⁷

Müfred

[LĀ-EDRĪ]

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

- 1 Rişte-i enḡārı pā-bend oldu ‘aks-i Yūsufa
Şanma nā-bînā-yı kufl-ı dīde-i Ya‘ ḡübdur

111⁵⁷⁸

⁵⁷¹ Ārif Ali Efendi’ye ait bir dīvān nüshası tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁵⁷² Şevket başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁵⁷³ Āhî (Benli Hasan) D., Müf. 1, s. 65.

⁵⁷⁴ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Āhî’ye ait olduḡu tespit edilmiştir.

⁵⁷⁵ illerle: ellere **D**.

⁵⁷⁶ girmeden daḡı: irişmeden ol **D**.

⁵⁷⁷ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındıḡı tespit edilememiştir.

⁵⁷⁸ Beyt başlıklı bu şiir Arapça’dır.

112⁵⁷⁹

[Ġazel]⁵⁸⁰

[HÜDÂYÎ-İ KADÎM]⁵⁸¹

[mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün]

- 1 ' Aceb mi Taşcı-zâde olsa maḥbûb-ı cihân-ârâ⁵⁸²
Hudâ kâdirdür eyler seng-i hârâdan güher peydâ

113⁵⁸³

114⁵⁸⁴

115⁵⁸⁵

Ķıt'a⁵⁸⁶

[SÂBÎT]⁵⁸⁷

[fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün]

- 1 Koynına girmek için⁵⁸⁸ bir kuzunuḡ
Bir koyun sâ' ati olsam bârî
2 Eylemez⁵⁸⁹ fevt raḡib-i ' aḡreb
Bir daḡıḡa o ḡamer-ruḡsârı

116⁵⁹⁰

[57b]

117⁵⁹¹

118⁵⁹²

[Müfred]

SÂ'İB

[mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün]

- 1 Sâ'ib o gülün ḡasret-i hârıyla ölürseḡ
Ḳabrinde nümâyân ola her sâl ḡaranfül

119⁵⁹³

⁵⁷⁹ Hüdâyî-i Kadîm D., G. 1 (7 beyit), s. 112.

⁵⁸⁰ Mecmûada "müfred" başlığı ile kayıtlıdır.

⁵⁸¹ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Hüdâyî-i Kadîm'e ait olduḡu tespit edilmiştir.

⁵⁸² ' Aceb mi Taşcı-zâde olsa maḥbûb-ı cihân-ârâ: Ümidüm bu vefâdan ola ḡalbünḡde eḡer peydâ D.

⁵⁸³ Beyt başlıklı bu şiir Arapça'dır.

⁵⁸⁴ Müfred başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁵⁸⁵ Bosnalı Alâaddin Sâbit D., Rub. 2, vrk. 112a.

⁵⁸⁶ Dîvânda (orijinal metin) "rubai" olarak kayıtlıdır; ancak rubainin kendine özgü vezinler ile yazılması ve şiirin bu hususiyetleri taşımaması sebebiyle mecmûada kayıtlı olan nazım şekli esas alınmıştır. Ķıt'a'nın Sâbit'e ait olduḡu Gamze Aydın'ın "*Dîvân Şairinin Dünyasına Zamanın Kadranından Bakmak: Bosnalı Sâbit'in Eserlerinde Saat Çeşitleri ve Koyun Saatinin Gizemi*" isimli çalışmasından istifade edilerek tespit edilmiştir (Bkz. Kaynakça).

⁵⁸⁷ Başlık ve mahlas bulunmayan bu şiirin Sâbit'e ait olduḡu tespit edilmiştir.

⁵⁸⁸ Koynuna girmek için: Koynına girmek-içün D.

⁵⁸⁹ Eylemez: Öylemez M.

⁵⁹⁰ Ferd başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁵⁹¹ Sâ'ib başlıklı bu beyit Farsçadır.

⁵⁹² Sâ'ib mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁵⁹³ 'Örfî başlıklı iki beyitlik bu şiir Farsça'dır.

120⁵⁹⁴

121⁵⁹⁵

[Ġazel]

NĀBĪ

[mefā' ilün fe' ilätün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 İder cefā ile pervānesini ħākister
O ŧem' secde-i subħa teyemmüm itdükçe

122⁵⁹⁶

[Ġazel]

[YAĦYĀ]⁵⁹⁷

[mef' ülü fā' ilätü mefā' ilü fā' ilün]

- 1 Derbān-ı pādiŧāh idüp ol serv-ķāmeti
Devrān yine ķapuya getürdi ķıyāmeti

123⁵⁹⁸

124⁵⁹⁹

125⁶⁰⁰

126⁶⁰¹

[Maṭla']^{602*}

[KĀMĪ]⁶⁰³

[fe' ilätün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Ħāl vech-i ' Alīde ķanberdür⁶⁰⁴
Sāhil-i baħr-i ħüsne ' anberdür⁶⁰⁵

127⁶⁰⁶

[Maṭla']⁶⁰⁷

[LĀ-EDRĪ]

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Temāŧāgāhumuzken sünbülistān-ı ruħuħ cānā
Ķopardı fitneler yer yer ħaṭuħ ey dil-ber-i ra' nā

[58a]

⁵⁹⁴ 'Arabî başlıklı bu beyit Arapça'dır.

⁵⁹⁵ Nâbî D., G. 790 (5 beyit), s. 402-403.

⁵⁹⁶ Taşlıcalı Yahyâ Dîvânı'na ulaşılammıştır. RT., G. (2 beyit), s. 351.

⁵⁹⁷ Mecmûada "Duhânî" başlığı ile kayıtlı olan bu şiirin Taşlıcalı Yahyâ Bey'e ait olduğu tespit edilmiştir.

⁵⁹⁸ Müfred başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁵⁹⁹ Sâ'ib başlıklı 3 beyitlik bu şiir Farsça'dır.

⁶⁰⁰ 'Örfî başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁶⁰¹ Edirneli Kâmî D., Mat. 36, s. 309.

⁶⁰² Mecmûada "müfred" başlığı ile kayıtlıdır.

* Aynı beyit mecmûanın 58b numaralı varlığında "ferd" başlığı ile kayıtlıdır. Mürettip, mecmûada kimi manzumeleri farklı başlık ve nazım şekilleri ile mükerreren kaydetmiştir.

⁶⁰³ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Edirneli Kâmî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶⁰⁴ ķanberdür: ķanberdedür **M**.

⁶⁰⁵ 'anberdür: 'anberdedür **M**.

⁶⁰⁶ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁶⁰⁷ Mecmûada "müfred" başlığı ile kayıtlıdır.

128⁶⁰⁸

Kit'a

[LĀ-EDRĪ]

[fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Bāğ-ı dehrün gülini şem itmek
Çāk budur kim humārına degmez
- 2 'Ālemün bādesiyle mest olmak
Hağ budur kim humārına degmez

129⁶⁰⁹

[Ġazel]⁶¹⁰

[BĀKĪ]⁶¹¹

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Dāne-i hālün bağ cennet-i ruhsārunda
Nice şabr eylesün Allāhı severseñ ādem

130⁶¹²

[Ġazel]⁶¹³

['ĀLĪ]⁶¹⁴

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Perişān olsa ol kākül 'izārunda şafā⁶¹⁵ artar
Fetil-i şem'a beñzer kim dağılduğça⁶¹⁶ ziyā artar

131⁶¹⁷

[Ġazel]⁶¹⁸

[NAĦĪFĪ]⁶¹⁹

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Bu şeb recā-yı dil ol dil-rubāya söylendi
O şūḥa⁶²⁰ ḥāle münāsib ḥikāye söylendi*

⁶⁰⁸ Kit'anın hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁶⁰⁹ Bâkî D., G. 331 (6 beyit), s. 221.

⁶¹⁰ Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

⁶¹¹ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Bâkî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶¹² Gelibolulu Mustafa Âlî D., G. 241 (7 beyit), s. 621-622.

⁶¹³ Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

⁶¹⁴ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Gelibolulu Mustafa Âlî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶¹⁵ 'izārunda şafā: cemālünde bahār D.

⁶¹⁶ dağılduğça: tağılduğça D.

⁶¹⁷ Nahîfî Süleyman Efendi D., G. 508 (7 beyit), s. 512.

⁶¹⁸ Mecmûada "Kit'a-i Zibâ" başlığı ile kayıtlıdır. Mürettep 2/3 beyitten müteşekkil kimi manzumeleri kıta nazım şekliyle kaydetmiştir.

⁶¹⁹ Başlık ve mahlas bulunmayan bu şiirin Nahîfî Süleyman Efendi'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶²⁰ şūḥa: mâha D.

* Aynı beyit mecmûanın 62a numaralı varığında "Fâiz" başlığı ile kayıtlıdır.

- 2 Nigāh-ı ʿ işvesin⁶²¹ itdi ifāde ğamzesine
O nūkteler ki o şīrīn edāya söylendi⁶²²

132⁶²³

[Maṭlaʿ]^{624*}

[KĀMĪ]⁶²⁵

[feʿ ilātün mefāʿ ilün feʿ ilün]

- 1 Hāl vech-i ʿ Alīde ḳanberdür
Sāhil-i baḫr-i ḫüsne ʿ anberdür

133⁶²⁶

134⁶²⁷

[Müfred]

[ĀNĪ/ZEYREKĪ]⁶²⁸

[mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün]

- 1 Miyānından ḫaber şordum didi ol dil-ber-i şūḫum⁶²⁹
Ötesi kūh-ı billūra çıkar⁶³⁰ bir ince yoldur⁶³¹ bu

135⁶³²

[Maṭlaʿ]

VECDĪ

[feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilün]

- 1 Hāk-i pāyūḅle gözüm rüşen idüp bād-ı şabā
Kaʿ beden sürme getürdi baḅa Cāmī ğüyā

⁶²¹ Nigāh-ı ʿ işvesin: Nigāh-ı ʿ işvesi **D.**

⁶²² Mecmûada kayıtlı bu iki beyit Rifʿat Bey tarafından bestelenmiştir: Kürdili Hicazkâr Şarkı, TRT Repertuvar No: 2616 (Bkz. Kaynakça).

⁶²³ Edirneli Kâmî D., Mat. 36, s. 309.

⁶²⁴ Mecmûada “ferd” başlığı ile kayıtlıdır.

* Aynı beyit mecmûanın 58a numaralı varağında “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁶²⁵ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Edirneli Kâmî’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶²⁶ Sâ’ib başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁶²⁷ Zeyrek-zâde Mehmed Ânî Çelebi’ye ait bir divân nüshası tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). RT. (1 beyit), s. 78.; ZE. (1 beyit), s. 161.; TŞ. (1 beyit), s. 213.; MŞ. (2 beyit), s. 254.

⁶²⁸ Mecmûada Sabrî başlığı ile kayıtlı bu şiirin Ânî/Zeyrek-zâde’ye ait olduğu tespit edilmiştir. Riyâzü’ş-Şu’arâ’da şairin Zeyrek-zâde olması sebebiyle önce “Âşık Zeyrekî” sonra “Ânî” mahlasını kullandığı belirtilmiştir. Biyografik kaynaklardan Zübdetü’l-Eş’âr’da, şairin “Zeyrek-zâde” mahlası “Seyrek-zâde” olarak kayıtlıyken; Meşâ’iru’ş-Şu’arâ’da ise “Zîrekî” olarak kayıtlıdır.

⁶²⁹ Miyānından ḫaber şordum didi ol dil-ber-i şūḫum: Miyānından ḫaber sorarsañ iklim-i melāhatda **RT.**; Miyānında ḫaber şorarsañ iklim-i melāhatde **ZE.**; Miyānından ḫaber sorarsañ iklim-i melāhatde **TŞ.**; Miyānından ḫaber şorarsañ iklim-i melāhatde **MŞ.**

⁶³⁰ çıkar: eşer **ZE.**; aşar **TŞ., MŞ.**

⁶³¹ yoldur: yeldür **ZE.**; beldür **TŞ., MŞ.**

⁶³² Vecdî mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

136⁶³³

[Maṭla^ʿ] ⁶³⁴

[YAḤYĀ] ⁶³⁵

[fe^ʿ ilātün fe^ʿ ilātün fe^ʿ ilātün fe^ʿ ilün]

- 1 Düşdi dāmān-ı dile bir şerer-i şür-efgen⁶³⁶
ʿ Aşq āhengeri zencir-i cünün eyler iken⁶³⁷

137⁶³⁸

Ḳıṭ^ʿ a-i Ra^ʿ nā

[LĀ-EDRĪ]

[fe^ʿ ilātün mefā^ʿ ilün fe^ʿ ilün]

- 1 Heb görenler seni ʿ Alī şāhum
Kerrema'llāhü vechehu didiler
- 2 Zülfikār müjeñ-ile cān virene
Rūhu'llāh rūḥa didiler

138⁶³⁹

[Ġazel] ⁶⁴⁰

[KĀMĪ] ⁶⁴¹

[mefā^ʿ ilün fe^ʿ ilātün mefā^ʿ ilün fe^ʿ ilün]

- 1 Perestiş eyleme her şūḥa dil-sitān bir olur
Yolında cān vireceksen bedende cān bir olur

[58b]

139⁶⁴²

[Ġazel] ⁶⁴³

[KĀMĪ] ⁶⁴⁴

[fā^ʿ ilātün fā^ʿ ilātün fā^ʿ ilātün fā^ʿ ilün]

- 1 Ḥayret-i⁶⁴⁵ dīdār-ı yārūñ gerçi lāl eyler beni
Çeşm-i pür-gū maḥzar-ı inṭāḳ-ı ḥāl eyler beni
- 2 Ḳaṭ^ʿ -ı ümmīd eylemişken cilveler izḥār ider
Vaḏ^ʿ -ı ol şūḥuñ ṭalebkār-ı vişāl eyler beni
- 3 Fūrḳat-i dīdār ile bir ḥāle girdi şüretüm
Her gören şaḥşum yine benden su'āl eyler beni

⁶³³ Şeyhülislam Yahyâ D., Müf. 25, s. 506.

⁶³⁴ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁶³⁵ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Şeyhülislam Yahyâ'ya ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶³⁶ şerer-i şür-efgen: şerer-i süz-efgen D.

⁶³⁷ eyler iken: işlerken D.

⁶³⁸ Kıt'anın hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁶³⁹ Edirneli Kâmî D., G. 75 (13 beyit), s. 207-208.

⁶⁴⁰ Mecmûada “beyt” başlığı ile kayıtlıdır.

⁶⁴¹ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Edirneli Kâmî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶⁴² Edirneli Kâmî D., G. 224 (7 beyit), s. 282.

⁶⁴³ Mecmûada “kıt'a” başlığı ile kayıtlıdır.

⁶⁴⁴ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Edirneli Kâmî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶⁴⁵ Ḥayret-i: Ḥayret-i D.

140⁶⁴⁶

141⁶⁴⁷

142⁶⁴⁸

143⁶⁴⁹

144⁶⁵⁰

Ḳıṭ‘a

[LĀ-EDRĪ]

[mef‘ ūlū fā‘ ilātū mefā‘ ilū fā‘ ilün]

1 Mümkün midür esîr-i ḥum-ı zülfi olmamaḳ
Dil-beste eyler âdemi ŧîrîn edâcuḡı

2 Vaz‘ eylemeḡ ümîdine bî-hûde düşmesün
İsterse emîn ‘aşığı yoḡ bir babacuḡı⁶⁵¹

145⁶⁵²

146⁶⁵³

[Maṭla‘]

ES‘AD

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

1 Ḥayāl-i ḥāl-i ruḡsârı o mâḥuḡ dilde bār olmaz
Süveydâ-yı derün âyine-i ḳalbe ḡubār olmaz

147⁶⁵⁴

[Müfred]

[ES‘AD]

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

1 N’ola pîrânesüz meyl itdüm ise cürmümi ‘afv it
Bilürsün kim güzel sevmekde cānâ ihtiyār olmaz

148⁶⁵⁵

⁶⁴⁶ Sâ’ib başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁶⁴⁷ Sâ’ib başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁶⁴⁸ Enverî başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁶⁴⁹ Sâ’ib başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁶⁵⁰ Kıt’anın hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁶⁵¹ Mısranın vezni aksamaktadır.

⁶⁵² Sâ’ib başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁶⁵³ Es’ad mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁶⁵⁴ “velehû” başlıklı bu beyit, Es’ad mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. kaynakça).

⁶⁵⁵ Sâib başlıklı bu beyit Farsça’dır.

149⁶⁵⁶

Ferd

[FUZÛLÎ]

[mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün]

- 1 Mecnûn ile ben mekteb-i ' aşk içre okurken
Ben muşhaf-ı hatm itdüm o *Velliyide** kaldı*

150⁶⁵⁷

[Gazel]⁶⁵⁸

[NÂBÎ]⁶⁵⁹

[mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün]

- 1 Tutan bir dâmeni elbetde maşşûda irer⁶⁶⁰ dirler
Görenler Yüsufuñ dâmânını⁶⁶¹ dest-i Züleyhâda*

151⁶⁶²

[Maṭla']⁶⁶³

[LÂ-EDRÎ]

[mef' ülü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün]

- 1 Ben olduğumda mekteb-i ' aşkuñ ḫalîfesi
*Velley** idi Kaysuñ elinde şaḫîfesi*

[59a]

152⁶⁶⁴

153⁶⁶⁵

154⁶⁶⁶

155⁶⁶⁷

⁶⁵⁶ Fuzûlî Dîvânı'nda beyit tespit edilememiştir.

* Kur'ân-ı Kerîm'de 92. sûre olan Leyl sûresi.

* Beyit varak sonunda sütunların ortasında düzensiz olarak kayıtlıdır. Mürekkep ve imla hususiyetleri farklıdır.

⁶⁵⁷ Nâbî D., G. 782 (7 beyit), s. 397-398.

⁶⁵⁸ Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

⁶⁵⁹ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nâbî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶⁶⁰ maşşûda irer: maşşûdın bulur **D**.

⁶⁶¹ dâmânını: dâmânını **D**.

* Beyit varak sonunda sütunun sağ kısmında düzensiz olarak kayıtlıdır. Mürekkep ve imla hususiyetleri farklıdır.

⁶⁶² Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁶⁶³ Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

* Kur'ân-ı Kerîm'de 92. sûre olan Leyl sûresi.

* Beyit varak sonunda sütunun sol kısmında düzensiz olarak kayıtlıdır. Mürekkep ve imla hususiyetleri farklıdır.

⁶⁶⁴ Sa'dî başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁶⁶⁵ Hüsrev başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁶⁶⁶ [...] Rızâ başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁶⁶⁷ Kıt'a başlıklı iki beyitlik bu şiir Farsça'dır.

156⁶⁶⁸

Kıt'a

[LĀ-EDRĪ]

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 N'ola dil olsa ger zîr-i miyân-ı yâr-ı h'âhişger
Yine şîşe gülüsından ziyâde neşve-perverdür
- 2 Leb-i cām-ı şafâdan neş'e-yâb olmakda meşrebdür
Gülü-yı şîşe zirâ tîre-dâr olmaz muğarrerdür

157⁶⁶⁹

158⁶⁷⁰

[Maṭla']⁶⁷¹

[LĀ-EDRĪ]

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Dil-bere benden idersen 'arz-ı hâl
Başum üstinde yerün var ey hilâl

159⁶⁷²

160⁶⁷³

161⁶⁷⁴

[Maṭla']⁶⁷⁵

[LĀ-EDRĪ]

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Hâl-i müşgînüñe hem bû didük ol dil-dâruñ
'Anberî âteşe yakmağdur ey dil kâruñ⁶⁷⁶

162⁶⁷⁷

[Maṭla']⁶⁷⁸

[LĀ-EDRĪ]

[mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün]

- 1 Leb-rîz-i ḥafr olurdu cihân feyz ile⁶⁷⁹
Pây-i ḥayât olmasa leb-rîz-i âb ile

⁶⁶⁸ Kıt'anın hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁶⁶⁹ Câmî başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁶⁷⁰ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁶⁷¹ Mecmûada "müfred" başlığı ile kayıtlıdır.

⁶⁷² Meşreb başlıklı iki beyitlik bu şiir Farsça'dır.

⁶⁷³ Kıt'a başlıklı tek beyitlik bu şiir Farsça'dır.

⁶⁷⁴ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁶⁷⁵ Mecmûada "müfred" başlığı ile kayıtlıdır.

⁶⁷⁶ Mısranın vezni aksamaktadır.

⁶⁷⁷ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁶⁷⁸ Mecmûada "müfred" başlığı ile kayıtlıdır.

⁶⁷⁹ Mısranın vezni aksamaktadır.

163⁶⁸⁰

[Ġazel]⁶⁸¹

[ŞUN^c İ]⁶⁸²

[mef^c ülü mefā^c ilü mefā^c ilü fe^c ülün]

- 1 Hıatm eyleyen ey h^ˆāce benüm muşşaf-ı aşkı
Ve'l-leyliye* dek okudı⁶⁸³ ancak anı Mecnūn*

164⁶⁸⁴

[Ġazel]⁶⁸⁵

[NĀBİ]⁶⁸⁶

[mef^c ülü mefā^c ilü mefā^c ilü fe^c ülün]

- 1 Yūsuf gibi envā^c -ı miḥen⁶⁸⁷ çekmege muhtāc
Āsān degül iḥvāna veliyyü'n-ni^c am⁶⁸⁸ olmak*

[59b]

165⁶⁸⁹

[Ġazel]⁶⁹⁰

[NĀBİ]⁶⁹¹

[mefā^c ilün mefā^c ilün mefā^c ilün mefā^c ilün]

- 1 Ruḥunda bādeden yārūḡ⁶⁹² ki āb u tāb olur peydā
Derūnumda benüm bir ma^c den-i sīm-āb olur peydā
- 2 Ḥayāl-i ḥalkā-i zūlfünle eşküm düşse deryāya
Zamān-ı ḥaşre dek gird-āb ber-gird-āb olur peydā

166⁶⁹³

167⁶⁹⁴

168⁶⁹⁵

⁶⁸⁰ Gelibolulu Sun'î D., G. 131 (5 beyit), s. 526.

⁶⁸¹ Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

⁶⁸² Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Gelibolulu Sun'î'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

* Kur'ân-ı Kerîmde 92. sûre olan "Leyl sûresi" ve 1. âyet-i kerîme.

⁶⁸³ okıdı: okumış **D**.

* Beyit, varak sonunda sütunların ortasında düzensiz olarak kayıtlıdır. Mürekkep ve imla hususiyetleri farklıdır.

⁶⁸⁴ Nâbî D., G. 384 (7 beyit), s. 98-99.

⁶⁸⁵ Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

⁶⁸⁶ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nâbî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶⁸⁷ envā^c -ı miḥen: envā^c ı miḥen **D**.

⁶⁸⁸ veliyyü'n-ni^c am: veliyyü'n-ni^c am **D**.

* Beyit, varak sonunda sütunun sol kısmında düzensiz olarak kayıtlıdır. Mürekkep ve imla hususiyetleri farklıdır.

⁶⁸⁹ Nâbî D., G. 8 (5 beyit), s. 505.

⁶⁹⁰ Mecmûada "kıt'a" başlığı ile kayıtlıdır.

⁶⁹¹ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nâbî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶⁹² yārūḡ: yānın **D**.

⁶⁹³ Rubâ'î başlıklı iki beyitlik bu şiir Arapça'dır.

⁶⁹⁴ Sa'dî başlıklı iki beyitlik bu şiir Farsça'dır.

⁶⁹⁵ Sâ'ib başlıklı bu beyit Farsça'dır.

169⁶⁹⁶
170⁶⁹⁷
171⁶⁹⁸
172⁶⁹⁹
173⁷⁰⁰
174⁷⁰¹
175⁷⁰²

[60a]

176⁷⁰³
177⁷⁰⁴
178⁷⁰⁵
179⁷⁰⁶
180⁷⁰⁷

[Ġazel]

[^c ĀŞİM]⁷⁰⁸

[mefâ^c ilün mefâ^c ilün mefâ^c ilün mefâ^c ilün]

- 1 Geçersün hep yanından ^c aşık-ı giryāna bakmazsın
N' için ey bi-vefâ böyle geçersin yāra⁷⁰⁹ bakmazsın

181⁷¹⁰

[Maṭla^c]⁷¹¹

[LĀ-EDRĪ]

[mefâ^c ilün mefâ^c ilün mefâ^c ilün mefâ^c ilün]

- 1 Duḥān içdükde ol şūrīde-meşreb dil-berüm gūyā
Derün-ı goncadan bir sünbül-i nīlū olur peydā

182⁷¹²

183⁷¹³

184⁷¹⁴

⁶⁹⁶ Husrev başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁶⁹⁷ Şevket başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁶⁹⁸ Şevket başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁶⁹⁹ Sâ'ib başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁷⁰⁰ Sâ'ib başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁷⁰¹ Lâ-Edrî başlıklı iki beyitlik bu şiir Arapça'dır.

⁷⁰² Ebû-Turâb başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁷⁰³ Der-Saft-ı Bînî başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁷⁰⁴ Mîrza Tâhir başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁷⁰⁵ Sâ'ib başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁷⁰⁶ Sâ'ib başlıklı iki beyitlik bu şiir Farsça'dır.

⁷⁰⁷ Bosnalı Āsım D., G. 281 (5 beyit), s. 448.

⁷⁰⁸ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Bosnalı Āsım'a ait olduğu tespit edilmiştir.

⁷⁰⁹ yāre: yana **D**.

⁷¹⁰ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁷¹¹ Mecmûada "müfred" başlığı ile kayıtlıdır.

⁷¹² Başlık bulunmayan bu iki beyit Arapça'dır.

⁷¹³ Sâ'ib başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁷¹⁴ Sâ'ib başlıklı bu beyit Farsça'dır.

185⁷¹⁵

186⁷¹⁶

[Müfred]

MÜNŞİ

[mef^ç ūlü fā^ç ilātü mefā^ç ilü fā^ç ilün]

- 1 İrişmez oldu gūşına āh u fiġānumuz
Ol serv ü nāz var ise artardı kām̄eti

[60b]

187⁷¹⁷

[Müfred]

[LĀ-EDRĪ]

[fā^ç ilātün fā^ç ilātün fā^ç ilātün fā^ç ilün]

- 1 Gelmez iseñ ^ç āşığa gelmem dime ey pür-cefā
Olmasun bī-çāreye hicrān hicrān üstüne

188⁷¹⁸

[Müfred]

[LĀ-EDRĪ]

[fā^ç ilātün fā^ç ilātün fā^ç ilātün fā^ç ilün]

- 1 Her ne deñlü mest-i şahbā-yı cünün olsa yine
^ç Āşık-ı ser-keşte rāh-ı kūy-ı cānānın bilür

189⁷¹⁹

[Müfred]

ŞĀBĪT

[mefā^ç ilün mefā^ç ilün mefā^ç ilün mefā^ç ilün]

- 1 Çekerken kuhl-ı nāzı çeşmine meşşāta-i kudret
Güneş āyine-dār olmuş meh-i nev sürmedān tutmuş

190⁷²⁰

[Ġazel]

[^ç ĀLĪ]⁷²¹

[fe^ç ilātün fe^ç ilātün fe^ç ilātün fe^ç ilün]

- 1 Gül ^ç arūsına düğün eyledi dāmād-ı şabā
^ç Andelībān-ı çemen okuyıcı çıkdı aña

⁷¹⁵ Sâ'ib başlıklı üç beyitlik bu şiir Farsça'dır.

⁷¹⁶ Münşî'ye ait bir dîvân nüshası tespit edilememiştir.

⁷¹⁷ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁷¹⁸ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁷¹⁹ Bosnalı Alâaddin Sâbit D., Müf. 12, vrk. 115a. (Karşılaştırma, dîvânın yazma [orijinal] nüshası esas alınarak yapılmıştır).

⁷²⁰ Gelibolulu Mustafa Âlî D., G. 1 (5 beyit), s. 505.

⁷²¹ Mecmûada "Bâkî" başlığı ile kayıtlı olan bu beytin Gelibolulu Mustafa Âlî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

191⁷²²

[Müfred]

ṬĀLĪB

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 İki böldüğ kākülün dünyayı teşhîr itmege
İns ü cinni kayda uğratduñ bu gīsularla sen

192⁷²³

[Maṭla']

[ṬĀLĪB]

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Başarsa ḥāküme na' lîn-i nâz-ile ol perî⁷²⁴
Ne çâr-pâre olur rûḥa raqş için eşeri

193⁷²⁵

[Müfred]

SİRRÎ

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Görenler dūd-ı sîm-i âteş-i âh-ı cihân-süzem
Didiler şehri cism-i ' aşık-ı şeydâda yangın var

194⁷²⁶

[Ġazel]^{727*}

[' ĀLÎ]⁷²⁸

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Perîşân olsa ol kākül ' izârunḡa şafâ⁷²⁹ artar
Fetîl-i şem' a beñzer kim dağılduğça⁷³⁰ ziyâ artar

195⁷³¹

[Müfred]

RAḤMÎ

[mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün]

- 1 Ḥaṭṭuñla ḥamüş itme dil-i Raḥmî-i zârı
Eşkestedür o sun' -i giyâh itmege degmez

⁷²² Tâlib mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁷²³ “velehû” başlıklı bu beyit, Tâlib mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁷²⁴ Mısranın vezni aksamaktadır.

⁷²⁵ Sırrı mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁷²⁶ Gelibolulu Mustafa Âlî D., G. 241 (7 beyit), s. 621-622.

⁷²⁷ Mecmûada “velehû” başlığı ile kayıtlıdır.

* Aynı beyit mecmûanın 58b numaralı varağında “ferd” başlığı ile kayıtlıdır.

⁷²⁸ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Gelibolulu Mustafa Âlî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁷²⁹ ' izârunḡa şafâ: cemâlünḡe bahâr D.

⁷³⁰ dağılduğça: tağılduğça D.

⁷³¹ Raḥmî mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

196⁷³²

[Ġazel]

[BĀĶĪ]⁷³³

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Tütüyānuñ minnetüñ keḥḥāl ḳahruñ kim çeker⁷³⁴
Ḥāk-pāyüñ tütüyāsı çeşm-i cāna⁷³⁵ ḥoş gelür

197^{736*}

[Müfred]

BĀĶĪ

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Ḳılle-i kūh-ı ḳanā' atde mi bitdi bilmem
Bir piyāz-ile geçindi nice yıllar Sünbül

198⁷³⁷

[Ḳıṭ'a]

[ḤAYLĪ]⁷³⁸

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Ey göñül saḥn-ı çemende⁷³⁹ leb-i deryā zevḳin⁷⁴⁰
Bir şanemle ide gör kām alasuñ dünyādan
- 2 Yoḥsa bir dişleri dür⁷⁴¹ ḳāmeti serv olmayıcaḳ
Ne biter şaḥn-ı çemende⁷⁴² ne çıkar deryādan

⁷³² Bâkî D., G. 56 (5 beyit), s. 97-98.

⁷³³ Mecmûada "Es'ad" başlığı ile kayıtlı bu şiirin Bâkî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁷³⁴ kim çeker: çekmeden **D**.

⁷³⁵ tütüyāsı çeşm-i cāna: dīde-i hūnbāra gāyet **D**.

⁷³⁶ Beyit Bâkî Dîvânı'nda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

* Bâkî Dîvânı'nda kayıtlı bir gazelin ikinci mısraı bu beyit ile benzerlik taşımaktadır, beyit şu şekilde kayıtlıdır:

Gül gibi 'işret olmaz ise berg ü sâz ile

Sünbül gibi geçinmek olur bir piyaz ile (G. 477/1)

Bâkî'nin, Muhammet Çelebi için yazdığı "Sünbül Kasidesi"ne, Sünbül-zâde Vehbî tarafından yapılan "*Nazîre be-Sünbüle-i Bâkî der-Sitâyiş-i Müşârun İleyh*" isimli kasidesindeki 14. beytin muhtevası/söz içeriği, mecmûadaki beytin de- her ne kadar Bâkî başlığı ile kayıtlı olsa da- başka bir şair tarafından Bâkî'nin sünbül isimli zemin şiirine nazire olabileceği ihtimalini kuvvetlendirmiştir (Bkz. Kaynakça). Bu tespit, mecmûada kayıtlı bazı şiirlerin başlık olarak atfedilen şaire ait olmadığı ve tashihe muhtaç olduğu göz önünde bulundurulmuştur. Bahsi geçen beyit şu şekildedir:

Lâle şad güne piyâz etse yine bir yerde

Geçinir tarḥ-ı tekellüfle berâber sünbül (K. 54/14)

⁷³⁷ Haylî Ahmet Çelebi'ye ait bir dîvân nüshası tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). RZT., Kt. (2 beyit), s.102-103.

⁷³⁸ Mecmûada "Sâbit" başlığı ile kayıtlıdır.

⁷³⁹ saḥn-ı çemende: saḥn-ı çemenle **RZT**.

⁷⁴⁰ zevḳin: seyrin **RZT**.

⁷⁴¹ dür: zer **RZT**.

⁷⁴² şaḥn-ı çemende: şaḥn-ı çemenden **RZT**.

199⁷⁴³

[Ġazel]

NEDİM

[fā^ˆ ilātün fā^ˆ ilātün fā^ˆ ilātün fā^ˆ ilün]

- 1 Öyle bir dürr-i yetim-i nāzı eyler perveriş
N'ola ol tıfluñ şadef-kārī ise gehvāresi

200⁷⁴⁴

[Maṭla^ˆ]

ˆ AŞİM

[mef^ˆ ülü mefā^ˆ ilü mefā^ˆ ilü fe^ˆ ülün]

- 1 Hakkā ki hüsün kişverinüñ bī-bedelidür
ˆ Aşım bilürem sevdüğüñüñ ismi⁷⁴⁵ ˆ Alidür

[61a]

201⁷⁴⁶

[Maṭla^ˆ]⁷⁴⁷

[LĀ-EDRĪ]

[...] ⁷⁴⁸

- 1 Ey der-kenāra gir ˆ ālī semenüm
Baḥr-i ğam-ı hicrānına ğarḳa oldı tenüm

202⁷⁴⁹

[Beyt]⁷⁵⁰

SĀLİM

[fā^ˆ ilātün fā^ˆ ilātün fā^ˆ ilātün fā^ˆ ilün]

- 1 ˆ Andelībün alma ey gül eşk-i çeşm-i pür-nemün
Naḳş iden āb üzre naḳş itmiş [...] ⁷⁵¹

203⁷⁵²

204⁷⁵³

[Maṭla^ˆ]

ˆ AŞİM

[mef^ˆ ülü fā^ˆ ilātü mefā^ˆ ilü fā^ˆ ilün]

- 1 Kalmaz yabānda şefḳat ider cedd-i emcedi
ˆ Aşım seven ḫulūş-ile āl-i Muḫammedi

⁷⁴³ Nedīm D., G. 161 (7 beyit), s. 273-274.

⁷⁴⁴ Āsım Ārif-zāde D., Mat. 34, s. 194.

⁷⁴⁵ ismi: nāmı D.

⁷⁴⁶ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁷⁴⁷ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁷⁴⁸ Vezin tespit edilememiştir.

⁷⁴⁹ Sâlim mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁷⁵⁰ Mısra sonunun eksik olması sebebiyle nazım şekli tespit edilememiştir. Mecmûadaki pek çok manzumenin mürettip tarafından asıl nazım şekilleriyle kaydedilmediği nazarıdikkate alınmalıdır.

⁷⁵¹ Mısranın sonu eksiktir.

⁷⁵² “ferd” başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁷⁵³ Āsım Ārif-zāde D., Mat. 8, s. 187.

205⁷⁵⁴

[Maṭlaʿ]⁷⁵⁵

[LĀ-EDRĪ]

[mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün]

- 1 Gülün ḥazm itmeyenler ḥārını güلزārsuz ḳalmıř
ʿAyıbsuz sevdügüm yār isteyenler yārsuz ḳalmıř

206⁷⁵⁶

[Maṭlaʿ]⁷⁵⁷

[LĀ-EDRĪ]

[mefʿ ülü mefāʿ ilü mefāʿ ilü feʿ ülü]

- 1 Çok zāhide evrādın unutdurdı bu güftār
Çok ʿābidi yoldan çıkarur āḫir o güftār

207⁷⁵⁸

[Maṭlaʿ]

[KĀMĪ]⁷⁵⁹

[feʿ ilātün mefāʿ ilün feʿ ilün]

- 1 Sen sen ol ehl-i keyf olan yerde
Ḳahveyi eksük itme bir ferde

208⁷⁶⁰

Müfred

[LĀ-EDRĪ]

[fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün]

- 1 Reşk-i rüyunla döküp ḥünāb-ı çeşm-i āftāb
şan řafaḳ ḳanıyla yunmış dest-māl olmış řaḳa

209⁷⁶¹

[Ġazel]⁷⁶²

[RĪYĀZĪ]⁷⁶³

[mefʿ ülü fāʿ ilātü mefāʿ ilü fāʿ ilün]

- 1 Cüy-ı řafā aḳındısıdur ʿālem-i řebāb
Bir özge çağlar [i]di ki geçdi řitāb-ile

⁷⁵⁴ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁷⁵⁵ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁷⁵⁶ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁷⁵⁷ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁷⁵⁸ Edirneli Kâmî D., Mat. 122, s. 322. Bu beyit çeşitli kaynaklarda, kahveyi çok sevmesi sebebiyle “Tiryâkî” lakabıyla anılan Hasan Paşa’ya ve onun gazalarını konu alan “*Gazavât-ı Tiryâkî Hasan Paşa*” isimli eseri de kaleme alan tezkireci ve dîvân şairi Cafer İyânî Bey’e de ihtilâflı olarak atfedilmiştir.

⁷⁵⁹ Mecmûada “Lebrî” başlığıyla kayıtlı bu şiirin Kâmî’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁷⁶⁰ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁷⁶¹ Müfred başlığı ile kayıtlı bu beytin Riyâzî’ye ait olduğu tespit edilmiştir. “*Riyâzî Dîvânî’ndan Seçmeler*” isimli eserde bu beyit kayıtlı olmadığından karşılaştırma *Seyyid Vehbî Dîvânî*’nda bu gazele yapılan tahmis esas alınarak yapılmıştır (Bkz. Kaynakça). Seyyid Vehbî D., Th. 4 (5 bend), s. 485-486.

⁷⁶² Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁷⁶³ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Riyâzî’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

210⁷⁶⁴

[Maṭla‘]
‘ĀŞİM

[mef‘ ūlü fā‘ ilätü mefā‘ ilü fā‘ ilün]

- 1 Pāmāli serv-kāmet-i bālā büleñdinüñ
Cūlar fütādesi rūḥ-ı dil-pesendinüñ

211⁷⁶⁵

Ferd
[LĀ-EDRĪ]

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

- 1 Gümüş kalkanlı altun reşmeli şom şırma gerdenli
Mülūkāne idüp tertib alayı

212⁷⁶⁶

[Müfred]
RĀḤMĪ

[mef‘ ūlü fā‘ ilätü mefā‘ ilü fā‘ ilün]

- 1 Düşmez hümā-yı pertev-i ḥüsn evc-i nāzdan
Rahmî hezār ḥalka-i çeşm olsa dāmumuz

213⁷⁶⁷

[Maṭla‘]
NEDİM

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

- 1 Ne kuvvet var meded ol zālīmüñ çeşm-i siyāhında
Ki ḥısn-ı ‘işmeti vîrān ider evvel nigāhında

214⁷⁶⁸

[Maṭla‘]
CĀZİM

[fe‘ ilätün mefā‘ ilün fe‘ ilün]

- 1 Sen sen ol ‘iş u nüş olan yerde
Bādeyi eksük itme yek merde

[61b]

⁷⁶⁴ Āsım mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁷⁶⁵ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁷⁶⁶ Rahmî mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz kaynakça).

⁷⁶⁷ Beyit Nedîm Dîvânı’nda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). Mucmûada kayıtlı bazı şiirlerin başlık olarak atfedilen şaire ait olmadığı göz önünde bulundurulmalıdır.

⁷⁶⁸ Câzım mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

215^{769*}

[Ġazel]

[NAĤĪFĪ]⁷⁷⁰

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

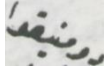
- 1 Bu ŧeb recā-yı dil ol dil-rubāya söylendi
O ŧūĥa⁷⁷¹ ĥāle münāsib ĥikāye söylendi

216⁷⁷²

[Müfred]

ŞİDDĪĶ

[fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 ŧarābını yeke yek
Rüzgār el virirse ĥullana gör

217⁷⁷³

[Ġazel]⁷⁷⁴

[NĀBĪ]⁷⁷⁵

[mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün]

- 1 Dil-ber ki rast söyle[ye] ' uŧŧāĥa itdügin
Büs eylemem dehānını dirsem ĥilāf olur

218⁷⁷⁶

[Ġazel]

FAŞĪĤ

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Faŧiĥ ol ĥaŧı yānuĥ bilmedüm bār-ı ġam-ı ' aŧĥı
Çekilmez derd imiŧ kim ĥāmet-i ŧabrum kemān olmiŧ⁷⁷⁷

219⁷⁷⁸

Ferd

[LĀ-EDRĪ]

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Reŧĥ-i rüyunġla döküp ĥün-āb-ı çeŧm-i āftāb
ŧan ŧafaĥ ĥanıyla yunmiŧ dest-māl olmiŧ ŧaġa

⁷⁶⁹ Süleyman Nahîfi Efendi D., 508 (7 beyit), s.512

* Aynı beyit mecmûanın 58b numaralı varaġında “kıt'a-i zibā” başlıġı ile 2 beyit olarak kayıtlıdır.

⁷⁷⁰ Mecmûada “Fâ'iz” başlıġı ile kayıtlıdır.

⁷⁷¹ ŧūĥa: māha D.

⁷⁷² Sıddik mahlaslı ŧiirlerin yer aldığı çalıŧmalarda tespit edilememiŧtir.

⁷⁷³ Nâbi D., G. 124 (6 beyit), s. 600.

⁷⁷⁴ Mecmûada “müfred” başlıġı ile kayıtlıdır.

⁷⁷⁵ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nâbi'ye ait olduġu tespit edilmiŧtir.

⁷⁷⁶ Faŧih Ahmet Dede D., G. 448 (5 beyit), s. 285.

⁷⁷⁷ olmiŧ: oldı D.

⁷⁷⁸ Beytin hangi ŧair tarafından kaleme alındıġı tespit edilememiŧtir.

220⁷⁷⁹

[Müfred]

‘ĀŞİM

[mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün]

- 1 Kuşûrî serv-i nâzum ‘Āşımın var ise hizmetde
Nedim-i zâr dâmen dermiyân vallâhi billâhi [diyü]⁷⁸⁰

221⁷⁸¹

[Maṭla]⁷⁸²

[LĀ-EDRĪ]

[fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün]

- 1 Çin-i cebhesi gösterür hayfâ bize cānānumuz⁷⁸³
Āşinā-yı pür-nigeh görmez dil-i bî-gānemüz

222⁷⁸⁴

[Ġazel]

KĀMĪ

[mef‘ ūlü fâ‘ ilâtü mefâ‘ ilü fâ‘ ilün]

- 1 Çāk⁷⁸⁵ itdi gerçi cisme müheyyā maḳām-ı nev
Gelmez mi zan ider aña rüz-ı kıyām-ı nev

223⁷⁸⁶

[Ġazel]⁷⁸⁷

[NĀBĪ]⁷⁸⁸

[fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilün]

- 1 Būse bāziçesidür lebleri meh-rüyānuḡ
Devr ider tāze sūḡan [gibi] dehenden dehene

224⁷⁸⁹

[Maṭla‘]⁷⁹⁰

[LĀ-EDRĪ]

[fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün]

- 1 Yāda gelmez mi ‘aceb cevır ü cefā itdüklerün
Āh senün geç geç gelüp yer yer durup gitmeklerün

⁷⁷⁹ Āşım mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁷⁸⁰ Mecmûada bu kısım karalanmıştır; aynı zamanda vezni de bozmaktadır.

⁷⁸¹ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁷⁸² Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁷⁸³ Mısranın vezni aksamaktadır.

⁷⁸⁴ Edirneli Kâmî D., G. 174 (5 beyit), s. 258.

⁷⁸⁵ Çāk: Hakk D.

⁷⁸⁶ Nâbî D., G. 758 (5 beyit), s. 380-381.

⁷⁸⁷ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁷⁸⁸ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nâbî’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁷⁸⁹ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁷⁹⁰ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

225⁷⁹¹

[Ġazel]⁷⁹²

[NĀBĪ]⁷⁹³

[mef^ʿ ūlü fā^ʿ ilätü mefā^ʿ ilü fā^ʿ ilün]

- 1 Ey dil gehī cefā ile de yoklamak seni
Cānāneden ri^ʿ āyet-i hāṭır degül midür

226⁷⁹⁴

Ferd

[LĀ-EDRĪ]

[mef^ʿ ūlü mefā^ʿ ilü mefā^ʿ ilü fe^ʿ ūlün]

- 1 İnkār idemem ben saṅa ^ʿ aşıklıkum ammā
^ʿ Afv eyle günāhum baṅa kīn itme efendim

227^{795*}

[Maṭla^ʿ]

^ʿ ĀŞİM

[mef^ʿ ūlü mefā^ʿ ilü mefā^ʿ ilü fe^ʿ ūlün]

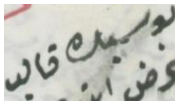
- 1 Hāḳḳā ki hūsün kişverinüḅ bī-bedelīdür
^ʿ Āşım bilürem sevdüğünüḅ nāmı ^ʿ Alīdür

228⁷⁹⁶

[Müfred]

NAZMĪ

[mef^ʿ ūlü fā^ʿ ilätü mefā^ʿ ilü fā^ʿ ilün]

- 1 dil olan naḳd-i Nazmīde
^ʿ Arz it ^ʿ ayār-ı ḳadr-i kemāli bilenlere

[62a]

229⁷⁹⁷

[Maṭla^ʿ]

NEDĪM

[mefā^ʿ ilün mefā^ʿ ilün mefā^ʿ ilün mefā^ʿ ilün]

- 1 Mişāl-i rüze hicründe dil-i ḡam-dīde ḳalmışdur
Seni görmeklik ey ḳāşı kemānum ḡayr[a] ḳalmışdur

⁷⁹¹ Nābî D., G.115 (7 beyit), s. 593-594.

⁷⁹² Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁷⁹³ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nābî’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁷⁹⁴ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁷⁹⁵ Āsım Ārif-zāde D., Mat. 34, s. 194.

* Aynı beyit mecmûanın 61a numaralı varağında “Āsım” başlığı ile kayıtlıdır. 199. gazelin ikinci mısraında “nāmı” kelimesi yerine “ismi” kelimesi kayıtlı iken bu matla’da fark yoktur.

⁷⁹⁶ Nazmî mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁷⁹⁷ Nedîm başlıklı bu şiir, şairin dīvânı’nda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

230⁷⁹⁸

Müfred

[RİYÂZÎ]

[fâ^ç ilâtün fâ^ç ilâtün fâ^ç ilâtün fâ^ç ilün]

- 1 Bî-tekellüf açılurmuş ^ç aşık-ı şeydâsına⁷⁹⁹
Ol şeh-i hüsnün [^ç aceb] ra^ç nâ imiş⁸⁰⁰ tenhâlığı

231⁸⁰¹

[Maṭla^ç]

^ç ÂŞİM

[fe^ç ilâtün mefâ^ç ilün fe^ç ilün]

- 1 Kanda isem arar anı ben⁸⁰² buluram
^ç Âşımı görmesem uyuz oluram

232⁸⁰³

[Maṭla^ç]⁸⁰⁴

[SA^ç DÎ]⁸⁰⁵

[fe^ç ilâtün fe^ç ilâtün fe^ç ilâtün fe^ç ilün]

- 1 Öpmege istedüğüm müzesinün kebkebidür
Kimse dış koyuramaz aña demür leblebidür

233⁸⁰⁶

[Maṭla^ç]⁸⁰⁷

[LÂ-EDRÎ]

[mef^ç ülü fâ^ç ilâtü mefâ^ç ilü fâ^ç ilün]

- 1 ^ç Arz eyledükde rüyımı taraf-ı nikâbdan
Geçdi zemîne neyyir-i a^ç zâm hicâbdan

⁷⁹⁸ “Riyâzî Dîvânı’ndan Seçmeler” isimli eserde bu beyit tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). ZZE. (1 beyit), s. 52.; ZE. (1 beyit), s. 332.

⁷⁹⁹ ^ç aşık-ı şeydâsına: ^ç aşık-ı şeydâlara ZE.

⁸⁰⁰ ra^ç nâ imiş: zibâ imiş ZZE.; zibâyımış ZE.

⁸⁰¹ Âsım mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁸⁰² “ben” sözcüğü vezni aksatmaktadır.

⁸⁰³ Sa’dî Şeyhülislam Hoca Sâdeddin Efendi’ye ait bir dîvân nüshası tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). TŞ. (1 beyit), s. 433.; TŞB. (1 beyit), s. 91.

⁸⁰⁴ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁸⁰⁵ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Sa’dî’ye ait olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu beyit Meşâ’iru’ş-Şu’arâ’da “matla” başlığı ile Zâtî’ye de atfedilmiştir. Tezkirede beyit şu şekilde kayıtlıdır:

Gerçi öpsem didüğüm müzesinün kebkebidür

Kimse dış koyuramaz aña demür leblebidür

⁸⁰⁶ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁸⁰⁷ Mecmûada “ferd” başlığı ile kayıtlıdır.

234⁸⁰⁸

Müfred

[‘ĀŞİM]

[...] ⁸⁰⁹

- 1 Şehrî nice olur peyrevi ‘Āşım Efendi
Ol münis-i vuşlat dil ise mahrem

235⁸¹⁰

236⁸¹¹

[Maṭla‘] ⁸¹²

[LĀ-EDRĪ]

[mef‘ ūlü fā‘ ilātü mefā‘ ilü fā‘ ilün]

- 1 Bir sözle ‘aqlum aldı qapıldum edāsına
Virdüm dehān-ı yāra dili yok bahāsına

237⁸¹³

[Ġazel] ⁸¹⁴

[ĀŞİM] ⁸¹⁵

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

- 1 ‘Ālemi kırdı ḥadeng-i ğamze-i dil-düz ⁸¹⁶ ile
Rūḥ-ı Rüstem ḥavf ider zannum bu tır-endāzdan

238⁸¹⁷

[Ġazel] ⁸¹⁸

[NĀBĪ] ⁸¹⁹

[fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün]

- 1 Yine hem-cins çeker biribirin ⁸²⁰ ğayretini
Zaḥm-ı miqrāz urur süzen ⁸²¹ anuḡcün merhem

⁸⁰⁸ Āşım mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁸⁰⁹ Vezin tespit edilememiştir.

⁸¹⁰ Beyt başlıklı bu şiir Farsça’dır.

⁸¹¹ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir

⁸¹² Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁸¹³ Āşım Ārif-zâde D., G. 33 (6 beyit), s. 164-165.

⁸¹⁴ Mecmûada “ferd” başlığı ile kayıtlıdır.

⁸¹⁵ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Āşım’a ait olduğu tespit edilmiştir.

⁸¹⁶ ḥadeng-i ğamze-i dil-düz: geçirdi ğamze-i dil-düz **D**.

⁸¹⁷ Nâbî D., G. 496 (13 beyit), s. 187-188.

⁸¹⁸ Mecmûada “ferd” başlığı ile kayıtlıdır.

⁸¹⁹ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nâbî’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁸²⁰ hem-cins çeker biribirin: hem-cinsi çeker biribirinün **D**.

⁸²¹ Zaḥm-ı miqrāz urur süzen: Zaḥm-i miqrāza urur süzen **D**.

239⁸²²

[Maṭla']⁸²³

[LĀ-EDRĪ]

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Seni benden efendim ayıranlar bulmasun rahmet
Taḥammüldür ilâcı çâresi yok bu imiş kısmet

240⁸²⁴

Müfred

[LĀ-EDRĪ]

[mef' ülü fā' ilätü mefā' ilü fā' ilün]

- 1 Ol âfetüñ leṭâfet-i hüsnünde yok kuşur
Ancağ o deñlü var ki biraz bî-vefâcadur

241⁸²⁵

242⁸²⁶

[Kıṭ' a]⁸²⁷

[Ā-ŞİM]⁸²⁸

[fe' ilätün fe' ilätün fe' ilätün fe' ilün]

- 1 Bir Ocağ-zâde kürek şâhibidür luṭfunđan
Çemen iklimini bir tûğ-ile⁸²⁹ ister lâle

[62b]

243⁸³⁰

[Maṭla']⁸³¹

[LĀ-EDRĪ]

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Gerek tüt anı ' aqlumđan gerekse tüt cününümđan
Saña dil virmek ey şüh-ı cihân kopdı derünümđan

244⁸³²

[Maṭla']⁸³³

[LĀ-EDRĪ]

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Ser-engüştün muḥannâ şanma naql itsün diyü aḥbâb
Şunar mestâne sâķi her ḳadeḫ şundukđa beş ' unnâb

⁸²² Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁸²³ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁸²⁴ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁸²⁵ Müfred başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁸²⁶ Âsım Ârif-zâde D., Kt. 9 (3 beyit), s. 182.

⁸²⁷ Mecmûada “beyt” başlığı ile kayıtlıdır.

⁸²⁸ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Âsım'a ait olduğu tespit edilmiştir.

⁸²⁹ tûğ-ile: tûğ ile **D**.

⁸³⁰ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁸³¹ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁸³² Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁸³³ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

245⁸³⁴

[Ġazel]⁸³⁵

[NEDİM]⁸³⁶

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Kemāl-i hüsnüni derk eyledükde dil-daruñ
Öñünde mañv-ı vücüd itmek kemāl midür

246⁸³⁷

[Müfred]⁸³⁸

[NEDİM]⁸³⁹

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Görünce sīnesinde tāb-ı mihr-i rüyuñ āh itdüm
Baña bir sīm pertev-süz-ile dil-ber dehān yaqdı⁸⁴⁰

247⁸⁴¹

Müfred

[ĀŞİM]⁸⁴²

[fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Yoqdur āyīne-i ruñuñda kuşūr
Var ise kendi ' aksümi görürem⁸⁴³

248⁸⁴⁴

[Ġazel]⁸⁴⁵

[NEDİM]⁸⁴⁶

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Şabādan evvel açup gögsün oñşadum zülfün
Benüm de bir açacak rüzgārum oldı bugün

249⁸⁴⁷

Müfred

[LĀ-EDRİ]

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Egerçi terbiyetünde kuşūr yoq ammā
O nev-nihāl-i hüsn gālibā yerin tutmaz

⁸³⁴ Nedīm D., G. 34 (10 beyit), s. 223.

⁸³⁵ Mecmûada "müfred" başlığı ile kayıtlıdır.

⁸³⁶ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nedīm'e ait olduğu tespit edilmiştir.

⁸³⁷ Nâbî D., Müf. 20, s. 282.

⁸³⁸ Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

⁸³⁹ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nâbî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁸⁴⁰ dehān yaqdı: duhan yaqdı **D.**

⁸⁴¹ Âsım Ârif-zâde D., Müf. 3, s. 195.

⁸⁴² Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Âsım'a ait olduğu tespit edilmiştir.

⁸⁴³ görürem: gördüm **D.**

⁸⁴⁴ Nedīm D., G. 96 (5 beyit), s. 247.

⁸⁴⁵ Mecmûada "müfred" başlığı ile kayıtlıdır.

⁸⁴⁶ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nedīm'e ait olduğu tespit edilmiştir.

⁸⁴⁷ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

250⁸⁴⁸

[Ġazel]⁸⁴⁹

[NEDİM]⁸⁵⁰

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Gāh engüşt-i muḥannāsın gehī la' lüñ öpüp⁸⁵¹
Dāne-i 'unnāb ile nūş-ı şarāb itmez misün

251⁸⁵²

Müfred

[LĀ-EDRĪ]

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Ḥayf bir gün va' din incāz itmedi ol bī-vefā
Hiç imrüz olmadı 'ālemde ferdāmuz bizüm

252⁸⁵³

[Beyt]

NEYLĪ

[mef' ūlü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün]

- 1 Ṭaqrīb ider vişālini 'uşşāka ol mehūñ⁸⁵⁴
Çeşm-i emel bağılsa 'aceb dūr-bīn imiş

253⁸⁵⁵

[Ġazel]⁸⁵⁶

[NĀ'İLĪ]⁸⁵⁷

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Şad ḥased merdümek-i çeşmüme kim maḥremidür
Kaşr-ı dīdemde ḥayālūñ gibi bir pādīşehūñ

254⁸⁵⁸

[Ġazel]⁸⁵⁹

[NEDİM]⁸⁶⁰

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Ġazāl-ı mihr-i felek dāğdārum oldı bugün
Benüm o⁸⁶¹ sürmeli āhū şikārum oldı bugün

⁸⁴⁸ Nedīm D., G. 71 (6 beyit), s. 237-238.

⁸⁴⁹ Mecmûada "beyt" başlığı ile kayıtlıdır.

⁸⁵⁰ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nedīm'e ait olduğu tespit edilmiştir.

⁸⁵¹ öpüp: emüp D.

⁸⁵² Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁸⁵³ Ahmed Neylî D., B. 39, s. 463.

⁸⁵⁴ mehūñ: şehiñ D.

⁸⁵⁵ Nâ'ili-i Kadīm D., G. 197 (5 beyit), s. 423.

⁸⁵⁶ Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

⁸⁵⁷ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nâ'ili'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁸⁵⁸ Nedīm D., G. 96 (5 beyit), s. 248.

⁸⁵⁹ Mecmûada "müfred" başlığı ile kayıtlıdır.

⁸⁶⁰ Başlık ve mahlas bulunmayan beytin Nedīm'e ait olduğu tespit edilmiştir.

⁸⁶¹ Benüm o: Ki böyle D.

255⁸⁶²

[Ġazel]⁸⁶³

[FĀ'ĪZ]⁸⁶⁴

[mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn]

- 1 Feryādumuz ol yāra de aġyāra da almaz
Āh-ı dil-i bŭlbŭl gŭle de hāra da almaz

256⁸⁶⁵

Mŭfred

[LĀ-EDRĪ]

[mefā' ilŭn mefā' ilŭn mefā' ilŭn mefā' ilŭn]

- 1 Senŭnle sŭyleŭilmek belki vatiy-ile mŭmkindŭr
Ne āre navetŭn var ŕimdi ey ġaddār

257⁸⁶⁶

[Mala']⁸⁶⁷⁸⁶⁸

[LĀ-EDRĪ]

[mefā' ilŭn mefā' ilŭn mefā' ilŭn mefā' ilŭn]

- 1 Esĭr-i derd-i 'aŕum mŭbtelā-yı āh u efgānum
Hĭŕār-ı Rŭmelide bir mehŭn 'aŕıyla nālānum

[63a]

258⁸⁶⁹

Ferd

[LĀ-EDRĪ]

[mefā' ilŭn mefā' ilŭn mefā' ilŭn mefā' ilŭn]

- 1 Gŭnŭlde bir perĭ-rŭ cilve-gŭsterdŭr hemān 'āŕı
Dŭ ŕehbāza muabbet āŕinā-yı mesken olmazmıŕ

259⁸⁷⁰

[Ġazel]⁸⁷¹

NĀ'ĪLĪ⁸⁷²

[fā' ilātŭn fā' ilātŭn fā' ilātŭn fā' ilŭn]

- 1 Bŭ'l-ı aceb nā-kām-ı 'aŕam nerm-dil mabŭblar
Mŭm iken aġyāra basa seng ŭ āhendŭr baa⁸⁷³

⁸⁶² Es'ad-zāde Seyyid Abdŭrrahĭm Fā'iz Efendi, TEĪS'te ŕairin Fā'iz mahlası ile mŭrettep ve mŭkemmel Dĭvānı olduġu; fakat nŭshalarına ulaŕılamadıġı bilgisi mevcuttur. ST-2, G. (5 beyit), s. 341.

⁸⁶³ Mecmŭada "mŭfred" baŕlıġı ile kayıtlıdır.

⁸⁶⁴ Baŕlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Fā'iz'e ait olduġu tespit edilmiŕtir.

⁸⁶⁵ Beytin hangi ŕair tarafından kaleme alındıġı tespit edilememiŕtir.

⁸⁶⁶ Beytin hangi ŕair tarafından kaleme alındıġı tespit edilememiŕtir.

⁸⁶⁷ Mecmŭada "ferd" baŕlıġı ile kayıtlıdır.

⁸⁶⁸ Mecmŭada bu beyit varaġın sonuna iki sŭtununun arasına "ferd" baŕlıġı ile dŭzensiz kaydedilmiŕtir. Mŭrekkep ve imla hususiyetleri farklıdır.

⁸⁶⁹ Beytin hangi ŕair tarafından kaleme alındıġı tespit edilememiŕtir.

⁸⁷⁰ Nā'ili-i Kadĭm D., G. 7 (5 beyit), s. 279.

⁸⁷¹ Mecmŭada "mŭfred" baŕlıġı ile kayıtlıdır.

⁸⁷² Baŕlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nā'ili'ye ait olduġu tespit edilmiŕtir.

⁸⁷³ āhendŭr baa: āhendŭr **M**.

260⁸⁷⁴

[Ġazel]⁸⁷⁵

[NEDİM]⁸⁷⁶

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Eyledi bir iki peymāneyle ser-gerdān bizi
Āh o şahbā şatıcı ' aql alıcı kâfir kıızı

261⁸⁷⁷

262⁸⁷⁸

[Maṭla']⁸⁷⁹

[LĀ-EDRĪ]

[mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün]

- 1 Ey ' aşık ülfete çü gelmez saña dil-ber⁸⁸⁰
Ĥānuṅda ya bilsen [ne] gezer şişe vü sāgar

263⁸⁸¹

[Ġazel]⁸⁸²

[NEDİM]⁸⁸³

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Dün çemende sevdüğüm mestāne geçdün baķmadun
Serv refṭaruṅ görüp başın şalardı dūrdan

264⁸⁸⁴

265⁸⁸⁵

[Ġazel]⁸⁸⁶

[NĀ' ILĪ]⁸⁸⁷

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 D[ā]d-h'āh-ı vuşlat olsam baḥt düşmendür baņa
Deşt-peymā-yı ġam olsam āh reh-zendür baņa

⁸⁷⁴ Nedīm D., G. 156 (5 beyit), s. 271-272.

⁸⁷⁵ Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

⁸⁷⁶ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nedīm'e ait olduğu tespit edilmiştir.

⁸⁷⁷ Sa'dî başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁸⁷⁸ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁸⁷⁹ Mecmûada "müfred" başlığı ile kayıtlıdır.

⁸⁸⁰ Mısranın vezni aksamaktadır.

⁸⁸¹ Nedīm D., G. 105 (7 beyit), s. 250-251.

⁸⁸² Mecmûada "müfred" başlığı ile kayıtlıdır.

⁸⁸³ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nedīm'e ait olduğu tespit edilmiştir.

⁸⁸⁴ Müfred başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁸⁸⁵ Nâ'ili-i Kadīm D., G. 7 (5 beyit), s. 279.

⁸⁸⁶ Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

⁸⁸⁷ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nâ'ili'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

266⁸⁸⁸

[Maṭlaʿ]

NĀBĪ

[mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün]

- 1 Tamām-ı ʿ ömrde bir kerre oldı Nābiyā rūzī
İki dil-ber gibi bir yirde görmek ʿ id-i nev-rūzı

267⁸⁸⁹

[Maṭlaʿ]⁸⁹⁰

[LĀ-EDRĪ]

[...] ⁸⁹¹

- 1 eşk ise dil yine sūz-ı bāķīdür
Dem maṭarına tāb-ı temmūz-ı bāķīdür

268⁸⁹²

[Maṭlaʿ]⁸⁹³

[SĀMĪ]⁸⁹⁴

[mefʿ ülü mefāʿ ilü mefāʿ ilü feʿ ülün]

- 1 Zencir-i cünün gerdene oldı⁸⁹⁵ muʿ tād
Meczüb-ı İlähînüñ⁸⁹⁶ olur sübḥası pülād

269⁸⁹⁷

270⁸⁹⁸

[Ġazel]⁸⁹⁹

[NECĀTĪ]⁹⁰⁰

[mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün]

- 1 Didüm ḥüsnüñ berātında ne bu⁹⁰¹ zülf-i siyāh egri
Didi bu Rūmdur bunda olur tuġrā-yı sāde egri⁹⁰²

⁸⁸⁸ Nābî D., Mat. 50 s. 596.

⁸⁸⁹ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁸⁹⁰ Mecmûada “ferd” başlığı ile kayıtlıdır.

⁸⁹¹ Vezin tespit edilememiştir.

⁸⁹² Arpaemîni-zâde Mustafa Sâmi D., Mat. 38, s. 396.

⁸⁹³ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁸⁹⁴ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Arpaemîni-zâde Mustafa Sâmi’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁸⁹⁵ gerdene oldı: oldı benüm tavkuma D.

⁸⁹⁶ Meczüb-ı İlähînüñ: Mecnün-ı İlähînüñ D.

⁸⁹⁷ Müfred başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁸⁹⁸ Necâtî Bey D., G. 602 (9 beyit), s. 459-460.

⁸⁹⁹ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁹⁰⁰ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Necâtî’ye ait olduğu tespit edilmiştir. Müteakip gazelin matla beytidir.

⁹⁰¹ ne bu: nedir D.

⁹⁰² bunda olur tuġrā-yı sāde egri: derviş olur tevkî-i şâh egri D.

271⁹⁰³

[Ġazel]⁹⁰⁴

[NECĀTĪ]⁹⁰⁵

[mefā^ˆ ilün mefā^ˆ ilün mefā^ˆ ilün mefā^ˆ ilün]

- 1 ˆ Acebdür āstānuḡda benüm devletlü sulṡānum⁹⁰⁶
Raḡīb-i rū-siyeh ṡoḡrı ola ben bī-günāh egri

[63b]

272⁹⁰⁷

Na^ˆt

[LĀ-EDRĪ]

[fe^ˆ ilātün fe^ˆ ilātün fe^ˆ ilātün fe^ˆ ilün]

- 1 Didi Mūsāya Ḥudā Ṣūrda *faḡla^ˆ na^ˆ leyk**
Ey şeref-baḡş-i risālet gül-i gülzār-ı berīn
- 2 Şeb-i İsrāda velī didi saḡa lā taḡla^ˆ
Tā şeref-yāb ola na^ˆ līnūḡ ile ˆ arş-ı berīn

273⁹⁰⁸

274⁹⁰⁹

[Ġazel]⁹¹⁰

[ˆ ĀŞİM]⁹¹¹

[mef^ˆ ūlü fā^ˆ ilātü mefā^ˆ ilü fā^ˆ ilün]

- 1 Gelmez o şūḡ ḡaldı benüm yolda gözlerüm
Ḥasretle ḡāh şaḡda ḡehī şolda gözlerüm

275⁹¹²

[Maṡla^ˆ]⁹¹³

[LĀ-EDRĪ]

[mefā^ˆ ilün mefā^ˆ ilün mefā^ˆ ilün mefā^ˆ ilün]

- 1 Ḡadıūḡ reşkiyle açdı şaḡgül-i şad dāḡ-ı bāzūda
Ruḡūḡ şevḡiyle çekdi verd-i ter yüz şerḡa pehlūda

⁹⁰³ Necātī Bey D., G. 602 (9 beyit), s. 459-460.

⁹⁰⁴ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır. Bu beyit yukarıda kayıtlı olan Necātī’ye ait gazelin tahallüs beytidir; ancak mürettip farklı/müstakil bir manzume şeklinde “müfred” başlığı ile kaydetmiştir.

⁹⁰⁵ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Necātī Bey’e ait olduğu tespit edilmiştir.

⁹⁰⁶ ˆ Acebdür āstānuḡda benüm devletlü sulṡānum: **Necātīye** ölüm yegdir bu dirlikten maāzallāh **D.**

⁹⁰⁷ Na^ˆtın hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

* Bu ifade Tâ-Hâ sûresi 12. âyet-i kerimeden iktibastır: “...Şimdi pabuçlarını çıkar!...”

⁹⁰⁸ Beyt başlıklı bu şiir Farsça’dır.

⁹⁰⁹ Āsım Ārif-zāde D., G. 30 (5 beyit), s. 162-163.

⁹¹⁰ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁹¹¹ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Āsım Ārif-zāde’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁹¹² Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹¹³ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

276⁹¹⁴

Ferd

[LĀ-EDRĪ]

[mef^ç ūlū fā^ç ilātū mefā^ç ilū fā^ç ilün]

- 1 Gülşende raķīb ile ħarām itmesün de āh
Gelsün belī gelsün belī ħārda gelsün⁹¹⁵

277⁹¹⁶

[Maṭla^ç]⁹¹⁷

NEDĪM⁹¹⁸

[fā^ç ilātün fā^ç ilātün fā^ç ilātün fā^ç ilün]

- 1 Zeyn olaldan rişte-i ten⁹¹⁹ қаtre қаtre қāndan
Yüz çevirdüm sübħa-i şad-dāne-i mercāndan

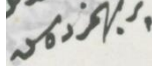
278⁹²⁰

Müfred

[LĀ-EDRĪ]

[mefā^ç ilün fe^ç ilātün mefā^ç ilün fe^ç ilün]

- 1 Çemende şāhid-i gül ħārla olup me'nūs

eyleyüp kef-i efsūs

279⁹²¹

[Murabba^ç]⁹²²

[^ç ĀŞİM]⁹²³

[mef^ç ūlū mefā^ç ilū mefā^ç ilū fe^ç ūlün]

- 1 Gel ^ç ahdüñe dūr ol bu gice ķuluña şādık
Aldanma⁹²⁴ tedārüklü bulunsun dil-i şādık⁹²⁵⁹²⁶

⁹¹⁴ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹¹⁵ Beytin vezni aksamaktadır.

⁹¹⁶ Nedîm D., Mat. 15, s. 280.

⁹¹⁷ Mecmûada “ferd” başlığı ile kayıtlıdır.

⁹¹⁸ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nedîm’e ait olduğu tespit edilmiştir.

⁹¹⁹ Zeyn olaldan rişte-i ten: Rişte-i ten zeyn olaldan **D**.

⁹²⁰ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹²¹ Āsım Ārif-zāde D., Mrb. 7 (3 bent), s. 111.

⁹²² Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁹²³ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Āsım Ārif-zāde’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁹²⁴ aldanma: aldatma **D**.

⁹²⁵ dil-i şādık: dil-i ‘aşık **D**.

⁹²⁶ Bu mısra dîvânda 3. mısradır.

280⁹²⁷

[Maṭla']⁹²⁸

[LĀ-EDRĪ]

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Lenger-endāz-ı şafā ol sâhil-i taḫdīrde
Fülk-i cānı itme ifnā ḳulzüm-i tedbīrde

281⁹²⁹

[Ġazel]^{930*}

[NEDĪM]⁹³¹

[mef' ūlü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün]

- 1 Şar ṭıfl iken o şūhı daḫı nām⁹³² almadan
Dil⁹³³ ehlinüñ büyükleri peygāmıñ almadan

282⁹³⁴

Müfred

[LĀ-EDRĪ]

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Cihānı eyledi āvāze-i ḫüsnüyle dīvāne
Benüm çok sevdüğüm nādīde pür-şūh-ı perīveşdür

283⁹³⁵

284⁹³⁶

[Maṭla']⁹³⁷

[ĀŞİM]⁹³⁸

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Didüm ey şūh görüp nāme-i mihr-üslübuñ
Oḳuma cānumuza degdi begüm mektübuñ

⁹²⁷ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹²⁸ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁹²⁹ Nedîm D., G. 102 (5 beyit), s. 250-251.

⁹³⁰ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

* 52a/81 numaralı varakta Nedîm'in bu gazeline Âsım'ın yapmış olduğu nazire kayıtlıdır.

⁹³¹ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nedîm'e ait olduğu tespit edilmiştir.

⁹³² nām: nāmın D.

⁹³³ Dil: Zevḳ D.

⁹³⁴ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹³⁵ Ferd başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁹³⁶ Âsım Ârif-zâde D., Mat. 5, s. 187.

⁹³⁷ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁹³⁸ Başlık ve mahlas bulunmayan beytin Âsım'a ait olduğu tespit edilmiştir.

285⁹³⁹

ꞐıtꞐ a*

[SELİMİ]

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Müncelî āyîne-i dilde nüküş-ı kâ'inât
İş o mir'ât-ı muşaffāya cilā virmekdedür
- 2 Maḥv idince māsivāyı nūr-ı Haḫ eyler zuhūr
Āh maḫşad ḳalbe böyle incilā virmekdedür

[64a]

286⁹⁴⁰

Müfred

[LĀ-EDRİ]

[fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Farṭ-ı ḫumyāze ile her sâ'at
Yüregüm eylemekdedür tıp tıp

287⁹⁴¹

[Ġazel]⁹⁴²

[ĀŞİM]⁹⁴³

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Raḳīb-i dūn ile āb-ı ḫayāt çekmek güç
Nice⁹⁴⁴ dil-ber ile rıtl-ı ser-gerdān⁹⁴⁵ çekilür⁹⁴⁶

288⁹⁴⁷

ꞐıtꞐ a

[REF'İ]⁹⁴⁸

[fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Hoḳḳa-i lāciverd-i çarḫ⁹⁴⁹ içre
Bildüğüz mi nedür bu şems ü ḳamer

⁹³⁹ Yavuz Sultan Selîm Dîvânı'nda bu kıt'a tespit edilememiştir. Tek eseri Farsça Dîvânı olan şairin mecmûa ve cönklerde yeni şiirlerine rastlanmış son dönemde yapılan çalışmalarda Türkçe şiirleri de tespit edilmiştir. İlgili şiirin de bu manzumelerden biri olması muhtemeldir.

* Kıt'a varak sonunda sütun ortasında düzensiz kayıtlıdır.

⁹⁴⁰ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹⁴¹ Âsım Ârif-zâde D., G. 12 (11 beyit), s. 148-149.

⁹⁴² Mecmûada "müfred" başlığı ile kayıtlıdır.

⁹⁴³ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Âsım'a ait olduğu tespit edilmiştir.

⁹⁴⁴ Yenice: Netîce D.

⁹⁴⁵ rıtl-ı ser-gerdān: rıtl-ı ser-girān D.

⁹⁴⁶ Mısranın vezni aksamaktadır.

⁹⁴⁷ Ref'i-i Leng (Ref'i Çelebi)'e ait bir dîvân nüshası tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). TEİS'te şairin mürettep bir Dîvânı olmadığı bilgisi mevcuttur. RT., Kt. (2 beyit), s. 164.; TN-1, Kt. (2 beyit), s. 255.; ZE., Kt. (2 beyit), s. 321. TN-1'de şairin adı "Refmi" olarak kaydedilmiştir.

⁹⁴⁸ Başlık ve mahlas bulunmayan bu kıt'anın Ref'i'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁹⁴⁹ Hoḳḳa-i lāciverd-i çarḫ: Hoḳḳa-i lā-cevrid çerḫ TN-1; Hoḳḳa-ı lāciverd çarḫ ZE.

- 2 Pîr dehrüñ iki ğidâsıdur
Birin aḥşam yudar birini seḥer

289⁹⁵⁰

Ḳıṭ‘a

[LĀ-EDRĪ]

[fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilün]

- 1 ‘Āşım aḥter-şinās olan şaḥşa
Vaşf ideyüm nedür bu şems ü kamer

- 2 Felegüñ iki zer ‘ ulüfesidür
Birin aḥşam alur birini seḥer

290⁹⁵¹

Ferd

[LĀ-EDRĪ]

[mef‘ ülü mefā‘ ilü mefā‘ ilü fe‘ ülün]

- 1 Bu ḥaste-i hicrāna eger var ise meylüñ
Şaḥ söyle yalān yemīn itme efendim⁹⁵²

291⁹⁵³

Müfred

[EMĪN]

[fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün]

- 1 Severem yāri ben ol iki gözümnden dönmem
Ḳa‘ beden ḳıble-nümā dönse sözümnden dönmem

292⁹⁵⁴

[Maṭla‘]⁹⁵⁵

[LĀ-EDRĪ]

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

- 1 Felek erbāb-ı nazmuñ düşmen-i dirīnidür cāna
İder buğz u ‘ adāvet mā’il-i eş‘ār olana

⁹⁵⁰ Kıt’anın hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹⁵¹ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹⁵² Mısranın vezni aksamaktadır.

⁹⁵³ Tetkike muhtaç olmakla birlikte kaynaklarda beytin Seyyid Mehmed Emîn’e ait olduğu belirtilmiştir; ancak Mehmed Emîn mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda söz konusu beyit tespit edilememiştir.

⁹⁵⁴ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹⁵⁵ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

293⁹⁵⁶

Kit'a

[LĀ-EDRĪ]

[fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Zāl-i dehrün burc-ı eflāke eyvā
Dizdügi topdur bu şems ü kamer⁹⁵⁷
- 2 Bozmagiçün nizām-ı dünyāyı
Birin aḥşam atar birini seher

294⁹⁵⁸

Ferd

[LĀ-EDRĪ]

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 İtmedüm hālāt-ı aşkı gerçi bir başka kitāb
Eglenür aḥvālümüz şāh u gedādan sevdüğüm

295⁹⁵⁹

[Maṭla']⁹⁶⁰

[LĀ-EDRĪ]

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Aşkdan ḥaste misün yoḡ mı zebānuḡ söyle
Pek şıxılmış nedür ey meh hele cānuḡ söyle

296⁹⁶¹

[Kaşide]⁹⁶²

[BĀKĪ]⁹⁶³

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Yine ferrāş-ı şabā şāhn-ı ribāţ-ı çemene
Geldi bir kâfile kondurdu yüki cümle bahār

297⁹⁶⁴

[Maṭla']⁹⁶⁵⁹⁶⁶

[LĀ-EDRĪ]

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Kemer-bendin biraz dürdür ki genc-i bî-bedel bekler
Kılıcuḡ bir yalın yüzli ḥarāmîdür ki bel bekler

⁹⁵⁶ Kit'anın hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹⁵⁷ Beytin vezni aksamaktadır.

⁹⁵⁸ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹⁵⁹ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹⁶⁰ Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

⁹⁶¹ Bâkî D., K. 18 (55 beyit), s. 30-33.

⁹⁶² Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

⁹⁶³ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Bâkî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁹⁶⁴ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹⁶⁵ Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

⁹⁶⁶ Mecmûada bu beyit varağın sonuna sütunların ortasına "ferd" başlığı ile düzensiz kaydedilmiştir.

Mürekkep ve imla hususiyetleri farklıdır.

298⁹⁶⁷

[Müfred]

[LĀ-EDRĪ]

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün fā' ilün]

- 1 Teresüñ tersānede tersālık itdi ol teres
Sen saña seng itdiler sekdirdiler sekdirdiler*

[64b]

299⁹⁶⁸

Müfred

[LĀ-EDRĪ]

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Süveydā-yı dil-i mūrān-ı iklim-i ' adem gelse
Dehānuñ yanına hem vüs' at-i mülk-i Süleymāndur

300⁹⁶⁹

Na't*

[VĀNĪ]⁹⁷⁰

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Budur āyīn-i ' Arab⁹⁷¹ bir kavmüñ ölse⁹⁷² seyyidi
Az olur kim⁹⁷³ kabri üzre bende āzād olmaya
- 2 Sen ki Faḥru'l-' ālemīn-i Seyyidü'l-kevneysün⁹⁷⁴
Ḥāşā⁹⁷⁵-lillāh kabrine yüz süren āzād olmaya

301⁹⁷⁶

Ferd

[LĀ-EDRĪ]

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Güzār eyler ḥadeng-i āh-ı ' āşık ey kemān-ebur
Sen ister çin-i zulf-i ḥalkā dārından zerre-püş olur⁹⁷⁷

⁹⁶⁷ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

* Beyit varağın sonuna sütunun sol kısmına başlıksız ve düzensiz kaydedilmiştir. İmla ve mürekkep hususiyetleri farklıdır.

⁹⁶⁸ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹⁶⁹ Vānî Mehmet Efendi'ye ait bir dīvān nüshası tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). OM., Kt. (2 beyit), s. 467.; TN-2, Kt. (2 beyit), s. 244; TN-3, Kt. (2 beyit), s. 370.

* Medīne-i Münevvere'ye varışında Rasūl-i Ekrem'in mübarek kabrini ziyaret eden Vankulu Mehmed Efendi, bu şiirle tazarruda bulunmuştur.

⁹⁷⁰ Başlık ve mahlas bulunmayan bu na'tın Vankulu Mehmed bin Mustafa el-Vānî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁹⁷¹ Āyīn-i ' Arab: āyın ' arab TN-3

⁹⁷² ölse: olsa TN-2, TN-3

⁹⁷³ kim: ki TN-2, OM.

⁹⁷⁴ Faḥru'l-' ālemīn-i Seyyidü'l-kevneysin: Faḥru'l-enbiyā vü Seyyidü'l-kevneysin OM., TN-2; şāh-ı mürselīn ü seyyid-i kevneysin TN-3

⁹⁷⁵ Ḥāşā: Ḥāşe OM.

⁹⁷⁶ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹⁷⁷ Mısranın vezni aksamaktadır.

302⁹⁷⁸

[Müfred]
SÂMÎ

[mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün]

- 1 İder remz âgehân-ı aşka nâzdan telmîh
O çeşm-i sürme düşmen bî-sühan hem-vâre güyâdur

303⁹⁷⁹

[Ġazel]⁹⁸⁰
FEHÎM⁹⁸¹

[fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün]

- 1 Bir emîrî-sîret ne gül-güne⁹⁸² sevdüm gül gibi
Ben Fehîmem mâ' il-i âl-i Muhammeddür göñül

304⁹⁸³

[Ġazel]⁹⁸⁴
[FAŞÎHÎ]⁹⁸⁵

[mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün]

- 1 Çıkarılmış seyyidüm bugün⁹⁸⁶ göñülden gözden ağıyarı
Ne hikmetdür bu kim hâliş zümürüd kör ider mârı

305⁹⁸⁷

[Ġazel]
NÂBÎ

[mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün]

- 1 Nâbî varağ-ı şî' rüñe maḥşüşdur ancak
Her pâre varağ çeşm-güşâ pîrehen olmaz

306⁹⁸⁸

[Maṭla']⁹⁸⁹
[LÂ-EDRÎ]

[fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün]

- 1 Düşdi râmân-ı dile bir şerer-i şür-efgen
Aşğ-ı âhenger-i zencîr-i cünün eyler iken

307⁹⁹⁰

⁹⁷⁸ Sâmî mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁹⁷⁹ Fehîm-i Kadîm D., G. 194 (8 beyit), s. 561-562.

⁹⁸⁰ Mecmûada “ferd” başlığı ile kayıtlıdır.

⁹⁸¹ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Fehîm-i Kadîm'e ait olduğu tespit edilmiştir.

⁹⁸² Bir emîrî-sîret ne gül-güne: Bir emîrî-sîret-i gül-günü D.

⁹⁸³ Hasan Fasîhî D., G. 341 (5 beyit), s. 383-384.

⁹⁸⁴ Mecmûada “ferd” başlığı ile kayıtlıdır.

⁹⁸⁵ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Fasîhî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁹⁸⁶ bugün: gördüm D.

⁹⁸⁷ Nâbî D., G. 267 (6 beyit), s. 9.

⁹⁸⁸ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹⁸⁹ Mecmûada “ferd” başlığı ile kayıtlıdır.

⁹⁹⁰ Sâ'ib başlıklı bu beyit Farsça'dır.

308⁹⁹¹

Na‘t

[LĀ-EDRĪ]

[me‘ ūlū mefā‘ ilū mefā‘ ilū fe‘ ūlūn]

- 1 Ey bā‘ iş-i kevn olmasa zātuḡ olamazdı
Kāndil-i sipihr içre fūrūzān meh-i encüm
- 2 Başmasa mübārek kademüḡ rüy-ı zemīne
Pāk itmez idi kimseyi ḡāk-ile teyemmüm

309⁹⁹²

310⁹⁹³

Ferd

FAŞİH

[fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün]

- 1 Söz hemān ḡāḡır-ı āsūdededür yoḡsa Faşih
Yerimüz⁹⁹⁴ külḡan imiş farz idelüm gülşen imiş

311⁹⁹⁵

[65a]*

312⁹⁹⁶

Kıt‘a

[YETİM]⁹⁹⁷

[ŞİKĀYET EZ-DERYĀ]

[fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün]

- 1 Suyı bardaḡda dimişler gemiyi kḡāḡıdda
Bizden evvel bu cihān seyrin iden ehl-i vuḡūf

⁹⁹¹ İkinci beyti çok meşhur olan ve hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ile Mustafa Râkım tarafından levhalarda hat sanatı ile işlenen bu Na‘at-ı Şerif’in hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir. Müracaat ettiğimiz kaynaklarda beyit, Diyarbakırlı Mehmet Sa‘id Paşa’ya atfedilse de kendisinin hattat Râkım’ın ölümünden altı sene sonra dünyaya gelmiş olması bu bilgilerin muteber olmadığını göstermektedir.

⁹⁹² Şevket başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁹⁹³ Fasih Ahmed Dede D., Müf. 27, s. 472.

⁹⁹⁴ Yerimüz: Cāyumız D.

⁹⁹⁵ Kıt’a başlıklı iki beyitlik bu şiir (dua metni) Arapçadır.

* Bu varaktan itibaren mecmûanın sonuna kadar (65a-73b) imla ve tertip hususiyetleri diğer varaklardan farklıdır. Diğer varaklarda (38b-64b) kayıtlı bulunan ve mecmûaya sonradan ilave edilmiş izlenimi veren - dipnotlarda farklılıkları belirttiğimiz- şiirlerdeki, imla ve mürekkep gibi çeşitli biçimsel hususiyetleriyle benzer özellikler taşımaktadır.

⁹⁹⁶ Yetim Ali D., Kt. 7 (2 beyit), s. 488.

⁹⁹⁷ Başlık ve mahlas bulunmayan bu kıt’anın Yetim Ali’ye ait olduğu tespit edilmiştir. Muhtelif kaynaklarda kıt’a Seydi Ali Çelebi/Reis’e de atfedilmiş ve “*Mir’atü’l-Memâlik*” isimli eserinde kıt’a tespit edilmiştir (Mir’atü’l-Memâlik, şiir 16 (2 beyit), s. 48). Kıt’anın, kendisi de “Kâtibi” mahlasıyla şiirler yazan Seydi Ali’ye atfedilmesi tersane katipliğinde çalışırken Yetim’i de donanmaya alması, birlikte seferlere çıkmaları ve yakınlıkları sebebiyle olması muhtemeldir. Ancak pek çok şiirinde tenizcilik terimlerini kullanan şairin dîvânında manzumenin tespit edilmiş olması ve şiirin tezkirelerde (TN-3, Kt. [2 beyit], s. 501; TŞ. Kt. [2 beyit], s. 925) Yetim’e atfedilmesi kıtanın Yetim Ali’ye ait olduğunu göstermektedir.

- 2 ʿĀlem-i berri koyup baħr hevāsında yilen
Bu ʿAlī* ise daħı⁹⁹⁸ ʿaqlına idrākine yuf

313⁹⁹⁹

[Müfred]

HİCV-İ SÜRÜRİ*

[fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün]

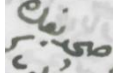
- 1 Bir zamān Top-ḥānede iṅlerdi¹⁰⁰⁰ Vehbī top gibi
Şimdi boş iṅler yatar Çömlekçilerde küp gibi

314¹⁰⁰¹

[Kıṭʿa]

HİCV-İ VEHBİ¹⁰⁰²

[fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün]

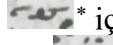

- 1 Bir zamān Sarı Kürzde * maẓmūnları¹⁰⁰³¹⁰⁰⁴
İştihā ile Sürürî yutdı ḥāzır-lob gibi

315¹⁰⁰⁵

[Kıṭʿa]

SÜRÜRİ

[feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilün]

- 1 Ben vilāyetde * içün şıyrurdum celķı
İtmedüm bir kere ^{1006*} taḥayyül *
2 Ḥasret-i kün ile¹⁰⁰⁷ İstanbula dār düşdüm līk
İrmedüm şenligine ḥayf çuḫur ḥammāmuḡ

* Bu Ali-Ebu Ali: İbni Sinā. **MM.**

⁹⁹⁸ Bu ʿAlī ise daħı: Bu ʿAlī'yise anuḡ **D.**

⁹⁹⁹ Sürürî Hezliyyât, Müf. 1, s. 280.

* Bu beyit Mecmûa-i Dîvân-ı Vehbiyâ'da “Sürürî Der Hakk-ı Vehbî” başlığı ile kayıtlıdır.

¹⁰⁰⁰ iṅlerdi: gürlərđi **SH.**

¹⁰⁰¹ Mecmûa-i Dîvân-ı Vehbiyâ Kt. 8 (2 beyit), vrk. 6b. (Karşılaştırma dîvânın yazma (orijinal) nüshası esas alınarak yapılmıştır).

¹⁰⁰² Dîvânda “Cevâb-ı Vehbî” başlığı ile kayıtlıdır.

* Hezeliyat içerdđi için metnin orijinali koyulmuştur.

¹⁰⁰³ Bir zaman Sarı Kürz'de [...] maẓmunları: Kıṭʿa iken Sarı Kürz'de [...] maẓmunları **D.**

¹⁰⁰⁴ Mısranın vezni aksamaktadır.

¹⁰⁰⁵ Sürürî (Seyyid Osman) Hezliyyât, Kt. 240, s. 271

* Hezeliyat içerdđi için metnin orijinali koyulmuştur.

¹⁰⁰⁶ İtmedüm bir kerre : Etmedim bir kerre **SH.**

* Hezliyyât'ta boşluk bırakılan kısımda sözcük yukarıda olduğu gibi Arap harfleriyle orijinal şekliyle kayıtlıdır.

* Hezeliyat içerdđi için metnin orijinali koyulmuştur.

¹⁰⁰⁷ Ḥasret-i kün ile: Ḥāhiş-i künla **SH.**

316¹⁰⁰⁸

[Kıt'a]

HİCV-İ SÜRÜRİ

[fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün]

- 1 'Avratı kızgın toğurdukda dimiş Vehbî-i pîr
Kimden alduñ söyle kaħbe ol veled benden degül
- 2 Karı dirmiş hey teres deyyūs¹⁰⁰⁹ şor eṭbâ' ina
Yalıñız bu pîç mi sâ'irler daħı senden degül

317¹⁰¹⁰

[Kıt'a]

HİCV-İ 'AYNİ¹⁰¹¹

[fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün]

- 1 O Sürürî-i teresi baña keşşger dir imiş
Ben anuñ 'avratınuñ¹⁰¹² ferc-i muzîkuñ *
- 2 Kalıba çeker iken¹⁰¹³ yırtılır ise *
Ben anuñ ustasıyam hem * hem tikerem¹⁰¹⁴

318¹⁰¹⁵

[Kıt'a]

HİCV-İ SÜRÜRİ*

[fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün]

- 1 Keşşger dinmek-ile 'ırza söğülmez 'Aynî
Görmemişdür zurefâ sencileyin bed sözlü
- 2 'Avratuñ kaħbe ile orda¹⁰¹⁶ bulayum seni de
Saña * ben göstereyüm hey¹⁰¹⁷ gözlü

¹⁰⁰⁸ Sürürî Hezliyyât, Kt. 72, s. 215.

¹⁰⁰⁹ koca deyyūs: teres ü deyyūs **M**.

¹⁰¹⁰ Mecmûa-i Dîvân-ı Vehbiyâ, Kt. 2 (2 beyit), vrk. 6b.

¹⁰¹¹ Dîvânda “*Der Hakk-ı Sürürî*” başlığı ile kayıtlıdır.

¹⁰¹² Ben anuñ 'avratınuñ: Ben-daħı 'avratuñ **D**.

* Hezeliyat içerdığı için metnin orijinali koyulmuştur.

¹⁰¹³ Kalıba çeker iken: Kalıbı şoğar iken **D**.

* Hezeliyat içerdığı için metnin orijinali koyulmuştur.

* Hezeliyat içerdığı için metnin orijinali koyulmuştur.

¹⁰¹⁴ hem [...] hem tikerem: hem [...] hem dikerem **D**.

¹⁰¹⁵ Sürürî Hezliyyât, Kt. 163, s. 246.

* Metinde başlık olarak “*VE LEHU*” kayıtlı olmakla beraber, “*Başlık: Cevâb-ı Sürürî Efendi Kıt'a YB*” dipnotu düşülmüştür; aynı zamanda bu kıt'a, Mecmûa-i Dîvân-ı Vehbiyâ'da “*Sürürî Der Hakk-ı Aynî*” başlığı ile kayıtlıdır.

¹⁰¹⁶ orda: evde **SH**.

* Hezeliyat içerdığı için metnin orijinali koyulmuştur.

¹⁰¹⁷ hey: ey **SH**.

319¹⁰¹⁸

[Kıt'a]

SÜRÜRİ*

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Vehbiyâ ikimüzi birden edebsüz ' Aynî
İşte hicv itmiş işit ben de cevâbın diyeyüm¹⁰¹⁹
- 2 Ğayretüñ yok mı alup ortaya uşlanduralum
Sen başın tüt deli puştuñ * ben *

320¹⁰²⁰

Beyt

[LĀ-EDRĪ]

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Bozulmaz hiç hudūd-ı nüşha-i pişānî-i ' âlem
Añı taħrîr iden çün kâtib-i taħrîr-i kudretdür

321¹⁰²¹

Ferd

[LĀ-EDRĪ]

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Şimdi eller deli evvel biz idik dîvâne
Böyle ger dehr mürür itse Felâṭün oluruz

322¹⁰²²

[Terkîb-bend]^{1023*}

[RŪḤĪ]¹⁰²⁴

[mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün]

- 1 ' Aql adın aņup kendüyi teşvîşe düşürme¹⁰²⁵
Dîvâne olup ref' -i kalem kıl üzeründen

¹⁰¹⁸ Sürürî Hezliyyât, Kt. 140, s. 238.

* Mecmûa-i Dîvân-ı Vehbiyâ'da bu kıt'a "Sürürî Der Hakk-ı Aynî" başlığı ile kayıtlıdır.

¹⁰¹⁹ diyeyüm: dikeyim **SH**.

* Hezeliyat içerdiği için metnin orijinali koyulmuştur.

* Hezeliyat içerdiği için metnin orijinali koyulmuştur.

¹⁰²⁰ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

¹⁰²¹ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

¹⁰²² Bağdatlı Rûhî D., Tercî' -bend (17 bend) vrk. 74a -82a. (Karşılaştırma dîvânın yazma [orijinal] nüshası esas alınarak yapılmıştır.)

¹⁰²³ Mecmûada "beyt" başlığı ile kayıtlıdır. 17 bentlik manzumenin 8. bendinin 7. beytidir.

* Manzume dîvânda "terci'-bend" olarak kayıtlıdır; ancak nazım şekli itibariyle "terkîb-bend"dir. Mecmûada mürettip tarafından yanlış nazım şekilleriyle başlıklandırılan şiirlerin dış yapısı/kafiyeleniş biçimleri dikkate alınarak tarafımızca tashih edilmiştir.

¹⁰²⁴ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Bağdatlı Rûhî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

¹⁰²⁵ kendüyi teşvîşe düşürme: kendini teşvîşe bırakma **D**.

323¹⁰²⁶

[Maṭla']¹⁰²⁷

[LĀ-EDRĪ]

[mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün]

- 1 Öpdükde gül yüzün pederine bakup didi
Bülbül bilür şafāmı ne bilsün diken beni

324¹⁰²⁸

[Ġazel]¹⁰²⁹

[RĀĠĪB]¹⁰³⁰

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Cihānda görmedüm bir vefk-i dil bir kām-yāb olmuş
Kimi gördümse hemyān-ı taşavvurdan zarar çekmiş

325¹⁰³¹

Ḳıṭ'a

[LEM'Ī]

[mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün]

- 1 Gülşen-serāy-ı kūyına yārūn gider mi var
Derd-i derūnı ' arz ideyüm nāme-ber mi var
- 2 Ey peyk-i hoş-ḥırām şabā sür' atūn nedür
Ol nev-resīde tāze gülümde haber mi var

326¹⁰³²

Beyt*

[LĀ-EDRĪ]

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 O şūḥuḡ ḳıble-i ḥüsnündeki mihrāb-ı ebrūsı
Eger mümted olursa çok imāmı bī-namāz eyler

327¹⁰³³

¹⁰²⁶ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

¹⁰²⁷ Mecmûada "beyt" başlığı ile kayıtlıdır.

¹⁰²⁸ Koca Râgıb Paşa D., G. 95 (7 beyit), s. 288.

¹⁰²⁹ Mecmûada "beyt" başlığı ile kayıtlıdır.

¹⁰³⁰ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Koca Râgıb Paşa'ya ait olduğu tespit edilmiştir.

¹⁰³¹ Mecmûada "kıt'a" başlığı ile kayıtlı bu manzumenin, "*Osmanlı Edebiyatı Dersleri*" isimli eserde Lem'î'ye (Lâmi'î Çelebinin oğlu) ait olduğu belirtilmiştir; ancak bu bilgi tetkike muhtaçtır. Kaynaklarda dîvânı hakkında bilgi bulunmayan Lem'î Derviş Mehmed'in, mecmûalarda şiirlerinden örnekler kayıtlı olmakla birlikte tezkirelerde ve biyografik kaynaklarda bu şiirine rastlanmamıştır.

¹⁰³² Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

* Varağın sonuna düzensiz olarak kaydedilmiştir.

¹⁰³³ Varağın sonuna "beyt" başlığı ile düzensiz olarak kaydedilen bu şiir Farsça'dır

328¹⁰³⁴

Beyt*

[LĀ-EDRĪ]

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 'Abesdür intiḥāb-ı cāy-ı büse rüy-ı dil-berden
Derün-ı Ka' bede ta' yin-i kıble iktizā itmez

[65b]

329¹⁰³⁵

[Ġazel]

FEHĪM

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Kıl ü kālī 'aşk-ı ḥāmūş olmayınca bilmedüm
Sırr-ı 'aklı mest-i medhūş¹⁰³⁶ olmayınca bilmedüm
- 2 'Ālemün zevkın gedā eylermiş ancak dünyede
Ol şafāy¹⁰³⁷ ḥāne-ber-düş olmayınca bilmedüm
- 3 'Ālemi tutmuş şadā-yı na' re-i ğavġā-yı 'aşk
Dağlardan ser-be-ser gūş olmayınca bilmedüm¹⁰³⁸
- 4 Lezzet-i zevk-ı muḥabbet¹⁰³⁹ neydügin pervānede
Şu' le-i āha hem-āgūş olmayınca bilmedüm¹⁰⁴⁰
- 5 Meşreb-i rindānı¹⁰⁴¹ bilsün mi Fehīmā zāhidān
Ben hezārān-sāl mey-nūş olmayınca bilmedüm

330¹⁰⁴²

[Ġazel]

FEHĪM

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Bir ḥayāt için ecel¹⁰⁴³ bilmem ne nāz eyler baḡa
Ben şehid-i ğamzeyem 'īsī niyāz eyler baḡa
- 2 Bī-tekellūf maḥrem-i ḥalvet-sarāy-ı ğamzeyem
Çeşm-i şūḥ-ı dil-berān ifşā-yı rāz eyler baḡa

¹⁰³⁴ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

* Varaġın sonuna düzensiz olarak kaydedilmiştir.

¹⁰³⁵ Fehīm-i Kadīm D., G. 219 (5 beyit), s. 594-596

¹⁰³⁶ mest-i medhūş: mest ü medhūş D.

¹⁰³⁷ Ol şafāy: Ben o zevkı D.

¹⁰³⁸ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

¹⁰³⁹ Lezzet-i zevk-ı muḥabbet: Lezzet-i şevk-ı maḥabbet D.

¹⁰⁴⁰ Bu beyit dīvānda 3. beyittir.

¹⁰⁴¹ Meşreb-i rindānı: Mezheb-i rindānı D.

¹⁰⁴² Fehīm-i Kadīm D., G. 6 (5 beyit), s. 312.

¹⁰⁴³ ecel: każā D.

- 3 İstemez kâlâ-yı hüsni ola târâc-ı nigâh
Perde-i halkuñ anuñçün nîm-niyâz¹⁰⁴⁴ eyler baña
- 4 Seng-i mi' yâr-ı cününsun¹⁰⁴⁵ ben ki şarrâf-ı hîred
Feyz-i temyîz ile¹⁰⁴⁶ ' arz-ı imtiyâz eyler baña
- 5 Şâh-ı istiğnâ-fürüşem¹⁰⁴⁷ ben **Fehîmâ** çarğa dün¹⁰⁴⁸
Havf-ile biñ dürlü nuş-ı dil-nevâz¹⁰⁴⁹ eyler baña

331¹⁰⁵⁰

[Gazel]

YÂVER

[fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün]

- 1 Öyle nâkışdur ki çarğda tâli' üñ seyyâresi
Zulmet-i leyle sirâyet itdi bahtuñ karası
- 2 Bir belâdur zaḥm-i tîğ-ı zührenâk-i dehr kim
Gelse Eflâḥun ḳabûl-i merhem itmez yarası
- 3 Öyle bîmâr eyler insânı ğamum nâ-be-câ¹⁰⁵¹
Ey cefâ-dîde bulunmaz şahtuñ bir çâresi
- 4 Öyle çâk eyler ki miḥnet şîşe-i şabruñ senüñ
Zerreden kemter olur ey dil anuñ her pâresi
- 5 Öyle hüsni-i şüret ' arz eyler ki mir'ât-ı ḳader
Mihr-i ' âlem-tâb ey **Yâver** olur âvâresi

332¹⁰⁵²

MURABBA' -I ES' AD PAŞA

[mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün]

Âzâdedür ' umûm-ı cihândan ' umûm-ı halk
Dehrüñ hemîşe ḳahrı şeh-ile vezîredür
Bî-ḥad kevâkibi var iken çarğ-ı kec-revüñ
Dâ'im ḥusûf-ı mihr-ile mâh-ı münîredür

¹⁰⁴⁴ nîm-niyâz: nîm-bâz **D.**

¹⁰⁴⁵ Seng-i mi' yâr-ı cününsun: Seng-i cününam **D.**

¹⁰⁴⁶ Feyz-i temyîz ile: Feyz-i temyîzümlle **D.**

¹⁰⁴⁷ Şâh-ı istiğnâ fûrüşem: Şâh-ı istiğnâ-sipâham **D.**

¹⁰⁴⁸ çarğa dün: çarğ-ı dün **D.**

¹⁰⁴⁹ nuş-ı dil-nevâz: vaz' -ı dil-nevâz **D.**

¹⁰⁵⁰ Yâver mahlashı şiiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

¹⁰⁵¹ Mısranın vezni aksamaktadır.

¹⁰⁵² Es'ad mahlashı şiiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

333¹⁰⁵³

MURABBA‘ -I MİR-ALAY ‘ İZZET BEG¹⁰⁵⁴

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

- 1 Bu şeb ol mäh çıkdı şevk-ile deryāda mehtāba
Kamer deryāya şaldı pertevin deryāda mehtāba
- 2 Şu‘ ā-‘ 1 ‘ arızı bir rütbe tenvīr itdi deryāyı
Ki deryā oldı ‘ arz-ı rüy-ı istiğnāda mehtāba
- 3 Bu ‘ āşr ol ‘ aşr-ı pür naşr-ı meserretdür ki ‘ ālem hep
Çıkarlar sāye-i şāh-ı cihān-ārāda mehtāba

[66a]

334¹⁰⁵⁵

TAHMİS-İ ĞAZEL-İ NAZİF EMRİ
YÂVER

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

I

Mey sebūda neş’emüz leb-beste bir nāçizedür
Kulkul-ı şahbā nedim-i bezm ü şekker-rizedür
Tıfl-ı sākī gerçi hoş-ıavr-ı edeb-āmizedür
Duhter-i pīr-i muğān zan itme¹⁰⁵⁶ kim dūşizedür
Bir açık meşreb haţāyī bivedür nāşizedür

II

Birbiriyle zūlf ü nev-ıaţtuñ mübāyindür yine
Çeşm-i mestūñ ğamzeye ammā mu‘ āvindür yine
Arada kan olsa cinsiyyet mu‘ āyindür yine
Ülfet-i cinsiyyete meşreb muķārindür yine
Meyl-i tiğ-i ebrūvānuñ dīde-i ħūn-rizedür¹⁰⁵⁷

III

Mücmir-i cāndan gelür müy-ı dimāğa büy-ı ‘ aşk
Şimdi bildüm dil imiş menzilgeh-i gül-i rüy-ı ‘ aşk
Bağmasun tārīk-i leyle kārban-ı müy-ı ‘ aşk
N’eylesün fānūs-ı şem‘ i¹⁰⁵⁸ reh-revān-ı küy-ı ‘ aşk
Meş‘ āl-i āhum sipihre āteşin āvizedür

¹⁰⁵³ Ahmet İzzet Bey (Giritli)’e ait bir dīvān nüshası tespit edilememiştir. Hakkındaki tek kaynak Es’ad Efendi’nin Tezkiresi, “*Bağçe-i Safâ-Endûz*”dur. Bahsi geçen kaynakta şiiirlerinden örnek verilmemiştir.

¹⁰⁵⁴ Şiir “murabba” nazım şekli olarak kaydedilmiştir; ancak dış yapısı ve kafiyelenişi itibariyle gazel özellikleri göstermektedir.

¹⁰⁵⁵ Yâver mahlaslı şiiirlerin yer aldığı çalışmalarda tahmis tespit edilememiştir. Tahmis edilen gazelin Süleymân Nazîf Efendi’ye ait olduğu tespit edilmiş ve şairin “*Eş’âr ve Münşe’ât*” isimli eserinden manzumenin gazel bölümlerinin karşılaştırılması yapılmıştır. Süleymân Nazîf Efendi, *Eş’âr ve Münşe’ât*, G. 10 (5 beyit), s. 27.

¹⁰⁵⁶ zan itme: zannetme **EM**.

¹⁰⁵⁷ dīde-i ħūn-rizedür: ğamze-i ħūn-rizedir **EM**.

¹⁰⁵⁸ fānūs-ı şem‘ i: fānūs-ı māhı **EM**.

IV

Çanda Ʒaldı küh-ı püş-ı iħtilât nîk ü bed
Zerkülâh-ı mihrden eyler ‘ârîfân Ʒaşr-ı yed
Hıl‘ at-i faħrî telebbüs eylemez kâmil ebed
Kisve-i iĳbâli almaz dūşa erbâb-ı ĳired
Câme-i Ʒayd-ı ta‘ alluĳ dilde rîze rîzedür

V

İdeli **Yâver** sözüñ sâbâş merdân-ı hüner
Kilk-i nazmuñ gösterür şad-güne bürhân-ı hüner
Nev-küşâd olmuş ki ‘irfâna bu meydân-ı hüner
Mâ‘il-i tiĳ u teber olmuş¹⁰⁵⁹ feres-rân-ı hüner
Hâme hengâm-ı belâgatda **Nazîfâ** nîzedür

335¹⁰⁶⁰GÜFTE-İ SÂMÎ PAŞA-İ MIŞRÎ¹⁰⁶¹

[mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün]

- 1 Miyânın aldum âĳüş-ı ĳayâle inceden ince
Yine ser-rişte buldum Ʒîl u Ʒâle inceden ince
- 2 Reg-i mevc-i sevâd-ı şâm-ı yeldâ ĳaddeden geĳmiş
Girih-gîr oldı ĳâl-i ĳadde ele inceden ince
- 3 Çekilmiş Ʒıl Ʒalemler mâh-ı nev mi püşt-i la‘ linde
Ya dūşmuş ‘aks-i ebrû mî zülâle inceden ince
- 4 Hıyâţ-ı bâşıram dâm-ı ĳayâl-i âhuvânunĳdur
Gönül şaydında dūşdi iħtiyâle inceden ince
- 5 Zârîfân-ı Sıtanbul fikr-i bârik eyleyüp a‘ mâl
Reh-i nâ-refte açmışlar maĳâle inceden ince
- 6 Çıĳardum ben de şimdi dest-gâh-ı mışr-ı Ʒab‘ umda
Münâĳĳaş târ-ı efkârımla kâle inceden ince
- 7 Mübâyîn-i edebdür ‘arz-ı maĳlaş ehl-i ‘irfâna
Bulur nâmum iden fikrin iħâle inceden ince

336¹⁰⁶²

TÂRİĳ-İ ES‘ AD PAŞA DER-LAĳAR-I YEDİÇERİ

[fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilün]

- 1 Tiĳ-ı ser-tîz-i şeriatle şehin-şâh-ı cihân
Başların kesdi hep ehl-i fitenün ser-tâ-ser

¹⁰⁵⁹ Mâ‘il-i tiĳ u teber olmuş: Mâil-i tîr ü teber olmaz **EM**.

¹⁰⁶⁰ Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü’nde bu mazumenin Sâmî Abdurrahman Paşa’nın “*Rumûzu’l-Hikem*” adlı eserinde kayıtlı olduĳu bilgisi mevcuttur; ancak şairin eserine ulaşılammıştır.

¹⁰⁶¹ Mecmûada “güfte” başlığı ile kayıtlı olan bu manzume gazel nazım şekli ile yazılmıştır.

¹⁰⁶² Es’ad mahlaşlı şiirlerin yer aldığı ĳalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

- 2 Şübhe hîç kalmadı şimdingerü ol dâver-i dîn
Oldı her kârla te'ÿid-i Hüdâya mazhar
- 3 Pâdişâhum didi muhliş kuluña hâtif-ı ğayb
Temm-i târih anuñ oldı ğazâ-yı ekber [H 1241 / M 1826]

337¹⁰⁶³

ĠAZEL-İ HÂMÎ

[fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün]

- 1 Sükker-i la' l-i lebünden behre-yâb itdün beni
Mışra sultân ey şeh-i 'âlî-cenâb itdün beni
- 2 Ey kamer-ıtal' at vefâ bâbında sen kendün gibi
Nâ-tamâm idrâk idüp nâkış hesâb itdün beni¹⁰⁶⁴
- 3 İnkisâr itmem saña yâründen ey meh sen dañı
Kâm-yâb ol her ne deñlü kâm-yâb itdün beni¹⁰⁶⁵
- 4 Her¹⁰⁶⁶ kadehle kaddüm itdün râst ey pîr-i muğân
'Ömrün efzün ide Hağ ey şeyh şâb itdün beni
- 5 Gerdiş-i câm-ı mey-i gül-fâma hâcet kalmadı¹⁰⁶⁷
Güşe-i çeşmünle ey sâķi harâb itdün beni¹⁰⁶⁸
- 6 Dest-i bî-dâduñ tutup gün yüzüne kılduñ niķâb¹⁰⁶⁹
Ġüyyâ gördün ediblerle hiçâb itdün beni
- 7 Devr-i nâ-sâz-ı felekden tâb-ı 'aşķ-ı giryeden¹⁰⁷⁰
Aĝlama Hâmî yeter hâlün¹⁰⁷¹ kebâb itdün beni
[66b]

338¹⁰⁷²

ĠAZEL-İ HAZRET-İ 'ALÎ RIZÂ PAŞA VÂLÎ-İ BAĠDÂD

[mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün]

- 1 Harîm-i gülşeninde hâr ucundan dala gelmişdür
Açıl ey ğonc-fem bülbül saña feryâda gelmişdür
- 2 Zifâfını duyup pîr-i muğânda duğter-i zerle
Hemân sâķi ayâĝıyla mübârek bâde gelmişdür

¹⁰⁶³ Diyarbakırlı Hâmî Ahmed D., G. 64 (7 beyit), s. 210-211.

¹⁰⁶⁴ Bu beyit dîvânda 5. beyittir.

¹⁰⁶⁵ Bu beyit dîvânda 2. beyittir.

¹⁰⁶⁶ Her: Bir D.

¹⁰⁶⁷ kalmadı: koymaduñ D.

¹⁰⁶⁸ Bu beyit dîvânda 3. beyittir

¹⁰⁶⁹ Dest-i bî-dâduñ tutup gün yüzün kılduñ niķâb: Dir gören refâriñi 'ömr-i şitâbanum gibi D.

¹⁰⁷⁰ tâb-ı 'aşķ-ı giryeden: süz u tâb-ı giryeden D.

¹⁰⁷¹ Aĝlama Hâmî yeter hâlün: Söyleme hâlün yeter Hâmî D.

¹⁰⁷² Laz Ali Rızâ Paşa'ya ait bir dîvân nüshası tespit edilememiştir. Mecmûada manzumeleri bulunan İzzet Ali Paşa şairin damadıdır.

- 3 Meded mey-hāneye şūfiyi koymañ bir nifāk eyler
Elinde sübħa-i cām ‘ işreti ta‘ dāda gelmişdür
- 4 Hazer kıl çıkmasun yüzden haţuñ bir vech-ile zīrā
Nizām-ı mülk-i hüsn ü ān ki ifsāda gelmişdür
- 5 Perīşān eyleyen kāküllerüñ bād-ı şabā şanma
Nesīm-i āh serdüm zülfüñi ber-bāda gelmişdür
- 6 N’içün āteşlere düşmiş gibi pīçidedür zülfüñ
Rızāāsā meger Temmūzda Bağdāda gelmişdür
- 7 Ayaklandur **Rızāy**ı dest-gīr ol cām-ı himmetle
Mey-i ‘ aşkuñla gök kandil olup üftāde gelmişdür

339¹⁰⁷³

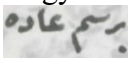
NAZİRE-İ MİR-İ ‘ İZZET TAĦMİS-İ

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

I

Yine bezm-i neşāta neş’e virür bāde gelmişdür
‘Umūm-ı kahr-ı dehri büsbütün ber-bāda gelmişdür
Anuñçün taḅ - ı pāküm nev-zemīn inşāda gelmişdür
‘ Aceb bir dil-küşā nādīde maṭla‘ yāda gelmişdür
Ħayāl-i ‘ aşq-ı hüsnüñle dil-i nāşāda gelmişdür

II

Nice dem yoklayup kıldum tefahhuş taḅr-ı hüsnüñden
Ħaberdār olmadum ammā yine ben ġavr-ı hüsnüñden
Bu ġayretdür göñül kılmaz ferāġat cevri-i hüsnüñden
Dü çeşmüm men‘ için aġyārı seyr-i dūr-ı hüsnüñden
İki nöbetçi ‘ askerdür gelmişdür

III

Maḡalsüz vaz‘ -ı düşmez ehl-i inşāfa
Nice şāyeste olsun tār-ı zerrīn būriyā-bāfa
Yazıkdur kākül-i müşkīne sīmīn sīne-i şāfa
Şaķın uğratma sāķī şūfi-i nā-şāfi eṭrāfa
Degüldür ḡālī elbet bir fesād icād gelmişdür

¹⁰⁷³ Ahmet İzzet Bey (Giritli)’e ait bir dīvān nüshası tespit edilememiştir. Hakkındaki tek kaynak Es’ad Efendi’nin Tezkiresi, “Baġçe-i Safā-Endūz”dur. Bahsi geçen kaynakta şiirlerinden örnek verilmemiştir.

IV

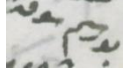
Olur hep sîne pür-dâğ-ı elem âh itmede n'eyler
İdüpdür şerha şerha sînesin tanbûrlar inler
Lisân-ı hâl ile dîvâne bülbüller bunu söyler
Amân cellâd-ı çeşmüñ tîğ-ı ebrûlarla kan eyler
Sağa ' aşıkklar ol bî-dâd elinden dâd gelmişdür

V

Var idi sende bir dem ham-be-ham ejder gibi perçem
Taķup zencirveş boynumda eylerdüm ańı hem-dem
Bugün başka irâde gördüğümçün derd olur dirhem
' Aceb bârid hevâlarla dağılmış kâkülün bilmem
Meger kim Erzuruma mevsim-i sermâ da gelmişdür

VI

Libâs-ı fakrı geydüm başlayup maħv-i murâdâne
Heves olmaz göñülde gayrı taşvîr-i muhâlâta

idüp tevfiķ-i

sa' âdâta

Düşüp seyr-i sülûk-ı ' aşka meyl itdüm harâbâta
Dil-i zârüm anuñçün bu harâb-âbâda gelmişdür

VII

' Aceb bir ' aşık-ı âzâde vü şürîde şeydâyum
Esîr-i kayd-ı zülf-i ' anberîn büy-ı dil-ârâyum
Müfid-i remz-i ' aşkum müstefîd-i sırr-ı şahbâyum
Mürîd-i Bâriyüm halvet-güzîn-i genc-i sevdâyum
Ayağıyla beni pîr-i muğân irşâda gelmişdür

VIII

Şu virdi cüy-ı tab'um gülşen-i tecnîs ü ihâma
Nice gelmez terâvet nev-zemîn-i şî' r ü inşâma
Bunu hâcet midür i' lâm-ı işrâb ile i' lâma
Şat-ı endişeme zer nâvdândur vâsıtı hâme
Benüm ' azbü'l-Fürât-ı nazmum ol mecrâda gelmişdür

IX

Telâţum kıldı haķķı baħr-i fikrüm şöyle zevķinden
Olur emvâc-ı ma' nâ muţtaşıl birbiri şevķinden
Anıñçün keşti-i dil yüklenür zâ'idce tavķından
Benüm haddüm degüldür ' izzet ammâ farţ-ı şevķinden
Kalem tanzîr-i şî' r-i dâver-i Bağdâda gelmişdür

X

Nice İslāmiyān olmaz bugün şevk u huzūrında
Niçün zevk-i taraba olmasun 'ālem sürūrında

Felek görmüş degüldür böyle eyyāmı
Şehinşāh-ı cihān ' Abdü'l-Mecīd Hān kim umūrında
Cünūd-ı fetḥ ü nuşret sū-be-sū imdāda gelmişdür

XI

Eger kânūn olsa dergehinde ferş idüp yüzler
Mülük-i dehr yekser iltifāt u himmetin özler
Hele mümkün degüldür midḥatin ifā ide sözler
Zihī sulṭān-ı zī-şān kim nazīrīn görse de gözler
Yine kendisidür āh billāh-ı ru'yāda gelmişdür

[67a]

XII

O şāhinşāh-ı 'ālem pādişāh-ı āsmān-ḳudret
Süleymān-menḳabe şiddīk-ı ḥaşlet Murtażā-siret
Cenāb-ı Yūsufāsā virdi Mışr-ı 'āleme ' izzet
Nice olmaz o Sulṭān-ı mużaffer rehber-i nuşret
Ki böyle bir vezīr-i cāy-ı isti' bāda gelmişdür

XIII

Zihī destūr-ı Fārūkī-şiyem memdūḥ-ı müsteşnā
Züheyr-i mülk ü millettür vezīr-i ma' delet-fermā
Sezādur dindi şānında bu ' unvān-ı şeref-pīrā
Müşīr-i ḥāfız-ı dīn Meḥemmed Ḥāzret-i Paşa
Ki dest-i ' adlī re'feti bünyāda gelmişdür

XIV

Açup evrāk-ı gülden bir müzeyyen şafḥa seyyāre
Oğur faşl-ı bahāruḥ bāb bāb aḥkāmın ezhāra
Bu günler keşf olup esrār-ı ' aşkı dil-i zāra
Müşīrā kāmkarā bülbül-i tab' um bu gülzāra
Du' ā-yı devlet ü iḳbālünḡi evrāda gelmişdür

XV

Felāṭūn-dāye Risto-māye bir destūr-ı dānāsun
Ḥaḳāyık-bīnsün remz-aşinā-yı Hürmüz-āyāsun
Yegāne vāḳıf-ı esrār-ı kevn ü kār-fermāsun
Sen ol āyīne-i pertev-fezā-yı feyż-i Mevlāsun
Der-i luṭfuḡda 'ālem kesb-i isti' dāda gelmişdür

ĞAZEL-İ GÜFTE-İ ‘ALİ RİZÂ PAŞA SÂBIĞ VÂLİ-İ BAĞDÂD VE VÂLİ-İ ŞÂM
HÂLÂ

[fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün]

- 1 Devr-i la‘ lünde baş egmem bâde-i gülfâma ben
Sâye-i pîr-i muğânda minnet itmeme câma ben
- 2 ‘Anberî¹⁰⁷⁵ zülfün getürdi başuma sevdâları
Yoğsa nerden düş olurum bu hayâl-i hâma ben
- 3 Hâlünü gördüm esîr oldum kemend-i zülfüne
Dâne için kendümi şaldum düşürdüm dâma ben
- 4 Olmadum hâlî nigînâsâ hırâş-ı sînedem¹⁰⁷⁶
Bir dem ol günden ki düşdüm ârzü-yı nâma ben¹⁰⁷⁷
- 5 Halk ile lâzumdur olduçça mümâşât eylemek
Ger bağa uymasa¹⁰⁷⁸ eyyâm uyaram eyyâma ben¹⁰⁷⁹
- 6 Ne firâka tâb ider ne vaşla tâkat-mend olur¹⁰⁸⁰
Şaşmışam bilmem ne yapsam bu deli¹⁰⁸¹ nâ-kâma ben¹⁰⁸²
- 7 Gâh esîr-i ğurbeti gâhî¹⁰⁸³ enîs-i ğam beni¹⁰⁸⁴
N’eyleşem bilmem ne itsem baht-ı nâ-fercâma ben¹⁰⁸⁵
- 8 Eylerem Bâbü’s- Selâmı¹⁰⁸⁶ kendüme beytü’l-ğazen
Hâşret-i hâl-i siyâhuñla gidersem Şâma ben

¹⁰⁷⁴ Laz Ali Rızâ Paşa’ya ait bir dîvân nüshası tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). Mahmûd Fâ’iz D., Th. 2 (10 beyit), s. 176-177.; OM., G. (9 beyit), s. 625.

* Gazelin ilk iki beytinin 19. yy. bestekarlarından Hacı Fâ’ik Bey tarafından bestelendiği bilgisi mevcuttur (Bkz. www.yedinota.com ; ancak Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü’nden hareketle Hacı Fâ’ik Bey’in “Fâ’iku’l-Âsâr” adlı -kendisinin seçip düzenlediği- güfte mecmûasında yapılan taramada bu gazel bulunamamıştır (Bkz. Kaynakça). Mahmûd Fâ’iz D., s. 20

¹⁰⁷⁵ ‘Anberî zülfün: ‘Anber-i zülfün D.; ‘Anberîn zülfün OM.

¹⁰⁷⁶ Bu beyit MFD.’da 5. beyittir.

¹⁰⁷⁷ -OM.

¹⁰⁷⁸ uymasa: uymazsa D., OM.

¹⁰⁷⁹ Bu beyit MFD.’da 6. beyittir.

¹⁰⁸⁰ OM.’de bu mısra mevcut değil.

¹⁰⁸¹ deli nâ-kâma: dil-i nâ-kâma D.

¹⁰⁸² OM.’de bu mısra 4. beytin 2. mısraıdır.

¹⁰⁸³ Gâh esîr-i ğurbet-i gâhî: Geh esîr-i ğurbet eyler geh D., OM.

¹⁰⁸⁴ Bu mısra OM.’de 4. beytin 1. mısraıdır.

¹⁰⁸⁵ N’eyleşem bilmem ne itsem baht-ı nâ-fercâma ben: Şaşmışam bilmem ne etsem bu dil-i nâ-kâma ben OM.; bu mısra OM.’de 4. beytin 2. mısraıdır.

¹⁰⁸⁶ Bâbü’s-Selâmı: Dârü’s-selâmı D., OM.

- 9 Telh-kām itmez¹⁰⁸⁷ senüñ şirîn kelâmuñ ey Rızâ¹⁰⁸⁸
Sen hemân eyle tekellüm rāzıyam düşnâma ben¹⁰⁸⁹

[67b]

341¹⁰⁹⁰

TĀRİH

[LĀ-EDRĪ]

[mefā^c ilün mefā^c ilün mefā^c ilün mefā^c ilün]

I

Eyā destūr-ı efham ey müşir-i ma^c delet fermüd
Seni Hıllâk-ı Ālem her hıdırardan eylesün meb^c üd
Budur cān-ı gönüldeñ hâkirān-ı bābuña maqşūd
Konağ aldun muğarr-i feyz kılsun hażret-i ma^c būd
Zihî târih-i zibādur şu mısrā^c -ı neşāt-efzūd
Bu qaşr-ı dil-küşâyı saña Allāh eylesün mes^c üd

II

Hızūruñ meşriğ-ı mihr-i cihān-ārā-yı re^c fetdür
Umūruñ her zamān ber-vefğ-i kânün u şerī^c atdür
Kaşun üftādegāna melce^c -i i^c zāz ü rif^c atdür
Hele ārāmgāhuñ maṭla^c -ı envār-ı behçetdür
Zihî târih-i zibādur şu mısrā^c -ı neşāt-efzūd
Bu qaşr-ı dil-küşâyı saña Allāh eylesün mes^c üd

III

Mükerrem dāver-i mümtāz u müsteşnā-yı Ālemsün
Müfahham kāmkar-ı vāşif-ı yektā-yı Ālemsün
Müsellem bir müşir-i ātıfet-i bahşā-yı Ālemsün
Yegāne dīn ü devletde nesefer-fermā-yı Ālemsün
Zihî târih-i zibādur şu mısrā^c -ı neşāt-efzūd
Bu qaşr-ı dil-küşâyı saña Allāh eylesün mes^c üd

IV

Derūnuñ mehbiğ-i ilhām-ı Rabb-i müste^c ān olmış
Anuñçün her işüñ memdüh u maqbül-i cihān olmış
Senā-yı hüsni hülkuñ zib-bahş-ı her lisān olmış
Kuluñ şafhiyyede her vaḳti ezkar-ı zebān olmış
Zihî târih-i zibādur şu mısrā^c -ı neşāt-efzūd
Bu qaşr-ı dil-küşâyı saña Allāh eylesün mes^c üd [H 1257 / M 1842]

¹⁰⁸⁷ itmez: olmaz OM.

¹⁰⁸⁸ kelāmuñ ey Rızā: kelāmından Rızā OM.

¹⁰⁸⁹ Bu beyit MFD.'da 10 beyittir.

¹⁰⁹⁰ Müseddes nazım şekliyle yazılan ve mahlas bulunmayan bu tarih manzumesinin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

342¹⁰⁹¹
TĀRĪḤ
‘İZZET

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

- 1 Hüdāvend-i hüdāvendān-ı ‘ālem dāver-i devrān
Şehinşāh-ı cihān ‘ Abdü’l-Mecīd Hān-ı zafer-‘ unvān
- 2 Süleymān-menkabet Fārūḡ-ḡaṣlet Murtezā-siret
Şeref-baḡşā-yı evreng-i ḡilāfet sāye-i Yezdān
- 3 Vücūdı neyyir-i āfāḡ-ı elṡāf u ‘ adāletdür
Fürūḡ-ı nūr-ı luṡfından alur fer ma‘ delet-cüyān
- 4 Der-i devlet-me ‘ābı menba‘ -ı ‘ ayn-ı ‘ ināyetdür
O dergāh-ı mu‘ allāda kerem-cūlar gibi pūyān
- 5 Cihān-ı eyleyüp āsūde āsīb-i te‘ addiden
Binā-yı bī-beḡā-yı i‘ tisāfı eyledi vīrān
- 6 Şehinşāhā ‘ adālet-destḡāhā āsmān-cāhā
Eyā şāh-ı felekdür ḡāh u ḡāḡān-ı Sikender-şān
- 7 Sen ol mihr-i münīr-i āsmān-ı ‘ āṡifetsin kim
Zīyā-yı ‘ adl ü dāduḡla münevver hāme-i ekvān
- 8 Sen ol sulṡān-ı a‘ zam pādişāh-ı Cem-ḡademsin kim
Mübārek ḡāk-i pāyüḡdür melāz-ı fırḡa-i şāhān
- 9 Dü ‘ ālemde sa‘ ādet āstānında ḡul olmaḡdur
Uḡūr-ı şevketinde cāna minnetdür fedā-yı cān
- 10 Cihān ṡurduḡça dursun taḡt-ı ‘ ālī-baḡt-ı devletde
‘ İdād-ı ‘ ömrine yā Rab yā Rab olmasun pāyān
- 11 Hemīşe ‘ askerīn manşūr u mülkin eyleyüp ma‘ mūr
ḡavā’id şevketin mesrūr ḡılsun İzed ü Mennān
- 12 Firāvān eyleyüp eyyām-ı ‘ ömrin ‘ ömr-i Nūhāsā
Nice şehzādelerle eyleye Ḥaḡ ḡurrem-i ḡandān
- 13 O ḡurşīd-i semā-yı salṡanat kim nesl-i pākīdür
Olan her dem cemāl-i kā’ināta böyle nūr-efşān
- 14 Biḡamdillah sipihr-i şulb-i pāk-i tābnākından
Yine bir duḡter-i sa‘ d aḡter itdi Rabbümüz āsān

¹⁰⁹¹ İzzet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

- 15 Didi cevher ile tārīḥ-i mīlādın ıulı ‘İzzet
Müzeyyen oldı dünyā ıoğdı dehre Neyyire Sulıān [H 1257 / M 1842]

343¹⁰⁹²

TĀRĪḤ-İ DĪGER

‘İZZET

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

- 1 Şulb-i pāk-i ḥazret-i ‘ Abdü’l-Mecīd Ḥāndan yine
Yümn-ile bir duğter-i pākīze ağter virdi Ḥađ
- 2 Ol meh-i evc-i mu‘ allā-yı ḥılāfet kim anuğ
Nūr-ı ‘ adliyle cihāna revnađ-ı fer virdi Ḥađ
- 3 Yazdı ‘ İzzet-bendesı tārīḥ-i cevherdārını
Neyyire Sulıān ıoğdı dehre zīver virdi Ḥađ [H 1257 / M 1842]

344¹⁰⁹³

TĀRĪḤ-İ DĪGER

‘İZZET

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

- 1 Mağla‘ u’l-envār şulb-i şevket-i şāhāneden
Kıldı bir sulıān yine mānend-i māḥ-ı nev-zuhūr
- 2 kadar ‘ id-i nev-rüz eyleyüp
‘ Ālem olsun sāye-i luıfında pūr-sūr-ı sūrūr
- 3 Söyledi tārīḥini ‘ İzzet mücevher ḥarf-ile
Müjde ıođdı Neyyire Sulıān ile dünyāya nūr [H 1257 / M 1842]

[68a]

345¹⁰⁹⁴

TĀRĪḤ-İ ‘İZZET BEG MİR-ALAY

[fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün]

- 1 Mađla‘ -ı nūr-ı kerem ḥazret-i Sulıān Mecīd
Rūḥı ‘ ālem şeh-i Dārā ḥadem ü Cem derbān
- 2 O şehün merḥamet ü şefkat-i şāhānesidür
Mülk-i Merve şeh iden nev-ābādān
- 3 Ser-te-ser ‘ ālemi teşḥīr ide inşāa’llāḥ
Mağzar-ı fetḥ ü zaferdür o Süleymān-ı zamān

¹⁰⁹² İzzet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

¹⁰⁹³ İzzet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

¹⁰⁹⁴ Ahmet İzzet Bey (Giritli)’e ait bir dīvān nüshası tespit edilememiştir. Şair hakkındaki tek kaynak Es’ad Efendi’nin tezkiresi, “Bağçe-i Safā-Endüz”dur. Bahsi geçen kaynakta şiirlerinden örnek yoktur.

- 4 Zāt-ı zî-şânıdur i' mār-ı cihāna bārī
Nesl-i pākīdür olan zīb-i cemāl-i ekvān
- 5 Nāmverü'l-elsinede gerçi mülük-ı eslāf
Nice temşil olunur anlara āl-i ' Oşmān
- 6 Bu nesildür şeref ü şevket-i İslāma sebep
Bu nesildür iden infāz-ı müfād-ı Qur'ān
- 7 Zāt-ı şāhānesini ide Hākīm-i Muṭlaḡ
Haşre dek nāzım-ı manzūme-i kān-ı imkān
- 8 Dā'imā ' askeri manşūr ola mülki ma' mūr
İde a' dāsımı maḡhūr-ı Cenāb-ı Yezdān
- 9 Tā ki dünyāda ḡayāt üzreyüm Allāh bilür
Bu du' ādur ḡulına şām u seḡer vird-i zebān
- 10 Ber-ḡarār eyleye taḡtında Hudā şevketle
Nesl-i vālāsı ola ziver-i ḡülzār-ı cihān
- 11 Sulb-i pākindenḡ o sulṡān-ı zamānuḡ Mevlā
Yine bir duḡter-i pākīze-ter itdi iḡşān
- 12 Nice şehzāde ṡulū' uyla da mesrūr olsun
' An-ḡarīb ol şeh-i zî-şān-ı refi' u'l-' unvān
- 13 Didi ' İzzet ḡulı mīlādına tāriḡ-i tamām
Yümn ile müjde ṡulū' itdi Refi' a Sulṡān [H 1257 / M 1842]

346¹⁰⁹⁵

TĀRĪḤ-İ ŞADĀRET

' İZZET

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Meh-i burc-ı ' azamet sāye-i Rabb-i ' izzet
Ya' ni Sulṡān Mecīd Hān-ı ' adālet-ārā
- 2 Kıldı bir Āşaf-ı zî-şānı vekīl-i muṡlaḡ
O şehinşāh-ı felek-cāh-ı merātib-baḡşā
- 3 Nice Āşaf ki -sāz-ı mehamm-ı' ālem
Mültecā-yı zu' afā dāver-i iḡşān-fermā
- 4 Zāt-ı vālāsı ile bir daḡı bulmışdı şeref
Cāh-ı ' ulyā-yı şadāret yine oldı iḡyā

¹⁰⁹⁵ İzzet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

- 5 Sāni-’i şīr-i Hudā Rüstem-i rezm-i heycā
 Kahramān-ı vüzerā hazret-i ‘İzzet Paşa
- 6 Menba’ -ı cūd u himem maṭla’ -ı envār-ı kerem
 Şadr-ı Fārūḡ-şiyem muḫyi-i şer’ -i ḡarrā
- 7 Re’ yidür bā’ iş-i ārām u nizām-ı halkuḡ
 Kalbidür mehbiṭ-i envār-ı füyüzāt-ı Hudā
- 8 Devlet ü dīne nice ḫizmeti itdi sebkat
 Ki anuḡ cümlesi meşhūr-ı cihāndur ḫālā
- 9 Āşafā cāmi’ -i envā’ -ı mekārimsin sen
 Vaşf-ı pāküḡ nice biḡ beyt-ile olmaz imlā
- 10 Ḥademüḡ ḫārici ḫaḡ üzre edā-yı vaşfuḡ
 ‘Ömrüm olduḡça idem bārī ḫulūş üzre du’ ā
- 11 Sāye-i hazret-i şāhinşeh-i ‘ālemde seni
 Ber-ḡarār eyleye şadrında Cenāb-ı Mevlā
- 12 Tā ki ‘ālemde ola ḫükm-i şerī’ at cārī
 Eyleye ‘ömrüḡi Ḥaḡ mülk-i cihāna icrā
- 13 Oldı tekrārı müyesser didüm ‘İzzet tāriḡ
 Aldı mühri yine iclāl ile ‘İzzet Paşa

[68b]

347¹⁰⁹⁶
 TĀRİḤ-İ SĀL
 ‘İZZET

[mef’ ulü fā’ ilātü mefā’ ilü fā’ ilün]

- 1 Yā Rab hemişe hazret-i ‘ Abdü’l-Mecīd Ḥān
 Taḡtında ber-ḡarār ola bi’n-naşr ve’z-zafer
- 2 Şāhinşeh-i dilir ü cihāngīr-i bī-naḡīr
 Ḥākān-ı Cem-serīr ü ḫudāvend-i baḡr u ber
- 3 Ol şāh-ı ma’ delet-ārā ki ‘āleme¹⁰⁹⁷
 Virdi nizām-ı tām ‘ adāletle zīb ü fer
- 4 Ālāy-ı luṭf u merḡamet-i Ḥüsrevānesi
 Dil-sīr-i ni’ met eyledi dünyāyı ser-ta-ser
- 5 İtdi mu’ aṭṭar ‘ālemi būy-ı ‘ adāleti
 Kim zātıdur ḫadıḡa-i şevketde verd-i ter

¹⁰⁹⁶ İzzet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir. Manzumenin muhtevasından yeni yıl münasebetiyle Abdülmecid Han için yazıldığı anlaşılmaktadır.

¹⁰⁹⁷ Mısranın vezni aksamaktadır.

- 6 ‘Aşrında almadı eer-i zulm ü i‘tisāf
ıldı künām iri azālān mūstaar
- 7 Maşūdı rūz u eb fuarānu refāhıdur
Marūfdur ‘ināyet-i dūnyāya ol adar
- 8 Ğāyet mi var telāum-ı emvāc-ı lufına
Deryā gibi te‘āıb ile cezr ü med ider
- 9 Hātem civār-ı maba-ı cūdında kāse-līs
Dārā derinde bir nefer olmala mūfteir
- 10 İtmez kemāl-i far ile Cemide ser-fürū
ehler ubār-ı pāyini eylerse tāc-ı ser
- 11 ıd u ‘adālet ‘ilm ü hayā hāvl-i Hāyderī
Mānend-i Ğār-yār siritinde mūddear
- 12 Eyler begāli tīr-i cihān-gīr-i zam-dār
emir-i ahrı sīne-i a‘dāya nīter
- 13 Cū eyledüke mevce-i deryā-yı ‘askerī
Bir demde seyl-i ūn-ı ‘adūyu ider heder
- 14 Yā Rab mūyesser it seyf ol eh-i zamān
Alsun cihānı abza-i teşire ser-te-ser
- 15 Olsun redīf-i mevkib-i ibāl ü nureti
Tevfī ü ‘avn-i azret-i Hā Hızr rāhber
- 16 İn‘ām-ı ‘ām-ı azret-i Rabbü’l-inām ile
ād itdi sāl-i nev yine dūnyāyı mūjdeler
- 17 āh-ı zamāna bāri’-i yūmn ü sūrūr ile
Yā Rab be-nūr-ı nāıye-i seyyidü’l-beer
- 18 Dūr eyledüke her meh ü sālī bu ‘ālemū
evket-fezā-yı dehr ola ol āh-ı dādger
- 19 ‘İzzet ulu tefe‘ul-i bi’l-ayr idüp didi
Bir lafz-ı pūr-sūrūr ile tāri-i mu‘teber
- 20 Yazdı berā-yı nuret-i Sulān-ı bar u ber
Levh-ı sipihre kilik-i ader mebbe‘ü’l-zafer [H 1258 / M 1843]

348¹⁰⁹⁸

DİGER

‘İZZET

[mef^ç ülü fâ^ç ilätün mef^ç ülü fâ^ç ilätün]

‘İzzet mübârek itsün şâh-ı cihâna Allâh

Târîhümüz de târîh oldı zühür-ı nev-sâl [H 1258 / M 1843]

349¹⁰⁹⁹

DİGER

[‘İZZET]

[fâ^ç ilätün fâ^ç ilätün fâ^ç ilätün fâ^ç ilün]

Lafz u ma^ç nâ söylerem târîh-i şâh-ı ‘âleme

Hayr ide heb biğ iki yüz elli sekiz sâlin İlâh [H 1258 / M 1843]

350¹¹⁰⁰

‘AṬİYYE-İ ŞÂHÂNİYE BERÂY-İ TEŞEKKÜR

‘İZZET

[mefâ^ç ilün mefâ^ç ilün mefâ^ç ilün mefâ^ç ilün]

1 Ola ‘ Abdü’l-Mecîd Hân-ı kerâmet-perver ü mülhem
Serîr-i salṭanâta şevket ü iclâl ile hurrem

2 Süleymân-pâye Tübâ-sâye sultân-ı mülük-mâye
Şehinşâh-ı mekârim-vâya zıllu’llâh-ı fi’l-‘ âlem

3 Süreyyâ Keyvân-rif^ç at Müşterî-ṭal^ç at

Ufuğ gerdün himem şâhinşeh-i a^ç zâm

4 kâmrândur şâh-ı zî-şândur
‘Ubüdiyyetle faḥr eyler derinde Keykubâd-ı Cem

5 O sultân-ı selâṭîn-i cihân Hâkân-ı devrân kim
Şu‘â^ç -ı mihr-i ‘adliyle zemîn ü âsmân tev’em

6 Sikender bendedür kâhinde Dârâ çâker-i kemter
Bir ednâ sâ’il-i iḥsânıdur biğ şermile Hâtem

7 Feridunveş hezârân kullara var âstânında
Felâṭün gibi nice bendeler olmağda müstaḥdem

¹⁰⁹⁸ Yeni yıl münasebetiyle yazılan bu tarih manzumesi İzzet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

¹⁰⁹⁹ Yeni yıl münasebetiyle yazılan bu tarih manzumesi İzzet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

¹¹⁰⁰ İzzet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

- 8 Ağūr-ı şevketinde Hızr-ı tevfiķ-i zafer bāhir
Harīm-i şevket ü iclāline feyż-i Hudā maḥrem
- 9 Nuķūd-ı cūdına nisbetle ma‘ den bir avuç toprak
Kıyāsıyla muḥīṭ-i luṭfına deryā degül şebnem
- 10 Murād eyleser bir demde ider biḡ mürde-dil ihyā
O rūḡ-ı cism-i ‘ālem ol ḡudāvend-i Mesīḡā-dem
- [69a]
- 11 Göreydi saṭvet-i iclālini bī-hūş olup Hūşeng
Olurdu vaşf-ı şemşiriyle Pervīz-i ‘Acem mülzem
- 12 Göreydi Haydarāne ‘azm-i rezm-i cünd-i manşūrīn
Ḥicābından iderdi terk-i baḡt-ı heft-ḡān Rüstem
- 13 Baş egmez ‘askerinden bir nefer Sām u Nerīmāna
Olur yek-cümle-i ḡahriyla yüz biḡ Ḳahramān sersem
- 14 Degül ‘aḡd-i reşķ-i būsı āstāniyla
Olur şadr-ı semāda ‘uḡde-i [...]*
- 15 Biḡamdi’llah o ‘ālī āstāne intisābum var
Bu ḡayşiyet ile gerdūna şimdi ser-fürü itmem
- 16 Saḡa ḡul olduḡumçün müşterīdür ḡadrūme Hurşīd
Ki sāyenḡe nişānum māha ḡarḡa faḡr ider sīnem
- 17 Vücūhuyla rehīn-i luṭf-ı bī-pāyānı olmışken
Yeni başdan ḡerāḡ itdi ḡulın ol dāver-i eḡḡam
- 18 ‘Aṭıyye eyleyüp iḡsān ḡıldı bendesin şādān
O sulṭān-ı cihān-baḡş ü veliyy-i ni‘ met-i ‘ālem
- 19 Ne yapsun ḡanḡı bir iḡsānınuḡ şūkrin beyān itsün
Ḡariḡ-i ḡulzem-i elṭāfidur ḡavvāş-ı endīşem
- 20 Yine taḡrīr olınmaz biḡde bir in‘āmınuḡ şūkri
Zemīn levḡ olsa eşcār olsalar kilki mürekkeb yem
- 21 Edā-yı midḡatūḡ ḡāşā degül bir kimsenūḡ ḡaddi
Bu vādīde ḡalem bī-dil olur ehl-i sūḡan ebkem
- 22 Ḳaşīde buldı ḡāyet ‘İzzet ol Sulṭān-ı İslāma
Ḥulūş-ı ḡalb-ile ḡayr-i du‘ādur vācib ü elzem
- 23 Cihān ṭurduḡca ṭursun taḡt-ı ‘ālī-baḡt-ı şevketde
İlāhī olmasun ḡalb-i ḡümāyūnında bir dem ḡam

* Mısranın son kısmında eksiklik vardır.

- 24 O ūahinūāh kim ūıll-i ūalil-i bī-‘ adilüñdür
Berāyā üzre yā Rab sāyesin memdüḫ kıl her dem
- 25 Meh ü sāl-i zamān devr eyledükçe çarḫ döndükçe
Ola i‘ dām-ı ‘ ālem imtidād-ı ‘ ömrine münzam

351¹¹⁰¹

[Kıı‘ a]¹¹⁰²

[LĀ-EDRĪ]

[fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün]

- 1 Āşaf-ı ‘ āli-himem ḫāzret-i Ḥāfız Paşa
Oldı her fenn-i celil iḫre celiyyü’l-bürhān
- 2 Her cihetle anı Ḥaḫ fā’ıḫu’l-akrān itmiş
İ‘ tirāf eylemeyen var ise ḫāzā meydān
- 3 Nice olmaz bu hūner zīb-i zibān-ı ‘ ālem
Ḥaṣre dek ūehr-i Gümüş-ḫānede ḫalmaz mı bu ūān
- 4 Urdı biñ iki yüz elli yedi tārīḫinde
İki kez peṣtu ile üç yüz ādem yerde niūān

[69b]

352¹¹⁰³

[Kıı‘ a]¹¹⁰⁴

[‘ İZZET]

[fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün]

- 1 Baḫr-i zūḫḫār kerem ḫāzret-i Ṭāḫir Paşa
Menba‘ -ı cūd himem-i Āşaf-ı zībinde fa‘ āl
- 2 Maḫzar-ı feyz ü zafer dāver-i nuṣret-rehber
Murtezā-rezm ü ḡāzanfer-fer u Fārūḫ-ḫıśāl
- 3 Ru’yet-efrāz-ı celālet ḫapudān-ı deryā
Şaf-der-i ūaf-ūiken ārāyiş-i cāḫ ü iclāl
- 4 Nice Āşaf ki ider ūaṫveti Sāmı sersām
Şavleti Rüstemi epsem ḡāzabı Behmeni lāl
- 5 Cūd u elṫāfına nisbetle o āli-himemüñ
Ḥātemüñ luṫfı degül mā-meleki bir mişḫāl
- 6 Raḫm ü ūeṫḫatde cenāb-ı ‘ Ömerine ūānī
Ki ider ‘ adli ile ‘ ālemi mesrūr elḫāl

¹¹⁰¹ İzzet mahlaslı ūiirlerin yer aldıḫı çalıūmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

¹¹⁰² Mecmūada baūlıksız kayıtlıdır.

¹¹⁰³ İzzet mahlaslı ūiirlerin yer aldıḫı çalıūmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

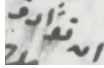
¹¹⁰⁴ Mecmūada baūlıksız kayıtlıdır.

- 7 Himmet-i devleti çok müşkili āsān itdi
Hüsn-i re'yiyle yesir oldı nice emr-i muhāl
- 8 Neşr ü eş'ār ile evşāfını iş'ār idemez
'İzzetā sen gibi biñ şā'ir-i sencide-maḡal
- 9 Ref' idüp dest-i münācāt-ı der-i Mevlāya
Şıdḡ u ihlās-ile kıl ḡayr du'ā rüz u leyāl
- 10 Sāye-i ḡazret-i şāhinşeh-i 'ālemde Hudā
İde ol dāver-i devletle rehīn-i āmāl
- 11 Bād-ı tevfiḡ ü 'ināyāt-ı ilāhiyle ola
Keştī-i maḡşadı sāhil-res-i mecd ü iḡbāl
- 12 Tā ki dūr eyleyeler şām u seḡer şems ü ḡamer
'Ömr ü iḡbālını efzūn ide ḡayy ü Mute'āl

353¹¹⁰⁵

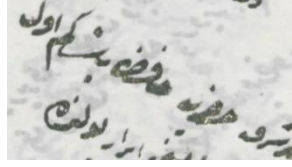
DİĞER TĀRİḤ-İ ŞADĀRET
'İZZET

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

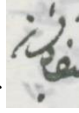
- 1 ḡazret-i şāh-ı Süleymān-cāḡ gerdūn bārgāḡ
Mührle bir Āşafın şimdi ser-efrāz eyledi
- 2 Oldıḡıçün 'ālemün emn ü refāḡı maḡşadı
Feyz ü tevfiḡin Hudā ol şāḡa hem-rāz eyledi
- 3 ḡükmini icrā idüp her kārda
El-mülük-i mülhemūn esrārın ibrāz eyledi
- 4 Gönderüp ol dāvere da'vetçi 'İzzet bendesin
Cāḡ-ı vālā-yı şadāret ile mümtāz eyledi
- 5 Bendesini 'İzzet de cevherle didi tārīḡini
Rabb-i 'izzet 'İzzete izzetle i'zāz eyledi

¹¹⁰⁵ İzzet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

354¹¹⁰⁶
VELEHŪ MŪMĀ-İLEYH
‘İZZET
[meʿ ūlü mefā‘ ilü mefā‘ ilü fe‘ ūlün]

- 1 Ser-‘ asker
Şarf itmede evķātını ebrār yolında
- 2 Üç hāne binā itdi ki ebnā-yı sebīlün
Havf mużtarı qalmadı zinhār yolında¹¹⁰⁷
- 3 ‘İzzet ola hem-vāre Hūdā yār u mu‘ ĩni
Tevfīķ ü zafer rehberi her bār yolında

- 4 Biņ iki yüz elli altıda ol āşaf
Bu hānı binā eyledi hünkār yolında
[70a]

355¹¹⁰⁸
[Kıṭ‘a]
[LĀ-EDRĪ]
[fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün]

- 1 Neyyir-i a‘ zam-ı āfāk-ı kavānīn ü ‘adl
Nūr-ı bedrūme āyīn-i memālik-pīrā
- 2 Mūcid-i kāle-i āsāyiş-i dest-gāh-ı ‘ıyād
Muħdeş esbāb-ı refāh-ı fuķarā
- 3 Hāfız-ı millet ü evreng-i şecā‘ at şāhı
Nāzır-ı ümmet-i peygamber-i zī-şān-ı Hūdā
- 4 Rāğıb-ı şer‘-i mübīn hādīm-i dārü’l-harameyn
Mālik-i mülk-i zafer hüsrev-i nuşret hem-pā
- 5 Kūlzüm-i cūd u himem menba‘-ı elṭāf u kerem
Cem-ħaşem şāh-ı felek-ķadr u ferişte-sīmā

¹¹⁰⁶ İzzet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

¹¹⁰⁷ Mısranın vezni aksamaktadır.

¹¹⁰⁸ Başlık ve mahlas bulunmayan bu manzumenin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

- 6 Müstezıl sâye-i ‘adlinde bütün fark-ı ‘ibād
Baħr-i iħşânına müstağrağ olur hep dünyā
- 7 Ya‘nî Sultān Mecīd Hān-ı şehinşāh-ı zamān
Ki odur milket-i baħr ü bere fermān-fermā
- 8 Ķahramān-tavr-ı zamān Dāver-i İskender-ħū
Hādīm-i dergehi olursa revādur Dārā
- 9 Tīğ-ı bürrān-ı şeci‘āne senüñ ħavfından
Ķurı yaprağ gibi titrer ten ü cān-ı a‘dā
- 10 Seyfine düşmenüñ başını ol şāh-ı güzīn¹¹⁰⁹
Kesdirür bir söz ile nīze-i Rüstemāsā
- 11 Buldı ‘aşrında cihān ħalkı ħayāt-ı tāze
Oldı her bendesi şad luğf-ile şād u ihyā
- 12 Hiç ferd olmadı maħrūm ‘ināyātından
Cümleñüñ kām-ı dilin eyledi bir bir icrā
- 13 Ķādrdān bir şeh-i devrāndur ol kim ey dil
Virdi her mesnedi erbābına bī-reyb deryā
- 14 Vükelānuñ günü toğdı yeniden ‘izzetle
Başdı iğbāl ile pāyin ser-i Ķāfa vüzerā
- 15 Manşīb-ı ħāş ile kıldı vüzerāsın tatyīb
Ya‘nî ez-cümle biri ħazret-i Hāfız Paşa
- 16 Kār-dān Āşaf-ı devrān-ı Aristo-tedbīr
Her umūrına Felāṭūn ħased eyler ħālā
- 17 Sāma şemşīr-i bahādırlıķ ile at sürse
Remzgāh içre tefevvuğ ider ol bī-pervā
- 18 ‘İlm ü ħilm ü himem ü luğf-ile mevşūfu’l-vağt
 ü’s-şiyem-i ‘aşr budur dinse sezā
- 19 Ķutbıdur dā’ire-i aħsen-i ħulkuñ ħalkı
Ki ider bendesini ħüsn-i nazarla iğrā
- 20 Vaşfına kilik-i siyeh-cāme henüz girmişiken
Geldi ser-heng-i emel müjde ile didi baña

¹¹⁰⁹ Mısranın vezni aksamaktadır.

- 21 Ğālibā yođ gibi yā hū ħaberüñ āĝāh ol
 aldır el dergeh-i Mevlāya hemān eyle du‘ ā
- 22 Őāh-ı devrān-ı yed-ikrāmı ile ol zātunĝ
 Sīne-i ālī‘ ine açdı niŐān-ı vālā
- 23 Cāy-ı ser-‘ askere ol ā`imiām olmiŐ-idi
 Ħa aa cāy-ı maāmuñ ide baĝŐ u a‘ ā
- 24 Őimdi ol ĀŐafı talif iūn ol Őāh-ı cihān
 ıldı teŐrif-i ser-‘ asker apusın tā ser ü pā
- 25 ūn iŐitdūm bu sōzi peyk-i ũmīdūmden ben
 Didūm ey ħāme-i āŐūb-nūmā ke imlā
- 26 O mūŐirūñ yūri ħāk-i rehine sūr yūzūñi
 Sōyle tebrīk ü bahāriye vū nev-rūz aa
- 27 Saa hem-dem ola feyż-i naar u iĥsānı
 Aıla ĝonca-i āmāl-i dilūñ bula Őafā
- 28 İŐte ben feyż-i bahār u himem-i seyr itdūm
 Ğordūm envā‘ -ı Őūkūfuyla mūzeyyen her cā
- 29 Ya‘ ni ser-‘ asker olup rūz-i bahāra nev-rūz
 İki ser-heng anuñ oldu nesīm ile Őabā
- 30 Naĝme-i bũlbũl-i Őūrīde olup mūŐīār
 PīŐ-i tābūruñ-ile dūŐdı bulup bũy-ı vefa
- [70b]
- 31 Lāle vū sūnbũl ü nergis daĝı alay alay
 Mũy-ı ĝũlzāra ‘ alem adı vū ‘ azm itdi dilā
- 32 Mihr-i bāĝı yine zeyn eyledi efāl-i giyāh
 Oldı her kũŐesi bir ravza-i cennet ĝũyā
- 33 Jāleler ĝonalaruñ başına dũrler Őadı
 Şem‘ -i bezmi yine mehtāb yaup virdi zıyā
- 34 Artı ey sākī-i ĝũl-ehre sōzi kes bu gice
 DūŐmesũn baĥt-ı mey-i la‘ lūñ ayāĝa cānā
- 35 Yeter ināb ile taşdı‘ ũñũz artı ey dil
 Ki bilũr mũzmirūñi server-i nazm ü ‘ urefā
- 36 Senūñ evāl-i maālātdan anca ĝarazuñ
 O kerīmũ’Ő-Őiyemūñ himmetidũr mũsted‘ ā

- 37 Eyledüm ed' iye-i hayrına haşr-ı evkāt
Her umūrında muvaffağ ide anı Mevlā
- 38 Çün bu tebrîk ü bahāriyye vü nev-rūziyyem
Şafha-i gāyete oldı yine revnağ-pīrā
- 39 Bu ğazel geldi nezāketle benüm hātıruma
Eylesün tūṭi-i ṭab' um anı nazm ü inşā
- 40 Nev-bahār oldı açıl ey gül-i gülzār ü vefā
Ki ola bülbül-i dil şevk-i ruḥuḅla ğüyā
- 41 Nūr-ı ruḥsāruḅa Mecnūn olur ey şems kamer
Reşk ider kākül-i şeb-rengē zülf-i Leylā
- 42 Yeter āhum güzer eyler sipir-i gerdūndan
Ḳavs-ı hicrānuḅı çekdükçe senūḅ ey ḳaşı yā
- 43 Bir kitāb oldı me' āni-i ḥatuḅ ḥükminden
İdicek remzini tefsīr-i taşavvur cānā
- 44 Kesdi attı bu şeb ol meh yine vaşluḅ sözini
Seyf-i ebrūsına zāğ-ı başarī virdi cilā
- 45 Gāh olur nīm-i nigeḅle dili mesrūr eyler
Gehī āzār u sitemle ider ol şūḅ cefā
- 46 Seni yāver gibi ey yār taḥayyül iderem
Olmaduḅ āyine-i dilde yine rüy-nümā
- 47 İşte buldı ğazelüm cāy-ı ḥitām-ı nazmı
İderem ḥāk-i reh-i luṭfına artıḅ İsrā
- 48 Der-i maḳbūle sezā ise o destūr-ı zamān
Kilk-i himmetle ider zeyline vaz' -ı imzā
- 49 'Ömr-i iḳbāli du' āsı ile sen ḳıl ey dil
Dest-i ber-dāşte-i cānib-i ' arş-ı a' lā

[71a]

356¹¹¹⁰

[Tahmīs]

‘İZZET

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

I

Habbezā ferhunda hengām-ı sa‘ ādet aḥterān
Kim açıldı gül gibi gülzār-ı tab‘ -ı bendegān
Oldı ‘ālem gıbta-endāz-ı gülistān-ı cinān
Gitti ğam oldı zamān-ı şevḳ u şādī rāygān
Kalmadı dillerde āsar-ı kedüretten nişān

II

Şāh-ı devrānı muvaffaḳ eyleyüp Rabbü’l-enām
Haḳ re’yi kıldı dünyāyı rehīn-i intizām
Bir müşirin işte ol şāhinşeh-i dārā gulām
Eyleyüp ser-‘ asker-i zī-şānına ḳā’imikām
‘Askerīn mesrūr-ı ḥandān itdi sulṭān-ı zamān

III

Öyle Paşa kim fermā-yı kār kā’ināt
Feylesof-‘ aḳl u Felātün-re’yi ü İskender-şebāt
Dāver-i Dārā-ḥaşem Ḥātem-kerem Sāmī-şifāt
Merd-i meydān-ı himem destūr-ı memdūḥ-iltifāt
Āşaf-ı şānī Nizāmü’l-mülk Risto-yı zamān

IV

 mefḥar-ı kevneyn şiddiḳ-ı siyer
Nāşir-i rāyāt ‘adl ü dād-ı Fārūkī-eşer
Mażhar-ı ḥilm ü ḥayā ‘Oşmān-ı zi’n-nüreyne-fer
Ḥaydar-ı Kerrār-ı şavlet şāḥib-i seyf ü zafer
Mālik-i mülk-i mekārīm mihr-i burc-ı ‘izz ü şān

V

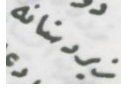
Āstān-ı melce’ n’eyler bāb-ı ḥācāt u niyāz
Zāt-ı pākī ḥāme-i ‘adl ü keremde ser-firāz

Tevsen-i elṭāfi meydān-ı himemde
Merḥamet-güster ahālī-perver ü ‘asker-nevāz
Baḥr-i ‘ummān-ı seḥākār āşinā vü kadrđān

¹¹¹⁰ Tahmis nazım şekliyle yazılan, başlık bulunmayan bu manzume İzzet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

VI

Sende bu ahlāk-ı eşfāk-ı mürüvvet var iken
Devlet ü dīne fedākārāne hizmet var iken

kemāl ü rahm ü şefkat var iken
Cümleden celb-i du' ā-yı şāha rağbet var iken
Eyler 'ālemede seni Mevlā müşārün bi'l-benān

VII

'İzzetā taşdı' i terk it geldi hengām-ı du' ā
Bir du' ā kıl kim ola maqbūl Rabb-i kibriyā
Her umūrunda olup tevfiķ-i Bārī reh-nümā
Gün-be-gün itsün füzün-ter 'ömr ü iķbālin Hudā
Kevkeb-i bahtı ola pertev-fezā-yı āsmān

[71b]

357¹¹¹¹

TEŞYİ' İYE-İ KAPUDĀN TĀHİR PAŞA FETH-İ GİRİD 57

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

I

'Āşafā itmeyerek cünd-i 'uşāt ile cedel
Korkudup top-ı nizāmiyye ile 'aqlını çel
Feyz-i Raḥmān ile ol lāyık-ı sābāş-ı düvel
Nuşretiyye yazayum nāmına bī-mişl ü bedel

Yāver-i 'azmün ola ḥazret-i Ḥaķ 'az ü cel
Feyz-i Raḥmān ile git 'avn-i ilāhī ile gel

II

Dirler ey 'Āşaf-ı ekrem saḡa **Tāhir Paşa**
Gelmemiş zātına beşzer kapudān-ı deryā
Şaşırur puşlasını duysa hücümüñ a' dā
Vardıguñ cāyı mesīr-i feraḡ itsün Mevlā

Yāver-i 'azmün ola ḥazret-i Ḥaķ 'az ü cel*
Feyz-i Raḥmān ile git 'avn-i ilāhī ile gel

III

Vire kūs-ı zaferi destine Rabb-i zü'l-men
Nāvek-i ḡahrıḡa teslim ide cānuḡ düşmen
Çoķ cezīre idesin feth-i bülendün ile sen
İsterem bu seferünde kerem-i Bārīden

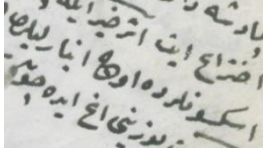
Yāver-i 'azmün ola ḥazret-i Ḥaķ 'az ü cel
Feyz-i Raḥmān ile git 'avn-i ilāhī ile gel

¹¹¹¹ Mütekerrir müseddes nazım şekliyle yazılan bu manzume, Tāhir mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça)

* Mecmûada müstensih/mürettip tüm bentlerde mütekerrir beyitler yerine “eyzan” ifadesini kullanmayı tercih etmiştir.

IV

Pādişeh zātına bu mansıbı kılsun te' y'īd
İhtirā' it eşer-i hayr ile çok tarz-ı cedīd

qıl tecdīd

Şems-i nuşret yüzini ağ ide çün baħr-i sefīd

Yāver-i 'azmūñ ola ħazret-i Ĥaḡ 'az ü cel
Feyz-i Raħmān ile git 'avn-i ilāhī ile gel

V

Bindügün fülk ola fevziye be-ħaḡḡ-ı Mennān
Gıtdügün mülk ola şādiye vü sūrīye hemān
Zātını fazl-ı İlāh eyleye maḡbūl-i cihān
Peyk-i şevketle saña gönderile seyf-i zī-şān

Yāver-i 'azmūñ ola ħazret-i Ĥaḡ 'az ü cel
Feyz-i Raħmān ile git 'avn-i ilāhī ile gel

VI

Sür'at ile 'acele oldı bu teşyī' iyye
Müjde-res gönder efendim yapayum fethiyye
İdeyüm vaşfına hıızır nice memdūhiyye
Şimdiden başlayayum yazmağa teşrīfiyye

Yāver-i 'azmūñ ola ħazret-i Ĥaḡ 'az ü cel
Feyz-i Raħmān ile git 'avn-i ilāhī ile gel

VII

Ey meh-i burc-ı zafer aħterūñ olsun mes'ūd
Eylesün 'āḡıbetūñ 'iz ile yā Rab Maħmūd
Ĥizmetinden şeh-i baħr ile bir olsun hoşnūd
Bu ricādur baña bu nev-eşerümdür maḡşūd

Yāver-i 'azmūñ ola ħazret-i Ĥaḡ 'az ü cel
Feyz-i Raħmān ile git 'avn-i ilāhī ile gel

VIII

'Arz-ı ħāle kıyı şuyıyla yanaşmaḡ dilerem
Ĥaylī dem idi ki yoḡ cāy-ı feraħdan kederüm
Rüzgāruñ sitemünden nelerüm var nelerüm
Şimdi ħırsun hele git gel o zamān naḡl iderem

Yāver-i 'azmūñ ola ħazret-i Ĥaḡ 'az ü cel
Feyz-i Raħmān ile git 'avn-i ilāhī ile gel

IX

Zāt-ı vālānı ide mazhar-ı tevfiķ-i Hūdā
Hāl idüp ‘uķdeyi peygāmını eyle İsrā
Uçarak peyk-i meserret gele tā’irāsā
Ğarķ-ı baħr-i keremün şafvet ider böyle du‘ā

Yāver-i ‘azmün ola ħazret-i Hāķ ‘az ü cel
Feyz-i Raħmān ile git ‘avn-i ilāhī ile gel

[72a]

358¹¹¹²

KAŞİDE-İ ‘İZZET MOLLA¹¹¹³

Der Menķibet-i Mevlānā eş-Şeyħ Hālīd Ğuddise Sirruhū

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

I

Bir taķım imān-fürüşān bir alay dellāl-ı dīn
Şatmada sūk-i riyāda kāle-i a‘ māl-i dīn
Añlaruñ destinde ħalmıř mużtaribken ħāl-i dīn
Bir mükemmel zāt şimdi eyledi ikmāl-i dīn

Şeyħ Hālīddür gül-i ruħsār-ı millet ħāl-i dīn
Āstānı ħuld-i cennet *fe’d-ħulūhā ħālīdīn**

II

Şāh Abdu’llah-ı a‘ zam ya‘ nī ħutb-i Dehlevī
Rūħ-ı cism-i bendegān cān-ı cihān-ı ma‘ nevī
Bir çerāĝı ile virdi ‘āleme bu pertevi
Berm-gāh-ı ‘adne döndi ser-be-ser dünyā evi

Şeyħ Hālīddür gül-i ruħsār-ı millet ħāl-i dīn*
Āstānı ħuld-i cennet *fe’d-ħulūhā ħālīdīn*

III

Dest-gāh-ı kāle-i ‘irfāna oldur nakş-bend
Resm ider isterse nār-ı āteşe toħm-i sipend
Eyle imān kim kerāmātıyla memlū kuy u kend
Dūzaħı inkārına düşme olursun derd-mend

Şeyħ Hālīddür gül-i ruħsār-ı millet ħāl-i dīn
Āstānı ħuld-i cennet *fe’d-ħulūhā ħālīdīn*

¹¹¹² Keçeci-zāde İzzet Molla’nın (1786, İstanbul-1829, Sivas) Mevlānā Hālīd-i Bağdādī Hazretleri’ne ithāfen kaleme aldıkları medhiye.

¹¹¹³ Mütেকerrir müseddes nazım şekliyle yazılmıştır.

* Bu ifade Zümer sūresi 73. Āyet-i kerīmeden iktibastır: “...ve öyleyse ebedi olarak ona (cennete) girin!”...

* Asıl metinde mürettip tüm bentlerde mütেকerrir beyitler yerine “eyzan” ifadesini kullanmayı tercih etmiştir.

IV

Kārı dā'im eſer-i ' aſhāb-ı Resūle iktifā
Kesbi bu bendergeh-i fānide terk-i māsivā
Ŗāmı teſrīf eyledi ol bülbül-i vaḥdet-nevā
Maḩſaduḩ ' ālemde iſtiſmām ise bŷy-ı vefā

Ŗeyḩ ḩāliddür gül-i ruḩsār-ı millet ḩāl-i dīn
Āstānı ḩuld-i cennet *fe'd-ḩulūḩā ḩālīdīn*

V

Hānḩāḩı hem behiſt-ābād hem dārü's-selām
Çünkü ḩıldı ḩıttā-i Baḩdāddan teſrīf-i Ŗām
Fırḩatiyle dŷzaḩ oldu ḩiſver-i dārü's-selām
Her ne dirlerse disünler bir sürü ervāḩ-ı ḩām

Ŗeyḩ ḩāliddür gül-i ruḩsār-ı millet ḩāl-i dīn
Āstānı ḩuld-i cennet *fe'd-ḩulūḩā ḩālīdīn*

VI

Bestedür dest-i Resūla'llāḩa tār-ı rābıḩā
Nerdedür el baḒlayup fikr it diyār-ı rābıḩā
ḩāzret-i iſān olup ſimdi medār-ı rābıḩā
Tāzelendi Ḓonca-i bāḒ-ı diyār-ı rābıḩā

Ŗeyḩ ḩāliddür gül-i ruḩsār-ı millet ḩāl-i dīn
Āstānı ḩuld-i cennet *fe'd-ḩulūḩā ḩālīdīn*

VII

İntisābum var ezelden ſübhesüz dergāḩına
Münkeſif oldu dil-i zārüm dil-i āḒāḩına
Ŗübhe itme rāḩ-ı ḩāḩdur zāḩidā git rāḩına
Bŷy-ı ' irfānı sezersen dŷſme iſtiknāḩına

Ŗeyḩ ḩāliddür gül-i ruḩsār-ı millet ḩāl-i dīn
Āstānı ḩuld-i cennet *fe'd-ḩulūḩā ḩālīdīn*

VIII

ḩāk-pāy-i cism-i cāna tā olunca sürme-sā
Dīde-i rŷz-ı ḩasretüm Mevlā bilür subḩ u mesā
' Andelīb-i ḩāmem oldu vaſfına destān-serā
BaḒa da yek-ſenbe luḩf itsün o gülſenden ḩudā

Ŗeyḩ ḩāliddür gül-i ruḩsār-ı millet ḩāl-i dīn
Āstānı ḩuld-i cennet *fe'd-ḩulūḩā ḩālīdīn*

IX

Olmasam ben bende-i Mollā Celāle'd-dīn eger
Tāc-ı fakrın itmemiş olsam o şāhuḡ zīb-i ser
Baş koyup dergāhına 'İzzet olurduḡ ḡāk-i der
'Arz-ı ḡālūm eylesün Şāma revān eşk-i ter

Şeyḡ Ḥāliddür gül-i ruḡsār-ı millet ḡāl-i dīn
Āstān-ı ḡuld-i cennet *fē'd-ḡulūhā ḡālīdīn*

[72b]

359¹¹¹⁴

[TERKĪB-BEND-İ YĀVER]¹¹¹⁵

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

I

Ġubār-ı ḡāk-i tengi başdı mir'āt-ı emel-bīni
Seḡāb-ı ḡahrı tıtdı bedr-i māh-ḡal'at-ı āyīni
Bozuldı gerdiş-i gerdün-ı ḡālī' gitdi temkīni
Ser-endişemüz ferş-i miḡende buldı bālīni
Eritdi şem' veş germā-yı miḡnet ḡalb-i sengīni
Hümā-yı baḡtumı şayd itdi çarḡuḡ dām-ı rengīni
İdüp seng-i ḡazā meclisde kırdı cām-ı zerrīni
Bulunmaz mı bu ye'süḡ ḡüyyā bir cāy-ı tehvīni
Ḡapandı şanma ey dil bāb-ı elḡāf-ı nuḡustīni
Unutduḡ mı *aḡışni yā ḡıyāşü'l-müstegīşmi**

Ḥudādan isti'āne ḡıl ki oldur Vāhib-i maḡşūd
Ḥudūd-ı sāḡa'-ı iḡsān-ı Ḥaḡ olmuş degül meşhūd

¹¹¹⁴ Yāver mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

¹¹¹⁵ Mecmûada “Tercî-Bend-i Yāver” başlığı ile kayıtlıdır; ancak bentlerden/hanelerden sonra gelen vasıta/bendiye beyitlerinin aynen tekrarlanmaması sebebiyle tarafımızca “Terkîb-Bend” olarak kaydedilmiştir. Benzer durumların mecmûada çoğunluk arz etmesi başlıklara daha ihtiyatlı yaklaşmayı zorunlu kılmıştır. Kaynaklardan teyit edilenler tashih edilerek başlıklandırılmalar yapılmış mecmûada kayıtlı olan asıl halleri dipnotta belirtilmiştir.

* “Yardım isteyenlerin yardımcısı” anlamında bir dua ibaresi.

II

Bahār-ı luṭf-ı Hâk vâsi' dūr olma ey göñül maḥzūn
Seni ğarḳ-ı yem-i maṭlūb idüp elbet ider memnūn
*Fe-‘usr-i bīn yesrīn** oldu bir nuṣḥ-ı neṣâṭ-efzūn
Murādınca döner elbetde bir gün bu denī gerdūn
Olur taḥvīl-i ḥüsn-i ḥāle bu aḥvāl dīger-gūn
Mu'ammer nīk ü bed ādemdür ondan olamaz me'mūn
Zuhūr eyler beliyyāt-ı felek insāna gūn-ā-gūn
Sen ol *es-ṣabr miftāḥu'l-ferec*** maẓmūnına maḳrūn
İder her ādemi evhāmdan taḥliṣ bu maẓmūn
‘Acūlūn sūdı yok her iş olupdur vaktine merḥūn
Bilür ‘ālem ki genc-i ṣabr bir cāy-ı selāmetdür
Tezellül reh-nümā-yı cadde-i feyz ü sa'ādetdür

III

Teselsül buldı kār-ı nās-ı her işde su'ūbet var
Bu günler toĝrusı seyyārelerde pek nuḥūset var
Kimi gördümse eṭvārında kendinde melālet var
‘Aceb zir-i felekde kimde būy-ı zevḳ verāset var
Ḥumār-ı ye'sden herkesde bir gūne ḥarāret var
Faḳaṭ ümmīd-ile der-dest bir dāmāna ğayret var
Hele iḳbāllerde reng yok ammā ḥaḳāret var
Tabāyi' de 'umūmī bir nev' -i ḥüzn ü sefālet var
Ḳıyāsı kendüden ḳıl dīgerānda baḳ ne ḥālet var
Bu endühuṅ beher ḥāl intihāsında meserret var

Ne bām-ı nūr-sāz-ı rüz gördüṅ sen ki şām olmaz
Ne şām-ı leyle-i deycūr var encām-ı bām olmaz

IV

Geçer ḥayfā ki 'ömrüm renciṣ ü ālām ü miḥnetle
Dirīĝā görmedüm bir gün felekde emn ü rāḥatla
İriṣdi intihāya ṣabr u sāmānum meṣaḳḳatle
Ne tāli' dūr ki yār olmaz baña hīç istiḳāmetle
Ne tedbīr eylesem teşḥīr-i baḥtumçün bu ḥāletle
Tefekkūr eyler iken söyledi bir pīr ḥürmetle
Gel ey maĝdūr-ı tevfiḳ-i Ḥudāya isti'ānetle
Bu ḥasb-i ḥāle zamm it bir ḳasīde sevk u midḥatle
Maḳām-ı 'ālī-i ser-askere 'arz eyle ḥācetle
Saña elbet ider 'aṭf-ı naẓār elṭāf ü şefḳatle
Olursuṅ kām-yāb u kāmḳār 'ālemde bī-pervā
Ḳalem der-dest idüp naẓm ile söyle ey dil-i şeydā

* Bu ifade İnşirah sûresi 5. Âyet-i kerîmeden iktibastır: "... zorlukla beraber, bir kolaylık vardır."

**Bu ifade "Sabır kurtuluşun anahtarıdır.", Hadîs-i şerîfinden iktibastır.

V

Hurûf-ı aқdam-ı mışra‘ı bu bendüñ mu‘ ammâdur
 Egerçi ism-i hâşu‘l-hâşı ta‘ rîfden müberrâdur
 Fehîm ü eḫham-ı ezmândur destür-ı yektâdur
 Zarîfân sāye-i luḫfında mesrūr-ı ‘atâyâdur
 Müşîr-i şîr-sîret Rüstem-i meşhūr-ı dünyâdur
 Ḥarîf olmaz aḫa Zâlûñ daḫı kârı müdârâdur
 Maқâm-ı ‘âlî-i mevķûlesi bir şadr u âlâdur
 Degül ṫâk-ı felek cāy-ı neşini daḫı a‘ lâdur
 Perîşân olmaқ a‘ dâ şayt-ı ḫışmından müsemmâdur
 O denļü şavlet ârâdur ki ejderhāya hem-pâdur

Secî‘ -i vaşîdür vaşf-ı zîrdür şemşîr-i bürrânı
 İder rezm içre ḫûn-ı bād ile rengîn meydânı

VI

Müşîrâ Âşafâ destür ‘âlî himmet-i devrân
 Senüñdür ‘aşrda her ḫükm ü ihsân u murâd-ı cân
 Senüñ destüñdedür her emr sensün sâhib-i fermân
 ‘İnân-ı ‘ırz-ı nâmûs-ı milel ḫabzûñdadur elân
 Neşin-i maḫfil-i mevkûlisin her iş saḫa bürhân
 Nigîn-i ḫâtem-i destürsun ey Âşaf-ı zî-şân
 Tahayyürle Aristolar olur re‘yüñde ser-gerdân
 İder İskenderi tedbîr-i nigün vâlih ü ḫayrân
 Refîḫ olmış saḫa tevḫîḫ u feyz-i ḫazret-i Sübhân
 ‘Atâ vü cüd u luḫf u merḫamet heb emrüne yeksân

Sen ol zât-ı me‘âlî-ḫadsün her kârüñ ihsândur
 Vücûduñ burc-i evc-i salṫanatda mihr-i raḫşândur

[73a]

VII

Müşîrâ midḫatüñ şaḫn-i ziyân-ı ḫâmeye şıḫmaz
 Ḥıdîvâ eḫhümâ evşâf u zıkrüñ nâmeye şıḫmaz
 Ḳalem vaşfuñla şevķinden cihân u cāmeye şıḫmaz
 Gezer ‘arş-ı berîn-i medḫi dest ü hāmeye şıḫmaz
 Me‘âni-i ḫaşîdüñ tâ fem-i ‘allāmeye şıḫmaz
 Şafâ tek kilik-i ta‘ rîf ü leb-i fehḫāmeye şıḫmaz
 O cevherdür ki zâtuñ bir bahâ-i tāmeye şıḫmaz
 O rütbedür ki ḫadrüñ maḫfil-i fehḫāmeye şıḫmaz
 Fürûğ-ı himmetüñ âfâḫ-ı şadr-ı ‘ammeye şıḫmaz
 Senüñ ḫulķ-ı ḫamîdüñ yazsalar Şehnāmeye şıḫmaz

Saḫa teslîmdür her yer umūr-ı a‘ zam-ı devlet
 Başuñda müstezîldür zıll-i ‘adl ü sāye-i şevket

VIII

Ğubār-ı hāk-i pāyüñ sürme-i çeşm-i ‘ abidāndur
Ayağuş başdığı bir mültecā-yı ehl-i ‘ irfāndur
Nazargāhuñ senüñ her bendegāna cāy-ı āmāndur
Kazā-yı luţfuña kalb-i emel-ğ̃āhum ħirāmāndur
Senüñ ‘ indüñde her nābūd būd-ı dehr-i siyāndur
Çerāğa muğtedirsin ‘ ālemi luţfuñ firāvāndur
Velī **Yāver** kuluñ pek bīm-dār u pek perişāndur
Veşāyā her ne rütbe olsa ger ħağğında şāyāndur
Ĥarābe-zārdur ħātırcığı bī-şabr u sāmāndur
Yine mestürdur bī-gāne senden ħāli pinhāndur

Ne ħābildür ki ola mū-be-mū tavşif-i aĥvāli
Eger taşdığ-i aĥvāl eylemezse remz-i aĥvāli

IX

Eger āsāyiş olsa rıfğ-ile bu künc-i dünyāda
Virürdüm şanma ey dil şem‘ -i emnüñ şu‘ lesin bāda
Velī fānūs-ı şabrum yandı ġam ile bu esnāda
İder murğ-ı emel pervāne böyle zīr ü bālāda
Teselli itmek artık mümkün olmaz kalb-i nāşāda
‘ İnāyātuñ irer ancağ bu günde dād u feryāda
İder mi‘ mār-ı luţfun ħātır-ı vīrānı ābāda
ġamum ol rütbedür ki ‘ ācizüm tağrīr ü inhāda
Beni bu dām-ı rencişden ider iĥsānuñ āzāde
İrişmezse cünūd-ı himmetüñ bu ġamda imdāda

Dil-i nāşādı endüh-ı miĥen zīr ü zeber eyler
Eger yüz balsa miĥnet şaf-deri gör kim neler eyler

[73b]

360¹¹¹⁶

MÜSTEZĀD-I ŞAFVET EFENDİ

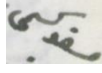
[mef‘ ülü mefā‘ ilü mefā‘ ilü fe‘ ülün]

[mef‘ ülü fe‘ ülün]

- 1 Gitdi yine dīvāne dilin şabr u ħarārı
‘ Ağl itdi firārı
Perçem şalıvirmiş o şanem Avrupa kārı
Fes giymese bārı
- 2 İtdüm o mehüñ saçına başdan başa diğğat
Şandum şeb-i zulmet
Sevdā bürüyüp ħapladı bu cism-i nizārı
Çün ‘ illet-i sārı

¹¹¹⁶ Safvet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

3 Ol zülf-i Frenkâniye ‘aşk ile ilişdüm
Zan itme sevişdüm
Bildüm varımış başına haqqâ ki medârı
Sevdüm o nigârı

4 setri ile muğbeçe şandum
Mü’minmiş inandum
İmâna getürdi nice biñ hâsîd ü hârı
İ‘câz-ı ‘izârı

5 Çokdur güzel İngilterelü Nemçe Fransız
Yoğ cizyesi ansuz
Gezsem bulamam mişlini Rus ile Macarı
Hem cümle diyârı

6 Pek âfet-i ğaddâre-i hünîdür anağdur
Kâfirce kıyağdur
Tağmış beline sîm meç-i İngiltere vâri
Urdı dil-i zârı

7 Begzâdeler içre eşi vardır diyü elân
Mânende-i ruhbân
Her subh u mesâ görmedeyüm şems ü nehârı
Mâh-ı şeb-i târı

361¹¹¹⁷

Güfte-i Kâmil Paşa Der-Hakkı Muştafa Nâ’îli Paşa Berâ-yı Fütühât-ı Girid¹¹¹⁸

[fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilün]

Nehr olup kaçtara-i hün-ı a‘ dâ
Kâmet-i şöhretini köpri-y-ile itdün ğam

[74a]¹¹¹⁹

[74b]¹¹²⁰

[75a]¹¹²¹

[76]¹¹²²

¹¹¹⁷ Ahmed Kâmil Paşa, TEİS’te Paşa’nın şair olduğu; ancak herhangi bir eserinin olup olmadığına dair kaynaklarda bilgi bulunmadığı ve şiirlerinden de örnekler kaydedilmediği bilgisi mevcuttur.

¹¹¹⁸ Varağın sol sütunu boştur, beyit sütunun son kısmına kaydedilmiştir.

¹¹¹⁹ Bu varak boştur.

¹¹²⁰ Bu varak iç kapak sayfası olup sağ üst köşede altı çizili nur kelimesi olup hemen altına 4987 kaydı düşülmüştür; ancak bunun da üstü mavi mürekkeple çizilip akabinde 2692 numarası kaydedilmiştir. Sol hizasına “*Hâlis Efendi Kütüphanesi*” kaydı düşülmüştür.

¹¹²¹ Varağın üst kısmında “*Ķāzî Efendi Müftî Efendi’den istiğna itdiği mes’ele*” ibaresi ve onun altında da Arapça bir manzume vardır. Hemen solunda ise “*Cevâb-ı Müftî*” ibaresi ve onun altında da aynı şekilde Arapça bir manzume vardır. Yine varağın üst kısmında kayıtlı ibarelerin yanında 74b numaralı varakta olduğu gibi mavi mürekkeple “*Hâlis Efendi Kütüphanesi*” yazılıdır. Varağın ortasında “*İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi*” mührü vardır. Mührün ortasında 3296 numarası kayıtlıyken mührün üstünde “*Mecmûa-i Gazeliyât*” yazılıdır.

¹¹²² Dış kapaktır, üzerinde 327 numarası kayıtlıdır.

SONUÇ

Çalışmamızda, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi NEKTY03296 numarada “*Mecmû’a-i Gazeliyât ve Eş’âr*” ismiyle kayıtlı şiir mecmûasının “38b-73b” arası varakları incelenmiştir. Çalışmada öncelikle mecmûalar hakkında genel malumat verilmiş akabinde mecmûanın; dış özellikleri, muhteva, dil ve yazım özellikleri ile birlikte şiirlerde kullanılan nazım şekilleri ve vezinler detaylarıyla gösterilmiştir. Müteakiben çalışmaya konu olan mecmûada kayıtlı şiirlerin transkripsiyonlu metni oluşturulmuş, tespit edilen şiirlerin dîvân, tezkire ve çeşitli biyografik kaynaklarla karşılaştırması/tenkidi yapılmıştır.

Mecmûanın mürettibi/müstensihi ve tertib/istinsah edildiği tarih belli olmamakla birlikte 19. yüzyılda yaşayan ve eser veren şairler muhtemel bu yüzyıl olabileceğini akla getirmektedir. 15-19. yüzyıl aralığını kapsayan muhtelif pek çok şairin şiirlerinin derlendiği söz konusu mecmûa derleyicisinin şiir zevk ve anlayışını yansıtan antoloji niteliğinde bir eserdir.

Çalışma konusu olan mecmûanın “38b-73b” numaralı varaklarında 15-19. yüzyıl aralığında yaşamış ve eser vermiş mahlasını tespit edebildiğimiz 77 şairin çeşitli manzumeleri kayıtlıdır. Mecmûada; 7’si Arapça, 51’i Farsça ve 303’ü Türkçe olmak üzere toplam 361 şiir vardır. Türkçe şiirlerde; gazel, kıta, kaside, tahmis, müseddes, murabba, şarkı, taştir, terkib-bend, müstezad olmak üzere 10 adet nazım şekli kullanılmıştır. Bahsi geçen nazım şekilleri ile yazılan manzumelerin tamamının verilmeyip birkaç beytin/bendin verildiği müstakil şiirler de mevcuttur. En az şairin/şiirin bulunduğu yüzyıl 15. yüzyıl olup en çok şiirin bulunduğu yüzyıl ise şair sayısının da çoğunlukta olduğu 18. yüzyıldır.

Mecmûada mahlası kayıtlı olan 77 adet şairden 57’sinin kimliği tarafımızca tespit edilmiş, 20’sinin kimliği tespit edilememiştir. Dîvân, tezkire ve mecmûalar gibi çeşitli kaynaklarla kimliği tespit edilen şairlerin şiir sayısı 173 adet, edilemeyenlerin şiir sayısı ise 64’tür.

Mecmûada en çok şiiri bulunan şair 36 adet şiirle Nedîm olurken, sayı ve hacim olarak en az şiiri bulunan kimliği tespit edilen şairler; Âhî, Ânî, Fuzûlî, Şeyhülislam Yahyâ, Sa’dî, Bosnalı Âsım, Neylî, ve Fasîhî’dir. Mecmûada en hacimli şiir, kimliği belirsiz

Yâver mahlaslı bir şairin 9 bentlik terki-bendi'dir. En hacimli gazel -mecnûada 17 adet şiiri yer alan- Nâbî'nin 10 beyitten müteşekkil gazelidir.

Bahsi geçen eserde; Necâtî, Bâkî, Fuzûlî, Nâbî, Nedîm, Nâ'ilî, Taşlıcalı Yahyâ, Sünbülzâde Vehbî gibi şöhret sahibi pek çok şairle birlikte; Âsım, Râmî gibi bu şairlerin yolunu takip etmiş ve şiirlerini tanzir etmiş şairler ile Fasîh, Münşî, Seyyid Mehmed, Fasîhî, Kelîm, Sâlik, Sâkıb, Vâsık, Haylî, Sa'dî, Fâ'iz, Ref'î gibi nisbeten daha az bilinen ve mecnûada eserleri mahdud şairler de mevcuttur.

Kayıtlı şiirler arasında en çok kullanılan nazım şekli gazeldir. Bu şiirler arasında -bir kısmının zemin şiiri de eserde kayıtlı olmak üzere- nazire niteliğinde şiirler de mevcuttur. Mürettip genel olarak bu şiirleri art arda vermeyi tercih etmiş; ancak bunun dışında kronolojik bir sıralamaya/tasnife tabi tutmamıştır. Bu şiirler ekseriyetle aşıkane ve rindane tarzda yazılmış manzumelerdir. Akabinde gelen mukataat/ebyat kısmındaki şiirlerin muhtevaları ise kendi içinde farklılık arz etmektedir. Son varaklarda ise; yeni yıl münasebetiyle yazılan manzumeler ile doğum, teşekkür, önemli eserlerin yapılış tarihi gibi çeşitli amaçlarla düşürülen tarih kıtaları ile musammatlar yer almaktadır.

Şiirlerde; hezec, remel, muzari, müctes ve cedit olmak üzere toplam 5 bahir kullanılmıştır. Ekseriyetle kullanılan bahir kalıbı 107 şiirle hezec bahri olurken onu 105 ile remel, 49 muzari, 25 müctes ve 14 adet ile cedit takip etmektedir. Şiirlerde toplam 13 adet aruz kalıbı kullanılmıştır.

Şiirler; uyak, redif ve nazım şekli olarak belli bir tertibe riayet edilmeden kaydedilmiş; şiirlere başlık verme, farklı dildeki şiirleri sıralama gibi hususlarda da mürettip/müstensih indî bir tavır sergilemiştir. Derleyicinin, mecnûanın başından sonuna yukarıda izah edilen hususlarla birlikte sistemli ve tutarlı bir yöntem takip ettiğini söylemek mümkün değildir.

Genel olarak düzenli bir görünüm arz eden; ancak yazı ölçüleri, satır, sütun sayısı ve imlası gibi hususlarda kendi içinde bir standardı olmayan mecnûanın, farklı zamanlarda birbirine ilave edilmek suretiyle düzenlenmiş olabileceği ya da birden çok derleyicisinin olabileceği ihtimalini artırmaktadır.

Mecnûada; mürettipten kaynaklı mahlas, nazım şekli, kafiye ve imla hususunda yapılan çeşitli hatalar/uyumsuzluklar mecnûaya daha ihtiyatlı yaklaşmayı gerektirmiştir. Bahsi geçen bu hatalar inceleme kısmında -varak/şiir numaraları verilerek- maddelendirilmiştir.

Mahlas ve nazım şekillerinde yapılan hatalar, ilgili kaynaklardan tashih edilip dipnotlarla açıklanmış, imla hususundaki hatalar ise düzeltilerek metne dâhil edilmiştir.

Mecmûada kayıtlı olup ilgili dîvânlarda tespit edilemeyen yeni şiirler eserin farklı çalışmalara kaynaklık etmesine vesile olacak niteliktedir. Tarafımızca tespit edilen manzumeler; Fuzûlî “ferd”, Bâkî “müfred”, Nedîm “2 matla”, Riyâzî “müfred”, Y.S. Selîm “kıta”dır.

Çalışmamızın amacı; derlendiği dönemde iltifat görmüş şiirleri tespit etmek, ilgili eserin karşılaştırılması yapılan akademik çalışmalarla mevcut farklarını ortaya koymak, elimizde dîvânı bulunmayan tezkirelerde ve çeşitli kaynaklarda adı zikredilmeyen şairlerin şiirlerini ve edebi kişiliklerini gün yüzüne çıkarmak ve dîvân neşirlerinde bulunmayan ya da eksik olan manzumelerin tamamlanmasıyla birlikte mürettibin/müstensihin ferdi tercihleri yanında dönemin müşterek anlayışını, edebi zevk ve yönelimlerini ortaya çıkararak edebiyat tarihine katkı sağlamaktır. Bu minvalde çalışmamızın klasik Türk edebiyatı sahasında mevcut ve yapılması planlanan tüm çalışmalara katkıda bulunmasını diliyoruz.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Açıkgöz, Nâmık, *Riyâzî Dîvânı'ndan Seçmeler*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990.
- Açıkgöz, Namık, *Riyâzü'ş-Şu'arâ, Riyâzî Muhammed Efendi (Tezkiretü'ş-Şu'arâ)*, Ankara 2017. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/54137,540229-riyazu39s-suarapdfpdf.pdf?0> (ET: 20.05.2021).
- Aksoyak, İ. Hakkı, *Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvânı*, Ankara 2018. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58695,gelibolulu-mustafa-ali-divanipdf.pdf?0> (ET: 25.05.2021).
- Atik Gürbüz, İncinur, *İlâhîzâde Mehmed Emîn Vâsık, Dîvân*, Grafiker Yayınları, Ankara 2011.
- Ayan, Hüseyin, *Cevrî (Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Dîvânının Tenkitli Metni)*, Atatürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum 1981.
- Aypay, A. İrfan, *Lale Devri Şâiri İzzet Ali Paşa (Hayatı- Eserleri- Edebî Kişiliği), Dîvân-Tenkitli Metin*, İstanbul 1998.
- Bilkan, Ali Fuat, *Nâbî Dîvânı, C. I-II*, MEB. Yay., Ankara 1997.
- Canım, Rıdvan, *Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsiratü'n-Nuzamâ Latîfî*, Ankara 2018. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/60327,latifi-tezkiretus-suara-ve-tabsiratun-nuzamapdf.pdf?0> (ET: 25.05.2021).
- Coşkun, Ali Osman, *Zeyl-i Zübdetü'l-Eş'âr, Seyrek-zâde Mehmed Âsım*, Ankara 2019. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/67153,zeyl-i-zubdetu39l-esarpdf.pdf?0> (ET:18.05.2021).
- Çiftçi, Ömer, *Fatîn Tezkiresi (Hâtîmetü'l-Eş'âr)*, Ankara 2017. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55976,fatin-tezkiresi-pdf.pdf?0> (ET: 30.09.2021).
- Develi, Hayati, *Osmanlı Türkçesi Klavuzu I*, Kesit Yayınları, İstanbul, 2012.
- Erdoğan, Mustafa, *Bursalı Rahmî Dîvânı*, Ankara 2017. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55910,bursali-rahmi-divanipdf.pdf?0> (ET: 28.03.2022).
- Ergun, Sadettin Nüzhet, *Rami Paşa, Hayatı ve Eserleri*, Kanaat Kütüphanesi, İstanbul 1933.

- Erişen Yazıcı, Gülgün, *Edirneli Kâmi ve Dîvânı*, Ankara 2017.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55977,kami-divani-pdf.pdf?0> (ET: 25.05.2021).
- Genç, İlhan, *Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye (İnceleme-Metin)*, Ankara 2018.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/57762,tezkire-i-suara-yi-mevleviyyepdf.pdf?0> (ET: 17.12.2021).
- Gölpınarlı, Abdülbaki, *Fuzûlî Dîvânı*, İnkılap Kitabevi, İstanbul 1961.
- Hayrat Neşriyat İlim Araştırma Heyeti, *Kur'ân-ı Kerîm ve Muhtasar Meâli*, Hayrat Neşriyat, İstanbul.
- İnce, Adnan, *Tezkiretü'ş-Şu'arâ Mirzâ-zâde Mehmed Sâlim Efendi*, Ankara 2018.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/57124,mirza-zade-mehmed-salim-tezkiretu39s-su39arapdf.pdf?0> (ET: 20.05.2021).
- İpekten, Haluk, *Na'ilî-i Kadîm, Dîvân*, Ankara 2019.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/67155,naili-i-kadim-divanipdf.pdf?0> (ET: 05.03.2021).
- İsen, Mustafa, *Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısım Gelibolulu Mustafa Âlî*, Ankara 2017.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55739,kunhul-ahbarin-tezkire-kismpdf.pdf?0> (ET:31.03.2022).
- Kaçalin, Mustafa Sinan, *Âhî, Dîvân*, Ankara.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10590,ahidivanimustafakacalinpdf.pdf?0> (ET:28.03.2022)
- Kavruk, Hasan, *Şeyhülislam Yahya Dîvânı*, Ankara 2017.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10655,seyhulislamyahyadivanihasankavrukpdf.pdf?0> (ET: 26: 09.2021).
- Kavruk, Hasan-Selçuk, Bahir, *Filibeli Vecdî Dîvânı*, Ankara 2017.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55912,filibeli-vecdi-divanipdf.pdf?0> (ET: 28.03.2022).
- Kılıç, Filiz, *Âşık Çelebi Meşâ'irü'ş-Şu'arâ*, Ankara 2018.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/59036,asik-celebi-mesairus-suarapdf.pdf?0> (ET: 16.11.2021).
- Kılıç, Atabey, *Mecmua Tasnifine Dair, Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, Turkuaz Yayınları, İstanbul 2012.
- Kırbıyık, Mehmet, *Kâtip-zâde Sâkib Dîvânı*, Ankara
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56426,katib-zade-sakib-divanipdf.pdf?0> (ET:01.10.2021).

- Kurtoğlu, Orhan, *Bosnalı Âsım Dîvânı*, Ankara 2018.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58698,bosnali-asim-divanipdf.pdf?0> (ET: 07.10.2021).
- Kutlar Oğuz, Fatma Sabiha, *Arpaemîni-zâde Mustafâ Sâmi Dîvân*, Ankara 2017.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56084,arpaeminizade-mustafa-samidivanipdf.pdf?0> (ET: 28.05.2021).
- Küçük, Sabahattin, *Bâkî Dîvânı*, Ankara.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10596,bakidivanisabahattinkucukpdf.pdf?0> (ET: 05.03.2021).
- Macit, Muhsin, *Nedîm Dîvânı*, Ankara 2017.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-divanipdf.pdf?0> (ET: 25.05.2021).
- Reis, Seydi Ali, *Mir'atü'l-Memâlik*, Haz., Necdet Akyıldız, Tercüman, İstanbul 19??.
- Solmaz, Süleyman, *Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâsı (İnceleme-Metin)*, Ankara 2018.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56733,ahdi-gulsen-i-suarapdf.pdf?0> (ET: 27.05.2021).
- Sungurhan, Aysun, *Beyânî Tezkiresi (Tezkiretü's-Şu'arâ)*, Ankara 2017
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55835,beyani-tezkiresipdf.pdf?0> (ET: 17.07.2022).
- Sungurhan, Aysun, *Kınalızâde Hasan Çelebi Tezkiretü's-Şu'arâ*, Ankara 2017.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55834,kinalizade-hasan-celebipdf.pdf?0> (ET: 19.05.2021).
- Üstüner, Kaplan, *Yâver Dîvânı*, Ankara 2017.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55748,yaver-divanipdf.pdf?0> (ET: 30.09.2021).
- Üzgör, Tahir, *Fehim-i Kadim, Hayatı, Sanatı, Dîvânı ve Metnin Bugünkü Türkçesi*, AKM Yay., Ankara 1991.
- Yenikale, Ahmet, *Sünbülzâde Vehbî Dîvânı*, Ankara 2017.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56212,sunbulzade-vehbi-divanipdf.pdf?0> (ET: 28.03.2021).
- Yılmaz, Kadri Hüsnü, *18. Yüzyıl Hattat Şairi Suyolcu-zâde Necîb ve Dîvânı*, Gazi Kitabevi, Ankara 2021.
- Yılmaz, Kadri Hüsnü, *Diyarbakırlı Hâmî Ahmed Dîvânı*, Ankara 2017.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56082,diyarbakirli-hami--ahmed-divanipdf.pdf?0> (ET: 14.05.2021).
- Yılmaz, Ozan, *Necâtî Bey Dîvânı*, AKM Yay. Ankara 2015.

Zavotçu, Gencay, *Rızâ Tezkiresi Zehr-i Mâr-zâde Seyyid Mehmed Rızâ*, Ankara 2017.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/73320,riza-tezkiresi2020pdf.pdf?0> (ET:
20.05.2021).

Sürelî Yayınlar

Araz, İdris, *Süleyman Nazif Efendi ve “Eş’âr ve Münşeât”ı*, HİKMET-Akademik Edebiyat Dergisi [Journal of Academic Literature], Yıl 7, S 14, Bahar 2021, s. 241-258.

Aydın, Gamze, *Dîvân Şairinin Dünyasına Zamanın Kadranından Bakmak: Bosnalı Sâbit’in Eserlerinde Saat Çeşitleri ve Koyun Saatinin Gizemi*, Journal of Turkish Language and Literature, Cilt/Volume 3, Sayı/Issue 1, Winter 2017, s. 8-23.

Eflatun, Muvaffak, *Ârifzâde Âsım ve Dîvânçesi*, DergiPark, S. 14, 2003, s. 81-88.

Gürbüz, Mehmet, *Şiir Mecmualarının Kaynakları Üzerine*, Turkish Studies, Cilt/Volume 8/1, Winter 2013, s. 315-322.

Kaplan, Orhan, *Tahran Üniversitesi Merkez Kütüphanesi 2701 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuasında Yer Alan Türkçe Şiirler (İnceleme-MESTAP-Karşılaştırmalı Metin)*, Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, C. 2, S. 21, İstanbul 2018, s. 325-400.

Kaplan, Orhan-Kıyçak, Özgür, *Berlin Devlet Kütüphanesi (Staatsbibliothek Zu Berlin), Ms. Or. Oct. 3652 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuasının Mestap’a Göre Tasnifi*, Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, C, S. 5, 2021, s. 1-175.

Polat, Esmâ, *Nâdirî Dîvânı’nda Yer Alan Na’t Vasıflı Gazeller*, asbider, Akademi Sosyal Bilimler Dergisi, Volume/Cilt 7, Number/Sayı 19, 2020, s. 63-81.

Ünver, İsmail, *Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler*, Türkoloji Dergisi, C. XI, S. I, 1993, s.51-89.

Diğer Yayınlar

Açıkgöz, Namık, “*Riyâzî*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 35, İstanbul 2008.

Ahışhalı, Recep, “*Râmî Mehmed Paşa*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 34, İstanbul 2007.

Ak, Coşkun, “*Rûhî-yi Bağdâdî*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 35, İstanbul 2008.

Akbaba, Sevgi, *Mecmû’atü’l-Eş’âr, Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevihânesi Numara: 200 (71-140) (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Sakarya 2018.

- Aksoyak, İ. Hakkı, “*Ârif, Abdülbâkî Ârif Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/arif-abdulkaki-arif-efendi> (ET: 15.05.2021).
- Aksoyak, İsmail Hakkı, “*Rahmî, Kırımlı*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rahmi-mustafa-rahmi-efendi>(ET: 13.05.2021).
- Aktaş, Ali, *Yetîm Dîvânı (İnceleme-Metin)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Ankara 1996.
- Albayrak, Nurettin, “*İzzet Ali Paşa*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 23, İstanbul 2001.
- Altuner, Nuran, *Safâî ve Tezkiresi (İnceleme-Tenkitleli Metin-İndeks)*, C. 1, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Yayınlanmamış DT, İstanbul 1989.
- Araz, İdris, *Süleyman Nazîf Efendi'nin Eş'âr ve Münşeât'ı*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Malatya 2020.
- Arbatlı, Mehmet Said, *Bağdatlı Es'ad, Hayatı, Sanatı ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Tokat 2002.
- Arslan, Fatma Şennur, *Âsım Ârif-zâde Divançesi (İnceleme-Metin-Dizin-Sözlük)*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Ankara 2010.
- Arslan, Mehmet, “*Ahmet İzzet Bey Giritli*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/izzet-ahmed-izzet-bey-giritli> (ET: 14.11.2021).
- Arslan, Mehmet, “*Ali Rzâ Paşa, Trabzonlu*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/riza-ali-riza-pasa-trabzonlu> (ET: 17.11.2021).
- Arslan, Mehmet, “*Aynî, Antepli*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ayni-antepli> (ET: 05.05.2021).
- Arslan, Mehmet, “*Seyyid Vehbî, Hüseyin*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyyid-vehbi-huseyin> (ET: 19.05.2021).
- Atak, Fatih, *Mecmû'atü'l-Eş'âr Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevihânesi Koleksiyonu 170 Numaralı Mecmûa (72-142) İnceleme- Karşılaştırmalı Metin*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Sakarya 2019.
- Atik Gürbüz, İncinur, “*Ânî, Zeyrekî*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ani-zeyreki-zeyrekzade-mehmed-ani> (ET: 11.12.2021).

- Atik, Arzu, “*Cevrî, İbrahim Çelebi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cevri-ibrahim-celebi> (ET: 17.05.2021).
- Ayan Nizam, Elif, *Sürûrî/Hüznî/Hevâyî, Seyyid Osman Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sururi-huzni-hevayi-seyyid-osman> (ET: 13.05.2021).
- Ayan, Elif, *Sürûrî ve Hezliyyât'ı (İnceleme-Tenkitli Metin-Sözlük)*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Ankara 2002.
- Ayan, Hüseyin, “*Cevrî İbrahim Çelebi*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C.7, İstanbul 1993.
- Aydiner, Mesut, “*Râgıb Paşa*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 34, İstanbul 2007.
- Aypay, A. İrfan, *Nahifî Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni)*, C. 1., Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Konya 1992.
- Batur, Atilla, “*Sürûrî Seyyid Osman*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 38, İstanbul 2010.
- Bayar, Bilal, *Yâver Hayatı, Edebi Kişiliği ve Dîvânı*, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Muğla 2010.
- Biltekin, Halit, “*Râşid*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rasid-mehmed-rasid-efendi-mdbir> (ET: 13.05.2021).
- Cersel, Fatih, *Mehmed Şâkir Gâlib Efendi Dîvânı (İnceleme-Metin)*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Sakarya 2009.
- Çavuşoğlu, Mehmet, “*Bâkî*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 4, İstanbul 1991.
- Çelik, Fatma, *Cemiyetü'ş-Şir, İstanbul Üniversitesi, Nadir Eserler Kütüphanesi, Numara: 105 (88b-200a), (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)*, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Sakarya 2018.
- Çetinkaya, Büşra, *Mecmû'a-i Eş'âr, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Numara: NEKTY03473 (1b-36a), (İnceleme-Mestap Tablosu-Karşılaştırmalı Metin)*, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Sakarya 2020.
- Çınar, Bekir, “*Âsım, Ârif-zâde Mehmed*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/asim-arifzade-mehmed> (ET: 10.04.2021).

- Çıpan, Mustafa, *Fasîh Ahmed Dede, Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni, C. 1.*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, YLT, Konya 1991.
- Çıpan, Mustafa, *Fasîh Ahmed Dede*, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 12, İstanbul 1995.
- Demiralay, Mehmet, *Hüdâyî-i Kadîm (16. yy.) ve Dîvânı İnceleme-Tenkidli Metin*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Isparta 2007.
- Demirbağ, Ömer, *Koca Râgıb Paşa ve Dîvân-ı Râgıb*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Van 1999.
- Dikmen, Hamit, “*Seyyid Vehbî*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 37, İstanbul 2009.
- Dikmen, Hamit, *Seyyid Vehbî ve Divanının Karşılaştırmalı Metni*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Ankara 1991.
- Donuk, Suat, “*Refîr*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/refi> (ET: 13.05.2021).
- Elmas, Sevgi, *Rahmî (Kırımlı, Mustafa) Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Edirne 1997.
- Enecen, Feridun, “*Selim*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 36, İstanbul 2009.
- Erdem, Melike, *Bursalı Tâlib ve Divanı (Tenkidli Metin ve İnceleme)*, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, İstanbul 1994.
- Erdem, Sadık, “*Neylî*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 33, İstanbul 2007.
- Erkal, Abdülkadir, “*Nâbî, Yûsuf Nâbî Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nabi-yusuf-nabi-efendi> (11.04.2021).
- Erkal, Abdülkadir, “*Râmî, Mehmed Paşa*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rami-rami-mehmet-pasa> (ET: 11.05.2021).
- Gezer Şahin, Banu, *Tâlib Dîvânı ve İncelenmesi*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, İstanbul 2009.
- Gider, Mahmut, *Seyyid Mehmed Emîn Efendi Dîvânı (Tenkitli Metin-İnceleme)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Elazığ 2011.
- Gökalp, Haluk, *Fasîhî Dîvânı (İnceleme-Metin)*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Adana 2001.

- Göre, Zehra, “*Yetîm/Yetîmî, Ali Çelebi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yetim-yetimi-ali-celebi> (ET: 13.05.2021).
- Gümüş, Nevin, “*Nazîm, Yahyâ Çelebi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nazim-yahya-celebi> (ET: 05.05.2021).
- Gümüş, Nevin, “*Sâmî, Abdurrahman Paşa*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sami-abdurrahman-pasa>(ET: 13.05.2021).
- Gümüş, Nevin, *Yahya Nazîm Dîvânı I (İnceleme-Metin)*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Kayseri 1992.
- Günay, Fatih, “*Râşid Mehmed Efendi*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 34, İstanbul 2007.
- Günay, Fatih, *Râşid (Vak’anüvis) Hayatı, Edebi Kişiliği, Dîvânının Tenkitli Metni ve İncelemesi*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Edirne 2001.
- Gündüz, Harun, *Mehmet Nâil Tuman ve Tuhfe-i Nâ’îlî’si (İnceleme-Metin-İndeks Sayfa 1-100)*, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir 2009.
- Gürgendereli, Müberra, “*Sünbül-zâde Vehbî Mehmed Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sunbulzade-vehbi-mehmed-efendi> (ET: 17.05.2021).
- Güzel, Bilal, *Kemiksiz-zâde Safvet Mustafa ve “Nuhbetü’l-Âsâr Min Ferâidi’l-Eş’âr” İsimli Şair Tezkiresi*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Ankara
- İsen, Mustafa- Aksoyak, İ. Hakkı, “*Âli/Çeşmî, Gelibolulu Mustafa*”, Türk Edebiyatı İsimlerSözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ali-cesmi-gelibolulu-mustafa> (ET: 19.05.2121).
- İsen, Mustafa, “*Âhî, Benli Hasan*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 1, İstanbul 1988.
- Kaplan, Hasan-Macit, Muhsin, “*Bâkî*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/baki> (ET: 17.05.2021).
- Kaplan, Yunus, “*Ahmed Kâmil Paşa*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kamil-ahmed-kamil-pasa> (ET: 13.05.2021).
- Kaplan, Yunus, “*Haylî, Ahmed Çelebi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hayli-ahmed-celebi-mdbir> (ET: 17.04.2021).
- Kaplan, Yunus, “*Hoca Sa’dî, Şeyhülislam Saadeddin Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sadi-seyhulislam-hoca-sadeddin> (ET:13.05.2021).

- Kaplan, Yunus, “*İzzet Ali Paşa*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/izzet-ali-pasa> (ET: 13.11.2021).
- Kaplan, Yunus, “*Kelîm, Seyyid Kelîm Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kelim-seyyid-kelim-efendi> (ET: 16.04.2021).
- Kaplan, Yunus, “*Lem’î, Lâmi’î-zâde Derviş Mehmed Çelebi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/lemi-lamiizade-dervis-mehmed-celebi> (ET: 19.11.2021).
- Kaplan, Yunus, “*Seyyid, Uşşâkî-zâde Seyyid Mehmed Sadreddin Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyyid-ussakizade-seyyid-mehmed> (ET: 27.11.2021).
- Kaplan, Yunus, “*Vânî, Mehmed Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vani-mehmed-efendi> (ET: 11.05.2021).
- Karacan, Turgut, “*Sâbit*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 35, İstanbul 2008.
- Karahan, Abdülkadir, “*Fuzûlî*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 13, İstanbul 1996.
- Karahan, Abdülkadir, “*Hâmî-i Âmidî*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 15, İstanbul 1997.
- Karahan, Abdülkadir, “*Nâbî*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 32, İstanbul 2006.
- Karavelioğlu, Murat Ali, “*Nahîfî, Süleyman*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nahifi-suleyman> (ET: 13.05.2021).
- Kavruk, Hasan, “*Şeyhülislâm Yahyâ*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyhulislam-yahya> (ET: 11.12.2021).
- Kaya, Bayram Ali, “*Necâtî Bey, İsâ*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/necati-bey-isa> (ET: 11.12.2021).
- Kaya, Bayram Ali, “*Necâtî Bey*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 32, İstanbul 2006.
- Kaya, Bayram Ali, “*Taşlıcalı Yahyâ*” Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 40, İstanbul 2011.
- Kaya, Bayram Ali, “*Yahyâ Bey, Taşlıcalı, Dukagin-zâde*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yahya-bey-dukagin-zade> (ET: 13.05.2021).

- Kaya, Resul, *Mehmet Nâil Tuman ve Tuhfe-i Nâilî'si* (s. 301- 400), Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Balıkesir 2008.
- Kayabaşı, Bekir, *Kâf-zâde Fâ'izî'in Zübdetü'l-Eş'âr'ı*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Malatya 1997.
- Kazan, Şevkiye, *Üsküdarlı Sırrî, Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği, Dîvânı, (Tenkitli Metin-İnceleme ve Şerhu Medhi'n-Nebî)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Ankara 2003.
- Keçeci, Mustafa, *Karayılan-zâde Mehmed Emîn Sabrî Dîvânı*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Ankara 2012.
- Kesik, Beyhan, “*Es'adzâde Seyyid Abdurrahîm Fâ'iz Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/faiz-esadzade-seyyid-abdurrahim> (18.05.2021).
- Kesik, Beyhan, “*Hasan Fasîhî Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fasihi-hasan-fasihi-efendi> (ET: 17.04.2021).
- Kesik, Beyhan, “*Koca Râgıb Paşa*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, (ET:11.04.2021).
- Kesik, Beyhan, “*Koca Râgıb Paşa*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/koca-ragib-pasa> (ET: 11.04.2021).
- Keskin, Mahir Selim, *Dervîş Selîm Sırrî Dîvânı (İnceleme-Metin-Diliçi Çeviri-Dizin-Tıpkıbasım)*, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, İstanbul 2019.
- Kılıç, Atabey, *Ahmed Neylî Dîvânı*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, İzmir 1994.
- Kılıç, Müzahir, “*Sâlik, Seyyid Mehmed Dede*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/salik-mehmed-dede> (ET: 13.10.2021).
- Kırbıyık, Mehmet, “*Sâkib, Kâtibzâde Mustafa*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,
- Kızıldaş, Abdülkadir, *Seyyid Mehmed Emin Baba, Hayatı Edebi Kişiliği Divanı ve İncelemesi*, Afyonkocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Afyonkarahisar 2011.
- Koşar, Burcu, *Mahmûd Fâ'iz Dîvânı, (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Ankara 2019.
- Köksal, Mehmet Fatih, “*Sun'î, Gelibolulu*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/suni> (ET: 13.04.2021).
- Köksal, Mustafa, “*Âhî, Benli Hasan*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ahi-benli-hasan-dilsiz-danismend> (ET: 03.05.2021).

- Kurt, Halil, *Şeyh Mehmed Sırrî Dîvânı, İnceleme-Metin*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Isparta 2015.
- Kurtoğlu, Orhan, “*Âsım, Bosnalı Yûsuf Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/asim-bosnali-yusuf-efendi> (11.04.2021).
- Kuru, Selim Sırrı, “*Sünbülzâde Vehbî*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 38, İstanbul 2010.
- Kutlar Oğuz, Fatma Sabiha, “*Sâmî, Arpaemînzâde Mustafa*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sami-arpaeminizade-mustafa> (ET: 11.04.2021).
- Kutlar, Fatma Sabiha, “*Mustafa Sâmî Bey*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 31, İstanbul 2020.
- Kütük, Duygu, *Mecmû'a-i Eş'âr, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Numara: NEKTY03473 (36b-88a), (İnceleme-Mestap Tablosu-Karşılaştırmalı Metin)*, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Sakarya 2020.
- Kütükoğlu, Bekir-Akün, Ömer Faruk, “*Âlî Mustafa Efendi*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 2, İstanbul 1989.
- Macit, Muhsin, “*Fuzûlî*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fuzuli-mdbir> (11.04.2021).
- Macit, Muhsin, “*Fuzûlî*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,
- Macit, Muhsin, “*Nedîm, Ahmed*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nedim-ahmed> (ET: 11.04.2021).
- Macit, Muhsin, “*Nedîm*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 32, İstanbul 2006.
- Menteşe, Merve, *Mecmû'atü'l-Eş'âr, Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevîhânesi, Numara: 171 (1-117) (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)*, Zonguldak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Zonguldak 2016.
- Nar, Oktay, *Yenişehirli İzzet, Hayatı, Edebi Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni (Metin-İnceleme-Dizin)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Konya 2016.
- Numan, Külekçi, *Gani-zâde Nâdirî, Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserler: Dîvânı ve Şehnâmesi'nin Tenkidli Metni*, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yayınlanmamış DT, Erzurum 1985.
- Odabaşı, Mıhrican, *Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva 1. Cilt, s. 234-467*, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Sivas 2009.

- Okçu, Naci, “*İzzet Molla, Keçecizâde*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 23, İstanbul 2001.
- Okutan, Yasemin, *Dîvân-ı Yâver*, Karadeniz Teknik Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Trabzon 2009.
- Öztoprak, Nihat, “*Rûhî, Bağdatlı*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ruhi-bagdatli> (ET:11.05.2021).
- Özyıldırım, Ali Emre, “*Keçeci-zâde İzzet Molla*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/izzet-molla-kececizade-mehmed-izzet> (ET: 13.01.2022).
- Özyıldırım, Ali Emre, “*Sâbit, Alâaddin/Alî*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sabit-alaaddin-ali> (ET: 11.12.2021).
- Özyılmaz, Kezban, *Kâmî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Konya 1994.
- Parmaksız, Mehmet Nuri, *Eserleri Bestelenen Dîvân Şairleri (XVII ve XVIII. Yüzyıllar)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Konya 2010.
- Pazarbaşı, Erdoğan, “*Mehmed Efendi, Vâni*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 28, Ankara 2003.
- Saraç, M. A. Yekta, *Osmanlı Müellifleri, Bursalı Mehmet Tâhir, C: 1-2-3*, TÜBA-Türkiye Bilimler Akademisi, Ankara 2016.
- Şahin, Ali, *Abdülbâkî Ârif Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Konya 2002.
- Şamer, Aliye Deniz, *18. Yüzyıl Tarih Manzumelerinde Toplumsal Yaşam*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Ankara 2012.
- Şener, Osman Zahit, *Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva (II. Cilt, s. 1000-1263)*, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Sivas 2013.
- Şenödeyici, Özer, “*Nâ'îlî-i Kadîm, Mustafa*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/naili-kadim-mustafa> (ET: 11.04.2021).
- Tanyıldız, Ahmet, “*Selîmî, Yavuz Sultan Selîm*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/selimi-yavuz-sultan-selim-sultan> (ET: 11.05.2021).
- Tay, Hüseyin, *Musullu Es'ad Seyyid Mehmed Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı*, Afyonkocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Afyonkarahisar 2011.

- Tığlı, Fatih, *Bursalı Rahmî Çelebi ve Dîvânı*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, İstanbul 2006.
- Toptaş, Emine Sıdka, *Süleymaniye Kütüphanesi Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu 80/5 Numarada Kayıtlı Bir Şiir Mecmuası: Mecmû'a-i Eş'âr ve Fevâ'id (52a-128b) (İnceleme-Metin)*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Ankara 2014.
- Tozlu, Musa, *Âsım Dîvânı (İnceleme-Tenkitli metin)*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, İstanbul 2013.
- Tuğluk, İbrahim Halil, “*Ârif, Ali Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/arif-ali-efendi> (ET: 15.05.2021).
- Tunç, Semra, *Ârif, Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Eselerinin Tenkitli Metni*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Konya 1996.
- Turan, Şerafettin, “*Hoca Sâdeddin Efendi*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 18, İstanbul 1998.
- Uzun, Adnan, “*Neyli, Mirzâ-zâde Ahmed Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/neyli-mirzazade-ahmed-efendi>(ET: 11.05.2021).
- Uzun, Mustafa İsmet, “*Nahîf*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 32, İstanbul 2006.
- Uzun, Mustafa İsmet-Özcan, Nuri, “*Nazîm*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 32, İstanbul 2006.
- Uzun, Mustafa, “*Abdülbâki Ârif Efendi*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 1, İstanbul 1988.
- Ünal, Mehmet, “*Fâsîh, Ahmed Fasîh Dede*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fasih-ahmed-fasih-dede> (ET: 11.04.2021).
- Ünver, İsmail, “*Aynî, Ayıntablı*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 4, İstanbul 1991,
- Üzğör, Tahir, “*Fehîm-i Kadîm*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 12, İstanbul 1995.
- Yakar, Halil İbrahim, *Gelibolulu Sun'î Dîvânı ve Tahlili*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, İstanbul 2002.
- Yanmaz, Eşref, *Vecdî, Hayatı, Edebi Kişiliği ve Dîvânı'nın Karşılaştırmalı Metni*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Erzurum 1995.

- Yazıcı, Gülgün, “*Kâmî, Edirneli Mehmed Kâmî Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kami-edirneli-mehmed-kami-efendi> (ET: 11.12.2021).
- Yazıcı, Gülgün, “*Kâmî*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 24, İstanbul 2001.
- Yekbaş, Hakan, “*Hüdâyî-i Kadîm, Mustafa*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hudayii-kadim-mustafa> (ET: 13.05.2021).
- Yekbaş, Hakan, “*Vecdî, Abdülbâkî*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vecdi-abdulgaki> (ET: 13.05.2021).
- Yeşiloğlu, Ayşegül Mine, “*Nâilî*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 32, İstanbul 2006.
- Yıldız, Ayşe, “*Fehîm-i Kadîm*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fehimi-kadim> (ET: 19.05.2021).
- Yıldız, Ayşe, “*Riyâzî, Mehmed Riyâzî Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/riyazi-mehmed-riyazi-efendi> (ET: 13.05.2021).
- Yılmaz, Kadri Hüsnü, “*Hâmî, Ahmed*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hami-ahmed> (ET: 15.05.2021).
- Yuvacı, Bünyamin, *Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva (II. Cilt s. 735-999)*, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Sivas 2014.

Ek 1: 38b-39a

صفحا كذا رسته انش کرده دت
 اب اولدی اتزی دله کی بکافی دیره
 درکار اولوس تربیت نوبار عشق
 کلام بر جگر ره کی خار خیده دت
 بیسته ابرو کی یاد ایوب سنک
 کفر طنیه کوش گانه کتیره دت
 تکلیف اعتبار کی میرانه قیمن الور
 بیانه سزاه ضم ارمیده دت
 جام تری کوریزه سدر کربان
 فرسوده در دماغ غلده نصیده دت

بغض برین نه فرغ اولدی محج
 کتیده دکن شایه کسوی مجت
 اهل قریح کشته کی کرده دو لب
 کسار سر مرده دو کله جوی مجت
 عشق اهل اولد ایله شایه **بیرا**
 اشاری تعویزه یازوی مجت

بلاغ
 عاقبه کولم اسیرانک اوسور کز
 همی نه چاره سکه انش بفرز دور کز
 غزه قنای کی قبول کرفه محالج
 بجه طایف که چه با بده چار اولر کز
 بویه چابک کلک ای خطبیه ضارک
 وارایم پروازه مشه اندک بریند کز
 بی ساق اوله بی زوه دور که بود کز
 بویه سیمه ساقه بلور با زور له سن
 کور مورک مجنونم صحراده کی معین
 بود کز مشه نگاه ایلور اهور کز

سرست یا نور کز دماغه صفای
 مجوف سزیمه ایله بوی مجت
 در کله جگر باره ای دانه حیدر کز
 در کاسی سیه ده چاروی مجت

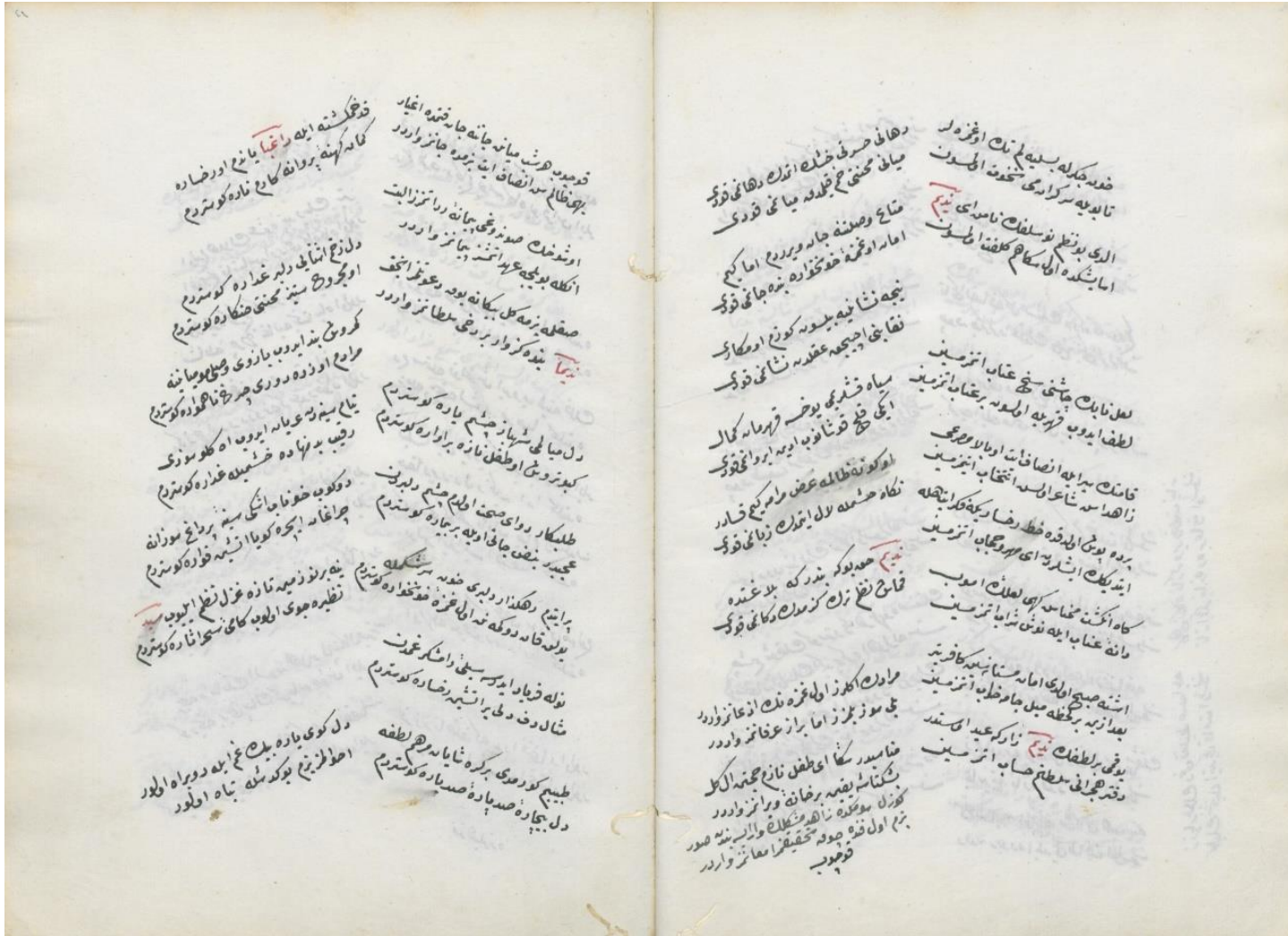
سرود و جوی برید ابرو کت کتند اسمی
 وار یوری استنک ای شمش دور جگر کز
 ناز نه خاموشیس بوشه زبانت دور کز
 استه سلیک دانسه سوبدیک ابرور کز
 شد خدر نکلور خار کله فزه اثر بقا
 نذبه کتک سرو از ام اقره سول کت
 بوی عیار افسون کس ای کلک **بلاغ**
 جود طبیعت سرخوش ایلرک بودار کز

خطه لحظه نوره لرا شوید بید ایلور
 دهر و یوری ولوله ای حال هور کز
 دفع نفلت انتمک عدالنه ایلور کز
 عینت نفل ایلرک زاهد تری دور کز
 تا کی انصافه کل حسرت دو کندی بود کز
 جود جگر لر غلک وضع تکجور کز
 برده شرق مدور دفع ایله **عاصم** وقتد
 کویه ایله حاله عیضایت نکا پور کز

سویا روی بند بوی کرم اوسور کز
 پاک دل ایلرک سوجه با بده چار اولر کز
 چشم نخلک کور کز کرم کورده صنفک
 استخانه ایلرک اگر بکره اهور له سن
 غمزه لر بر بوده خنجر او شور کی دور کز
 عالی تر کز کور کز بیخ ابرور له سن
 دانسانک بو نوز ایله خنجر کوشه ده
 الفه اتنه سوب کز اعدای بد کور له سن

رویک بزوده برده کس نخلت ایلور
 لطفا یه مهره زوقد منت ایلور
 کورتر ایلرک لعنی اول خطه نوصیف
 تجریم غمزه نازل اولد ایله ایلور
 مد کوه کوه درد اوله بی اشتیا فیه
 باز نگاه او شونه همانه نفلت ایلور
 زنج اودمه بوی کل دخی اولور عاق
 غلامه تیغ نازه مدور زحمت ایلور
 کزانه ایوه بو ججه عکافی لکینه
 دلنه بروده ایلرک طاقه ایلور

کله نگاه تا کز دور کز
 تا ایلرک تا ده بر عاک ایلور
 زنگ ایلرک بی شیط صیداته
 حلاج جیلرک ایلرک تا است ایلور

نظاره رضیله بجه بر چشم اولم
اول نذ فوریله طفل تکلاه اولور
اولم هلاک عفره بدریک تیر
ای ترم ناتنا سید اوردنی کاه کاه اولور
اول تیره کویک کر عوس امیدمه
شاططه چرخ غالیه بخت بیاه اولور
کوزخ اولور درونته که خور خوه اولور
بخت نامحرم عصمت صانوبه عین حراس اولور
اول اهوری حرم هوشیوسد بر قیاس اولور
خندک اندازناز اولدجه خوز ای کلا ابرو
و جدم مویک بوزغ نازه التماس اولور
بچه دامانک السوده اهل دایسکال جبریه
کوز بجه برنی جان کریمیه مؤمن اولور
عجبی در ایشاق نامع کورس نقصات
که فیض نورینجا ناب و تکلمه ایشاق اولور

فرس جنبانی طبع کالوزس **راییا** بویه
بمع نظرف رکاب بوسه کاه بو فراس ایلر
اوشخه عالم عرض ایت صبا مکنده
نه ایسه جرمی ایله رجا مکنده
مع ستمه نوازش ایوبد کینه فلت
بزمه بچه لشور مرصیا مکنده
بلخ تخیل ایوبد کسب ابد وقاب اولور
جفا و بر دل زکیم ادا مکنده
کیدی کوهز نایاب جامع دستکوت
بولور ایلا یسه اقتضا مکنده
در فلت کستمه عین بوزش نیم لیم
اولرله بولوروز **راییا** مکنده
فرزند ناخلف که در افتخار اولور
زائده جوهر اولسه بی اعتبار اولور

مذ هلیزده
مذ هلیزده لطف و کاف مکنده
کاری نفاصه بی لک اعتبار اولور
بقداه تیره دلره بولور فرغ صدف
بف کرده سارعت روزگار اولور
الته شمع مجلس اقبال اولور وجود
تا بنده اولسه اختی سیم فرار اولور
بی البره عادت ارباب **تانی** هوس
اولر مع اولسه ده عالمه خوار اولور

م
دروغ اعزاه بولورس بوز اکل اولور
صراخ عارینه خانه دل روشه اولور
کوکین کر وصف خط و کاه زلفه مقدر
که زخم چنوبه عشقه مطلع اهد اولور
عراق بند نام خلقه توجیه دشمنش
مصو ریل دیوار زبار پر زده اولور
مکر کف برشند زاهدی بی نعل هرگز
صفای نشوه صربای قطعا رهنه اولور

تکلمه در عوالمی جویداره هاره بود بایک
محبت دبرانه ذرا مشتک کس اولور
فراغته فراموش الله مینوهه در بخت
قیما شتا زبر امتداد دشمن اولور
برشتک بلخ اولور بوج کسب اولور
مکله بر جاهد بر نوبی بوز اکل اولور
خط سندنک ایمنی رونق و برید چسبانه
فرودانه شمه انبار زبار روشه اولور
خط سندنک ایمنی رونق و برید چسبانه
فرودانه شمه انبار زبار روشه اولور
هدو کوزو اصفاجو در نازک ماده دویالی
اولور اراط حسد اما که خلقه حسد اولور
فلک کاشانه کبری عین تیره نکاد اینر
جهان بر عین زینتانه نکاد مکر اولور
کوه کوه بری رو جلوب کسب در **م**
دوم بناده محبت ایشاق مکنه اولور

کور که موقوف جدره بار عناق
 دیگر که **دای** اشفته حال کلیدی
 بر اول عاقده که در این مرفوع قول این
 او کله از که از سر کلیدی قول این
 سرت که چینی بل و در کله قلمی
 او بر روی بر خود بر سر کلیدی قول این
 سقا که کینه به نوبت مینه معناد اول از
 مجله جانی بل که صورت هم قول این
 نوله به کلید خود جانی تا بر
 زباله تازه در بار کله هم قول این
 کل کلید رخا ری و کل کلید
 او کله تازه در زور که **دای** شمشیر
 بواشتماله ای دل کل کلیدی
 فایز و غنچه کل و حال کلیدی
 چمنه سر و چوبه اولی قاده خان
 عجب بواغده اول در س ناله کلیدی
 کسوفه واری رخ تا داری الی ماه
 هنوز بر امیده زمان کلیدی
 که او سر داری اش که عالموز
 دخی هلی دله اعتدال کلیدی

خرقه خیر نیز و قد عده است
 از زودند طوق کعبه ده حرقه
 عاشق الفی در یک کله بل بر است
 مربع دست اموزی صیدان کله بر است
 در کله قصد دله تیغ خرقه به چکلور
 طرف طرف او کله کرده اما به چکلور
 امید بود وصال متاع دلبرانه
 بوجا روی مجننه چوبه زیانه چکلور
 زمان کلور به قدر کله الی استکار
 بران حسه دلاراسته نشانه چکلور
 اولوس برزه الماس در دله لبر
 پاله سنج چور دلبرانه چکلور
 او قدر صرع رنگینی **دای** حرقه
 ایاچه کاسه سینه تیغ میزبان چکلور
 شایع بولز کاشی باده کلفاس
 رسته المله کله نادر یک طبع جاسر
 معنی رنگینه مدارا نقاشی لفظ
 و عینه اولی منظره نای بار
 خرقه

در روزی که در آن روز که سوز با قدر
 که عده نموده و مصالح هفتاد با قدر
 خط عدا سکه را از آن یکی حساب
 که در آن ای مه عالم خروز با قدر
 سیاهی خط در لاده طلسمه وصل
 سوار شده خدای جبروت با قدر
 اجداد کعبه خاناته بجه تمل
 و بلیک هر دو سده کروز با قدر
 نه سه شریع اشارت کند در وقت
 که نطقه سده هزاره معوز با قدر
 نیکو روانه شهاب نگاهت اوله اماده
 و در وقت حکم که فرستند از صافه
 اولد از آن ای ناز بنگه عجبی برسی زاده
 زهی سینه یازانه بی نقد تمام از سینه
 و در چشم کاسه در روزه در راه تناره
 فالویدی روزی که سوز با قدر
 سکه بر کعبه خدایانه اولدی بودیاده
 شد وصل اولدی اما اولدی حاله کوزاریک
 که نظاره حیدره خط خیزی بوداده
 روانی کاله هندو دوام کوز ای **بچه**
 اولد و از هر صفتا قاضی احمد اباده
روادری
 هنگام خط که وصل دلدار و قدر
 صوم اثنای حیره افکار و قدر
 فصل با هر سندر اوله سخن نورس
 کعبه کای اولد و دل دار و قدر
 ادریم تا ز شیه نوله اوله خطه
 کاکوشه و وایس بازار و قدر
 افکار خفته مع خط غلظه ایله
 بعضی باین طبعه دردی بخار و قدر
 ای چشم خفت میل سکه خوله نایک
 بیدار اولکه رویه و بیار و قدر
 تبصیر و قدیمه فصل بنیاد
 کسب معارف ایلم کوز کار و قدر
 روزی که در آن روز که سوز با قدر
 که عده نموده و مصالح هفتاد با قدر
 خط عدا سکه را از آن یکی حساب
 که در آن ای مه عالم خروز با قدر
 سیاهی خط در لاده طلسمه وصل
 سوار شده خدای جبروت با قدر
 اجداد کعبه خاناته بجه تمل
 و بلیک هر دو سده کروز با قدر
 نه سه شریع اشارت کند در وقت
 که نطقه سده هزاره معوز با قدر
 نیکو روانه شهاب نگاهت اوله اماده
 و در وقت حکم که فرستند از صافه
 اولد از آن ای ناز بنگه عجبی برسی زاده
 زهی سینه یازانه بی نقد تمام از سینه
 و در چشم کاسه در روزه در راه تناره
 فالویدی روزی که سوز با قدر
 سکه بر کعبه خدایانه اولدی بودیاده
 شد وصل اولدی اما اولدی حاله کوزاریک
 که نظاره حیدره خط خیزی بوداده
 روانی کاله هندو دوام کوز ای **بچه**
 اولد و از هر صفتا قاضی احمد اباده
روادری
 هنگام خط که وصل دلدار و قدر
 صوم اثنای حیره افکار و قدر
 فصل با هر سندر اوله سخن نورس
 کعبه کای اولد و دل دار و قدر
 ادریم تا ز شیه نوله اوله خطه
 کاکوشه و وایس بازار و قدر
 افکار خفته مع خط غلظه ایله
 بعضی باین طبعه دردی بخار و قدر
 ای چشم خفت میل سکه خوله نایک
 بیدار اولکه رویه و بیار و قدر
 تبصیر و قدیمه فصل بنیاد
 کسب معارف ایلم کوز کار و قدر

با عین بوی اینم کل ای ای و سکا
 تازه سقا او تو بروم اول نهال نور ز
 دو به چمنه بود با نخوت کج بود دو کور
 سرود خار کج بود با صدف کج بود
 تا نام نوشته کج بود اول جسم **عجم**
 کج بود زیر سایه ز کانه چشمت بود

که سوختن شکله کج بود زاب در نه اب
 که بست کج بود حجاب در نه اب
 جنبه له مکند ز عمره دل به خانی
 مکند حوسنه ز میل خواب در نه اب
 به پیش صاف دلایه نازک استوار شرم
 جودیم ز کج بود در حجاب در نه اب
 زین کج بود صفا ز کج بود ز خنده نو
 که عازم عیقه ز جود زاب در نه اب
 ز **عجم** ز کج بود صدف ز کج بود
 بنای سنگ کج بود ز خون در نه اب

خط سزا پیش دید اول کرد کافورین
 ای کج بود چمنه زرد معدوم بلورین
 می تراوش ایلام کج بود ز غنچه
 موله میر اول چشم نازم ز کج بود زورین
 مدود و قدر اینم قبل قدر ز کج بود انجم
 قلندریه بالله کج بود کج بود کج بود
 تا که کافورین کج بود کج بود کج بود
 حوله طاستی کج بود کج بود کج بود

جوده ای کج بود **عجم** کج بود اول کج بود
 بز کج بود کج بود کج بود کج بود
 ز کج بود کج بود کج بود کج بود

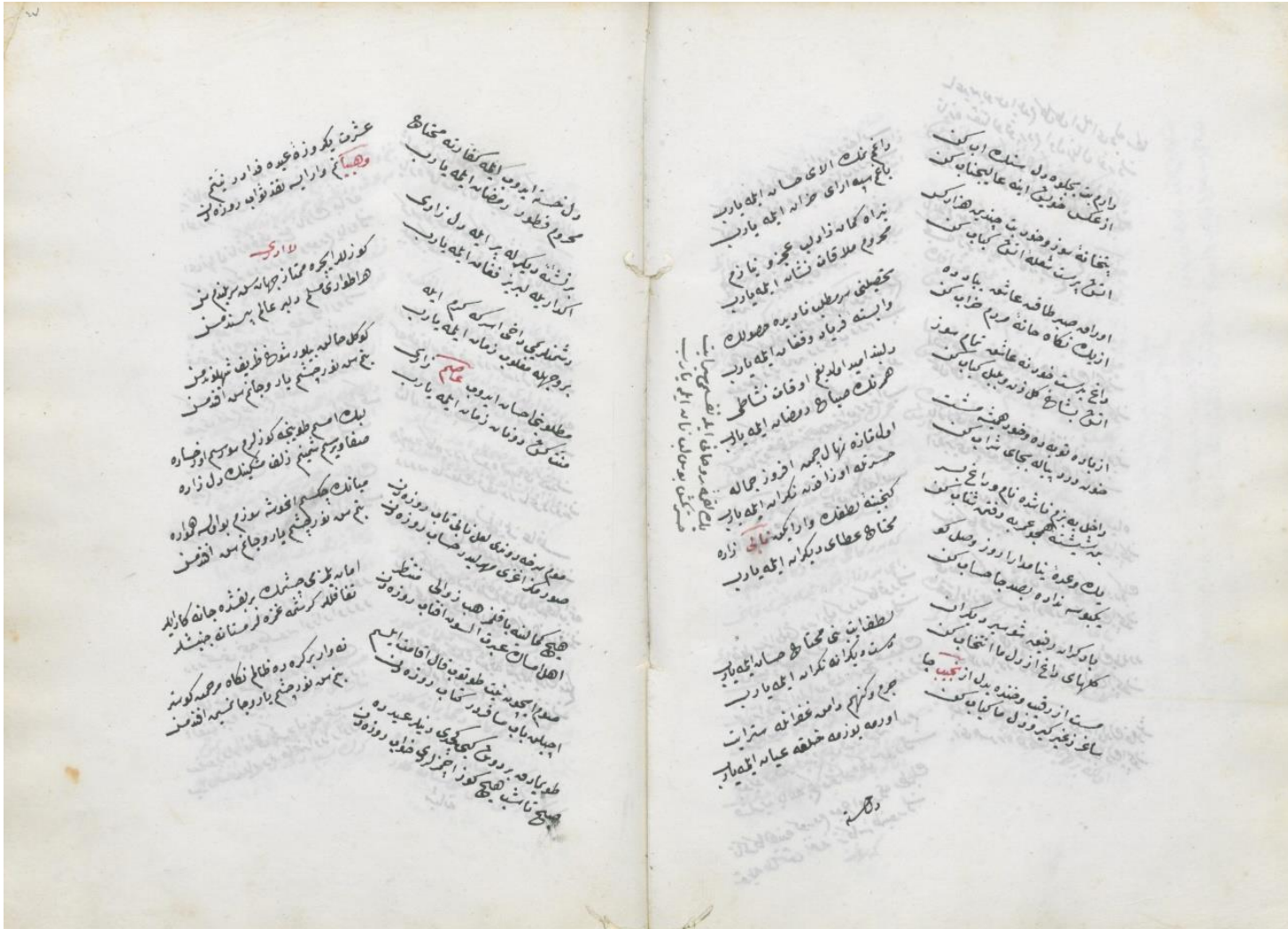
با زلف کج بود کج بود کج بود کج بود
 عیبه کج بود کج بود کج بود کج بود
 جلد کج بود کج بود کج بود کج بود
 لب کج بود کج بود کج بود کج بود
 ابرو کج بود کج بود کج بود کج بود
 چشم کج بود کج بود کج بود کج بود
 بینی کج بود کج بود کج بود کج بود
 دهان کج بود کج بود کج بود کج بود
 گلو کج بود کج بود کج بود کج بود
 سینه کج بود کج بود کج بود کج بود
 کمر کج بود کج بود کج بود کج بود
 باطن کج بود کج بود کج بود کج بود
 پا کج بود کج بود کج بود کج بود
 کف کج بود کج بود کج بود کج بود
 پاشنه کج بود کج بود کج بود کج بود
 کعبه کج بود کج بود کج بود کج بود
 کمر کج بود کج بود کج بود کج بود

زاهد دور قریب ایله درنا همنایه لیل
 ایندی بیاده نعل چلب موش این
 مرده دلل سنز ای روح روانه پاپ
 نیره جان ایله لیرز است لیر لایق این
 شهلا ز **عجم** جعفر نیره ناک سابق
 باده کج بود ز کج بود ز کج بود

غزل فونده سخته ایله ز کج بود
 چشمک نگاه شکله نور ناز و خوف
 الراج خدنگ جود کج بود سینه قورق
 ای فخری کانه قتی جود ایله قتی
 که سر کج بود و سینه کج بود کج بود
 ای سرو ناز کج بود کج بود کج بود
 در پای عشقه دوی به باستانه اول
 بردانه ال قتی جزایلی انقی
 سینه انتم طوفان عشقی نراب
 اما کج بود صفت اوه صرغ
 ای کج بود کج بود کج بود کج بود
 اما کج بود کج بود کج بود کج بود

سینه خط ز کج بود کج بود کج بود
 ساق آنوب خوردیه قز موش این
 زو و کج بود کج بود کج بود کج بود
 کل کج بود کج بود کج بود کج بود
 اید کج بود کج بود کج بود کج بود
 اول کج بود کج بود کج بود کج بود

کج بود
 کج بود

بزنگاه لطف اولورسه باره رضا درون
 اولور احوش وصله روزنه نظاره نش
 ای نهال نازه یکی تیغ نازک جانم
 برکن صدبرکه دودردی وجورم یاره نه
 چشمه ندرند در در قیاس شوق
 چشمه غزل مددانه جگره آره نش
 کریم سینی زلف عنبر بندر عشق
 غیری کلام لودیم عاقله آینه قاره نش
 سنج جود که شکست آنکه دل مرا کج
 ابرم سید جمالک بینه هر یاره نش
 فردا انز کرده اند که **حسب** خسته نام
 حوضه چشمه نری زنگاندگی خاره نش
 دل تا من حسد یاره در کوی اوتار اوتار
 درویشی بیجه چکونه اوتار اوتار
 زخمها ننده خشمی اول دو کا کلاک
 الفت ابره غیب در کج اوتار اوتار
 مضود دار زلفی چرخ دل نه غیب
 میدارد حسد یاره در حاضرا اوتار اوتار

شایر نیاز نامه روح ایبه کوردوب
 یاره همه دل سینه اوچار اوجور
 کوز نوازی ناله گل کوشه **نظم**
 میل کنی فغانه تو ز نهار اوبار اولور
 ادرم انج اوردی داغچه دلبره درون
 که طوفانم چند خیزد در سینه دل درون
 در نسیم صبح پر تاج نوله اینجه بر تابه
 مثال آب کج چشمه او در درون نوله
 زبیر کاه بر در نشوه صهبای محذوف
 درونه عاشقانه فرقی در ما خود نوله
 دل اعداد به امید سلی انز عاقل
 حصول موینا منگند زاندر درون
 دل اشکسته دانه نامک خیال انچه بایده
 روی ز شمشیر و در ابلق کوه درون
 لجه صغیر **حسب** شویه شیرین اولور
 صبر خاک که پیرتیشک درون
 بیان

شایه محکم کلب اوسمع تائیده
 یا ندوب یا خدنی بر نانه کوشه تائیده
 اینانته اینه جسد رقیب بدسیرت
 اولور سه ده سگای ماه صور تائیده
 چاشنی نانه جانله دایم زلفکده
 کبوتر دل زارم قویجه تائیده
 دروغ اولدی منزل رس وصال حبیب
 ره فراقه دل اولدی جوده تائیده
 وی نومه عرض حال ایدر **شاعر**
 بازار ارب نوله امضا ره صور تائیده
 بر زمانه الهه نامه کله اندک نونه
 بزخم کج قصه ابدی لطفله محبوب ابره
شاعر بزخمی زاده بلک اثری اسما
 اوکل موصی دعوت اوب ابره
 حسرتکله کل تر شرمه چکه بهلویه
 شایخ کل شوقکله داغ یا قریب ابره
 بوسه بوسکل کل ایل عارض الی دوش
 کون سب زخمکله کل و شفا کونه
 هر روز کلش معنایه کولم تر سنده
 کلای دنگلی ترکس کج شانه کلور

خبر در روز زلفه پس آنکه بدین
 ای باد صبح آشته تا سه بولیم سکا
 ایلرس با که در نظر اول خدیوید
 هجده **سحر** و یابیه بولیم سکا
 برده بر طغه ارام ایله کل جانگی
 همه ای دوزخ دوانه عمر شایانگی
 برادر اکبر ابع اول شخصلی کو در کور
 اولدی لیر چال اولدی کیر یامگی
 کچم اول کله کلاب المیزه ایله اولک
 هیری اینجه زهران اوله مر کایمگی
 کچم ایلدی قورگی تغییره صیف
 وصف اول کسورک خدیوید پریشانی
 جستجو اینجه یانه جانانیا **سکا**
 برافری بولیم عالمده سلطانگی
 جودنه ایماقی کلاب سینه و مر کایمگی
 درسه کسکه کی ساقوله درما اولک
 ماهسده ایلد کوزس بلکه اما نییم
 او برش بکا اغوشده تا باب اولک
 کلدی سلا حسته خط سیه صیف
 سلا دخی کافر ستم سلا اولک
 ضلوع و در که بلدی قوم خانه قصه کتیب
 تا قریه بنده یته با که کسیر اولک
 قنده بولدرک بویه و کس نظر حدیقی **سکا**
 جلم کی نوشی اتمزک هم زیم جانانه اولک
 خدیوید در خفا کور اولک هوسیه
 شکله طرف کلاک شکله سیه
 خم اولور بشت کلا غیث ایله سوز
 جوده تیغ دیر کجه کوه ابرویه
 بر که بائنه خفقورده اولک لیر
 دگرای خدیوید عالی بوجیه جویه
 اوله الفیه سلا اولک اصحاب **سکا**
 بویه با کیزه ارا بر غول دجویه
 کور و قیاری سهر و جهان بولیم سکا
 باد اول دهانه داز نانه بولیم سکا
 وارد و جهنده بولیم جلم بوزیم ط
 اعراض قیله اولور اوزما بولیم سکا
 بر شایع اوقامه هوزونی طوقری
 سولج و رسیده بلکه بلا بولیم سکا
 صورده بیام وصفی پیمانده دگور
 ای دل تهالت اتمه اما بولیم سکا
 بولیم اول برکی ایل سیر حصار
 قطه انیمای لایفی الهامه بولیم سکا
 صورده
 حیدرکی کله و قصه کوزیم غم خشمند
 بکا وضع نقاشی کونه سینه باریک خشمند
 قصور ابع نیاز افکده شایع سکا ستانه
 دوشوب دامانه یوز سوزکی ترک اید صانع
 بنسندره هانک اولدغی حسن ایلیم انا
 فکر نیک بیسم صفوانی بدلی لب صانع
 دراز اتمی هدای کورنده یوس لب جامه
 ای صحران کینه یاری کویالب لب صانع
 در بری دوزخ نابی کورس **سکا** کاله نظر
 سواد صفه کی بد که شهر صیب صانع
 ای جریط سیه کاس و فادار دکیمه
 سلا اهل دلک کتیب یار کتیه
 اشیا و کراک جانز و اینه قدی کوناه
 اعکس غم اتمه سلا بار دکیمه
 اظهار ایدر سیه بولیم درد درونک
 ای محفظه سینه سینه انا و دکیمه
 لیر اکر و صیح یهود اینه اولک
 ای زخم قره قان بیمار دکیمه
 غلط اینجه سهری سحره بوزیم طوب صانع
 مر جیه طبعه بوی خفقور عیب صانع

زاهد سوزا دلوری زهد یازده سوزک نه
 بعد بشود ایله ناریه انقاره سوزک نه
 طور چغور و طور سوزده بریانه سوزک نه
 طپوشه بناد و کله نولوا ده سوزک نه
 کافر قری بو قدر دینه رستم سخی کوردم
 دو نه کوجه ده کی کجه بازاره سوزک نه
 جانان اجه چوه کفت شند اترخ شند
 اختیار دی شریف غداره سوزک نه
 یازک سر کوبده بولونه **عاصم** زاره
 بره بوده بره ایندی بازاره سوزک نه
 اوده ایله ازین او با ندر جنبه ده
 او مرغ طوی ده کی قوشلا ندر یکیم ده
 ندر چکوری بیلک با ندر جیلر اچره
 براتی طبرزه سکا ندر اترخیم ده
 ندریم لیولی اکل ایله عاقله ندر اولت
 دهان ندر نده زلفه صولاندر یکیم ده
 بره کی صوابه بازار دی صحت
 کربلاک ایله صلفی دولاندر یکیم ده
 کوبه بکنده نکارک بلخچه زبانه
 بیله ایدر او قدر چوه اماندر یکیم ده
 قورس دهی **قرانی** در ندره ایرطه
 او ندر خه خاله وارکن و صا ندر یکیم ده
 صیدکه

دلاری
 صیدکه دای قورسوز طور شد
 پوزنه وصه ادر سوز طور شد
 او سکه بود بیه کیلک ده رزک
 بیغنه اوصور سوز طور شد
 باروش برشالی ای زاهد
 اچر یکده اوصور سوز طور شد
 سئلک اجه قرانه او ماغنده
 خنقه زاری بورد سوز طور شد
 دور کجه سکه صوصه اتمند
 دو باغده او بوشه طور شد
 باروش عوصه خرا کده
 خلی بلخ بورد سوز طور شد
 سوظل ایکی اوتنه بیوی نامده المذ
 مقلنجی زرمی دهی بیامده المذ
 قوشی لته باشدی صفا که شمردت
 برکوسه اوزاری بارامده المذ
 چوبه جعبه ایندی او ندر اولت صفت
 رطفه هنوز کوردم انعامده المذ

ساقیه نوبه حالت و تانی وارنج
 سست ایندی صغی صغی بزی جامه المذ
 باغ اترکله بویه عجب فقط صفت ندر
 ظالم سلام **کام** تا کامده المذ
 سست بری مثاک اراننج بولنموش
 شنگ نه اند خیا لاک اراننج بولنموش
 هدی پشته زار فقه دوشمنی قاده ر
 چوقده ده وصا لاک اراننج بولنموش
 یاغ دهده فکله سروا ماسخ نظر
 کلننه روی الاک اراننج بولنموش
 چود روزه دار نومه دیدار که تا یک
 عید اور هلاک اراننج بولنموش
 کنجیه در دلاک کوشوره **باها**
 بولنموش بر لالاک اراننج بولنموش
 بوجسته مثاک اراننج بولنموش
 بوقدر اشد خیا لاک اراننج بولنموش

بوشله بولور بوناس سنده کم وارد
 بولور ساج لندوره برعاشه البت سنج بوز
 ندر بوسنه کی بکانه چینه اوندک
 بزله مکنه بیوفا از الفاص بوز
 کورسینیم بلج بی ما سیم بلج کونک
 بریم نیکه بر سید اصلا شفقت بوز
 کلورس بونک بوقلار **ع** بده کلور
 نه چاره دیره بانک مانع جود خضعت بوز
 سانی که ازه جام می اشنه طوز
 سنج ملاح عشرته لعلیه سیمه طوز
 دل قدر طلی اینه رضاع در کله طوز
 بر کافور اسید اول کزنی زیمه طوز
 وصف لبک ایتمه او صغیه خامه بی
 البت یار بانک او کم اکیله طوز
 انکا را دیر سیمه کبرای عمره سی
 تب لرزه طوز تعبه بجای میم طوز
 کور زهد مادیه بیه خلع کجه ده
 صم وصال یار بود اوجعلیه طوز

ابلد قاع حاصلی **ع** زمانه ده
 نور و نایب کی کرمک خامه المات
 نشه صبه اول افه خوب نوشه بلج
 قازل ایلج بیه نیایل با لیه ایلج
 استیلا الملس لا شمش سوله اول بر پاره
 عکس او رمی روی باقی ز کیمه ایلج
 نولک چشمه نگاه اشنای ایلج
 غایب اینه لر اول توگی خودیمه ایلج
 اسبکله بونه نده از رده قور بر سیم
 سوزج کیمه سی جامه بوله خاموش ایلج
 شوبه زود ایزکی زیمی سیمه بره او در بون
 رنگ بوبک بر نواز ایزکی زیمه ایلج
 هدی بولیم نصفدر **ع** نان ویر سیم
 ماهره سنجی کی کور کوره کیمه ایلج
 جواز سیم دلداده که هیچ وقت بوز
 بی چهره کورک فلان اشنایند بوز
 بوشله

ملاح عدته داغی عدی کوروش
 دانه بر لاله ارشمی بونامش
 اغیارا موز دما شمع انتم کلا کیم
 دوشم سیده ناله ارشمی بونامش
 رنگ ایلج قاره که بر نکه کیم
 ای شوق کورالک ارشمی بونامش
 بلج زیمه نازه کی دوقا ایلج عجب
 کیمینه وصال ارشمی بونامش
 بوجیه سنده و کیم کوه **ع** اوندک
 تازه دانه قلال ارشمی بونامش
 قضیه ند قلال دلدار المات
 ال ویر سیم وصالی دلدار المات
 استریم بوز کورسکی بی صفانه نوله
 سر بونک بنت ساع کلقامه المات
 مشاعه شله مزه در کسک صفت
 اغیاره نقل باره ویروب جامه المات
 اسپه شقه شوه کور ویر سیم
 شفا لوی عذار کل اندامه المات

کوهلدره خیال ز کس جانانه دوراید
 از بخور حمار الوه در سنجانه دوراید
 نینه ارباب دل خمیازه زیر صحت میدر
 بیلونه جام بلوغاتی ایانه دوراید
 نه سودا نری عجب همه خرابان از غم
 نینه سنجانه لر جانانه دوراید
 کورد اینینه رو کرده کس نینه را غم
 صدانور شمع شیارا ایسته پروانه دوراید
 جهانک زهد و زنده کله **نایب** پروانه دوراید
 کوی جانانه کاهی سبجه صد دانه دوراید
 بلور او که که دانای سر عالمدر
 کنایح دهه غنچه رخ ماسمد
 او که نوله زخم درود اهل درون
 که زخم اینه نلک نایب بر مرهمدر
 خندان کلید اید کوهلدره زخم خلود
 کلی اوبیایخ عمل غنچه به مقصد
 خیال عکس لب مایه کونی دلدار
 بنام دله نمودار ساعز حمدر

حقیقه کورده مناع کنایهای **نایب**
 رواج کالی نلک کعبه مکرمد
 چینه جوی و سنج بوخت و جود لهر چکوند
 میانزه بیلازه کفت و کولر لهر چکوند
 سه اعلاست اول نشو ناره دور سودا
 سحاب اسار و عملک اید و لهر چکوند
 نوله بر کوه میلانک کناده ای درینا
 خروج مویح مویح ارز و لهر چکوند
 مزاد مایع سینهک از غم هیکل کرد
 بکار زخم نیمه ایله عد و لهر چکوند
 کل اعلاست تقاضی بر نگاه این حال سنانه
 ده سنجانه ده بوهای هولر لهر چکوند
 چنوبه ای نظر **نایب** یاره تازه جوده از نلک
 فکله صفقه به بوسرف و لهر چکوند
 دل چمن اشنا مایه بیکانه ای نری
 همیشه مست ایله الفه اید ممانه ای نری
 هوا خون هر طرف کلار می زار و کوهلدره
 بو ارباب جنوبی بیداریده دیوانه اولدی

کوهلدره
 کوهلدره خیال ز کس جانانه دوراید
 از بخور حمار الوه در سنجانه دوراید
 نینه ارباب دل خمیازه زیر صحت میدر
 بیلونه جام بلوغاتی ایانه دوراید
 نه سودا نری عجب همه خرابان از غم
 نینه سنجانه لر جانانه دوراید
 کورد اینینه رو کرده کس نینه را غم
 صدانور شمع شیارا ایسته پروانه دوراید
 جهانک زهد و زنده کله **نایب** پروانه دوراید
 کوی جانانه کاهی سبجه صد دانه دوراید
 بلور او که که دانای سر عالمدر
 کنایح دهه غنچه رخ ماسمد
 او که نوله زخم درود اهل درون
 که زخم اینه نلک نایب بر مرهمدر
 خندان کلید اید کوهلدره زخم خلود
 کلی اوبیایخ عمل غنچه به مقصد
 خیال عکس لب مایه کونی دلدار
 بنام دله نمودار ساعز حمدر

کوهلدره خیال ز کس جانانه دوراید
 از بخور حمار الوه در سنجانه دوراید
 نینه ارباب دل خمیازه زیر صحت میدر
 بیلونه جام بلوغاتی ایانه دوراید
 نه سودا نری عجب همه خرابان از غم
 نینه سنجانه لر جانانه دوراید
 کورد اینینه رو کرده کس نینه را غم
 صدانور شمع شیارا ایسته پروانه دوراید
 جهانک زهد و زنده کله **نایب** پروانه دوراید
 کوی جانانه کاهی سبجه صد دانه دوراید
 بلور او که که دانای سر عالمدر
 کنایح دهه غنچه رخ ماسمد
 او که نوله زخم درود اهل درون
 که زخم اینه نلک نایب بر مرهمدر
 خندان کلید اید کوهلدره زخم خلود
 کلی اوبیایخ عمل غنچه به مقصد
 خیال عکس لب مایه کونی دلدار
 بنام دله نمودار ساعز حمدر

کتارام ساقی تازه وکی که بیل پر شرف
 بو بزمه توبه بر نقل و درج چنانکه اولی
 مکانه باره آنره جمله باره صفایه
 کجوبه چندره ارم پاکه بیخانه اولی
 سوزاننده ساغر الیه باره اشرف جلیزه
 بو طرز حاصله جلیس چجب زبانه اولی
 بو کوه طابع سوزی تیره بلور سوزین
 کدرت و ریس **چو** دل یازانه اولی

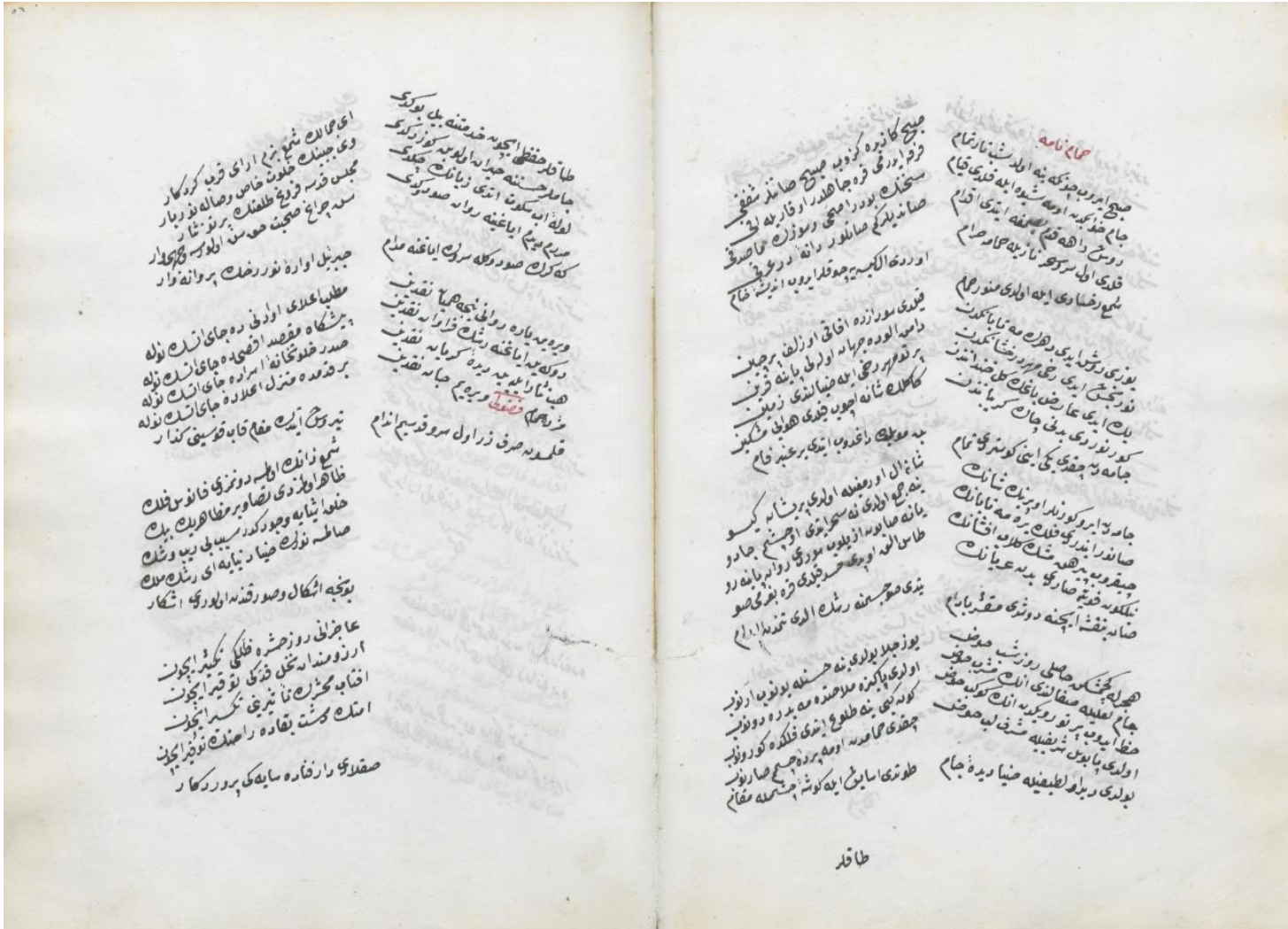
عنبریه خطکی که زاهد اوله توده
 سنبلی جنتی سیرایه لب کوزه
 شیشه در حبس بری سیرفی استبرکه
 عکس رضای کوراینه ساغره
 دل معفوره ضیال لبعلی یازان
 بگذراول احکمه بنها دارله خاکزده
 طاقه بزمی مد خاکه نزل دلدار
 بولیم اول ماه وشی کوهه ارا که برده
 خال مودار فی بهریت زخنده کویا
 عنبر الوده دود اولی بن مجرده

سنبلی جنتی ارا بیخ دستار اتم
 و ارایجه حاصل مودای کجیت سرده
ده کاه خطله سیر ادرع که زلفک
 مودوی شیع ارم اوده هه بروده
 خالی سه که کورده نازک ترزه در
 بر بوسه سینه جامی و برسم برزه در
 برجم صانور اونیوسیاگی کورده
 نقل سمای اوج ملاحظه سرزه در
 عاشقه بفری مصحف جسته خطکه
 ایات حسنی حرف کجف از برزه در
 یاد کل سحر ایدر لر صنوبری
 اوله بنوه کرکه قامت بالا ترزه در
 دقه الخس دخت رزده بو کجیت
 کست دکای بیغ شیشه ماردنم دز
 کندیجه اشراق تنزله **کایا**
 خلتک صفای وقتی کجی دلازده

اچیم جسته طبعه عنبر قوت زار خط
 شکست رنگ روی ارزویه مویار خط
 ایدر خواره خفا در حیرت نزل مژگانک
 رنگ کام نگاهه طرقة کورده شاد خط
 اویجه سوغ خیزای صاف حسد احوث
 صباب صاف غنچه بهر صفای رنگ هله در خط
 دهانی نقطه بر کارده موهفم قدر در
 احاطه اتمی افی خلفه دور و قار خط
 مویای درون عکس شای چشمه
 افی کونه نگاهه خط ابر کیم روزگار خط
 اوچا دارویه اچیم صرح موزونر **ساک**
 که صوبه طلوع شیشه ابروی دوزار خط

اطلال بزمی تیره زهره بیخ الوده زبونر
 کیدری لذت شمع زبانه رضی مجازت
 اولور گدومج عنف عاقبت دلبسته تخت
 نمایانور بو معنی بسکی نعل کالان
 امام بلزنیه تیغ فضا تا تیری مژگانک
 دهان شکله به بکاره تیر زخم پاپاز
 حقیقته مجازک اصل و فخرک به پروانه
 کورنیکه دوشنبه بر نو خاوش میانه
 اویجه دایم بر کوبه بروی **ساک**
 صدای افرید بار ظاهر اولدی شیخ صفا

اطلور ناموسی ووقیه دیمه رضا در لارا
 زخام فوج فوج نورا نظار تماشا
 فضای راسته ما و صدق ایمنه شبر
 اولور رفته بر ترخیل سیر برده مارت

زهری از دی سپهر هفت خنکله جان
 اینی صفت بر طوق ایوب چو لوزان
 ابله ای که معالجه نظری هم رایج
 خدای اینی قدری دروغ ایوب
 خدای عالم صاف بد شد لاری ماه نابار
 اسماقی شانک طبعی برود بیکر
 نوله اولس پایه اعلایه بترس
 بد کردی رنه بی بوری فلکه بیس
 سرده تو که حاصلی که حرف زنده کرس
 اشکده ایغه چکده راج انظار
 بار رسول الله برانجا کرد نارنج
 اشکارا نه قصور غنک ایوب
 ایله بخنده شفاعتله عفا و ذری
 لطف اولس نوله جوریک امید طراک
 کلمه جو فرجه کما اطلاقه بود شمار
 صبر و شانه شوکت از سر کویکی
 بشود بر باره مینا بره بتر یا صا

اچوب کسب ز خندان کی ای جانانه او درین
 بگرولین خنک میوه جانانه او درین
 چنانکه در اول بر کله پوشیده او درین
 هفت مهر روی انوار اشام او درین
 نه کله عاقی اولس راز خنکی قانع ایوب
 عجب بود که ملک ایضا قد دیوانه او درین
 اچوسه سینه بیگی ایضاره بی منت
 بی کور کجه ای شوخ شوکت یانه او درین
 شایه و شکله ناریه اجدک ای جفای
 ضرب بار اولوقده عارف کالانه او درین

خلقه نکاهی شوی تیره ایوب لونه ده
 حقه رعایه ایتمی شکل زمانه ده
 اینه امید گله ایله مالکی ترف
 عیش بارکی زوقه ادره کورور

ایله اولس بلوغ روی بختانک اچوب
 بر باره نقل او در دره انک اچوب
 جوی اولیخی فرط ای شه خوبان
 کارهوی زلف برینک اچوب
 دل طوطی وقت رضع اولیخی جان
 زود لب کل قد و قوازلک اچوب
 دنوار اولس ده یار کسب غم وقت
 صدا به کل وصل جانانک اچوب
 افتاده خان رهلک اولیخی نه عارف
 یا پولک اچوبه پایه دامانک اچوب

رفیع بر رخ افکنده رود سوی کلکات
 شایسته کل چینه آمد بر مشر
 اخلاطه باشدی ایله سدرین
 اود در دینه کرمه دخی ماه پاره تر
 رشته انظار ی با ناولی عکس پوشت
 صانه نابینای قتل دینه بوقصد

طاعلی محبوب دیدم کل ایوم بوست
 واحد صمد الوصیه و واحد صمد التقدیر
 عجبی ایچ زاده اولس محبوب چه باردا
 خدا قادر در ابد شک خازانه کرمیدا
 لا تقبلوا منه بلا غلانه
 قد زره اضره علی القوم
 شمع یوسف مانع دیوانی یعقوب ماست
 چشم مادر پرده دارد جامه اصحاب خویش
 قدینده کرمک اچوبه بر قوزونک
 بر قوه سعنی ایلم بارکی
 ایتر خوف دیش عفر
 بر دیشقه او فر رخا زکی
 قاصد ناز رسه هر کجا که بریده است
 نامه چشمی سناهی را با پر و پرود

صائب
ای صبا است باین برای غنچه نه
با بیاید کجا صبا خدایه است

صائب
صبا کجاست صبا خدایه ایست
خیز نه نمایان له هر حال قنصل

عقی
ای دل و جان با تو شد منور مکن
تفصیح از آن که از زنده مکن

عقی
یار آمد و جان درون خدایان مکن
هر یک ده و در قیامت زنده مکن

عقی
ولت صبر اندک بود مقدما
و کلام نکند نصف صد مقدم

نابی
ای در صفا ایله روانه ای خاکستر
او سبوح صبحه صبحه نیم اندیکه

زخاف
در راه بادشاه ابرو اول سر زخاف
دوران به خنده تفریح قیامت

مفرد
نیشتم تا روی بود راحت در دلمان غنچه
یک یک را از صومغ از کف تاپیر هفت

صائب
که حد داده توان شد طرفی با صبر
که با آنه بر شوی چو سایه باشد در خند

عقی
تغذیر از می بر او در صبر بی نظیر او
که الهوی صم بود از نظر با زام نظر او

مفرد
بزم بازاده صبی می دل داده ایم بولت
نه شرح می می بر زرد از روی غنچه

عقی
هر زمینی که نشانه سبب است تو بود
اهل و ناخته بر او در شوق از قنصل

مفرد
خاک وجه عکیده خیز ده بار
ساحل و بحر صحنه خیزده در

مفرد
نماش کافر که سببنا به زلف جانان
خیزد خفته بر بر خطای ای دلبر خانان

قطعه
باغ درون کفنی شمع انعام
جمع بود در کیم ضما رینه در کن

عاقلم
عالمک با صیقله ست الحف
جمع بود در کیم خمار رینه در کن

مفرد
دانه خاک که بود صفت رضا کرده
خنده صبر بود که از می بود ملک ارم

مفرد
برش در ایام کمال عذرا کرده صفای از
خوشی هم بکنیم را غنچه ضیا از ز

قطعه زیبا
بوی و جای دل اول در راه بود
او شوخه حاله مشک مکاپه بودند

عقی
نکاح عروس اندی آناده غمزه نه
لذت نه که او شیرید ارایه بودند

مفرد
خاک وجه عکیده خیز در
ساحل و بحر صحنه خیز در

صائب
خارج بال زرقا در اید چه مطلب
که کمرهای بود در دست خود اید

مفرد
میسانند خیز صدور در بری ای دلبر شوخ
او تنگای کوه تلاره جفا بر تخته بود بود

مفرد
خاک کای که کونم رو کیده بود با صبا
کعبه نه سر نه تورا که یکجا های کوبنا

مفرد
دو روی دامان دله بر شمر شور افکون
عشقه هفتگی ز بید صحنه ایوانکون

قطعه رعنا
هلب کوزندوستی علی شام
کرم الله و صوبه دید بیدار

عقی
زلفضا رو کله جاله و بر نه
روح الله رو صحنه دید بیدار

مفرد
پیشش ایله هر شوخه دست بر دلدار
بولنده جه و بر چه کند بینه جه بود

قطعه
 خبثت دیدار بارش کوه لال ایدری
 چشم بر کو خنجر از قطعه حال ایدری
 قطع امید ایکن جلوه از اظوا ایدری
 وضع آن شوق ظلمت رسال ایدری
 فرقت و در ابره بر جاله کرمی صورتی
 هر کورده شخص نه بند بر سوال ایدری

صائب
 خانه زری نکرده جمی با سیمه رخ
 یوسف از چرخ ایدری پیراهنی

صائب
 خوار را اجتناب با جامه ایشی ناز
 نوبتاری زیر بار مقامات صبر

اندرک
 چند حرف احی تو را سب که سخن
 در راستی چو حرف خنجره اجبک

صائب
 زمان سرگشته زهان کرد بند کویانرا
 چو غم که اندر دل حسرتی باقی خنجره شد
 بخونه ایلم بر کتب عشق ایچره او نورکن
 به برده صحت چشم ایچرم او در الل ده فالرک
 طوفان برآمده البنده مقصوده ابر و دیر
 کورند بوسهک دامانی کست ز آبخاره

صائب
 سینه با نام راه سو میفکند در نظر بازی
 نگرید از آن که روز مزاج بر تا بوم اندازی
 به او زنده کتب عشق کتبه خلیفه سم
 والبل ابری فیض الله صحیفه سم

قطعه
 حکمقدر اسیر رخ زلفی ایدری
 دلسته ایلادی شریه ایدری
 وضع ایکن اسیدنه پیلاوه در شوم
 استر ایکنی خنجره بولور بر با ایدری

صائب
 بزم کاه ترمن قطره خور تا ایدری
 نبوی کوروش کوهک مثال کله ترا

اصد
 خیال خال رضاری او ماهک دلره ناله
 سویای درود ایننه فیه غبار افکند
 نوله پیرانه سیریل ایدری جمی عفتیت
 بلور شام کوزل سوکنده جان اختیار الی

صائب
 لب جام صفای شتاب الهضه مشرب
 کلدی شیش زرا تیره دار اولد مقرر
 ختم ایلمه ای هوا چه نیم صحیفه عشق
 والبل یزدک اوئی ایچره آن محبت
 آسانه دکل احضانه و طالع اسم الوحه

صائب
 چه تا داده بود مردم کتیب
 که از لبر روزی شود مضطرب
 ندانند که داد از هفت اسباب
 و بر زنده صحت لا یحسب

قطعه
 نوله دل ایکن کز صیاد بار خنجره
 به لب کله سینه زبانه نشو و رود
 لب جام صفای شتاب الهضه مشرب
 کلدی شیش زرا تیره دار اولد مقرر

صائب
 خاله و شکسته هجو دیرک ای دلدار
 عینوی آتش با قطره رای دل کار
 لبر حضا دلوری چه با نه خنجره
 پای حیانت اولد لبر زبانه ایله
 یوسف کجا نوح کسکه محتاج
 آسانه دکل احضانه و طالع اسم الوحه

صائب
 از صحنه کاه نوبر لوز لا وجود
 یکن و خنجره سینه بان ناز خنجره

مقرر
 دلبره نده ایدرسه عضاک
 باجم افکنده بیک و ایدر لاله

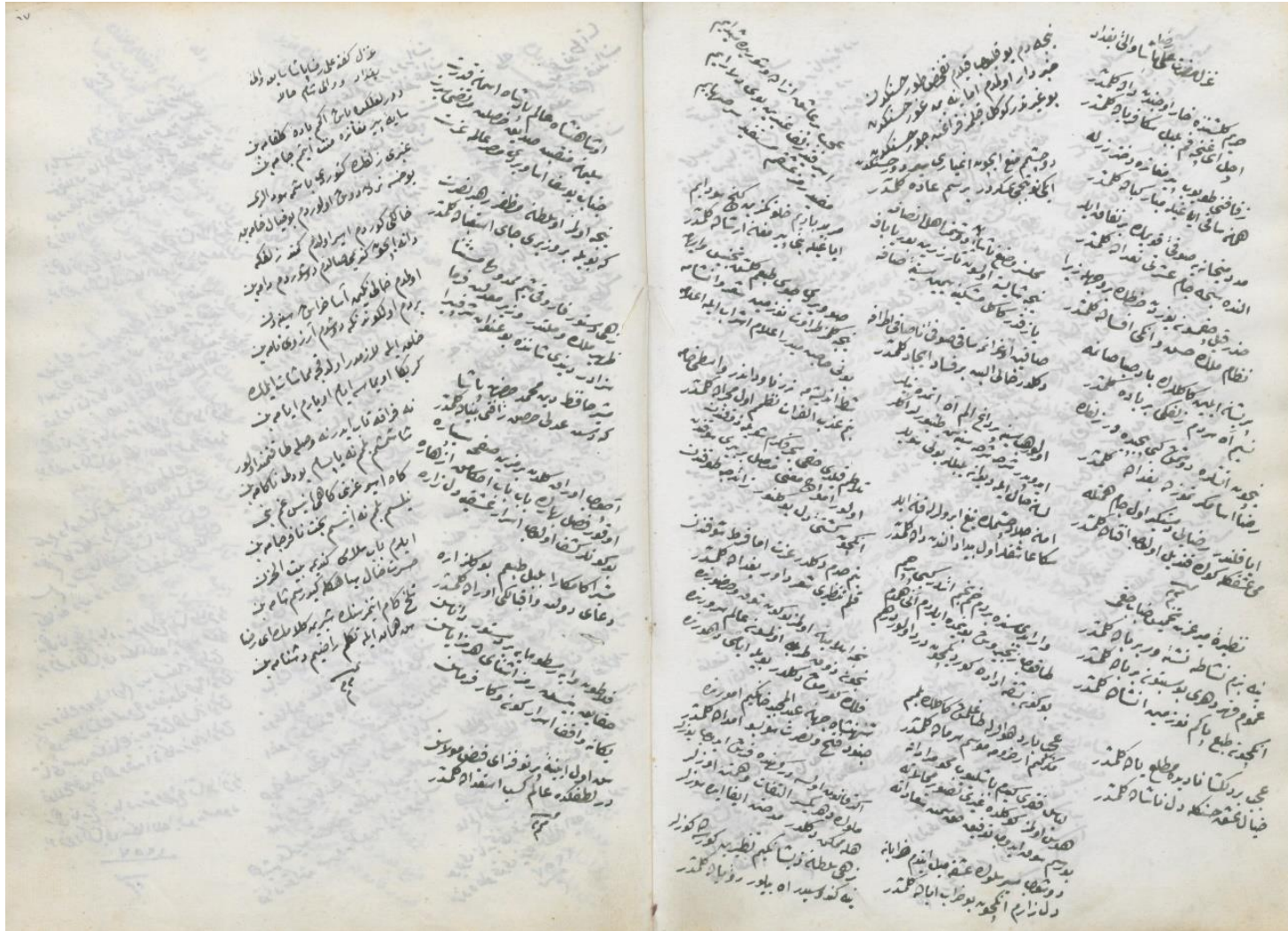
صائب
 جگر و رعه در تخنبا قوت قانور
 شفته در حین کوه اسهلا علت طالع
 رضی نور تجلی زد بل طور شمش
 نافع قوت دیکه نمایه ایصال را

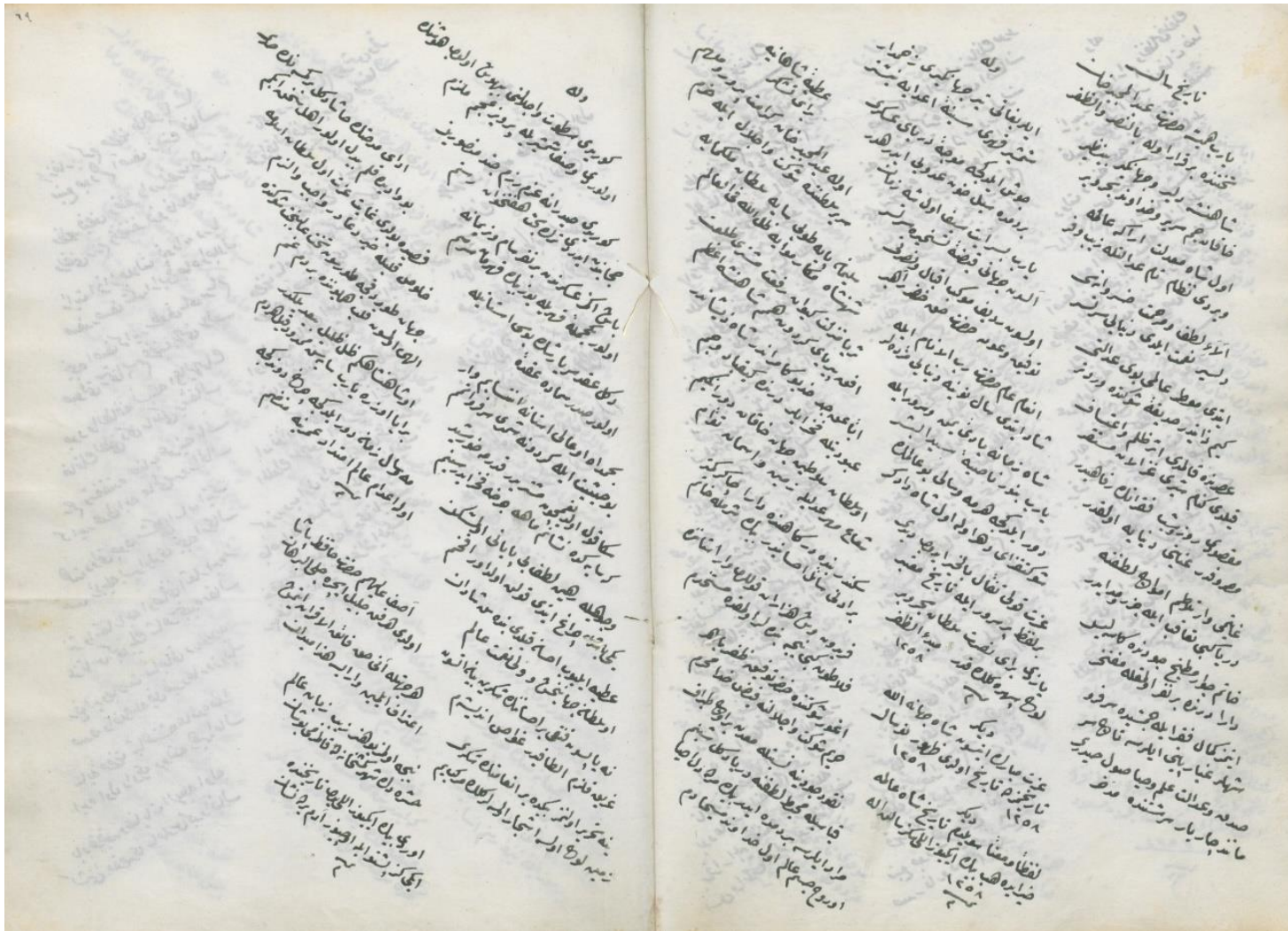
قطعه
 نوبتک و بد خنجره از خود پرس
 چو دیکوی با بدت محسب

صائب
 زنده کتیب کوه لال ایدری
 دلسته ایلادی شریه ایدری
 وضع ایکن اسیدنه پیلاوه در شوم
 استر ایکنی خنجره بولور بر با ایدری

مفرد ریشک دو بکله دو کون خوندا چیم قاری
 صد شصت خانبه یوشم یوشم قاری
مفرد جدی صفا قاری در عالم شناس
 بر او نکه جانم دی که چندی شناس
عام با مالی سرو قامت بالا بند بیک
 جود ز خادای روشن دل بند بیک
مفرد کتخ خفا نفا نقود شمس صوم صوم کردگی
 مکنه کانه بیکله ایرون زینب الاطی
مفرد دوشترهای بر نوحه او دنا نازین
 دوشترهای حلقه چشم اوله دالمز
مفرد نه فون وارد اوله خالک چول سگده
 که حصصه معنی و براد ایر اوله سگده
جاری سوسه اوله عین و لونی اوله برده
 باره بی اسک اتنه بیک مرده
مفرد ای در کتا ره کبر عالی ستم
 جشم هجده غده اولی ستم
مفرد عندلیب اله اکمل نازیم چشم نیک
 نقی ایره ایا اوزره نقی نیک
مفرد کبکض از خوشی خا خا فارغ بیک
 یا ورتی بندین یا قلمی بند بیک
عام قلماز یازره شقصه ایدر حد مجیک
 عام سونه خلوصه ال محمد
مفرد کلاک حضم اتمل خاری کلاز ریز قلی
 عین سونیم یا راسته یار سونیم
مفرد چوده زا اهده او راده او تدری کتصار
 چوده عابری بولره جقدرا خا اکتصار
مفرد سوسه اوله اهل کف اوله برده
 و بوی اسک اتنه برزده
مفرد خطکله قوس اتنه دل زخمی زاری
 اشکته در او صغ کبلاه اتنه زاری
مفرد نوبتایک شنگ کمال نوبت که کبر
 خایابانک نوبتایک چشم جهان خورشید کور
باقی قله کوه قناعتی بوی تلخ
 بر یازره کتری بچه یلک سنبلا
مفرد ای کواکب صحنه کوره لب در یازره
 بر صندله اوره کور کام الرسل و ناز
 بچشم بر شری در قناعتی سرو اولی
 نه بر صحنه صحنه نه جیفار در یازره
مفرد اوله بر دین نازی ایلم بر روش
 نوله اول طفلک صدفکاره بر کوله
مفرد حفاک حسد کور نیک بی بدید
 عام بلوریم سود بیک اسک عید
مفرد کلاز اسک عاتقه کلمه ای بر صفا
 اوله بجهاره به جلوده عاتقه
 هر کلاوست صهای خنده اوله
 عاتقه سرشته راه کوی جانانه بلور
مفرد جکر ککل نازی صحنه شاهه قوت
 کتخ اینیه دار اولی نه نور سوره غلوش
مفرد کل عروسه در کور ایبری رمار صفا
 عتیه لیا به جود او قوی صفا آکا
مفرد ای کواکب کاکله نیایی شجر اسکله
 اندر صحنه قبه او نازین کبیر زین
مفرد بصره خاکه تعلیمه نازیه ایلم
 نه چار باره اولور روجه روضه کبیر
مفرد کوزنلر دوشتر ایلمه جهان نوزیم
 در یازره چشم عاتقه نیا را با نازیم
مفرد پشیا را لیس اوله ککل عذرا کوه صفا ایز
 ذیل کله کبیریم راندلجه صفا ایز

فازش پوشش رخسار دل اول در بایه سوزند
 او شوقه ها که منگاب حکایه سوزند
صبر در وقت شایسته بیکه یک
 روز کارال و بر کس قدر ناله کور
مفرد دلبر که راست بویه غناخته اند و کس
 بویایم دهانی دریم خنود اولور
صبر فصیح اول فاسیایان بدم بار غنای
 چکن در این کج قاصد صبر کاشف
فرد رشک رویکله در کون شوقه چشم افاب
 صوفیه کانیله بومش ستمال اولور
عالم قصوی سوزنازع علمت دارایه خنوده
 نیم زار دامن در بیه والله بالله
مفرد چه چه بی کوسر صفا نزه جانان
 انشای بر که کور سوز دل بیکانه من
کای جان ایندی کر چه جسمه مهابت
 کلری نطقه ایبر اکادوز قیام نو
مفرد بوسه بازیکه سیدر لیلی مر و بانگ
 دوراید نازه نخنده دهنه دهنه
مفرد یاده کلری عجب جور و جفا ایند کلان
 اده منکله کل کلوب بریم ووب کتمکلان
مفرد ای دل که ای جفا ایله ده یوفله سخن
 جانانه در رعایت خطره دکلیدر
فرد انظار ایوه مع بد سکا فتنه اما
 عطف ایله کایم بیکایه ایجه افغ
عالم هفا که حسد کور نیک بی بد لودر
 عالم بلورم سوزندک نای کلیدر
نظر بوسیدک فایم دل اوله نظر
 عرض این عیار قدر کایم بنده
نیم مثال روزه بگرد و بگرد فایم
 سحر کور کلک ای فایم کایم بنده
مفرد بی تکلف اجلوبین عاقله شادانه
 اول شه صفت رضا ایست تیرایم
عالم خنده ایسم ارانی به بولورم
 عاقلی کور کرم اووز اولورم
مفرد او کله ایستدیم عجزه منک کلیدر
 کعب رس قوره فرا کورمور بکلیدر
فرد عرض ای کوره ورنی طرف نقاب
 کوی زمینیه تیر اعظم حجاب
مفرد شری عینه اولور بروی عالم اذی
 اول موش وصلت دل ایسه محم
بیت قرار در کف اراد کانه کلیدر مثال
 نه صبر در دل عجزه تیر بد بکلیدر
مفرد بر سوز ایله عطف الی قدم اولسته
 ویرین رها که یاده دل بویه بهارسته
فرد عالمی زنده خنده عجزه دلوز ایله
 روضه رخ خنود ای فایم بویه ناز ایله
فرد به هم چنین که بر بویه غیر سخن
 زخم مقاره اور سوز نه آنگونه مع
مفرد سخن نه افغ بر زار بوسه رگت
 شکر در علا جی جازسی یوفه بویه سخن
مفرد اول اذک لطافه حسکه بود زقود
 ایجه اولکلوار که بران بویه جبه در
مفرد سینه خاله زهر کلر خااست
 کینه ای فایم بود براستخوان
بیت بر رویه زاده کور صا حیدر لطفکون
 همه اضمی بر نوحه استزلاله

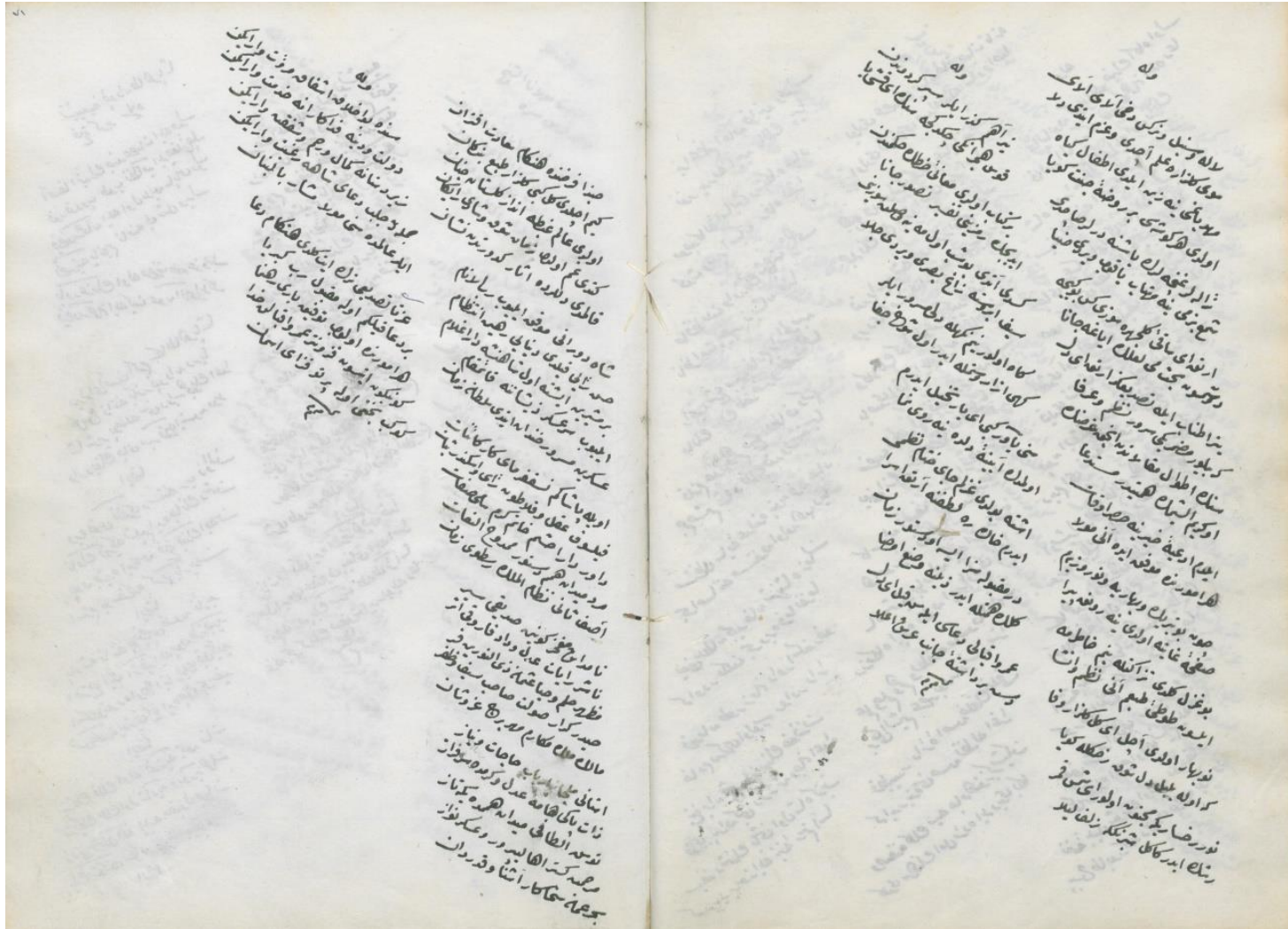
کز خوار کرم حضرت طاهر با
 بنوع بودم آصف بنبغ فعال
 مظهر قبض و ظفر دار زنت رید
 رفتی زیم و زلف زو خار و دشتال
 زایت افراز صلات خودانه دریا
 صفدر صف کنده این ماه و جلاد
 بنوع آصف کز ایدر طریقی می رسم
 صولتی بر می اسم غیب بلخی لال
 جود و الطافه زینله ایام بزمک
 خاتمک لطفی دل ماملکی بر فعال
 کم و تنفقه جناب عمر بنه تالیف
 کز ایدر عدلی ایله عالمی سرور الخال
 رفت دولتی جوده مشکلی اسانه آری
 صد تا ایله بر اولری بجه ارجال
 نتر و تطار ایله اوصافی آثار ابروز
 عزت اسدی بیج تا مع سجدیه فعال
 رفیع ادیب کون فنا جانی در مودیه
 صدقه و اخلاصه قل خرد عار زو نیک
 سانه حضرت شاکسته عالمده خدا
 ایزه اول داری دونله همیه حال
 مارد و توفیق و شایان ایله اوله
 کشتی مقصدی ساحلین کبر و اقبال

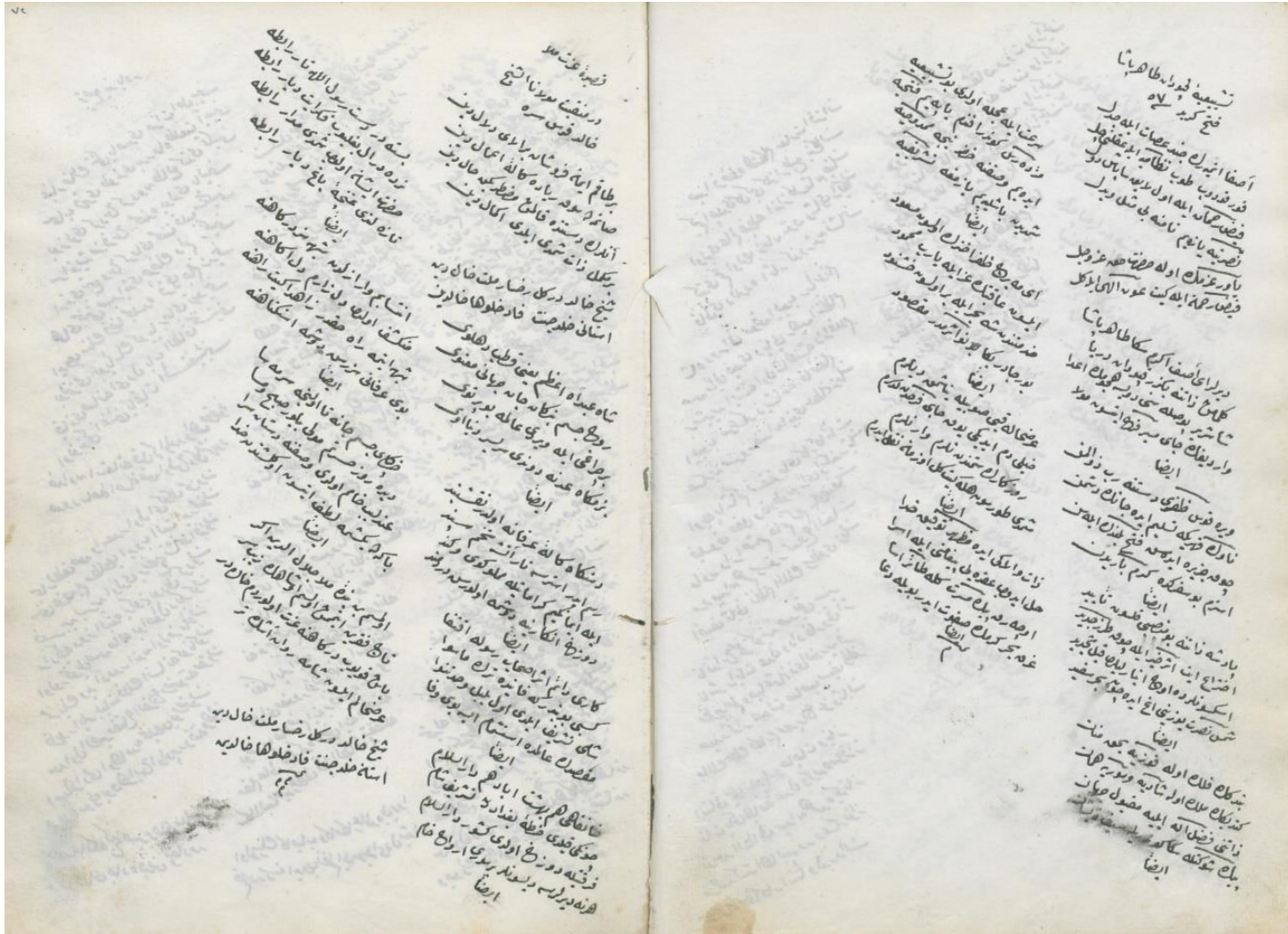
دلم
 ناکورد و ایدر نام کجستی و فر
 عرواقی خا خورده ایزه می و فعال
 دیکه تاریخ صلات
 حضرت شاه علیا نامه کرد و میا کاه
 رسوله بر آصفه نوری سزای ایدر
 اول و توفیق عدالت اوست الله عز و جل
 فضی و تقصیر خدا اوست الله عز و جل
 اندر توفیق کلینی اجرا ایدر کز کاره
 الملک المومنه اسیریه ایزه ایدر
 کوز وید اول داوره در کجستی خورده
 جاه وادی صلات ایله دردی باجختی
 بی غنچه غنچه غنچه اعزاز اولری
 کج

دلم
 زینا عظم افاده فونید و عدل
 نذر درمه آیدر مالک دریا
 مودیکانه اسبابی رسکاه عباد
 کون ویدر اسباب راه فقرا
 حافظان و اوزنک بختی باکی
 ناطرات بنید زینت خدا
 اینی سرع سعید خاتم را همیده
 مالک ملک تقد ضرو صحت هیا
 فخرم جودم منع الطاف و کم
 هم چشم شاه فلک قدر و شسته سجا
 منظر ایله عدله خنده فد عباد
 بجا صانته مقصد اوله هب زینا
 یعنی عطایه مجید خانه نتر شاه رمال
 کز اورد کلن بجزیره و اوقفا
 فرسانه طور زمانه داور اسکندر فد
 خادم در کربا اولور رواد را
 نینج را به بیجا ملک حضرت
 قوی برده کبی نتر نتر و شاه اعلا
 سیف و شاک کتبی اول شاه کزین
 کور بر سوز ایله نتره شمس اسما

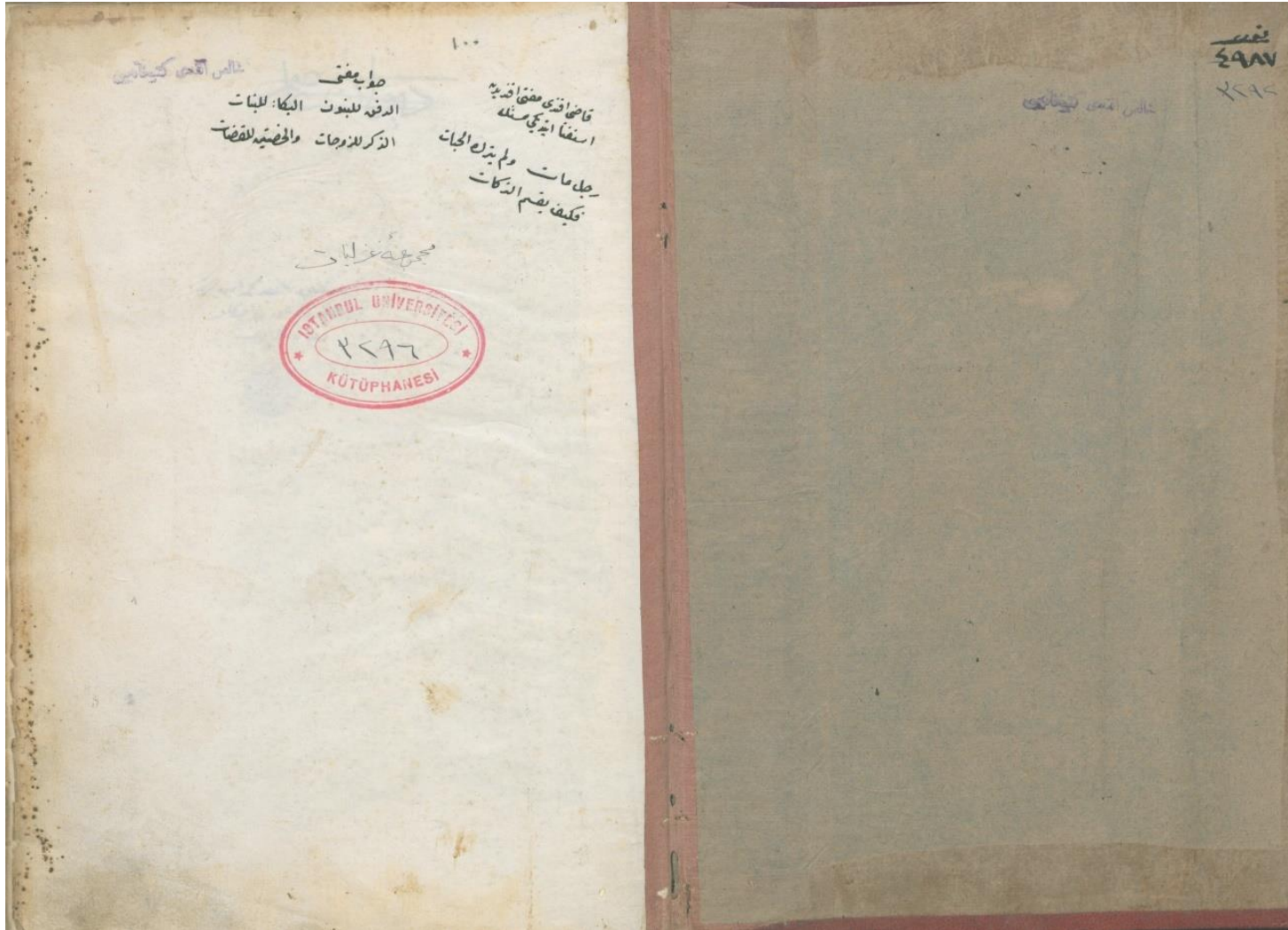
دلم
 بدلی غصنه جوا خلقی صلات نامه
 اولری که نوری صد لطفه تا دروا صبا
 هیچ و ز اولری کومم غنا با نیت
 جملونک کلام دل ایلی بر ارجا
 خودانه بنده روز اندر اکرم ایام
 ویردی قوشند ای ایله بی سبب بریا
 وکلونک کونی طوفی کبریه غنچه
 با صبی اقبال ایله باید سر فانه زینا
 نصیب خاص ایله خدی و نر اسید تطیب
 یعنی از جلد بی حضرت حافظ با
 کار راه آصف دوران اسطیبر
 هواموسیه بلا در نه ایله ان موس
 رزنگاه ایچره فقده ایدر اولی بر
 علم و علم و مظهر و لطفه موصوف الوقت
 بکلی اشم عصر بود زینت سزا
 قطبیه رازنه اصغر خلق خلقی
 کز ایدر توفیق صد نظر له اعلا
 وصفه کلک سیه جامه هفت کزینک
 کوی سرفلک ایل زنده ایدر بی بکا

دلم
 غنا ایدر کجی باله فونک اکاه اول
 قادر ال در نه مودیه هیا ایله دعا
 سینه طافنه اصوی شانه واک
 های بر کجیه اول قانم اولری ک
 صد اکا جای مقامه ایزه بختی و اعلا
 توی اول آصفی لطف ایچره اولی جلا
 قیدی زینت سبب عسکر قیسه ناسر بریا
 صوبه اشم بودری کج امد و سبب
 دریم ای خانه آفتاب شامج اعدا
 اولری ک بوی خاک لطفه مودونک
 عدله تبریک و بیا به زور زاکا
 اطله غنچه امدانک عدله صفا
 اشتباهه قبض با و همه سیرا شیم
 کورم انواع تکوید قیه هیا
 یعنی عسکر اولی روز بیا و فونر
 یکی هلاک اولی اولی نام به صبا
 نغمه بیلک شوره اولی مودیتار
 بیس طایر کله و کوی دلی بی و ک

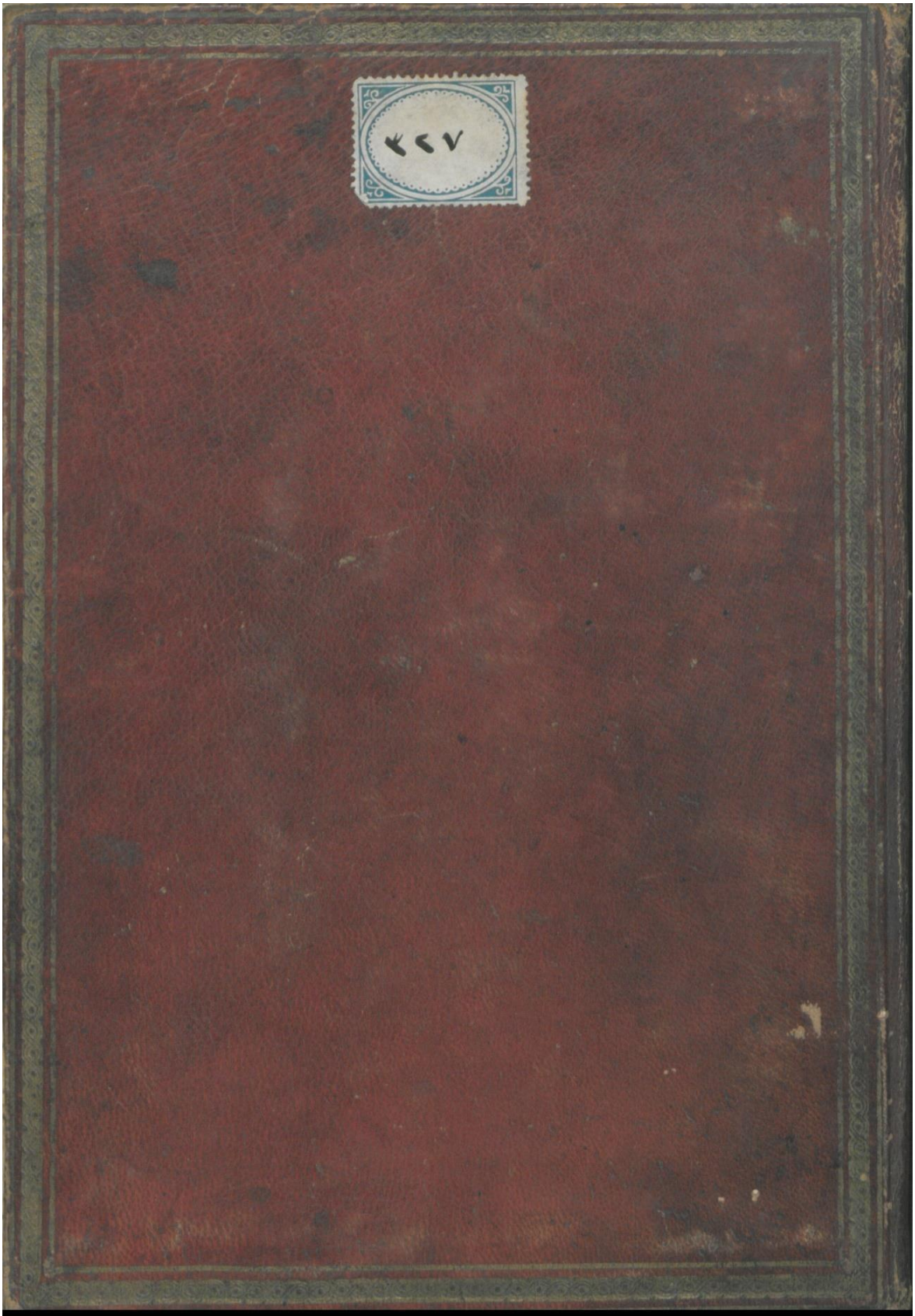

Ek 37: 74b-75a

Ek 38: 76

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Rümeyisa ÜNAL	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Trakya Üniversitesi
Fakülte	Edebiyat Fakültesi
Bölümü	Türk Dili ve Edebiyatı
Makale ve Bildiriler	
1. Rümeyisa ÜNAL-Ömer Faruk YAZICI, <i>İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi NEKTY03296 Numarada Kayıtlı Mecmûa-i Gazeliyât ve Eşâr'ın MESTAP'a Göre Tasnifi</i> , TÜRK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi, Yıl: 2022, Sayı: 28.	